

Η επίδραση της οικονομικής
κατάστασης των νοικοκυριών
μιας ορεινής περιοχής της
Κρήτης στο δομικό και γνωστικό
κοινωνικό κεφαλαίο (Δήμος
Επισκοπής)

.Ονοματεπώνυμο Σπουδαστών
ΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ -ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΜΥΛΩΝΑΚΗ ΝΙΚΗ
ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗ ΚΥΡΙΑΚΗ
Υπεύθυνη Καθηγήτρια
ΚΟΥΤΡΑ ΚΛΕΙΩ

2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	σελ.6
Κεφάλαιο 1 ^ο <u>Μελέτη Κοινότητας και οι Διαστάσεις της</u>	
1.1 Έννοια της κοινότητας	σελ.8
1.2 Ταξινόμηση κοινοτήτων	σελ.12
1.3 Είδη κοινοτήτων	σελ.14
1.4 Διαστάσεις μελέτης κοινότητας	σελ.24
Κεφάλαιο 2 ^ο <u>Κοινωνική Διάσταση της κοινότητας</u>	
2.1 Διοίκηση κοινότητας	σελ.26
2.2 Οργανώσεις κοινότητας	σελ.27
2.3 Δεσμοί οργανισμών	σελ.29
2.4 Σχέσεις οργανώσεων με την κοινότητα	σελ.31
2.5 Άτυπα κοινοτικά δίκτυα	σελ.32
2.6 Τοπική Συλλογική Δράση – Κοινωνική Ανάπτυξη	σελ.35
2.7 Κοινωνική Συμμετοχή	σελ.37
2.8 Δόμηση των ικανοτήτων της κοινότητας	σελ.40
Κεφάλαιο 3 ^ο <u>Κοινωνικό Κεφάλαιο</u>	
3.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις και ορισμός κοινωνικού κεφαλαίου	σελ.42
3.2 Μορφές κεφαλαίου	σελ.51
3.3 Τύποι Κοινωνικού Κεφαλαίου	σελ.52
3.4 Δείκτες κοινωνικού κεφαλαίου	σελ.54

Κεφάλαιο 4^ο Κοινωνικό Κεφάλαιο και Κοινωνική Διάσταση της Κοινότητας

4.1 Αποτελέσματα ερευνών χρησιμοποιώντας του δείκτες του κοινωνικού κεφαλαίου και την επίδραση της οικονομικής κατάστασης σε αυτό

4.1.1. Δείκτης δομικού κεφαλαίου σελ.67

4.1.2. Δείκτης γνωστικού κεφαλαίου σελ.68

4.1.3. Δείκτης Συλλογικής δράσης σελ.70

Β' ΜΕΡΟΣ- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 5^ο Σκοπός και Μεθοδολογία Έρευνας

5.1. Σκοπός και στόχοι της έρευνας σελ.73

5.1.2. Ερευνητικά ερωτήματα σελ.73

5.2. Μεθοδολογία της έρευνας

5.2.1. Πεδίο μελέτης σελ.74

5.2.2. Δειγματοληψία σελ.75

5.2.3. Τεχνικές συλλογής στοιχείων σελ.77

5.2.4. Μέσο/Εργαλείο έρευνας σελ.77

5.2.5. Στατιστική ανάλυση σελ.79

5.3. Εκτίμηση δυσκολιών κατά τη διεξαγωγή της έρευνας σελ.79

5.4. Ηθικά ζητήματα σελ.80

Κεφάλαιο 6^ο Περιγραφική Ανάλυση σελ.81

Κεφάλαιο 7^ο Στατιστική Ανάλυση σελ.120

Κεφάλαιο 8^ο Συζήτηση Αποτελεσμάτων

8.1. Περιορισμοί –Αδυναμίες	σελ.143
8.2. Συζήτηση Αποτελεσμάτων Νοικοκυριών	σελ.143
8.2.1.Χαρακτηριστικά κατοικίας και σύνθεση νοικοκυριών	σελ.143
8.2.2. Δομικό κοινωνικό κεφάλαιο	σελ.144
8.2.3. Γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο	σελ.151
8.3. Συζήτηση ερευνητικών ερωτημάτων	σελ.154

Κεφάλαιο 9^ο Συμπεράσματα- Προτάσεις

9.1. Συμπεράσματα Ερευνητικών Ερωτημάτων	σελ.156
9.2. Συμπεράσματα Νοικοκυριών	σελ.157
9.3. Γενικά Συμπεράσματα	σελ.158
9.4. Προτάσεις	σελ.160
9.4.1.Προτάσεις επιπέδου κοινότητας	σελ.161
9.4.2.Προτάσεις επιπέδου νοικοκυριών	σελ.162

Βιβλιογραφία	σελ.164
--------------	---------

Παράρτημα

1.Πίνακες Ποσοτών	σελ.169
2.Πίνακες Συσχετίσεων	σελ.275
3.Ερωτηματολόγιο	σελ.289
4.Αποτελεσματα στατιστικής υπηρεσίας για Κρήτη	σελ.312

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιείται μελέτη στα επίπεδα του κοινωνικού κεφαλαίου σε μια ορεινή αγροτική περιοχή του νομού Ηρακλείου της Κρήτης και συγκεκριμένα στην κοινότητα της Επισκοπής. Οι στόχοι της εν λόγω πτυχιακής εργασίας αφορούν στη διερεύνηση της επίδρασης της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών της ορεινής αυτής περιοχής της Κρήτης στο δομικό και γνωστικό κοινωνικό κεφαλαίο.

Το κοινωνικό κεφάλαιο αναφέρεται στην εσωτερική κοινωνική και πολιτισμική συνοχή της κοινωνίας, στους κανόνες και τις αξίες που ορίζουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων και των θεσμών. Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι ο συνδεδετικός κρίκος της κοινωνίας, χωρίς αυτό δε μπορεί να επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη ή ανθρώπινη ευημερία.

Όσον αφορά στη δομή της εργασίας αποτελείται από 9 κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στις θεωρίες που αφορούν την έννοια, την ταξινόμηση και τα είδη κοινοτήτων που υπάρχουν. Ακολουθεί το δεύτερο, στο οποίο αναλύεται η κοινωνική διάσταση της κοινότητας, δηλαδή οι οργανώσεις της, οι σχέσεις των οργανώσεων με την κοινότητα και τα άτυπα κοινοτικά δίκτυα, καθώς επίσης αναλύεται η τοπική συλλογική δράση, η κοινωνική ανάπτυξη αλλά και η κοινωνική συμμετοχή. Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται η έννοια και οι ορισμοί του κοινωνικού κεφαλαίου, οι δείκτες και οι τύποι του κοινωνικού κεφαλαίου. Στο τέταρτο κεφάλαιο, παραθέτονται εμπειρικά δεδομένα άλλων μελετών. Το πέμπτο κεφάλαιο, αφορά στους σκοπούς και στους στόχους της έρευνας. Αναφέρεται ακόμη στη μεθοδολογία της έρευνας και πιο συγκεκριμένα στην ερευνητική στρατηγική, στη στατιστική ανάλυση, στο πληθυσμό και το πλαίσιο μελέτης, στην επιλογή του δείγματος, στο ερευνητικό εργαλείο. Στο έκτο και έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας με περιγραφική και στατιστική ανάλυση αντίστοιχα. Στο όγδοο

κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στους περιορισμούς και τις δυσκολίες και έπειτα υπάρχει η συζήτηση των αποτελεσμάτων σε γνωστικό και δομικό κοινωνικό κεφάλαιο. Στο ένατο και τελευταίο κεφάλαιο καταγράφονται τα γενικά συμπεράσματα, αλλά και οι προτάσεις της ερευνητικής ομάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΕΛΕΤΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ

1.1 Έννοια της κοινότητας

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι συνθήκες ζωής και οργάνωσης της σύγχρονης κοινωνίας παρουσιάζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες συγκριτικά με προγενέστερα μοντέλα κοινωνικής οργάνωσης. Παρόλο που έχουν παρουσιαστεί πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις στο περιεχόμενο των παραπάνω ιδιομορφιών, υπάρχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά που γίνονται αποδεκτά από όλους. Σε αυτά ανήκει ο κατακερματισμός και η πολυπλοκότητα της σύγχρονης ζωής, η ολοένα αυξανόμενη τεχνολογική εξέλιξη, η διεθνοποίηση των αγορών, η επέκταση των ΜΜΕ, η διάδοση των πολιτισμικών προτύπων και η διευρυμένη κοινωνική και γεωγραφική κινητικότητα. Οι προαναφερθείσες συνθήκες, με τις ραγδαίες αλλαγές που επιφέρουν στην καθημερινή κοινωνική ζωή, τείνουν να περιορίσουν την αίσθηση της μικρής κοινότητας με τα χαρακτηριστικά της αυτονομίας, της αυτάρκειας και της απομόνωσης που τη συνοδεύουν.

Η ιδέα της κοινότητας όμως ποτέ δεν έπαψε να απασχολεί τους κοινωνικούς επιστήμονες. Χρήση του όρου «κοινότητα» παρουσιάζόταν σε πολλά επιστημονικά πεδία (π.χ κοινοτική εργασία). Διαμορφώθηκε ένα φιλοσοφικό ρεύμα που υπερασπιζόταν την ανάπτυξη ενός κοινωνικού κινήματος, του κοινοτισμού και υπήρχε συχνή αναφορά στην κοινότητα στο λόγο ορισμένων κοινωνικών κινήματων.

Λαμβάνοντας ως βάση σύγχρονες προσεγγίσεις, ο όρος «κοινότητα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει σύνθετους κοινωνικοπολιτισμικούς σχηματισμούς, οι οποίοι δεν προκύπτουν από την αδράνεια και την απομόνωση αλλά μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής και γεωγραφικής κινητικότητας.

Ο όρος «κοινότητα» έχει ποικίλες διαστάσεις και σημασίες. Ο απλούστερος ορισμός κάνει λόγο για ένα σύνολο ατόμων που κατοικούν σε μία συγκεκριμένη περιοχή, που ενδέχεται να είναι από μία μικρή γειτονιά έως μία ομάδα κρατών κι έχουν κοινή κουλτούρα και κοινές δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τους Crow και Allan(1994 στο Ζαϊμάκης,2002 η κοινότητα είναι «μία έννοια με πολλές σημασίες που εμπλέκει διαφορετικούς κύκλους εμπειριών για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων.». Οι σύγχρονες κοινότητες δεν είναι στατικές. Η ταχύτητα με την οποία συμβαίνουν αυτές οι αλλαγές ποικίλει. Προκειμένου να συγκροτηθεί μια κοινότητα απαιτείται η ύπαρξη μιας διαφοράς (π.χ φυλετική), η οποία βρίσκεται στην καρδιά του κοινωνικοπολιτισμικού σχηματισμού και η ενίσχυσή της από εξωτερικές ερμηνείες. Τα μέλη της κοινότητας επενδύουν σε αυτή τη διαφορά διαμορφώνοντας μία διακριτή συλλογική ταυτότητα, η οποία γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τον έξω κόσμο.

Πολλοί επιστήμονες έχουν ασχοληθεί διεξοδικά με τον εννοιολογικό προσδιορισμό της κοινότητας. Η Bernard(1973), σε μία επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, εντοπίζει τρία κοινά στοιχεία στους ποικίλους ορισμούς: τον τόπο, την κοινωνική αλληλόδραση και τον κοινοτικό δεσμό. Τα άτομα είναι δεμένα με τον τόπο τους και προκύπτουν διαπροσωπικές σχέσεις και κοινωνική συνοχή με την πάροδο του χρόνου. Σε μερικές μελέτες που έχουν σημείο αναφοράς την αγροτική κοινωνία όπου οι άνθρωποι εξαρτώνται από το τοπικό περιβάλλον και τις πηγές της γης, δίνεται έμφαση στο τοπικό στοιχείο. Σε άλλες μελέτες τονίζονται τα στοιχεία της κοινωνικής αλληλόδρασης και του κοινοτικού δεσμού. Είναι ένας κοινωνιολογικός προσδιορισμός, όπου η κοινότητα χαρακτηρίζεται από στενές διαπροσωπικές σχέσεις, ηθική δέσμευση, συναισθηματικούς δεσμούς, κοινωνική συνοχή και συνέχεια στο χρόνο.

Δίνοντας έναν περιεκτικό ορισμό, η κοινότητα παραπέμπει σε ένα σύνολο ατόμων που σχηματίζουν μια κοινωνική οντότητα βασισμένη στον κοινό τόπο, την κουλτούρα και το μοίρασμα κοινών ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων.

Ο Bauman (1993:145) επισημαίνει ότι «η τοπική κοινότητα είναι μία κοινότητα με την κοινωνιολογική έννοια. Αυτό σημαίνει πως καλλιεργεί συναισθήματα συλλογικής ύπαρξης και δράσης, αισθήματα αυθόρμητων επιλογών κι αντιμετώπισης τοπικών αναγκών, μια αίσθηση ότι δρούμε μαζί και όχι για τους άλλους ή λόγω των άλλων.» Ένα ακόμη βασικό στοιχείο της τοπικής κοινότητας είναι ότι οι υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας, ψυχαγωγίας και οι δημόσιες υπηρεσίες παρέχονται σε τοπικό κυρίως επίπεδο.

Ο Willmott (1984:7) θεωρεί ότι η υποκειμενική αίσθηση της κοινότητας συνάγεται από: α) το βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ των κατοίκων μιας γεωγραφικής περιοχής. Συνεπώς, όσο μεγαλύτερη είναι η αλληλεπίδραση τόσο εντονότερο είναι το συναίσθημα της ύπαρξης κοινότητας. β) Την ύπαρξη κοινών ενδιαφερόντων και κοινωνικών αξιών μεταξύ των γειτόνων και των κατοίκων μίας συγκεκριμένης περιοχής, έστω κι αν υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ τους σε άλλους τομείς. γ) Την ταύτιση των κατοίκων σε μία γεωγραφική περιοχή και το αίσθημα προσήλωση σε αυτή.

Σύμφωνα με τον Willmott(1984) μπορούν να διακριθούν τρεις βασικές σημασίες της κοινότητας:

➤ Η πρώτη σημασία της κοινότητας παραπέμπει στη γεωγραφική κοινότητα και αναφέρεται στην αίσθηση των ατόμων που την απαρτίζουν ότι έχουν κάτι κοινό μεταξύ τους, κι αυτό είναι ο τόπος. Τα άτομα ζουν κοντά το ένα με το άλλο, γνωρίζονται, εργάζονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή κι έχουν την αίσθηση του συν ανήκειν.

➤ Η δεύτερη σημασία παραπέμπει στις κοινότητες ενδιαφέροντος. Τα μέλη αυτών των κοινοτήτων μπορεί να ανήκουν σε διαφορετική γεωγραφική περιοχή, συνδέονται όμως μέσω των

κοινών χαρακτηριστικών ή ενδιαφερόντων, όπως για παράδειγμα οι κοινές θρησκευτικές πεποιθήσεις.

➤ Η τρίτη σημασία συνδέεται με το «κοινοτικό πνεύμα» και αφορά στην αίσθηση μιας διακριτής συλλογικής ταυτότητας, η οποία αναπτύσσεται μέσα από τη συλλογική δράση. Οι κοινότητες αφοσίωσης ή συναισθήματος χαρακτηρίζονται από κοινές πεποιθήσεις και ιδέες. Ο Willmott θεωρεί σημαντική αυτή τη διάσταση καθώς η φυσική γειτνίαση ή το μοίρασμα των κοινών ενδιαφερόντων δεν εξασφαλίζουν απαραίτητα τη συλλογική δράση, την ηθική αλληλεγγύη και την αμοιβαιότητα, στοιχεία τα οποία θεωρούνται αναγκαία για τη θεμελίωση της κοινοτικής ταυτότητας.

Ο Hillery (1955), ειδικευθείς στη μελέτη της κοινότητας, αναφέρεται στο εύρος των ορισμών της, με μοναδικό κοινό σημείο τους την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων που κατοικούν σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Στα παραπάνω θα πρέπει να συμπεριληφθεί και το αίσθημα του κάθε ατόμου ότι ανήκει σε μία κοινότητα. Σύμφωνα με τον Willmott (1984:7), η υποκειμενική αίσθηση της κοινότητας προκύπτει από την αλληλεπίδραση των κατοίκων μιας περιοχής, από τα κοινά τους ενδιαφέροντα και, τέλος, από την αίσθηση προσήλωσης του κάθε ατόμου στην περιοχή του.

Ωστόσο, ο Durkheim (1964:28) προσφέρει μία διαφορετική προσέγγιση της έννοιας, καθώς πιστεύει ότι η κοινωνία αποτελείται από ανοργάνωτα άτομα των οποίων οι σχέσεις με το κράτος είναι επιφανειακές. Ο Rubin (1983:6) από την άλλη θεωρεί ότι η μοναδική ουσιαστική λειτουργία της κοινότητας είναι η μεσολάβηση ατόμου-κράτους, καθώς με αυτό τον τρόπο δεν προκαλείται το συναίσθημα της αποξένωσης.

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να παρατεθεί και η άποψη της κ.Στασινοπούλου (1993:47), η οποία επισημαίνει πως είναι δυνατόν, και αναμενόμενο ενδεχομένως, μέσα στην κοινότητα να αναπτυχθούν ανταγωνισμοί και συγκρούσεις.

Συνοψίζοντας όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορούμε με λίγα λόγια να προσδιορίσουμε μερικά βασικά συστατικά της κοινότητας:

- Είναι ένα κοινωνικό μόρφωμα που εντοπίζεται ανάμεσα στις πρωταρχικές δομές της κοινωνικής οργάνωσης (π.χ. συγγένεια) και στις ευρύτερες αφηρημένες οντότητες, όπως το κράτος.
- Αποτελείται από ένα σύνολο ατόμων που βιώνει την αίσθηση ότι ανήκει σε ένα διακριτό κοινωνικό και πολιτισμικό μόρφωμα.
- Συνιστά ένα μοντέλο οργανωμένων κοινωνικών σχέσεων γύρω από αλληλοδράσεις και δεσμούς και διαμορφωμένων με βάση ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, όπως η εθνική καταγωγή.
- Είναι μία συμβολική ενότητα που συγκροτείται από σύμβολα και αξίες που επιτρέπουν στα μέλη της κοινότητας να φτιάχνουν νοήματα και να διαμορφώνουν την κοινοτική συνείδηση και τη συλλογική ταυτότητα.

1.2 Ταξινόμηση κοινοτήτων

Η πιο συνήθης ταξινόμηση των κοινοτήτων, σύμφωνα με τον Ζαϊμάκη (2002), είναι σε: α) χωρικές κοινότητες και β) κοινότητες ενδιαφέροντος. Στις χωρικές κοινότητες οι άνθρωποι κατοικούν και απασχολούνται σε αυτές, ενώ στις κοινότητες ενδιαφέροντος, οι άνθρωποι έχουν κοινά ενδιαφέροντα (π.χ λόγω ταυτότητας) χωρίς απαραίτητα να μένουν στην ίδια περιοχή.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, η Αναπτυξιακή Θεωρία κάνει λόγο για τέσσερις τύπους κοινοτήτων του ICT χωρίς να περιλαμβάνονται γεωγραφικοί όροι. Οι προαναφερθείσες κοινότητες είναι οι εξής:

- I. Κοινότητες ενδιαφέροντος: Τα μέλη μοιράζονται ένα κοινό ενδιαφέρον χωρίς να αποτελούν επίσημο δίκτυο.
- II. Κοινότητες καταστάσεων: Τα μέλη τους μοιράζονται κοινές απόψεις κι εμπειρίες.

III. Κοινότητες πράξης: Δημιουργούνται με βάση κάποια κοινή γνώση και σε αυτές τις κοινότητες συμπεριλαμβάνονται ανεξάρτητα επαγγελματικά δίκτυα(π.χ δικηγόροι).

IV. Κοινότητες σκοπού: Έχουν σχέση με τις κοινότητες πράξης, με τη διαφορά ότι οι εξειδικευμένες ομάδες από τις οποίες αποτελούνται, δραστηριοποιούνται μέσω κοινών κινήτρων και τα μέλη τους ανταλλάσσουν απόψεις κι εμπειρίες.

Ο Dunham (1984) ταξινομεί τις κοινότητες λαμβάνοντας ως κριτήρια τη βασική λειτουργία τους και τα γενικά χαρακτηριστικά τους, όπως το μέγεθος του πληθυσμού, την οικονομική βάση της εκάστοτε κοινότητας, τη σχέση της με τη δημόσια διοίκηση και τα ειδικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Ο Ζαϊμάκης (2002:80-81) αναφέρεται στις σύγχρονες μορφές κοινοτήτων που δημιουργήθηκαν λόγω της μεγάλης κινητικότητας:

I. Κοινότητες που προκύπτουν λόγω της οικονομικής μετανάστευσης και των νέων γεωπολιτικών ανακατατάξεων και οι οποίες οργανώνουν το δικό τους κόσμο σε ένα ξένο κι ενδεχομένως εχθρικό γι αυτές περιβάλλον (π.χ. κοινότητες μεταναστών).

II. Κοινότητες, οι οποίες βασίζονται στην πολιτισμική διαφοροποίηση από την κυρίαρχη κουλτούρα, στις κοινές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και στα life styles (ροκ κοινότητες, ομάδες αυτοκινητιστών).

III. Κοινότητες που ιδρύονται μέσα από κρατικές παρεμβάσεις ή κοινοτικά δίκτυα κι έχουν συγκεκριμένους σκοπούς (π.χ εθελοντικές οργανώσεις, θεραπευτικές κοινότητες χρηστών τοξικών ουσιών).

IV. Κοινότητες λατρείας που διαμορφώνουν τις δικές τους, μεταφυσικού συνήθως τύποι απαντήσεις στα υπαρξιακά αδιέξοδα της σύγχρονης κοινωνίας (π.χ παραθρησκευτικές οργανώσεις).

V. Οι εντός δικτύου κοινότητες, οι οποίες διαδίδονται από τα ΜΜΕ μέσω διαδικασιών «δημιουργικής κατανάλωσης» και από τη χρήση της επικοινωνίας στον Κυβερνοχώρο μέσα από τον υπολογιστή. Οι κοινωνίες αυτές ως επί το πλείστον, βασίζονται στα κοινά ενδιαφέροντα και στις συνήθειες πρακτικής δράσης ορισμένων ομάδων χρηστών.

1.3 Είδη Κοινοτήτων

Οι διάφορες κοινότητες μπορούν να ταξινομηθούν με βάση την κύρια λειτουργία τους αλλά και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά που διαθέτουν. Ο Dunham (1970:28) αναφέρει τις εξής κατηγορίες σχετικά με την ταξινόμηση των κοινοτήτων:

1. Το μέγεθος του πληθυσμού: χωριά, κωμοπόλεις, πόλεις, μεγαλουπόλεις.
2. Την οικονομική βάση της κοινότητας: εμπορική, βιομηχανική, γεωργική κτλ
3. Τη σχέση της κοινότητας με τη δημόσια διοίκηση, όπως για παράδειγμα με την πρωτεύουσα του κράτους.
4. Τα ειδικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, π.χ αν κατοικούν στην περιοχή κυρίως πρόσφυγες, αν ζουν πολλοί φοιτητές ή τουρίστες εκεί.

- **Η κοινότητα ως οικολογικό σύστημα.**

Η οικολογική προσέγγιση για την ανάλυση της κοινότητας είναι επηρεασμένη από τη θεωρία του Δαρβίνου για την εξέλιξη των όντων. Οι μελετητές που έχουν ασχοληθεί με την οικολογική προσέγγιση της κοινότητας υποστηρίζουν ότι υπάρχει συνεχής ανταγωνισμός των ατόμων και των

ομάδων μιας κοινότητας καθώς επιθυμούν τη χρησιμοποίηση του ίδιου χώρου για διαφορετικές όμως λειτουργίες. Προκύπτει, λοιπόν, κατά συνέπεια πως οι άνθρωποι συνδέονται μεταξύ τους έχοντας προσωπικά ή ομαδικά κίνητρα και όχι λόγω κάποιων ισχυρών δεσμών. Η κινητοποίηση των κατοίκων μιας περιοχής και η ενδεχόμενη συνεργασία τους είναι δυνατόν να επιτευχθεί χάρη στο όφελος που μπορεί να έχει ο καθένας ατομικά αλλά και όλοι μαζί συλλογικά από τη συμμετοχή τους σε κοινοτικές δραστηριότητες.

- **Η κοινότητα ως κοινωνικό πλέγμα.**

Σύμφωνα με τους Wellman και Leighton (Σταθόπουλος 2001), η κοινότητα πρέπει να μελετηθεί με τη χρησιμοποίηση του προτύπου της αναλυτικής προσέγγισης του «κοινοτικού κοινωνικού δικτύου». Εντοπίζονται όμως κοινωνικά δίκτυα που δε συνδέονται με συγκεκριμένη περιοχή ή με δεσμούς γειτονικής αλληλεγγύης. Η ανάλυση του κοινωνικού πλέγματος περιλαμβάνει τις παρακάτω έννοιες: α) χαμένη κοινότητα, β) περισωθείσα κοινότητα και γ) απελευθερωμένη κοινότητα.

«Η απολεσθείσα κοινότητα»

Οι δυτικές κοινωνίες γνώρισαν μεγάλες αλλαγές λόγω των συνεπειών της βιομηχανικής επανάστασης και τη μετακίνηση ενός μεγάλου ποσοστού του αγροτικού πληθυσμού στις πόλεις. Αποτέλεσμα των παραπάνω καταστάσεων ήταν να διαλυθεί η κοινότητα και να χαθούν οι δεσμοί μεταξύ των ανθρώπων. Οι λειτουργίες της οικογένειας, των φίλων και των συγγενών αντικαταστάθηκαν από άλλες μορφές οργάνωσης.

Με τη μετακίνηση στις μεγαλουπόλεις, οι άνθρωποι αρχίζουν να βιώνουν έντονα το αίσθημα της μοναξιάς και της απομόνωσης, καθώς κατά κύριο λόγο δεν έχουν χρόνο για κοινοτικές δραστηριότητες και περιορίζονται στη συντροφιά με άλλα άτομα, δημιουργώντας κατ' αυτό τον

τρόπο μικρές ομάδες με άλλους ανθρώπους με τους οποίους τους συνδέουν πιθανόν τα ίδια ενδιαφέροντα και κοινές αξίες ή ακόμα κι επαγγελματικές δραστηριότητες. Η απώλεια των κοινοτικών δεσμών επιφέρει την κοινοτική αποδιοργάνωση στην οποία οφείλονται πολλά από τα κοινωνικά προβλήματα των πόλεων, όπως είναι η βία και η αύξηση της εγκληματικότητας. Για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων φαινομένων προτάθηκαν προγράμματα κοινωνικής ανάπτυξης με στόχο να αναζωογονηθεί το ενδιαφέρον των κατοίκων για τα κοινά.

Στην Ελλάδα, τις δεκαετίες 1950-1970, υπήρχε ολοένα αυξανόμενη μετανάστευση σε χώρες του εξωτερικού με συνέπεια την αποδιοργάνωση της τοπικής κοινότητας. Όχι μόνο αυτό, αλλά οι νέοι εγκατέλειπαν την ύπαιθρο και μετακινούνταν στις πόλεις. Με την τεχνολογική ανάπτυξη και τις αλλαγές που επιφέρει, η ζωή των ανθρώπων αλλάζει σε σημαντικό βαθμό. Οι παραδοσιακές αξίες που υπήρχαν μέχρι πρότινος, έπαψαν από ένα σημείο και μετά να δίνουν νόημα στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Οι κάτοικοι της επαρχίας νιώθουν αποκομμένοι από τις πολιτισμικές τους ρίζες, η μοναξιά αποτελεί κυρίαρχο συναίσθημα της καθημερινότητας και η αίσθηση της κοινοτικής ζωής έχει ατονήσει. Παράλληλα με τα παραπάνω, έχει αρχίσει να εμφανίζεται ο ανταγωνισμός στα πλαίσια της επιτυχίας και της κοινωνικής αναγνώρισης. Η ανάπτυξη όμως του ανταγωνισμού και της αντιζηλίας δεν επιτρέπει τη δημιουργία ουσιαστικών διαπροσωπικών σχέσεων που θα βασίζονται στην εμπιστοσύνη, τη συμμετοχή και την αποδοχή (Κοφινάς, 1992:23).

«Η περιωθείσα κοινότητα»

Η προσέγγιση αυτή, παρόλο που δέχεται πως η βιομηχανική επανάσταση επηρέασε σημαντικά και ουσιαστικά τη ζωή της τοπικής κοινότητας, εκτιμά ότι η δημιουργία μεγάλων δευτερογενών οργανώσεων και η απρόσωπη γραφειοκρατική τους διάρθρωση είχε ως αποτέλεσμα την κινητοποίηση των κατοίκων για τη διατήρηση των πρωτογενών δεσμών μέσα από μικρές

οργανώσεις, ώστε να μη χαθεί το αίσθημα της τοπικής κοινότητας. Γι' αυτό, μέσα στις μεγαλουπόλεις είναι δυνατόν να παρατηρήσει κανείς μικρές αλλά οργανωμένες κοινότητες.

Από τις διάφορες μελέτες που έχουν γίνει σχετικά με την κοινότητα, προέκυψε ότι η γειτονιά μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο για την οργάνωση της κοινωνικής ζωής του ατόμου, ενώ παράλληλα ξεκίνησαν να λειτουργούν αρκετά προγράμματα με στόχο την κοινωνική κινητοποίηση των κατοίκων για τη διατήρηση της γειτονιάς ως πρωταρχικού κυττάρου στην κοινοτική ζωή του σύγχρονου αστού.

ο «Η απελευθερωμένη κοινότητα..»

Σύμφωνα με τους υποστηρικτές της απελευθερωμένης κοινότητας, η βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την κατάργηση του χώρου ως μοναδικού κριτηρίου για την ύπαρξη κοινότητας. Ο σύγχρονος αστός συμμετέχει σε διάφορα κοινωνικά δίκτυα, τα οποία δε βρίσκονται απαραίτητα στη γειτονιά που μένει. Οι δεσμοί του με τα διάφορα κοινωνικά δίκτυα ποικίλλουν, ο ίδιος όμως μπορεί να επιλέγει παρέες και να ανήκει σε κοινότητες, χωρίς να περιορίζεται από το χώρο και τις αποστάσεις. Στις αστικές περιοχές, οι άνθρωποι έχουν πολύ περισσότερες επιλογές όσον αφορά στην ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων ή δεσμών είτε σε προσωρινή είτε σε μόνιμη βάση.

Σύμφωνα με την Holmila (1997:210), οι κοινότητες δεν αποτελούν μία ενιαία ενότητα, αλλά σχηματίζονται από διάφορα στοιχεία. Το σύνολο της κοινοτικής ζωής είναι ένας συνδυασμός βραχύβιων και κομματιασμένων κοινοτήτων. Αυτό σημαίνει πως ο σύγχρονος αστός έχει κάποιες μόνιμες και μακράς διάρκειας σχέσεις, όπως αυτή της οικογένειας, ταυτόχρονα όμως έχει και μερικές γνωριμίες κοινωνικού χαρακτήρα, συνήθως μικρής διάρκειας, όπως όταν ανήκει σε κάποιο σύλλογο.

Τα μικρά παιδιά και οι έφηβοι έχουν γεωγραφικά περιορισμένο πεδίο δράσης, σε αντίθεση με τους ενήλικες που έχουν ευρύτερο.

Επιπλέον, αξίζει να τονιστεί ότι όταν γίνεται λόγος για την έννοια της κοινότητας, πρέπει να διαφοροποιείται η επιφάνειά της από τη βαθιά δομή της κοινοτικής ζωής. Η επιφάνεια είναι όλες οι υπηρεσίες, οι ομάδες και οι οργανώσεις που δομούν τις κοινωνικές σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους, ενώ η βαθύτερη δομή της κοινοτικής ζωής αφορά τον πολιτισμό, τους συναισθηματικούς δεσμούς και την αίσθηση ότι ανήκουν σε μία κοινότητα.

- ***Η κοινότητα ως κοινωνικό σύστημα.***

Ο Ronald Warren (Σταθόπουλος 2001) ήταν εκείνος που πραγματοποίησε την πιο ολοκληρωμένη ανάλυση όσον αφορά στη μελέτη της κοινότητας στο βιβλίο του “The Community in America”(1963). Επεσήμανε λοιπόν πως η κοινότητα είναι ένα αυτόνομο κοινωνικό σύστημα που αποτελείται από επιμέρους συστήματα κι επιτελεί τις εξής πέντε λειτουργίες: **Παραγωγή-Διανομή-Κατανάλωση, Κοινωνικοποίηση, Κοινωνικό Έλεγχο, Κοινωνική Συμμετοχή και Αλληλοϋποστήριξη.** Τις λειτουργίες αυτές τις επιτελούν τα υποσυστήματα της κοινότητας τα οποία βρίσκονται κυρίως μέσα σε αυτήν, ενώ ταυτόχρονα συνδέονται και με συστήματα που βρίσκονται έξω από την κοινότητα. Τα υποσυστήματα που βρίσκονται μέσα στην κοινότητα κι επιτελούν τις παραπάνω λειτουργίες θεωρούνται ως η οριζόντια διάσταση της κοινότητας, ενώ αντίθετα τα συστήματα που βρίσκονται έξω από αυτήν αποτελούν την κάθετη διάσταση. Η κάθετη διάσταση συνδέει τα τοπικά συστήματα με εξωκοινοτικά.

- 1. Παραγωγή, Διανομή, Κατανάλωση.***

Θεωρείται ως η σημαντικότερη λειτουργία της κοινότητας. Παράγονται αγαθά μέσα στην κοινότητα, τα οποία στη συνέχεια μπορούν να διανεμηθούν. Για να επιτευχθεί όμως αυτό, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα παραγωγικής εργασίας και φυσικά αγοραστικής δύναμης. Στη

σημερινή βιομηχανική κοινότητα, η οικονομική παραγωγή οργανώνεται με βάση την επιχείρηση, το εργοστάσιο κτλ. Υπάρχει και η οργάνωση της παραγωγής με βάση την οικογένεια, αλλά αυτό κατά κύριο λόγο ισχύει για τα χωριά. Επίσης, τα αγαθά που χρειάζεται μια κοινότητα δεν είναι απαραίτητο να παράγονται στην ίδια, καθώς με τη διακίνηση των αγαθών, τη διαφήμιση και την ενημέρωση του κοινού, είναι δυνατόν να εισάγονται προϊόντα κι από άλλες περιοχές της χώρας ή ακόμα και από άλλες χώρες.

Η τυπική μονάδα παραγωγής ή διανομής ενός αγαθού βρίσκεται στην κοινότητα. Ενδεχομένως όμως τα προϊόντα να παράγονται σε μία άλλη περιοχή, όπου εκεί βρίσκονται τα κεντρικά καταστήματα (π.χ. η περίπτωση αλυσίδας εμπορικών καταστημάτων). Ωστόσο, πολλά είναι τα αγαθά που παράγονται στην κοινότητα ή στη γύρω περιοχή. Κατά συνέπεια, η οικονομία της κάθε κοινότητας βασίζεται τόσο στις τοπικές επιχειρήσεις (οριζόντια διάσταση) όσο και στα προϊόντα που παράγονται εκτός της κοινότητας (κάθετη διάσταση). Στις περιπτώσεις που η κάθετη διάσταση υπερτερεί της οριζόντιας, η αυτονομία της τοπικής κοινότητας μειώνεται, καθώς εξαρτάται από εξωκοινοτικές επιχειρήσεις προκειμένου να παραχθούν προϊόντα.

2. Κοινωνικοποίηση.

Ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής του, το άτομο αρχίζει να κοινωνικοποιείται μέσα στα πλαίσια της οικογένειας, των φιλικών σχέσεων και του σχολείου. Η ένταξή του σε κοινωνικές ομάδες τον μυεί σε αξίες, κανόνες και μαθαίνει τα δικαιώματα και τα όριά του. Το σχολείο αποτελεί το βασικό φορέα κοινωνικοποίησης καθώς εκεί το παιδί εξοικειώνεται με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, μαθαίνει από νωρίς ρόλους, αξίες, υιοθετεί στάσεις και συμμορφώνεται σύμφωνα με τους κανόνες συμπεριφοράς που ήδη υπάρχουν. Το σχολείο

λειτουργεί στην κοινότητα(οριζόντια διάσταση), αλλά έχει ισχυρούς δεσμούς με εξωκοινοτικά συστήματα. Το αναλυτικό σχολικό πρόγραμμα, οι όροι λειτουργίας του σχολείου και τα διδακτικά βοηθήματα καθορίζονται από υψηλότερα επίπεδα, όπως για παράδειγμα το Υπουργείο Παιδείας.

Παρόλο που το σχολείο αποτελεί τον βασικό φορέα κοινωνικοποίησης, υπάρχουν κι άλλοι φορείς που συμβάλλουν, περισσότερο ή λιγότερο, σε αυτή. Φορείς αυτού του είδους είναι οι αθλητικοί σύλλογοι, τα κέντρα νεότητας κτλ. Όσον αφορά στους ηλικιωμένους ανθρώπους, τα Κ.Α.Π.Η δίνουν τη δυνατότητα στα μέλη τους να παραμείνουν κοινωνικά ενεργά, μέσω της συντροφιάς, της ψυχαγωγίας, των εκδρομών κτλ.

3. Κοινωνικός έλεγχος.

Ο κοινωνικός έλεγχος σχετίζεται άμεσα με την κοινωνικοποίηση, καθώς το άτομο μαθαίνει να τηρεί τους κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς στις οικογενειακές και φιλικές σχέσεις του αλλά και στη σχέση του με το κράτος και συμμορφώνεται σύμφωνα με αυτούς. Σε αρκετές περιπτώσεις, όμως, το άτομο χρειάζεται και κάποιους εξωτερικούς περιορισμούς προκειμένου να προσαρμοστεί στην κοινότητα. Αυτούς τους περιορισμούς μπορεί να τους θέσει η οικογένεια, το σχολείο, οι φίλοι και η γειτονιά. Οι πρωτογενείς ομάδες παίζουν καθοριστικό ρόλο στην τήρηση των κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς. Οι δευτερογενείς ομάδες θέτουν κι αυτές περιορισμούς στη συμπεριφορά των μελών τους.

Μετά την αποδυνάμωση των πρωτογενών δεσμών της κοινότητας, το κράτος έχει αναλάβει την ευθύνη για την τήρηση της τάξης. Επιβάλλει ακόμα έλεγχο στους κατοίκους μιας κοινότητας μέσα από ειδικούς θεσμούς (π.χ αστυνομία) κι έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει την

πειθαρχία με την άσκηση βίας. Η τοπική κοινότητα αλληλεπιδρά και πολλές φορές εξαρτάται από εξωκοινοτικά συστήματα για την πραγμάτωση της λειτουργίας του κοινωνικού ελέγχου.

4. Κοινωνική συμμετοχή.

Τα μέλη της κοινότητας έχουν τη δυνατότητα να παίρνουν μέρος σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις ή οργανώσεις (όπως είναι για παράδειγμα οι τοπικοί σύλλογοι) και να αναπτύσσεται κατ' αυτόν τον τρόπο η κοινωνικότητά τους αλλά και να καλύπτονται οι συναισθηματικές τους ανάγκες. Η κοινότητα είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η κοινωνικότητα του ανθρώπου, όμως δεν παρέχουν όλες οι κοινότητες τις ίδιες ευκαιρίες για κοινωνική συμμετοχή. Δεδομένου ότι σε κάθε κοινότητα μπορεί να υπάρξει πολυπολιτισμικότητα των μελών της, διαφοροποίηση στην οικονομική τους κατάσταση ή διαφορές στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, διαφέρουν κατά συνέπεια και οι δυνατότητες κοινωνικής συμμετοχής. Οι οργανώσεις αυτές, ανάλογα με το χαρακτήρα τους, μπορούν να διακριθούν σε οικονομικές, κομματικές, εκπαιδευτικές, αθλητικές οργανώσεις, φιλανθρωπικά σωματεία, πολιτιστικοί σύλλογοι και θρησκευτικές οργανώσεις.

Σύμφωνα με τον Warren(1976), ο τυπικός φορέας κοινωνικής συμμετοχής σε τοπικό επίπεδο είναι η ενορία, καθώς η ενορία της κάθε κοινότητας είναι ικανή να αναπτύξει τη λειτουργία της κοινωνικής συμμετοχής (οριζόντια διάσταση). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αναπτύσσονται στα πλαίσια της ενορίας διάφορων ειδών δραστηριότητες (π.χ. παραδοσιακοί χοροί, εκμάθηση ξένων γλωσσών) με σκοπό την κάλυψη των αναγκών της κοινωνικής συμμετοχής. Στις δραστηριότητες αυτές μπορεί να πάρει μέρος κάθε μέλος της κοινότητας ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης. Η ενορία έχει όμως άμεση

σχέση και με εξωκοινοτικά συστήματα: την Εκκλησία της Ελλάδας, τη Μητρόπολη και το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης που αποτελούν την κάθετη διάσταση της λειτουργίας.

5. Αλληλοβοήθεια.

Σε περιόδους όπως αυτή που ζούμε, όπου οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα, κυρίως οικονομικής φύσεως, υγείας και πολλές φορές κι επιβίωσης, υπάρχουν άτομα που χρειάζονται συμπαράσταση και βοήθεια για να τα καταφέρουν. Η βοήθεια μπορεί να είναι υλική(χρήματα, τρόφιμα, ρουχισμός κτλ), μπορεί να είναι όμως και υποστηρικτική σε περιπτώσεις που οι άνθρωποι νιώθουν την ανάγκη να απευθυνθούν σε κάποιον ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό και γενικά σε τέτοιας φύσεως επαγγελματίες. Σε μεγάλες πόλεις υπάρχουν οργανωμένες κοινωνικές υπηρεσίες (π.χ. Κέντρα Ψυχικής Υγείας) στις οποίες μπορούν να καταφύγουν άτομα με διάφορες ανάγκες. Η λειτουργία της αλληλοβοήθειας επιτελείται κυρίως από κρατικούς φορείς υγείας και πρόνοιας, ενώ παράλληλα λειτουργούν και οργανισμοί που επιτελούν προνοιακό έργο σε πόλεις και περιοχές της χώρας. Ακόμα, προνοιακό έργο επιτελείται και από εθελοντικούς οργανισμούς, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για εξειδικευμένες ανάγκες ή ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού (π.χ Ερυθρός Σταυρός).

Σε τοπικό επίπεδο, η τυπική οργάνωση για αλληλοβοήθεια θα μπορούσε να είναι η διεύθυνση κοινωνικής πρόνοιας που από το νόμο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών προνοιακού χαρακτήρα. Σε εξωκοινοτικό επίπεδο, η διεύθυνση κοινωνικής πρόνοιας εξαρτάται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Η κάθετη διάσταση αυτής της λειτουργίας είναι εμφανής κυρίως σε περιόδους πολέμου, οπότε προσφέρεται βοήθεια από τις περισσότερες χώρες στον κόσμο.

Ο Warren(1976) στην ανάλυσή του τονίζει την οριζόντια και την κάθετη διάσταση στη λειτουργία της σύγχρονης αστικής αλλά και αγροτικής κοινότητας. Στην εποχή που ζούμε παρατηρείται έντονη μείωση της αυτονομίας της τοπικής κοινότητας. Όσο η επιρροή των ΜΜΕ θα αυξάνει και θα εντείνεται η κινητικότητα των ανθρώπων και των υπηρεσιών, τόσο η τοπική κοινότητα θα επηρεάζεται από αποφάσεις, οι οποίες θα λαμβάνονται εκτός των πλαισίων της. Όταν οι λειτουργίες που περιγράφει ο Warren δεν εκπληρώνονται για οποιουδήποτε λόγους, τότε μιλάμε για διάλυση της κοινότητας.

1.4 Διαστάσεις μελέτης κοινότητας.

Ο Orr (1992:43-72), σε μία προσπάθειά του να συγκεράσει τις διαφορετικές απόψεις για την έννοια του όρου «κοινότητα» τονίζει ότι κάθε αναφορά στην κοινότητα θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερις διαστάσεις:

- 1) Η κοινότητα ως τοποθεσία. Σε ποιο μέρος βρίσκεται δηλαδή γεωγραφικά η κοινότητα, ποια είναι τα φυσικά της όρια και ποια η σχέση της με τις υπόλοιπες κοινότητες.
- 2) Η κοινωνική της δομή. Ποιοι είναι εκείνοι που κατοικούν σε αυτήν, ποια είναι η κοινωνική τους τάξη, η ηλικία τους και η εθνικότητά τους.
- 3) Η κοινωνική δραστηριότητα. Έχει άμεση σχέση με τις κοινωνικές δραστηριότητες των κατοίκων, την υποδομή των κτιρίων και τους χώρους που είναι για ψυχαγωγικές δραστηριότητες.
- 4) Το συναισθηματικό κλίμα. Πώς νιώθουν δηλαδή οι άνθρωποι μέσα στην κοινότητα, αλλά και πώς την κρίνουν οι «ξένοι» που πάνε σε αυτήν ως επισκέπτες.

Είναι απαραίτητες πολλές συστηματικές έρευνες προκειμένου να γίνει σαφές κατά πόσον αξιοποιούνται οι δυνατότητες που προσφέρει η γεωγραφική τοπική κοινότητα για την κάλυψη βασικών κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών, άτομα με διαφορετική κοινωνική, οικονομική, οικογενειακή και επαγγελματική κατάσταση αλλά και διαφορετικό φύλο. Ο Bulmer (1986) υποστηρίζει ότι η γεωγραφική κινητικότητα στις μεγάλες πόλεις είναι από περιορισμένη έως ανύπαρκτη κυρίως για μικρά παιδιά, ηλικιωμένους, γυναίκες που είναι χωρίς σύζυγο αλλά έχουν μικρά παιδιά και άτομα που δε βρίσκεται στην κατοχή τους ιδιωτικό αυτοκίνητο.

Η Αμερικανίδα κοινωνιολόγος, S.Keller (1969:8) έκανε συστηματικές έρευνες για το συγκεκριμένο θέμα σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Συμπέρανε λοιπόν ότι, για όλες τις ομάδες που αναφέρθηκαν, η γειτονιά παραμένει η μόνη μορφή κοινότητας όχι από επιλογή όμως, αλλά από ανάγκη. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει αναφορά σε μία συγκεκριμένη κοινωνία, κοινωνικές ομάδες και οικονομικές τάξεις για να συμπεριληφθεί το στοιχείο της γεωγραφικής περιοχής στην έννοια της κοινότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Κοινωνική Διάσταση της κοινότητας

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται λόγος για τις κοινωνικές και πολιτικές δομές της κοινότητας, όπως αυτές διαμορφώνονται μέσα από τη συμμετοχική δράση των πολιτών. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η λειτουργικότητα της κοινότητας με βάση τα όργανα που λαμβάνουν τις αποφάσεις, τις οργανώσεις που συγκροτούν οι πολίτες και τις συλλογικές τους δράσεις για την επίτευξη κοινωνικής ανάπτυξης. Με τη μελέτη αυτή διερευνάται κατά πόσο οι ανάγκες των πολιτών καλύπτονται στο σύνολό τους και παράλληλα κατά πόσο η κοινότητα δημιουργεί ανισότητες.

2.1 Διοίκηση κοινότητας

Η ηγεσία κάθε κοινότητας αποτελεί σημείο μελέτης αναγκαίο καθώς όσο πιο αποτελεσματική είναι η ηγεσία, τόσο περισσότερες ικανότητες έχει η κοινότητα. Η έλλειψη καλής ηγεσίας την αποδυναμώνει. Οι ηγέτες έχουν δύναμη ισχύος, επιρροή, εξουσία και την ικανότητα να κινητοποιήσουν την κοινότητα. Όσο πιο αποτελεσματική είναι η ηγεσία της, τόσο πιο δυνατή είναι και η κοινότητα.

Όταν αναφερόμαστε σε εξουσία και δύναμη ισχύος δε μιλάμε παρά μονάχα για το νομιμοποιημένο δικαίωμα του προσώπου που βρίσκεται στην ηγεσία να πάρει μια απόφαση για την κοινότητα. Λαμβάνοντας, παράλληλα, υπόψη τους Castells & Mann(2001) όπου περιγράφουν την εξουσία ως την «ικανότητα ενός κοινωνικού παράγοντα να επιδρά στο περιβάλλον του για την ικανοποίηση αναγκών και την επίτευξη σκοπών» και σύμφωνα με τον Levett όπου θέτει τη δύναμη ως την «ικανότητα κάποιου να επηρεάζει τη συμπεριφορά των ανθρώπων ακόμη και χωρίς τη συναίνεσή τους», αντιλαμβανόμαστε τη σπουδαιότητα που κατέχει στην κοινότητα η διοίκηση.

Ό, τι σχετίζεται με την άσκηση κοινωνικής επιρροής εντοπίζεται ο διαχωρισμός σε επίσημους και ανεπίσημους ηγέτες. Η πρώτη μορφή ηγεσίας αφορά εκείνους τους ηγέτες που αποτελούν τα εκλεγμένα όργανα της κοινότητας, τα οποία έχουν προκύψει μέσα από εκλογικές διαδικασίες. Η δεύτερη μορφή όμως αποτελείται από τα πρόσωπα εκείνα της κοινότητας που έχουν ευρεία αναγνώριση εξαιτίας του κύρους τους, της κοινωνικής τους τάξης (μόρφωση, εκπαίδευση), της κοινωνικότητάς τους και του ενδιαφέροντός τους για συλλογικές δράσεις με σκοπό τα κοινά συμφέροντα. Έτσι τα πρόσωπα αυτά μπορεί να μην έχουν ένα ρόλο στην τοπική αυτοδιοίκηση, εντούτοις έχουν άτομα μέσα στην κοινότητα που ενστερνίζονται τις απόψεις τους και τις ακολουθούν.

2.2 Οργανώσεις κοινότητας

Η δημιουργία οργανώσεων βασίζεται στην κάλυψη κατά κύριο λόγο αναγκών μιας κοινότητας. Για το λόγο αυτό άλλωστε η σύστασή τους γίνεται από μέλη της κοινότητας, έτσι ώστε να προβάλλουν ζητήματα που τους αφορούν και να ασκήσουν πιέσεις στην τοπική και ευρύτερη ηγεσία. Οι πιέσεις αφορούν είτε την επίλυση ζητημάτων είτε τη συσπείρωση των μελών μιας κοινότητας. προβλημάτων.

Σύμφωνα με τον Σταθόπουλο (2000, 2001) οι οργανώσεις κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες, τις ακόλουθες:

- ✚ Οργανώσεις με έναν στόχο. Οι οποίες επιτελούν παραγωγικές λειτουργίες με σκοπό την προώθηση των οικονομικών συμφερόντων των κατοίκων (π.χ. επαγγελματικός σύλλογος, εμπορικός σύλλογος κ.ο.κ.).
- ✚ Οργανώσεις με πολλαπλούς στόχους. Όσες, για παράδειγμα, περιλαμβάνουν θρησκευτικές δραστηριότητες (εκκλησία, ενορία) και παράλληλα καλύπτουν ανάγκες του πληθυσμού όπως παροχή τροφίμων, ρουχισμού και χρήματα.
- ✚ Οργανώσεις που ασχολούνται με ποικίλα ενδιαφέροντα και προβλήματα του πληθυσμού, πολιτιστικούς και πολιτικούς στόχους, θέματα υγείας, ψυχαγωγία κ.α. χωρίς να παρέχουν οι ίδιες άμεσες υπηρεσίες όπως ένας πολιτιστικός σύλλογος και σωματεία.
- ✚ Οργανώσεις που παρέχουν συμβουλευτικές και θεραπευτικές υπηρεσίες στα μέλη της κοινότητας, κυρίως μη κερδοσκοπικές και εθελοντικές.

Πέρα από τις διαφορετικές κατηγορίες οργανώσεων έχουμε όπως είναι αναμενόμενο και διαφορετική δομή σε αυτές. Η κάθε μια ενεργεί έχοντας άλλο σκοπό, ο οποίος μπορεί να αφορά

είτε το ευρύτερο σύνολο της κοινότητας είτε το σύνολο των μελών της οργάνωσης. Ακόμη διαθέτουν και διαφορετικό νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν. Το μέγεθος της δυναμικής της κάθε οργάνωσης αξιολογείται από το κατά πόσο αποτελεί υπολογίσιμο φορέα μέσα σε μια κοινότητα, αν μπορεί δηλαδή να συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων ή στην ενεργοποίηση του πληθυσμού της κοινότητας.

2.3 Δεσμοί οργανισμών

Οι σχέσεις μεταξύ των διάφορων θεσμικών οργανώσεων της κοινότητας αναπτύσσονται σε όρους συνεργασίας ή συγκρούσεων. Σε μια κοινότητα υπάρχουν διάφορες οργανώσεις κρατικές, ημικρατικές, εθελοντικές κτλ κάθε μια από τις οποίες λειτουργεί λαμβάνοντας υπόψη της, τους δικούς της στόχους. Το είδος του δεσμού καθορίζεται από το σκοπό που έχει η κάθε οργάνωση και αν έρχεται σε σύγκρουση ή όχι με κάποια άλλη οργάνωση.

Ο βαθμός και η συχνότητα της επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών οργανώσεων πρέπει να καθορίζεται σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους στόχους που έχει η κάθε μια. Βέβαια, για την ικανοποίηση των σκοπών τους πολλές φορές δημιουργούν τέτοιους μηχανισμούς ώστε η συνεργασία με άλλους οργανισμούς να αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη και επιβίωσή τους.

Η σύγκρουση, από την άλλη, μεταξύ των οργανισμών μπορεί να προέλθει από την αμφισβήτηση της κυριαρχίας, αλλά και της διεκδίκησης αυτής σε ένα κοινό χώρο. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα αισθητό σε οργανισμούς που έχουν συναφή αντικείμενο γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε υπονόμηση της μιας οργάνωσης από την άλλη.

Σε περίπτωση που παρουσιαστούν ανασταλτικοί παράγοντες στην διαδικασία σχεδιασμού του επιδιωκόμενου σκοπού, συνίστανται μηχανισμοί αντιμετώπισης προκειμένου να επιλυθούν, αξιοποιώντας πόρους για την υλοποίηση του. «Ένας μηχανισμός είναι για παράδειγμα η περιστασιακή -ad hoc- ανεπίσημη συνεργασία μεταξύ δύο κοινωνικών λειτουργών ή άλλων ειδικών, για να βρουν την πλέον κατάλληλη μορφή συνεργασίας των οργανώσεων τις οποίες εκπροσωπούν.

Ένας άλλος μηχανισμός είναι η τακτική και επίσημα θεσμοθετημένη συνεργασία για τον συντονισμό των περιπτώσεων μεταξύ δύο οργανώσεων και ένας τρίτος ο συντονισμός μεταξύ δύο ή περισσότερων για την ανάπτυξη ενός κοινού προγράμματος. Όμως ο συντονισμός απαιτεί χρόνο και κατ' επέκταση, κατανάλωση πόρων. Όσο περισσότερες είναι οι οργανώσεις που πρέπει να συντονίσουν τις ενέργειές τους, όσο μεγαλύτερη η συχνότητα των συναντήσεων του προσωπικού των διαφόρων οργανώσεων, τόσο αυξάνει το κόστος αλλά και οι δυσκολίες για τον συντονισμό του έργου τους» (Σταθόπουλος, 2001:170).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι οργανισμοί για να ανταποκριθούν στο έργο τους και να επιβιώσουν βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση με άλλους οργανισμούς που μπορεί να αφορά τους σκοπούς που επιθυμούν να επιτύχουν ή ακόμη και τα μέσα που πρέπει να έχουν διαθέσιμα για την επίτευξή τους. Η εξάρτηση αυτή χωρίζεται σε δυο επίπεδα. Το πρώτο αφορά την κάθετη μορφή αλληλεξάρτησης, όταν δηλαδή οι τοπικές ομοειδείς οργανώσεις συνεργάζονται μεταξύ τους. Ενώ το δεύτερο αναφέρεται στην οριζόντια μορφή αλληλεξάρτησης, όταν δηλαδή η συνεργασία γίνεται με οργανώσεις που βρίσκονται εντός και εκτός της κοινότητας.

Σύμφωνα με την Cox (1974, στο Σταθόπουλος, 2001) υπάρχουν τρεις μορφές δύναμης που μπορεί να έχει μία οργάνωση. Η πρώτη δύναμη αφορά στην εξαναγκαστική δύναμη όπου

παρέχει εντολές και δημιουργεί κανόνες, οργανώνει διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες προκειμένου να διεκδικήσει αιτήματα ή να επιβάλει τιμωρία. Μέσα από την χρήση του νόμου ο κάτοχος μπορεί να αξιοποιήσει τους νόμους και τις παραδόσεις. Η επόμενη μορφή δύναμης, χαρακτηρίζεται ως εμπειρογνωμοσύνη διότι περιλαμβάνει «τις ειδικές γνώσεις, την πείρα και τις επιδεξιότητες που διαθέτει ένας οργανισμός» (Σταθόπουλος, 2001:172). Η τρίτη μορφή δύναμης είναι η χαρισματική και περιέχει την ικανότητα και τις δεξιότητες που διαθέτει ενός εκπρόσωπος της οργάνωσης (ηγέτης, πρόεδρος) να ενεργοποιεί τα μέλη της κοινότητας να συμμετέχουν σε δράσεις που επιφέρουν οφέλη στην οργάνωση (σύλλογοι γυναικών, οικολογικές οργανώσεις κτλ.)

2.4 Σχέσεις οργανώσεων με την κοινότητα

Οι οργανώσεις της κοινότητας οφείλουν να προάγουν την διαδικασία της ενδυνάμωσης και να ασκούν επιρροή και έλεγχο στο πολιτικό σύστημα προκειμένου να πραγματοποιούνται δράσεις κοινής ωφέλειας.

Λαμβάνουμε υπόψη επίσης τη θέση του Sabel, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι πολιτικές που έχουν σα στόχο τον έλεγχο και την επιρροή της εξουσίας, στην τοπική ανάπτυξη, είναι περισσότερο αποτελεσματικές στις περιπτώσεις που αναπτύσσονται δίκτυα σχέσεων μεταξύ των κατοίκων και των τοπικών οργανώσεων. Μέσα από την συνεργασία αυτή ενισχύονται η ικανότητα των υποδομών, η επαρκή παροχή οικονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών.

Βασικό μέλημα αρκετών οργανώσεων είναι να επιδιώκουν σχέσεις καλής γειτονίας με το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν. Για το λόγο ετούτο, χρησιμοποιούν διάφορες μορφές επαφής, όπως η διοργάνωση εκδηλώσεων, συνεδρίων, δημοσίων συγκεντρώσεων, στα οποία προσκαλούνται οι κάτοικοι της κοινότητας για να γνωρίσουν την οργάνωση, τα προγράμματα

αυτής, τους σκοπούς και τις δράσεις της. Έτσι δίνεται το ερέθισμα στους κατοίκους της κοινότητας να επιδιώξουν μια μελλοντική συνεργασία.

Επιπλέον μέσω των παραπάνω τρόπων γνωστοποίησης των οργανώσεων αποσκοπούν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων για θέματα τοπικού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος. Επίσης, επιδιώκουν την κινητοποίηση των κατοίκων μιας κοινότητας προς την κατεύθυνση ανάληψης δράσης για την επίλυση ενός προβλήματος, προβάλλουν αιτήματα που αφορά μια κατηγορία πληθυσμού προς τις αρχές του κράτους αλλά και προς το ευρύτερο κοινό. Και τέλος, ανταλλάσσουν απόψεις για ζητήματα κοινωνικού και επαγγελματικού ενδιαφέροντος.

2.5 Άτυπα κοινοτικά δίκτυα

Αρχικά ο όρος κοινοτικά δίκτυα είναι ένα σύνολο κόμβων (π.χ. άτομα, οργανισμοί) οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους με ένα σύνολο κοινωνικών σχέσεων ή κοινωνικών συνδέσεων όπως:

- η διαδικασία αξιολόγησης ενός ατόμου από άλλο άτομο, η οποία εκφράζεται με φιλία, σεβασμό ή αρέσκεια,
- η μεταφορά υλικών πόρων, όπως ο δανεισμός πραγμάτων ή οι οικονομικές συναλλαγές,
- η συσχέτιση ή ο δεσμός όπως η παρακολούθηση κοινών κοινωνικών γεγονότων ή η συμμετοχή σε ίδιες δραστηριότητες,
- οι επίσημες σχέσεις (οι αρχές)
- η μετακίνηση σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή η αλλαγή κοινωνικών θέσεων (μετανάστευση, κοινωνική ή φυσική κινητικότητα),
- η φυσική σύνδεση (δρόμος, ποτάμι ή γέφυρα συνδέσεων δύο σημείων)

- η επίδραση μέσω συμπεριφοράς, όπως η συζήτηση και η ανταλλαγή μηνυμάτων (Nohgia, 1992).

Επίσης, ως άτυπα κοινοτικά δίκτυα, καλούνται οι στενοί δεσμοί μεταξύ οικογένειας, φίλων, συγγενών και γειτόνων, που έχουν ως αντικείμενο δράσης την παροχή βοήθειας και στήριξης και τις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες ή τον δανεισμό υλικών αγαθών και χρημάτων (Στασινοπούλου, 1992).

Τα κοινωνικά δίκτυα περιλαμβάνουν τρεις κρίσιμες έννοιες: α) το μέγεθος ή το εύρος, το οποίο αναφέρεται στον αριθμό των ατόμων που συμμετέχουν στο δίκτυο, β) στη σύνθεση που αφορά το ποσοστό συμμετοχής στο δίκτυο μελών της ευρύτερης οικογένειας ή φίλων και γ) η συχνότητα που δηλώνει το πόσο συχνά τα μέλη ενός κοινωνικού δικτύου αλληλεπιδρούν (Χτούρης, Παπάνης, Ρόντος, 2004).

Ακόμη, τα άτυπα δίκτυα αποτελούν οι κοινωνικές σχέσεις που περιβάλλουν ένα άτομο, τα χαρακτηριστικά τους και ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τις εν λόγω σχέσεις. Χαρακτηρίζονται από το μέγεθός τους, την πυκνότητα (συνδεσιμότητα μεταξύ των μελών), το δέσιμο, την ομοιογένεια, τη συχνότητα επαφής μεταξύ των μελών, τη διάρκεια και την αμοιβαιότητα (Berkman και Glass, 2000).

Η συναισθηματική, ψυχολογική ή οικονομική στήριξη που μπορούν να αντλήσουν τα άτομα μέσω των δικτύων είναι η κοινωνική στήριξη. Η έλλειψη κοινωνικής στήριξης και ο αποκλεισμός από τα δίκτυα θεωρείται ότι μειώνει τις δυνατότητες των ατόμων να αντιμετωπίσουν το άγχος, να αποκτήσουν κοινωνική ταυτότητα, να λάβουν συναισθηματική στήριξη ή υλική βοήθεια και να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες και πληροφορίες (Walter,

1997). Από την άλλη πλευρά, η ύπαρξη κοινωνικής στήριξης έχει συνδεθεί με παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, όπως η ικανοποίηση από τη ζωή και η αίσθηση ευημερίας (Breezeet, 2001).

Είναι σημαντικό να προστεθούν στο σημείο αυτό, τα όσα αναφέρει χαρακτηριστικά ο Johnson (1987, στο Σταθόπουλος, 2001) ότι δηλαδή, τα μέλη μιας κοινότητας δημιουργούν ομάδες αυτοβοήθειας. Οι λόγοι για αυτό είναι πρώτον ότι το κράτος αδυνατεί αρκετές φορές να καλύψει ανάγκες και τα άτομα δίκτυα υποκαθιστούν αρκετές από τις υπηρεσίες του. Δεύτερον, μέσα από την συμμετοχή στα δίκτυα οι κάτοικοι γίνονται κοινωνικά όντα και εντάσσονται στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Τέλος, τα μέλη των δικτύων απολαμβάνουν περισσότερα προνόμια λόγω της ευθύνης των ενεργειών, της ικανότητας για συλλογικές δράσεις και της ανεξαρτησίας από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες ή οποιασδήποτε δυσκολίας που προέρχεται από την εξουσία.

Ωστόσο, υπάρχουν δίκτυα που ευνοούν τη δημιουργία υψηλής συσσώρευσης κοινωνικού κεφαλαίου σε μία κοινωνία, είναι τα δίκτυα στα οποία δημιουργούνται οι οριζόντιες σχέσεις όπου τα άτομα είναι ίσα και προέρχονται από την ίδια κοινωνική θέση. Από την άλλη, οι κάθετες σχέσεις διέπονται από ιεραρχία, και ασύμμετρες δυνάμεις, όπου στερούν στους ανθρώπους το αίσθημα της αξιοπιστίας και της συμμετοχής σε δράσεις κοινών στόχων (Putnam, 1993 στο Ponthieux, 2004).

Τα δίκτυα οριζόντιας σχέσης, που συνθέτουν κοινωνικό κεφάλαιο, αναπτύσσουν τις ανθρώπινες δεξιότητες, τη διάχυση γνώσης και την εξασφάλιση εμπιστοσύνης για τη συλλογική δημιουργία μιας κοινωνίας. Αυτές οι αξίες κινητοποιούν ανθρώπινους πόρους και επιθυμίες, που σε διαφορετική περίπτωση θα παρέμεναν στάσιμοι και ανενεργοί. Έτσι, τα δίκτυα είναι ο

χώρος αναπαραγωγής του κοινωνικού κεφαλαίου, που συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και ευημερία.

2.6 Τοπική Συλλογική Δράση – Κοινωνική Ανάπτυξη

Η συλλογική δράση αποτελεί μια μέθοδο για την κοινωνική ανάπτυξη. Αφορά στην οργάνωση των πολιτών μιας κοινότητας μέσα από ομάδες, πρωτοβουλίες και συσπειρώσεις, οι οποίες στοχεύουν στην αναπτυξιακή διαδικασία και στην επίλυση προβλημάτων που απασχολούν την κοινότητα. Οι ομάδες που συγκροτούνται μπορούν να διεκδικήσουν παροχές υπηρεσιών από το κράτος, να αναπτύξουν δίκτυα κοινοτικής φροντίδας, να προστατεύσουν και να αναδείξουν το φυσικό πλούτο της κοινότητας, να οργανώσουν συνεταιριστικές μονάδες και να συμβάλλουν στη σχεδιασμένη κοινωνική αλλαγή, ή σε άλλες περιπτώσεις να εμποδίσουν αλλαγές που έχουν αρνητικό αντίκρισμα στην καθημερινή ζωή των κατοίκων (Ζαιμάκης 2002: 197).

Η δράση αυτή όμως προϋποθέτει την ανάπτυξη κριτικής συνειδητοποίησης. Επιδίωξη της συλλογικής δράσης αποτελεί η κινητοποίηση των μελών της τοπικής κοινωνίας για εξεύρεση πόρων και την ενεργοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου της. Μέσα από τη συλλογική δράση τα άτομα θα αποκτήσουν ικανότητες και δεξιότητες ώστε να μάθουν να συνεργάζονται και θα μάθουν να επιλύουν συγκρουσιακές σχέσεις (Ronnby, στο Ζαιμακης 2002).

Για να αναπτυχθεί, ωστόσο, οποιαδήποτε μορφή συλλογικής δράσης, θα πρέπει να υπάρχουν άτομα τα οποία είτε να βιώνουν κοινά προβλήματα και δε μπορούν να αντιμετωπιστούν και να επιλυθούν από τον καθένα μεμονωμένα, είτε να υπάρχουν

ανεκπλήρωτες ανάγκες. Σημαντικό ρόλο στην οποιαδήποτε διεργασία παίζουν πάντα τα άτομα με κοινές εμπειρίες συνεργασίας και δράσης.

Η κοινωνική ανάπτυξη , κατά τον Midgley, προσδιορίζεται ως μια διαδικασία προαγωγής της ανθρώπινης ευημερίας και της ποιοτικής ζωής σε συνδυασμό με μια δυναμική διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης. Μέσα από την κοινωνική ανάπτυξη ενισχύεται η ευημερία του συνόλου, η ποιότητα της ζωής των κατοίκων και εξασφαλίζεται ένα υγιή περιβάλλον διατηρώντας την οικολογική ισορροπία.

Ο Ζαϊμάκης (2002) υποστηρίζει ότι η κοινωνική ανάπτυξη βασίζεται σε τρεις αντιλήψεις. Στην αρχή της δικαιοσύνης, όπου η κοινότητα διαθέτει την δύναμη να βοηθήσει τις μη προνομιούχες ομάδες, στοχεύοντας στην ισότιμη πρόσβαση στους πόρους και στην εξάλειψη των κοινωνικών, φυλετικών ή άλλων μορφών διακρίσεων

Η δεύτερη αρχή αφορά την αειφόρο ανάπτυξη, όπου ο κάτοικος δεν πρέπει να κάνει κατάχρηση του περιβάλλοντος αλλά να κάνει συνειδητή χρήση της φύσης χωρίς να επηρεάζει την λειτουργία της. Η επόμενη αρχή περιλαμβάνει την έννοια της υγιούς κοινότητας δηλαδή ένα υγιές περιβάλλον με ίσες ευκαιρίες, πρόσβαση όλων των ομάδων της κοινότητας στις υπηρεσίες, εξασφάλιση ποιότητας ζωής, δικτύωση των τοπικών υπηρεσιών-ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων και αλληλεγγύης με σκοπό την άντληση πόρων και αντιμετώπιση τοπικών αναγκών (Murray, 2000 στο Ζαϊμάκης, 2002).

Η κοινωνική ανάπτυξη μπορεί να βοηθήσει οικονομικά στερημένες ομάδες να ξεπεράσουν προβλήματα αποδιοργάνωσης, φτώχειας, ανισότητας, έλλειψης πόρων χρηματοδότησης και να ενισχύσει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών. Όλα αυτά επιτυγχάνονται όμως

μέσα από τη συνεργασία για να ένα κοινό όραμα της τοπικής κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου ενός σχεδίου συλλογικής δράσης για την αντιμετώπιση των αναγκών της.

2.7 Κοινωνική Συμμετοχή

Η κοινωνική συμμετοχή θεωρείται ένας από τους τρόπους που μια κοινότητα μπορεί να ασκήσει πίεση και να επηρεάσει την τοπική αυτοδιοίκηση, την κυβέρνηση, ή άλλους φορείς και οργανώσεις για θέματα που την αφορούν.

Ο ορισμός της κοινωνικής συμμετοχής διαφοροποιείται ανάλογα τους σκοπούς που επιδιώκονται, το πολιτικό πλαίσιο και την ομάδα αναφοράς. Σύμφωνα με τον Ιατρίδη (1972:114 στο Σταθόπουλος, 2001:175) δίνεται ο ορισμός: «Η συμμετοχή των κατοίκων και των πληθυσμιακών ομάδων στη λήψη των αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή τους δεν είναι μόνο βασική εννοιολογική αρχή ελευθερίας και δημοκρατίας, αλλά αποτελεί επίσης προϋπόθεση επεμβάσεων για σχεδιασμένη κοινωνική αλλαγή και βασικό οργανωτικό στοιχείο της αναπτύξεως της μεταβιομηχανικής κοινωνίας».

Η «συμμετοχή», γενικά, αναφέρεται στην ανάμειξη των πολιτών στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν. Ενώ με τον όρο «κοινωνική συμμετοχή» δηλώνεται η συμμετοχή των πολιτών σε κοινωνικά κυρίως και προνοιακά θέματα.

Ο Σταθόπουλος(2001) χρησιμοποιεί την ταξινόμηση της Arstein και διαχωρίζει τη συμμετοχή σε 3 τύπους:

I. Ψευδοσυμμετοχή: ο πολίτης δεν έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει ουσιαστικά τις αποφάσεις που λαμβάνονται. Στον τύπο αυτό, ο πολίτης συμμετέχει για να παρέχει ιδέες, να μοιραστεί εμπειρίες, να δώσει και να πάρει πληροφορίες αλλά και να πειστεί για την

υλοποίηση και αποδοχή κάποιου σχεδίου ή προγράμματος κατά τη διαδικασία εκτίμησης των κοινωνικών αναγκών στην κοινότητα.

- II. Γνωμοδοτική συμμετοχή: ο πολίτης έχει γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό ρόλο. Σε αυτόν τον τύπο, εκφράζονται οι απόψεις του πολίτη, συνήθως όμως μέσα από θεσμοθετημένα όργανα, κατά τη διαμόρφωση, τη λήψη και την υλοποίηση αποφάσεων.
- III. Ουσιαστική συμμετοχή: ο πολίτης έχει τη δυνατότητα για ουσιαστικό έλεγχο σε διάφορα θέματα (υγεία, πρόνοια, εκπαίδευση κτλ). Η συμμετοχή αυτή είναι η πλέον ουσιαστική μορφή κοινωνικής συμμετοχής, εφόσον αναγνωρίζεται το δικαίωμα στον πολίτη να συναποφασίζει και να δεσμεύει την κυβέρνηση στη λήψη αποφάσεων. Έτσι λοιπόν αυξάνεται η δυνατότητα για κοινωνική αλλαγή, όπως επίσης και η προοπτική σύγκρουσης με την κυβερνητική πολιτική.

Η κοινωνική συμμετοχή βοηθά στο μετασχηματισμό των ατομικών αναγκών σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο απαιτήσεων, μέσα από το οποίο οι πολίτες υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους, συμβάλλουν στην οργάνωση της ανθρώπινης δράσης και ενισχύει τη δικτύωση των συλλογικών υποκειμένων και τη δημιουργία συνασπισμών. Σε ό, τι αφορά το πολιτικό επίπεδο, ενισχύεται η τοπική δημοκρατία μέσα από τις συμμετοχικές διεργασίες. Και σε ψυχολογικό επίπεδο ενισχύεται η αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση του ατόμου (C. Schuftan, στο Ζαϊμάκης 2009: 187).

Επιπροσθέτως, παρατίθενται ακολούθως τα πλεονεκτήματα της κοινωνικής συμμετοχής έτσι όπως τα παρουσιάζουν οι υποστηρικτές αυτής:

- ✓ Οι πολίτες που έχουν κοινωνική συμμετοχή λαμβάνουν πληροφορίες και στοιχεία, τα οποία πιθανώς όσοι λαμβάνουν τις όποιες αποφάσεις να τα αγνοούσαν.

- ✓ Επιπλέον είναι εκείνοι οι οποίοι παρέχουν πληροφορίες και στοιχεία σε όσους διαμορφώνουν την κοινωνική πολιτική για να γνωρίζουν εάν οι αποφάσεις που λαμβάνουν ικανοποιούν και σε ποιο βαθμό τους πολίτες.
- ✓ Η συμμετοχή του κατοίκου στα θεσμοθετημένα τοπικά όργανα αυτόματα νομιμοποιεί τις λαμβανόμενες αποφάσεις με αποτέλεσμα να είναι αποδεκτές από το σύνολο.
- ✓ Ο συμμετέχων πολίτης στα κέντρα λήψης αποφάσεων έχει το αίσθημα της ηθικής ικανοποίησης αλλά και του ουσιαστικού λόγου για όσα συμβαίνουν στη ζωή του.
- ✓ Με την ενεργή συμμετοχή του πολίτη άμεσα στα κοινά, η αντιπροσωπευτική δημοκρατία μετατρέπεται σε συμμετοχική δημοκρατία.
- ✓ Τέλος, δεδομένου ότι οι άνθρωποι είναι ουσιαστικά καλοί, αν τους δοθεί η ευκαιρία θα κάνουν το καλό.

Ολοκληρώνοντας, παραθέτοντας το παράδειγμα στις ΗΠΑ ισχυρίζονται οι Greiner και συν. (2004), ότι η κοινωνική συμμετοχή ήταν υψηλότερη στις αγροτικές περιοχές. Η κοινωνική συμμετοχή, οι οργανωτικές δραστηριότητες και οι κοντινές σχέσεις είναι υψηλότερες στις αραιοκατοικημένες επαρχίες (Heikkila και συν, 2002). Ενώ στην Ελλάδα παρατηρείται ότι η κοινωνική συμμετοχή εκτιμάται σε χαμηλά επίπεδα και ενώ προβλέπονται διάφορες μορφές κοινωνικής συμμετοχής, εκτελούνται, κυρίως από πρόσωπα προερχόμενα από τα πολιτικά κόμματα (Σταθόπουλος, 2001).

2.8 Δόμηση των ικανοτήτων της κοινότητας

Η έννοια δόμηση των ικανοτήτων της κοινότητας αναφέρεται στο κατά πόσο και σε ποιο επίπεδο έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί η κοινότητα, να εκτελεί και να διατηρεί δράσεις.

Παράλληλα όμως να επιτρέπουν και τον έλεγχο σε φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον της κοινότητας αυτής.

Επιπροσθέτως, αφορά στην ικανότητα των ατόμων, οργανώσεων και κοινοτήτων να διαχειριστούν υποθέσεις που τους αφορούν μέσα από συλλογική εργασία προκειμένου να καλλιεργήσουν και να διατηρήσουν μία θετική αλλαγή. Γενικότερα, η εν λόγω έννοια έχει την δυνατότητα να ενεργεί στην αλληλεπίδραση του ανθρώπινου κεφαλαίου, στους πόρους των οργανώσεων και στο κοινωνικό κεφάλαιο μιας περιοχής που με την χρήση του μπορεί να επιλύσει κοινά προβλήματα της κοινότητας και να βελτιώσει – διατηρήσει την τοπική ευημερία.

Τέλος, για να μελετηθεί η ικανότητα της κοινότητας προτείνεται ένα μοντέλο που περιλαμβάνει πέντε παράγοντες: α) φυσικό κεφάλαιο, β) κοινωνικό κεφάλαιο, γ) ανθρώπινο κεφάλαιο, δ) θεσμικό κεφάλαιο και ε) δημιουργία οικονομικού κεφαλαίου (Moore, Severn and Millar, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις και ορισμός κοινωνικού κεφαλαίου.

Παρόλο που το κοινωνικό κεφάλαιο διαθέτει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τις άλλες μορφές κεφαλαίου, είναι ριζικά διαφορετικό από μία τουλάχιστον άποψη, δεδομένου ότι η δημιουργία του προϋποθέτει την αλληλεπίδραση μεταξύ δύο τουλάχιστον ατόμων και συνήθως μεταξύ μιας μεγάλης ομάδας ανθρώπων. Η σχετική βιβλιογραφία έχει καταδείξει ότι πρόκειται για μια περίπλοκη διαδικασία που επηρεάζεται από κοινωνικούς, ιστορικούς, οικονομικούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς παράγοντες.

Η Hanifan (1920), έκανε λόγο για το κοινωνικό κεφάλαιο το οποίο παραπέμπει σε αισθητά στοιχεία της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, όπως είναι η ομαδικότητα, η θέληση, η προσπάθεια και οι κοινωνικές σχέσεις.

Ο Bourdieu (2003) μελέτησε γενικά την έννοια του κεφαλαίου και διέκρινε τις εξής μορφές: α) το οικονομικό, β) το κοινωνικό και γ) το πολιτισμικό και δ) συμβολικό. Σύμφωνα με τον Bourdieu όλες οι μορφές κεφαλαίου προκύπτουν από το οικονομικό κεφάλαιο μέσω μετασχηματιστικών διαδικασιών που απαιτούν μακρόχρονη προσπάθεια. Ασχολήθηκε διεξοδικά με το πώς οι παραπάνω τύποι κεφαλαίου μπορούν να διαφοροποιηθούν από άτομο σε άτομο και με ποιο τρόπο η διαδικασία της αλλαγής αναπτύσσει τη βάση των στρατηγικών που

υιοθετούνται από άτομα και κοινωνικές ομάδες για να αναπαραχθεί το κεφάλαιο. Πιο συγκεκριμένα, όρισε το κοινωνικό κεφάλαιο ως «το σύνολο των πραγματικών ή συμβολικών πόρων οι οποίοι συνδέονται με πολλαπλά δίκτυα που διατηρούνται στο χρόνο και συσχετίζονται με θεσμοθετημένες σχέσεις αμοιβαίας αποδοχής και αναγνώρισης.» Το κοινωνικό κεφάλαιο δηλαδή αντιπροσωπεύει το άθροισμα των πλεονεκτημάτων που αποκομίζουν όσα άτομα ανήκουν σε κοινά δίκτυα ή ομάδες. Ο όγκος του κοινωνικού κεφαλαίου εξαρτάται από το μέγεθος του δικτύου διασυνδέσεων που μπορεί να κινητοποιήσει με επιτυχία, καθώς και από τον όγκο του κεφαλαίου που διαθέτει ο καθένας από εκείνους με τους οποίους συνδέεται. Επιπλέον θεωρεί ότι οι κοινωνικές διασυνδέσεις έχουν ευεργετικά αποτελέσματα σε θεμελιώδεις τομείς της ατομικής ζωής, δεδομένου ότι πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες γνώσεις και την πρόσβαση σε αυτήν. Κατά τον Bourdieu, το κοινωνικό κεφάλαιο το διαθέτουν κατά κύριο λόγο οι κοινωνικά ισχυροί κι αυτό εντείνει τις πρακτικές ανισότητας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ο Bourdieu πίστευε ότι το κοινωνικό κεφάλαιο θα έπρεπε να συζητηθεί περιλαμβάνοντας όλους τους τύπους προκειμένου να γίνει κατανοητή η δομή και η λειτουργία της κοινωνίας.

Ο Coleman (1990 στο Harper) ήταν ο πρώτος που υπέβαλλε την έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου σε εμπειρική εξέταση και ανέπτυξε τους λειτουργικούς τρόπους του κοινωνικού κεφαλαίου για την έρευνα των σκοπών του. Το κοινωνικό κεφάλαιο δεν είναι μια ξεχωριστή οντότητα αλλά αποτελείται από μία ποικιλία διαφόρων οντοτήτων με κοινά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα πάντα με τον Coleman υπάρχουν δύο σημαντικοί τύποι κοινωνικής δομής που διευκολύνουν τις μορφές κοινωνικού κεφαλαίου. Ο πρώτος τύπος δημιουργεί στενότητα στα κοινωνικά δίκτυα με αποτέλεσμα οι δρώντες να συνδέονται με τέτοιο τρόπο που τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις τους να είναι εκμεταλλεύσιμα στα μέλη. Ο δεύτερος τύπος αφορά έναν

οργανισμό που δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί κάποιον άλλο σκοπό και αναφέρεται ως προσιτός κοινωνικός οργανισμός. Το κοινωνικό κεφάλαιο σύμφωνα με τον Coleman αναλαμβάνει τις εξής μορφές: α) καθήκοντα και προσδοκίες που εξαρτώνται από την αξιοπιστία του κοινωνικού περιβάλλοντος, β) την ικανότητα της πληροφορίας έτσι ώστε να διαδίδεται σε όλη την κοινωνική δομή έχοντας ως στόχο να εξασφαλίσει μία βάση για δράση και γ) την παρουσία των κανόνων που συνοδεύονται από αποτελεσματικές επιδοκίμασιες (Harper 2001). Επιπλέον διαχώρισε το κοινωνικό κεφάλαιο που διαμορφώνεται στα πλαίσια της οικογένειας από αυτό που σχηματίζεται σε επίπεδο κοινότητας. Η συμμετοχή στο τελευταίο έχει τις ρίζες της σε συγκεκριμένες δεξιότητες που επιτρέπουν τη δημόσια δράση και την ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων, συνδέοντας το άτομο με την ομάδα και διαμορφώνοντας την αυτοαντίληψη του.

Οι συμβατικές μέθοδοι ανάλυσης των αιτιών της συμμετοχής ή όχι στα κοινά επικεντρώνονται συνήθως στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μελών μιας ομάδας, παραγνωρίζοντας ορισμένες φορές τον κοινό συνδετικό κρίκο που ενώνει τους κοινωνικοοικονομικούς αυτούς παράγοντες (Pattie et al., 2002). Το κοινωνικό κεφάλαιο κατά τον Coleman (1988) περιγράφει όλους εκείνους τους μηχανισμούς και τις διαδικασίες συνεργασίας των πολιτών που μετριάζουν τα διλήμματα της ομαδικής δράσης.

Ο Fukuyama,(1995) πολύ γνωστός μελετητής όσον αφορά στην ενσωμάτωση του κοινωνικού κεφαλαίου και της εμπιστοσύνης, εκφράζει την άποψή του από οικονομική σκοπιά περισσότερο παρά από κοινωνιολογική. Ο Passey υποστηρίζει πως ο Fukuyama επιχείρησε σύγκριση των οικονομικών αποδόσεων διαφορετικών κρατών και πολιτισμών ανάλογα με το επίπεδο εμπιστοσύνης. Η έρευνά του βασίζεται κατά κύριο λόγο στην τοποθέτηση του Coleman και χρησιμοποιεί την εμπιστοσύνη ως μέτρηση του κοινωνικού κεφαλαίου. Προκειμένου να

εξασφαλισθεί η οικονομική επιτυχία, χρειάζονται δημοκρατικοί οργανισμοί και ιδρύματα με σταθερές πολιτικές, δίκαιο, αμοιβαιότητα και ηθικά καθήκοντα. Η εμπιστοσύνη δημιουργείται όταν η κοινότητα μοιράζεται ένα σύνολο ηθικών αξιών με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να δημιουργούνται προσδοκίες τιμίας κι αξιόπιστης συμπεριφοράς. Επιπλέον, η έρευνα του Fukuyama (1995) σε μερικές χώρες όπως η Κίνα, η Κορέα και η Γαλλία απέδειξε ότι λόγω της χαμηλής εμπιστοσύνης οι οικογένειες δυσκολεύονταν να δημιουργήσουν μεγάλους οργανισμούς, ενώ αντίθετα οι οικογένειες με υψηλή εμπιστοσύνη μπορούσαν να δημιουργήσουν οργανισμούς, εταιρείες κτλ. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ο Fukuyama θεωρεί ότι το κοινωνικό κεφάλαιο είναι μία ικανότητα που δημιουργείται μέσω της υψηλής εμπιστοσύνης στις κοινωνικές ομάδες.

Ο Putnam ξεκίνησε την καριέρα του όσον αφορά στη μελέτη του κοινωνικού κεφαλαίου αναλύοντας την τοπική κυβέρνηση της Ιταλίας. Το συμπέρασμα που προέκυψε από τις έρευνές του ήταν ότι οι περιοχές της Ιταλίας με χαμηλό κοινωνικό κεφάλαιο διοικούνταν από αποτυχημένες τοπικές κυβερνήσεις, ενώ αντίθετα οι περιοχές στις οποίες υπήρχαν υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης είχαν επιτυχημένες τοπικές κυβερνήσεις.

Ο Putnam (1993) έγινε κυρίως γνωστός για τις απόψεις του σχετικά με την έκπτωση του κοινωνικού κεφαλαίου στην Αμερική. Συγκριτικά με τη δεκαετία του 1950, παρατηρήθηκε στροφή του μέσου Αμερικανού στον ατομοκεντρισμό, γεγονός που επέδρασε σε πολλές παραμέτρους της αμερικανικής ζωής. Ακόμα, θεωρεί ότι το κοινωνικό κεφάλαιο διευκολύνει τη συνεργασία και το συντονισμό για να προκύψουν κοινά οφέλη. Το κοινωνικό κεφάλαιο ενώνεται με το ανθρώπινο και φυσικό κεφάλαιο αποσκοπώντας στην οικονομική ανάπτυξη και εξέλιξη του κοινωνικού κεφαλαίου. Έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας και τη δίκαιη διακυβέρνηση, ο Putnam (1993 στο Feldman et al., 1999) προτείνει τα παρακάτω:

- Η εμπιστοσύνη να επηρεάζει θετικά την κοινωνική ζωή. Τα δίκτυα της συμμετοχής δημιουργούν σταθερούς κανόνες αμοιβαιότητας.
- Τα πολιτικά δίκτυα μπορούν να προάγουν το συντονισμό και την επικοινωνία.
- Τα επιτυχή αποτελέσματα της συνεργασίας των δικτύων μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως «πολιτισμικά επικαλύμματα» για μελλοντική συνεργασία.

Με βάση όσα αναφέρθηκαν παραπάνω σχετικά με το κοινωνικό κεφάλαιο, προκύπτει η διαμόρφωση δύο διαφορετικών απόψεων. Από τη μία μεριά, ο Bourdieu και ο Coleman υποστηρίζουν ότι το κοινωνικό κεφάλαιο είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου που του διευκολύνει τις κοινωνικές του σχέσεις και του επιτρέπει να πραγματοποιεί σημαντικές και χρήσιμες ενέργειες. Από την άλλη ο Putnam πιστεύει πως, το κοινωνικό κεφάλαιο σχετίζεται με τη συνεργασία των ατόμων με συνέπεια να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα προβλήματα που ενδεχομένως προκύπτουν στη συλλογική δράση και στη θεσμική λειτουργία. Η διαφορά των δύο απόψεων είναι ότι η πρώτη εστιάζει στο άτομο, ενώ η δεύτερη στη σωστή λειτουργία των θεσμών και στην οικονομική ανάπτυξη (Πλύτα, 2006).

Η Davies (2001 στο Harper) υποστηρίζει πως υπάρχουν δύο θεωρητικά μοντέλα που προσεγγίζουν την έννοια μίας νέο-Μαρξιστικής και νέο-Φιλελεύθερης προσέγγισης. Η νέο-Μαρξιστική προσέγγιση αντιπροσωπεύεται από τον Bourdieu, ενώ η νέο-Φιλελεύθερη από τον Putnam. Ο Baum (2001 στο Harper) υποστηρίζει ότι ο Bourdieu δίνει περισσότερη έμφαση στο ρόλο που εκτελείται από διαφορετικές μορφές κοινωνικού κεφαλαίου στην αναπαραγωγή άνισων και δυνατών σχέσεων.

Ο Woolcock (2001 στο Harper) προτείνει τη συμφωνία ενός κοινά αποδεκτού ορισμού του κοινωνικού κεφαλαίου, έτσι ώστε να είναι πιο αποτελεσματικός και να ενθαρρύνει τους υποστηρικτές να εμμένουν στις ίδιες αρχές. Επιπλέον, προσθέτει ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο

κάθε ορισμός του κοινωνικού κεφαλαίου να δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στους πόρους αντί στις συνέπειες.

«Το κοινωνικό κεφάλαιο αναφέρεται στους θεσμούς, τις σχέσεις και τους κανόνες που διαμορφώνουν την ποιότητα και την ποσότητα των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων μιας κοινωνίας. Το κοινωνικό κεφάλαιο δεν είναι μόνο το σύνολο των θεσμών που θεμελιώνουν μία κοινωνία-είναι η κόλλα που τις κρατά δεμένες», σύμφωνα με την World Bank.(1999) Η τελευταία αναφέρεται στην περιορισμένη και την ευρεία έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου. Πιο συγκεκριμένα, ο περιορισμένος ορισμός του κοινωνικού κεφαλαίου περιλαμβάνει τις οριζόντιες σχέσεις των ανθρώπων, οι οποίες αποτελούνται από κοινωνικά δίκτυα και κανόνες κι έχουν επιρροή στην παραγωγικότητα και την ευημερία της κοινωνίας. Μία ολοκληρωμένη έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου λαμβάνει υπόψη και τις θετικές και τις αρνητικές πλευρές της οριζόντιας και κάθετης σχέσης μεταξύ των ανθρώπων αλλά και των οργανισμών. Η οριζόντια σχέση δηλαδή προσδίδει στην κοινότητα την αίσθηση της ταυτότητας, των κοινών σκοπών κι εξαλείφει τις κοινωνικές διακρίσεις.

Ο Grootaert (1997 στο Feldman) υποστηρίζει ότι το κοινωνικό κεφάλαιο από μόνο του δεν έχει καμία αξία αν δεν συνοδεύεται και από άλλες μορφές κοινωνικού κεφαλαίου. Όσον αφορά στην οικονομική ανάπτυξη μέσω του κοινωνικού κεφαλαίου επισημαίνει ότι «οι οργανώσεις και οι θεσμοί παρέχουν μία ανεπίσημη δομή κοινών πληροφοριών, οργάνωσης δραστηριοτήτων και αποφάσεις για συλλογική δράση» (Grootaert 1997:79 στο Feldman et al., 1999:22). Εφόσον αναπτύσσεται το αίσθημα της εμπιστοσύνης, δημιουργούνται ευκαιρίες αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα άτομα με σκοπό να αξιοποιηθεί μία ομάδα που θα εξασφαλίζει τη δικαιοσύνη μεταξύ των μελών της. Επιπλέον, επισημαίνει την καλύτερη μέτρηση του κοινωνικού κεφαλαίου στο μικρό και μακρό επίπεδο. Η μέτρηση θα πρέπει να πραγματοποιείται

και στα δύο επίπεδα. Παράλληλα, δίνει μερικές δικές του ιδέες και τρόπους προκειμένου το κοινωνικό κεφάλαιο να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και στην παραγωγή, όπως για παράδειγμα πώς θα μπορούσαν οι δημόσιοι οργανισμοί να παίζουν καταλυτικό ρόλο στην επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που προκύπτουν στην κοινωνία.

Οι Kawachi et al., (1997), θεωρούν ότι το κοινωνικό κεφάλαιο είναι κοινό χαρακτηριστικό κοινωνικών μορφωμάτων και θεσμών κι εμπεριέχει έννοιες όπως η αμοιβαιότητα, η συμμετοχή και η εμπιστοσύνη. Στοχεύει στο γενικό καλό και στην προαγωγή της κοινωνίας. Ο Gillinray (2002) επίσης αναφέρεται στο κοινωνικό κεφάλαιο ως χαρακτηριστικό της κοινότητας που διευκολύνει τη λειτουργία της. Ο Collins (1981), επεσήμανε ότι οι κανονιστικές ρυθμίσεις και τα δίκτυα έχουν κεντρικό ρόλο σε κάθε κοινωνική συνδιαλλαγή. Θεώρησε ότι βασίζονται σε ρουτίνες αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων, οι οποίες με την επανάληψη αποκτούν σταθερότερη κοινωνική υφή, μετατρέπονται σε κανόνες, ελαττώνουν την ανάγκη διαρκούς διαπραγμάτευσης και καθορίζουν το πλαίσιο της κοινωνικής ζωής. Μόλις σταθεροποιηθούν, διευκολύνουν τις διατομικές και διομαδικές συναλλαγές με πολλά αντισταθμιστικά οφέλη για τα μέλη της κοινότητας, όπως π.χ. πρόσβαση σε πληροφορίες. Παρά τα εμφανή οφέλη, η σοβαρότητα των κοινωνικών δικτύων μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης. Σε κάθε περίπτωση, το κοινωνικό κεφάλαιο και τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο τοπικό και στο γενικό, την άτυπη διακυβέρνηση και την κρατική εξουσία. Η δύναμη του κοινωνικού κεφαλαίου κατά τον Collins, συσχετίζεται με το μέγεθος των ωφελειών που θα προκύψουν από αυτά και το βαθμό κινδύνου που προτίθεται να αναλάβει το άτομο ή η ομάδα. Σημαντικός παράγοντας στις κοινωνικές συνδιαλλαγές είναι η εμπιστοσύνη. Η δύναμη των κοινωνικών δικτύων εξασφαλίζει την υπακοή των μελών για το φόβο κυρώσεων ή περιθωριοποίησης (Putnam, 1993). Αντίθετα,

οι Brehm και Rahn (1997) υποστηρίζουν ότι ο φόβος της απόρριψης δεν αρκεί για να στηρίζει τη συμφωνία των μελών μιας ομάδας. Η εσωτερικήυση των αξιών μιας ομάδας είναι εκείνη που εξασφαλίζει τη συνοχή της.

Το κοινωνικό κεφάλαιο περιλαμβάνει θεωρητικές και πρακτικές δυσκολίες στον προσδιορισμό του, επειδή δεν αποτελεί συμπαγή και ευρύτερα αποδεκτή έννοια σε επιστημολογικό και πρακτικό επίπεδο. Ο Bourdieu απέδωσε σε αυτό μαρξιστική διάσταση θεωρώντας το ταξικό χαρακτηριστικό, ο Coleman εστίασε στον ατομικό παράγοντα, ενώ ο Putnam εισήγαγε τη σκοπιά της οικονομίας στη διαπραγμάτευσή του. Κατά τους Fafehamps και Minten (1998), ο όρος αναφέρεται στο συναισθηματικό απόθεμα που είναι υπεύθυνο για την υπαγωγή του ατόμου στα διάφορα κοινωνικά μορφώματα. Κοινά σημεία όλων των ορισμών που έχουν δοθεί κατά καιρούς είναι:

- Η εμπιστοσύνη, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική συνδιαλλαγή.
- Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και ο αξιακός χαρακτήρας του κοινωνικού κεφαλαίου.
- Η σχέση του με τα κοινωνικά δίκτυα.

Οι Bazan και Schmitz (1997) άσκησαν κριτική στις απόψεις του Putnam επειδή δεν κατάφερε να διευκρινίσει τη σχέση μεταξύ των κοινωνικών πόρων και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων από αυτούς. Ο Mahieu (1998) ορίζει το κοινωνικό κεφάλαιο ως προσδοκία αποκόμισης κερδών που προκύπτουν από τις κοινωνικές συνθήκες που επηρεάζουν την παραγωγή.

Ο ορισμός του Dubois (1998) δίνει έμφαση στη γνωστική διάσταση του κοινωνικού κεφαλαίου και υπό την έννοια αυτή εισάγει τη γνώση των κανόνων που αναγκαστικά περιέχεται σε αυτό. Ο Schiff(1998) ορίζει το κοινωνικό κεφάλαιο ως το σύνολο των στοιχείων της

κοινωνικής δομής που επηρεάζουν τις σχέσεις των ατόμων και τα οποία καθορίζουν το βαθμό χρησιμότητας ή ανταποδοτικότητας της παραγωγής.

Μία παράμετρος του κοινωνικού κεφαλαίου είναι η συνδεσιμότητα. Αναφέρεται στους δεσμούς του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου με ευρύτερες κρατικές, γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές δομές και στην ενοποίηση του εκάστοτε περιφερειακού δυναμικού και υποσυστημάτων για την απρόσκοπτη διαχείριση των πόρων. Σε ατομικό επίπεδο, η επέκταση αυτή των προσωπικών δικτύων ενισχύεται από την αλληλεπίδραση μέσω της εργασίας του σχολείου, ενώ σε επίπεδο κοινότητας τονώνεται μέσω πολιτικών και πολιτισμικών δραστηριοτήτων.

3.2 Μορφές κεφαλαίου.

Το κοινωνικό κεφάλαιο έχει άμεση σχέση με τα κοινοτικά δίκτυα, την κοινωνική συμμετοχή, τον πολιτισμό, τις κοινές αξίες και συνήθειες που έχουν τα άτομα, τους σταθερούς κανόνες, καθώς και το αίσθημα της εμπιστοσύνης και της κατανόησης, με στόχο να υπάρχει μία ομαλή συνεργασία ανάμεσα στις ομάδες έτσι ώστε να επιτυγχάνονται και οι κοινόι τους στόχοι.

Το ανθρώπινο κεφάλαιο από την άλλη μεριά, σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρεται σε δεξιότητες, αρμοδιότητες, γνώσεις και προσόντα που χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα που διευκολύνουν την προσωπική και κοινωνική ευημερία. Αξίζει όμως να αναφερθεί πως το ανθρώπινο και το κοινωνικό κεφάλαιο πρέπει να χαρακτηρίζονται από αμοιβαιότητα προκειμένου να αναπτύσσεται η κοινωνική συνοχή και η οικονομία μιας περιοχής.

Όσον αφορά στο πολιτισμικό κεφάλαιο, ο Matarasso (1999 στο Harper) υποστηρίζει ότι αυτό αποτελεί μία όψη του ανθρώπινου κεφαλαίου, επειδή τα άτομα έχουν τη δυνατότητα με το

χρόνο να εξελιχθούν χάρη στα προσόντα, τις δεξιότητές τους και την ενασχόλησή τους με πολιτιστικές δραστηριότητες. Αντίθετη άποψη εκφράζει ο Gould (2001 στο Harper), καθώς θεωρεί πως το πολιτισμικό κεφάλαιο αποτελεί ένα είδος κοινωνικού κεφαλαίου επειδή τα κοινοτικά δίκτυα ενισχύονται λόγω των δραστηριοτήτων, των εκδηλώσεων και των σχέσεων συναδελφοσύνης.

Τέλος, ο Putnam απλουστεύει λίγο τις μορφές καθώς τονίζει ότι το ανθρώπινο κεφάλαιο αναφέρεται στα άτομα, ενώ το κοινωνικό στις σχέσεις μεταξύ των ατόμων, των δικτύων και των κανόνων αμοιβαιότητας.

Κλείνοντας την παραπάνω ενότητα, καλό θα ήταν να αναφερθεί ότι μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα όταν μία ομάδα χρησιμοποιεί το κεφάλαιό της εναντίον των άλλων για λόγους προσωπικού ή εγωιστικού συμφέροντος. Είναι δυνατόν να δημιουργήσουν δίκτυα ή ενώσεις που υπονομεύουν το γενικό συμφέρον και την κοινωνική ευημερία.

3.3 Τύποι Κοινωνικού Κεφαλαίου.

Υπάρχουν τρεις τύποι κοινωνικού κεφαλαίου:

- Το « *Ισχυρό ή αποκλειστικό*» κοινωνικό κεφάλαιο (*Bonding*): αφορά τις στενές, αμοιβαίες κι αποκλειστικές σχέσεις και ισχυρούς δεσμούς σεβασμού, εμπιστοσύνης και φιλίας που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών μιας οικογένειας, της ίδιας ομάδας ή φίλων. Η συγκεκριμένη μορφή του κοινωνικού κεφαλαίου θεωρείται πολύ σημαντική για την επιβίωση στην κοινωνία. Ισχυρό κοινωνικό κεφάλαιο διαθέτουν οι «κοινωνίες των πολιτών», οι οποίες ορίζονται ως «οι κοινωνίες που δίνουν αξία και προτεραιότητα στην ισότητα, στη δικαιοσύνη, στην αλληλεγγύη, στη συμμετοχή των πολιτών, στη

συνεργασία, στο ήθος και στην ακεραιότητα, αλλά και στις οποίες οι κοινωνικοί και πολιτικοί ιστοί είναι οργανωμένοι κυρίως οριζόντια και όχι κάθετα».

- Το «Έμμεσο/ Γεφυροποιό» κοινωνικό κεφάλαιο (*Bridging*): χαρακτηρίζεται από πιο χαλαρές σχέσεις εμπιστοσύνης συγκριτικά με το ισχυρό κοινωνικό κεφάλαιο. Περιλαμβάνει τις αδύναμες κι απόμακρες σχέσεις, όπως των συναδέλφων ή των απλών γνωστών. Το έμμεσο κοινωνικό κεφάλαιο θεωρείται πως διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και οικονομική ανέλιξη των ατόμων.
- Το «Ιεραρχικό/ Διασυνδετικό» κοινωνικό κεφάλαιο (*Linking*): αναφέρεται στις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ ατόμων ή κοινωνικών ομάδων που ανήκουν σε κάποιο δομημένο ιεραρχικά σύστημα από το οποίο απορρέει εξουσία. Αφορά δηλαδή τους δεσμούς ανάμεσα σε άτομα ή ομάδες που βρίσκονται σε ανόμοιες καταστάσεις. (κάθετες σχέσεις)

Το Bonding Social Capital ,σύμφωνα με την Narayan (1999 στο Baum et al., 2003), ίσως να μην είναι προσβάσιμο και να μην προωθεί τη γενική ωφέλεια. Το Linking Social Capital όμως μπορεί να μειώσει τις αδικίες και να ενθαρρύνει τα άτομα να υποστηρίξουν τους ανθρώπους που βρίσκονται εκτός της ομάδας τους.

Ο Szreter (2002 στο Community Health, 2003) κάνει λόγο για την αύξηση του Bonding Social Capital και τη μείωση των άλλων τύπων του κοινωνικού κεφαλαίου.

Ο Coleman (1988, στο Sabatini, 2005) μελέτησε το Bonding σχετικά με τις στενές οικογενειακές σχέσεις ανεξαρτήτως ποσότητας και σημασίας, ενώ ο Sabatini (2005) θεωρεί απαραίτητη τη μελέτη της ποσοτικής σχέσης μεταξύ των μελών της οικογένειας καθώς και τη σημασία των σχέσεων των μελών και των συγγενών.

3.4 Δείκτες κοινωνικού κεφαλαίου.

Έπειτα από την παράθεση αρκετών μελετών σχετικά με το κοινωνικό κεφάλαιο, γίνεται σαφές ότι απαιτείται η συνεργασία των ατόμων για την αύξηση του κοινωνικού κεφαλαίου γεγονός που θα βοηθήσει ώστε να δημιουργηθεί μία ισχυρή κοινότητα που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε προβλήματα προκύψουν και να προωθήσει την αρχή της δικαιοσύνης. Αξίζει να μελετηθούν και να αναλυθούν κάποιες έννοιες που είναι απαραίτητες για το κοινωνικό κεφάλαιο.

❖ Κοινοτικά Δίκτυα.

Συναφής προς τον όρο κοινωνικό κεφάλαιο είναι η έννοια των κοινωνικών δικτύων. Ως κοινωνικά δίκτυα μπορούν να οριστούν τα «πολυδιάστατα συστήματα επικοινωνίας και διαμόρφωσης της ανθρώπινης πρακτικής και της ατομικής ταυτότητας» (Χτούρης, 2004).

Οι Walker, Mackbride και Vachon (1977), όρισαν ως κοινωνικό δίκτυο το άθροισμα των προσωπικών επαφών μέσω των οποίων το άτομο διατηρεί την κοινωνική του ταυτότητα, λαμβάνει συναισθηματική υποστήριξη, υλική ενίσχυση και συμμετοχή στις υπηρεσίες, έχει πρόσβαση στις πληροφορίες και δημιουργεί νέες κοινωνικές επαφές. Τα κοινωνικά δίκτυα συνήθως αποτελούνται από τα μέλη της οικογένειας, τους φίλους και τους γνωστούς και περιλαμβάνουν τρεις κρίσιμες έννοιες: α) το μέγεθος, που αναφέρεται στον αριθμό των ατόμων που συμμετέχουν στο δίκτυο, β) στη σύνθεση που αφορά στο ποσοστό συμμετοχής στο δίκτυο μελών της ευρύτερης οικογένειας ή φίλων γ)η συχνότητα, η οποία δηλώνει το πόσο συχνά τα μέλη ενός κοινωνικού δικτύου αλληλεπιδρούν (Χτούρης, 2004).

Τα κοινωνικά δίκτυα ορίζονται ως οι κοινωνικές σχέσεις που περιβάλλουν ένα άτομο, τα χαρακτηριστικά τους και ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τις εν λόγω σχέσεις. Η συναισθηματική, ψυχολογική ή οικονομική στήριξη που μπορούν να αντλήσουν τα άτομα μέσω των κοινωνικών τους δικτύων είναι η κοινωνική στήριξη. Η έλλειψη κοινωνικής στήριξης και ο αποκλεισμός από τα δίκτυα θεωρείται ότι μειώνει τις δυνατότητες των ανθρώπων να αντιμετωπίσουν το άγχος, να αποκτήσουν κοινωνική ταυτότητα, να λάβουν συναισθηματική στήριξη ή υλική βοήθεια και να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες και πληροφορίες (Walter et al., 1997).

Τα κοινωνικά δίκτυα περιλαμβάνουν ποικίλες όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας όπως τη συγγένεια, την επικοινωνία, την κοινωνικότητα, τις ανταλλαγές στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Τα κοινωνικά δίκτυα των ατόμων όμως δε μελετώνται μόνο ως δείκτες κοινωνικότητας αλλά και ως κοινωνικό κεφάλαιο των ατόμων. Κατά τον Bourdieu δηλαδή, το κοινωνικό κεφάλαιο συνδέεται με το οικονομικό, ανθρώπινο και πολιτισμικό κεφάλαιο. Το κοινωνικό κεφάλαιο του ατόμου αποτελείται από το σύνολο των κοινωνικών του σχέσεων και μπορεί να το συσσωρεύει, να το διαχειριστεί και να το μετατρέψει σε άλλη μορφή κεφαλαίου (Μαράτου, 2004).

Αναφέρονται δύο είδη δικτύων, τα κοινωνικά δίκτυα σχέσεων και τα προσωπικά. Τα τελευταία είναι περισσότερο γνωστά και βοηθούν την κατανόηση της λειτουργίας των σχέσεων ανάμεσα στις κοινωνικές δομές. Το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη μιας οργάνωσης, μιας επιχείρησης κτλ αποτελούν τα κοινωνικά δίκτυα (Μαράτου, 2004).

Ο Putnam (2008 στο Stone, 2001) διαχωρίζει τα δίκτυα σε επίσημα κι ανεπίσημα. Τα πρώτα περιλαμβάνουν τις σχέσεις που αναπτύσσονται σε εθελοντικές οργανώσεις, ενώ τα δεύτερα απευθύνονται σε οικογενειακές, φιλικές και σχέσεις της γειτονιάς.

Σύμφωνα με έρευνες των Maclanahan, Wedemeyer και Adelberg (1981), τα κοινωνικά δίκτυα παρέχουν συναισθηματική υποστήριξη που παίρνει τη μορφή κάλυψης απέναντι στα αρνητικά αποτελέσματα των αγχογόνων καταστάσεων. Παράλληλα, τα κοινωνικά δίκτυα βοηθούν στην εξεύρεση εργασίας, αλλά παράλληλα υποδεικνύουν στους εργοδότες τους κατάλληλους υποψήφιους.

Ο Krauth (2001) θεωρεί ότι κρίσιμος παράγοντας για τα κοινωνικά δίκτυα είναι η σταθερότητά τους. Οι πιο πολλές κοινωνιολογικές θεωρίες λαμβάνουν τα κοινωνικά δίκτυα ως στατικά μορφώματα, τα οποία αντιστέκονται στην αλλαγή, γεγονός που δεν επαληθεύεται από την πραγματικότητα. Αντίθετα, η ευκαμψία των κοινωνικών δικτύων είναι που εξασφαλίζει μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

❖ Κοινωνική Συμμετοχή.

Η συμμετοχή των ατόμων στα κοινοτικά δίκτυα και τις οργανώσεις αποτελεί βασικό στοιχείο μέτρησης του κοινωνικού κεφαλαίου, δεδομένου ότι το κοινωνικό κεφάλαιο γενικεύεται μέσα από τα δίκτυα και τους δεσμούς. Η ύπαρξη δομικής συμμετοχής σε μία κοινωνία θεωρείται σημαντικό στοιχείο του κοινωνικού κεφαλαίου (Baum et al.,2003). Η υποστήριξη και η ενθάρρυνση των κρατικών υπηρεσιών για κοινωνική συμμετοχή συμβάλλουν στη δημιουργία μίας ισχυρής κοινωνίας και ταυτόχρονα επηρεάζονται τα επίπεδα του κοινωνικού κεφαλαίου (Beresford 2000 στο Baum et al.,2003).

Εμπειρικά δεδομένα αποδεικνύουν τη θετική συσχέτιση του επιπέδου συμμετοχής των γονέων σε τοπικές οργανώσεις της κοινότητας με την ευημερία των παιδιών τους. Σε κοινότητες με υψηλή κοινωνική συμμετοχή, οι δάσκαλοι επισημαίνουν ότι υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο

επίπεδο`` συμμετοχής και χαμηλά επίπεδα παραβατικής συμπεριφοράς, όπως τσακωμοί, βία, επιθετική συμπεριφορά. (Putnam, 2000).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τους μήνες Απρίλιο και Μάιο του 2001 πραγματοποίησε έρευνα με τίτλο “Education and Culture”, “Youth Unit” σε Ευρωπαίους ηλικίας 18-24 ετών. Η γενική εκτίμηση που προέκυψε ήταν ότι οι νέοι Ευρωπαίοι δεν αποτελούν μέλη κι ένας στους δύο υποστηρίζει ότι δεν συνδέεται με κάποια οργάνωση. Στις νότιες ευρωπαϊκές χώρες παρατηρήθηκε ότι υπήρχε χαμηλό ποσοστό συμμετοχής (Πορτογαλία 30%, Ισπανία 35%, Ελλάδα 37%). Σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παρατηρούνται υψηλά ποσοστά συμμετοχής των νέων παιδιών της Ελλάδας σε περιβαλλοντικές (5%) και πολιτιστικές (7%) δράσεις.

❖ Εμπιστοσύνη

Η εμπιστοσύνη επιτρέπει την ανάληψη ρίσκου όταν υπάρχει η πεποίθηση ότι οι άλλοι θα αντιδράσουν θετικά και υποστηρικτικά ή τουλάχιστον δε θα υπονομεύσουν την πρωτοβουλία. Οι Rahn και Transue (1998 στο Baum et al.,2003) ορίζουν την εμπιστοσύνη ως μία δεδομένη απόφαση για τους πιο πολλούς ανθρώπους. Η εμπιστοσύνη μπορεί να χωριστεί σε τρία είδη:

- 1) Η εμπιστοσύνη που υπάρχει στην οικογένεια, μέσα σε εδραιωμένες δηλαδή σχέσεις και κοινωνικά δίκτυα (Uslaner 1999a, Hughes et al., 2000, Cox and Caldwell, 2000 στο Stone, 2001).
- 2) Η γενικευμένη ή αλλιώς κοινωνική εμπιστοσύνη που δημιουργείται με τους ξένους ή τους γνωστούς (Putnam, 1998, Uslaner, 1999b στο Stone, 2001).
- 3) Η εμπιστοσύνη που βασίζεται σε επίσημους θεσμούς του κράτους (Uslaner, 1999b, Cox and Caldwell, 2000 στο Stone, 2001).

Ο Woolcock(2001, στο Harper, 2001) αντιλαμβάνεται την εμπιστοσύνη ως το αποτέλεσμα του κοινωνικού κεφαλαίου. Για τους Pretty και Ward (2001 στο Harper, 2001:10) «η εμπιστοσύνη ενδυναμώνεται από επιδοκμασίες οι οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε εκείνους που εμπαίζουν τους κοινωνικούς κανόνες ή αποτυγχάνουν στις κοινωνικές τους υποχρεώσεις» Η έννοια της εμπιστοσύνης αποτελεί βασικό θέμα για το κοινωνικό κεφάλαιο και οι άνθρωποι θα βλάψουν με υποστηρικτικό τρόπο χωρίς να βλάψουν ο ένας τον άλλον.

Ο Fukuyama (1995), προσδιόρισε με τον εξής τρόπο την έννοια της εμπιστοσύνης.«Εμπιστοσύνη είναι η εμπιστοσύνη που γεννάται στο πλαίσιο μιας οργάνωσης για κανονική, έντιμη και συντροφική συμπεριφορά, από τα άλλα μέλη της οργάνωσης στη βάση κοινών κανόνων». Στο επίπεδο του κράτους, κατά συνέπεια, όσο μεγαλύτερη κοινωνική συναίνεση υπάρχει, τόσο μεγαλύτερη η πρόοδος της χώρας.

Οι Carbrarino και Sherman (1980, στο Ferguson, 2006) παρατήρησαν ότι οι μητέρες που αισθάνονταν ασφάλεια για το περιβάλλον τους είχαν υψηλή ποιότητα ζωής και αξιολογούσαν θετικά τη γειτονιά τους ως μέρος που μπορούν να μεγαλώσουν τα παιδιά τους χωρίς προβλήματα. Ο Maccoby(1958) επεσήμανε ότι σε γειτονιές με υψηλό επίπεδο ασφάλειας και διαπροσωπικής εμπιστοσύνης, η παραβατικότητα των νέων ήταν μειωμένη.

Στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα στην Αθήνα, η Volmed Study (Kappa, 2002 στο Lyberaki & Paraskevoopoulos, 2002) παρατήρησε χαμηλό επίπεδο κοινωνικής εμπιστοσύνης που είχε άμεση σχέση με τα χαμηλά επίπεδα κοινωνικής συμμετοχής των μελών σε δίκτυα και οργανώσεις. Σε χαμηλό επίπεδο επίσης βρέθηκε η εκτίμηση και η εμπιστοσύνη που δείχνουν οι Έλληνες απέναντι στους θεσμούς, όπως για παράδειγμα η κυβέρνηση και η δικαιοσύνη.

❖ Αμοιβαιότητα-Αλληλεγγύη.

Η αμοιβαιότητα περιλαμβάνεται στο γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο. Τα υψηλά επίπεδα κοινωνικού κεφαλαίου εξασφαλίζουν υψηλά επίπεδα αμοιβαιότητας με αποτέλεσμα να δημιουργούνται συνεργατικές και πολυλειτουργικές κοινωνίες. Τα άτομα προσφέρουν υπηρεσίες στο συνάνθρωπό τους που ενδεχομένως τις έχει ανάγκη ή ενεργούν προς όφελος άλλων με προσωπικό κόστος, προσδοκώντας, γενικά και αόριστα, ότι θα υπάρξει ανταπόδοση της βοήθειας σε κάποιο απροσδιόριστο χρόνο στο μέλλον, όταν οι ίδιοι θα το χρειάζονται. Δημιουργείται δηλαδή ένας συνδυασμός βραχυπρόθεσμου αλτρουισμού και μακροπρόθεσμου συμφέροντος (Cox, 1995 στην Καραμάνου, 2006, Newton 1997 στο Baum et al., 2003).

❖ Κοινωνικός Αποκλεισμός.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αναφέρεται στις θεσμικές και κοινωνικές διαδικασίες από τις οποίες αποκλείονται συγκεκριμένες ομάδες από την καθολικότητα της συμμετοχής στην κοινωνικοοικονομική, πολιτισμική και πολιτική ζωή της κοινότητας (Narayan, 1999 στο Baum et al., 2003). Ο όρος κοινωνικός αποκλεισμός χρησιμοποιήθηκε στην αρχή της δεκαετίας του 1970 για να γίνει λόγος για εκείνα τα άτομα που προστατεύονταν από το κράτος πρόνοιας και θεωρούνταν κοινωνικά παρείσακτα. Τους κοινωνικά αποκλεισμένους αποτελούσαν τα άτομα που είχαν βιολογικές ή ψυχολογικές αναπηρίες, οι ηλικιωμένοι, οι αλκοολικοί, οι χρήστες ναρκωτικών, οι εγκληματίες κτλ. Τις δεκαετίες 1970-1980, η παγκοσμιοποίηση και η νέα τάση προς την ιδιωτικοποίηση και τη μείωση παροχής κρατικών υπηρεσιών καθώς και η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, οδήγησαν σε αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας και αστάθεια των κοινωνικών σχέσεων. Αναγνωρίστηκε ότι η απασχόληση δε σχετιζόταν μόνο με το εισόδημα αλλά και με την απόκτηση κοινωνικών δικτύων. Οι άνεργοι αποκλείονταν από τη συμμετοχή στις φυσιολογικές δραστηριότητες της κοινωνίας.

Κοινωνικός αποκλεισμός είναι η συσσώρευση αθροιστικών διαδικασιών με διαδοχικές ανακολουθίες του οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού ιστού, που σταδιακά απομακρύνουν άτομα, ομάδες και κοινότητες, οδηγώντας τα σε δυσμενή θέση σε σύγκριση με τα κέντρα εξουσίας και τις επικρατούσες αξίες. Το Παρατηρητήριο των Ευρωπαϊκών Επιτροπών για τις Εθνικές Πολιτικές συνδέει τον κοινωνικό αποκλεισμό με τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών, με συγκεκριμένο βασικό βιοτικό επίπεδο και με τη συμμετοχή σε σημαντικές κοινωνικές κι επαγγελματικές ευκαιρίες της κοινωνίας.

Το κέντρο ανάλυσης του κοινωνικού αποκλεισμού στη Μ. Βρετανία κάνει διαχωρισμό ανάμεσα στον εκούσιο και τον ακούσιο κοινωνικό αποκλεισμό (Burchardt et al.,1999). *Αρκετοί μελετητές έχουν δώσει κατά καιρούς διάφορους ορισμούς για τον κοινωνικό αποκλεισμό:*

Ο Burchardt (2000) θεωρεί ότι ένα άτομο είναι κοινωνικά αποκλεισμένο εφόσον δε συμμετέχει σε λογικά πλαίσια σε συγκεκριμένες δραστηριότητες της κοινότητάς του. Αυτό συνήθως οφείλεται σε αίτια που είναι πέρα από τον έλεγχό του, αν και θα ήθελε να συμμετέχει. Σε σχετική έρευνα, οι Burchardt et al. (2000) διέγνωσαν πέντε είδη δραστηριοτήτων, στις οποίες οφείλει να συμμετέχει κάθε άτομο, όπως είναι η κοινωνική δράση, η πολιτική δραστηριοποίηση, η παραγωγή, η κατανάλωση κτλ.

Ο Burchardt (2000) πιστεύει ότι ένα άτομο είναι αποκλεισμένο κοινωνικά αν είναι κάτοικος μιας περιοχής όμως για λόγους που είναι πέρα από τον έλεγχό του δε μπορεί να πάρει μέρος στις δραστηριότητες της συγκεκριμένης κοινότητας αν κ υπάρχει θέληση.

Ο Barry (1998) περιόρισε τον παραπάνω ορισμό, τονίζοντας ότι, αν και συχνά ορισμένα άτομα εκούσια επιλέγουν να μη λάβουν μέρος σε μία δραστηριότητα, εντούτοις η απόφαση αυτή είναι αποτέλεσμα μιας λανθάνουσας εντύπωσης ότι η συμμετοχή και η δράση τους δε θα

εκτιμηθεί από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Άρα, ο αποκλεισμός υφίσταται μόνο εάν η κοινωνία πραγματικά αρνείται τη συμμετοχή.

Οι Χτούρης, Ζήση, Παπάνης και Ρόντος (2004), προτείνουν την αναγνώριση των σύνθετων διαδικασιών, στις οποίες εγκλωβίζεται το άτομο στη διάρκεια της κοινωνικοποίησής του, της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή της ενσωμάτωσής του στην αγορά εργασίας. Οι διαδικασίες αυτές έχουν σχέση με: α) τις αντιθέσεις ανάμεσα στην προσπάθεια κοινωνικής ανέλιξης της συνολικής οικογένειας και τις ατομικές προσπάθειες, β) την αντίθεση ανάμεσα στην οικογενειακή οργάνωση παραγωγής και την αδιαφάνεια του τραπεζικού συστήματος, την έλλειψη υποδομών και την απουσία συστημάτων στήριξης των επιχειρήσεων, γ) τις δυσκολίες πρόσβασης κι επικοινωνίας, δ) την αντίθεση ανάμεσα στις δυσλειτουργίες των δημόσιων θεσμών και την ισχυρή παρεμβατική τους λειτουργία, καθώς και το συγκεντρωτικό τρόπο οργάνωσης.

Σύμφωνα με τον Levitas (1999), υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις του κοινωνικού αποκλεισμού:

- Η ολιστική προσέγγιση, όπου η απασχόληση θεωρείται ως η βασική δύναμη ενσωμάτωσης μέσω του εισοδήματος, της αίσθησης ταυτότητας και αυταξίας που προσφέρει η εργασία, και των δικτύων.
- Η προσέγγιση της φτώχειας, κατά την οποία τα αίτια του αποκλεισμού συσχετίζονται με χαμηλό εισόδημα και έλλειψη υλικών πόρων.
- Η προσέγγιση των χαμηλών στρωμάτων, η οποία θεωρεί ότι οι αποκλεισμένοι παρεκκλίνουν από τις ηθικές και πολιτισμικές νόρμες της κοινωνίας, χαρακτηρίζονται από μία «κουλτούρα φτώχειας» ή «εξάρτησης» κι ευθύνονται για την κατάσταση φτώχειας στην οποία βρίσκονται καθώς και για τη μετάδοσή της από γενιά σε γενιά.

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση (ΕΣΔΕΝ), ως κοινωνικά αποκλεισμένοι θεωρούνται οι: α) δικαιούχοι ΕΚΑΣ, β) υπερήλικες ανασφάλιστοι, γ) ανάπηροι, δ) πολύτεκνοι χαμηλών εισοδημάτων, ε) τσιγγάνοι, στ) μειονοτικές ομάδες, ζ) άνεργοι με ιδιαίτερα προβλήματα, η) οποιαδήποτε άλλη κοινωνική ομάδα που στη φάση ανάπτυξης των κοινωνικοασφαλιστικών δομών δεν είχε γεωγραφικά, θεσμικά και χρονικά τη δυνατότητα κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Δείκτες κοινωνικού αποκλεισμού: Μπορούν να κατανεμηθούν με δύο τρόπους: είτε ανάλογα με τους τομείς από τους οποίους αποκλείονται τα άτομα ή οι ομάδες (κάθετος αποκλεισμός), είτε αναφορικά με τη μορφολογία και διάρθρωση της κοινωνίας, με τις λεγόμενες «ευάλωτες ομάδες» (οριζόντιος αποκλεισμός):

- 1) Παιδιά, Νέοι, Ηλικιωμένοι.(ηλικιακές κατηγορίες)
- 2) Γυναίκες(φύλο)
- 3) Άτομα εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας
- 4) Α.μ.Ε.Α
- 5) Εθνικές μειονότητες
- 6) Μετανάστες
- 7) Μονογονεϊκές οικογένειες
- 8) Κάτοικοι υπαίθρου(γεωγραφικά αποκλεισμένοι)
- 9) Άνεργοι
- 10) Τσιγγάνοι
- 11) Ανήλικοι παραβάτες.

Το χαμηλό εισόδημα ειδικότερα αποτελεί τον κυριότερο δείκτη κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς συνδέεται με το χαμηλό προσδόκιμο μέσο όρο ζωής, την έλλειψη

συμμετοχής στα κοινωνικά δρώμενα, την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό από την πλειονότητα των υπηρεσιών. Οι ηλικιωμένοι, λόγω των χαμηλών εισοδημάτων τους, θεωρούνται η ομάδα με την υψηλότερη κοινωνική ανασφάλεια. Ακόμη, στις οικονομικά ευάλωτες ομάδες ανήκουν οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι άνεργοι άνω των 45 ετών, τα άτομα με αναπηρία κτλ. Η ελλιπής εκπαίδευση αποτελεί ακόμα ένα δείκτη κοινωνικού αποκλεισμού. Τα άτομα που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο ή έχουν αποκλειστεί από αυτό, στερούνται βασικών γνώσεων και εφοδίων, με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν κοινωνικά και οικονομικά και σε αρκετές περιπτώσεις να έχουν αρνητική αυτοεκτίμηση για τους παραπάνω λόγους. Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης είναι δυνατόν να φανεί με μεγαλύτερη ένταση ο κοινωνικός αποκλεισμός, καθώς η παραοικονομία στην υγεία και η συγκρουσιακή σχέση ανάμεσα στο κράτος και τον ιδιωτικό τομέα αποτελούν εμπόδια στην ισότιμη πρόσβαση των πολιτών και αναπαράγουν τις κοινωνικές ανισότητες.

Ακόμη, η έλλειψη στέγης αποτελεί έναν ακόμη δείκτη κοινωνικού αποκλεισμού, ο οποίος επηρεάζει την ατομική και οικογενειακή υγεία και ανάπτυξη. Ο δείκτης υπογεννητικότητας μπορεί να αποτελέσει μία ένδειξη κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς συνδέεται με κακής ποιότητας ζωή και θνησιμότητα. Τέλος, ο αποκλεισμός από την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και, συνεπώς, στη γνώση, οδηγεί σε ένα είδος αποκλεισμού από τον κόσμο που προσφέρει εικονική ενσωμάτωση σε όσους διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή και γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο.

Τα άτομα που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, δοκιμάζονται σκληρά, συναντούν εμπόδια στην καθημερινότητά τους και σε αρκετές περιπτώσεις καταπατώνται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους με αποτέλεσμα να ζουν υπό συνθήκες εξαθλίωσης.

Οι κοινωνίες πάντα είχαν την τάση να αντιμετωπίζουν μειωτικά τους ανθρώπους που παρουσίαζαν μία διαφορετικότητα, όπως τους φτωχούς, τους ανάπηρους κτλ. Η διαφορετικότητα του ανθρώπου και η ένταξή του σε μικρότερες-πληθυσμιακά- ομάδες αποτελούν ένα από τα κυριότερα αίτια του κοινωνικού αποκλεισμού. Όμως η επιθυμία του κοινωνικά αποκλεισμένου ανθρώπου, ιδίως του νέου, να υπαχθεί στον ευρύτερο πληθυσμό, απορρίπτεται από την κοινωνία, γεγονός που κάμπει την αυτοπεποίθησή του. Συνηθισμένο επίσης συναίσθημα των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων είναι η ματαιώση. Αδυνατούν να έχουν όνειρα και προσδοκίες για τη ζωή, μειώνεται η αυτοεκτίμησή τους κι αποκτούν μία εύθραυστη κοινωνική ταυτότητα.

Αρκετά είναι επίσης και τα άτομα που βιώνουν συναισθήματα ενοχής επειδή δεν μπορούν να προσφέρουν τόσο σε προσωπικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο μία καλή ποιότητα ζωής. Τέλος, η αρνητική θέση του ευρύτερου πληθυσμού για την ασθένεια, την αναπηρία κτλ, αναγκάζει τα άτομα αυτά να αναπτύξουν ως επιλογή και ως άμυνα την αυτοαπομόνωση και τον αυτοαποκλεισμό, ώστε να αποφύγουν την απόρριψη από τα άλλα άτομα (Λασσιθιωτάκη, 2005).

Μέτρα άρσης κοινωνικού αποκλεισμού: Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση προτείνει παρακάτω κάποια μέτρα για την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού:

- Ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων μέσω των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας.
 - Υλικοτεχνική αναβάθμιση της υγειονομικής περίθαλψης και ίδρυση νέων νοσοκομείων.
- Έμφαση στην πρόληψη και την πρωτοβάθμια περίθαλψη υγείας προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη προσπέλαση του πληθυσμού στις υπηρεσίες υγείας.

- Πρόσβαση στην πληροφορία του πολίτη και βελτίωση του θεσμού του Συνηγόρου του πολίτη.
- Εστίαση στην ποιότητα της Κοινωνικής Πολιτικής κι εκπόνηση κοινωνικού- προνοιακού χάρτη για τη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής.
- Διαρκής διάλογος με την κοινωνία των πολιτών, αποκέντρωση δράσεων και συνέργια φορέων.
- Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, αποκέντρωση κι εξατομίκευση των δράσεων της κοινωνικής πολιτικής στο χώρο της Πρόνοιας.
- Συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής με προγράμματα όπως η Βοήθεια στο Σπίτι, Ολοήμερα σχολεία, Βρεφονηπιακοί σταθμοί.
- Χρήση των νέων τεχνολογιών κι εξασφάλιση πρόσβασης σε αυτές από όλους προς αποφυγή ψηφιακού αποκλεισμού.

Το ΕΣΔΕΝ επίσης κάνει λόγο για Δίκτυο Κοινωνικών Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση του κατακερματισμού των κοινωνικών υπηρεσιών, θέτοντας τους εξής στόχους: α) σφαιρικότητα στην προαγωγή της αντιμετώπισης προβλημάτων, β)ενίσχυση της συμπληρωματικότητας, γ)ενίσχυση της αποκέντρωσης, δ) εξορθολογισμός της κατάστασης, ε)βελτίωση ποιότητας πληροφόρησης κι εξυπηρέτησης. Ακόμη, προτείνει τη θεσμοθέτηση Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την ανάπτυξη του δικτύου για την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Κεφάλαιο 4^ο

Κοινωνικό Κεφάλαιο και Κοινωνική Διάσταση της Κοινότητας

4.1 Αποτελέσματα ερευνών χρησιμοποιώντας του δείκτες του κοινωνικού κεφαλαίου και την επίδραση της οικονομικής κατάστασης σε αυτό

4.1.1 Δείκτης δομικού κοινωνικού κεφαλαίου

Η εργασία του Grootaert (1999 στο Grootaert, 2002) για τους τοπικούς θεσμούς στην Ινδονησία έδειξε το ποσοστό συμμετοχής των νοικοκυριών σε 10 διαφορετικούς τύπους τοπικών οργανώσεων. Κάποιοι οργανισμοί παρέχουν ιδιωτικά αγαθά, δηλαδή απευθύνονται στα μέλη των οργανώσεων π.χ. γυναικείες οργανώσεις, άλλοι οργανισμοί προσφέρουν δημόσια αγαθά όπως βιβλιοθήκη, φύλαξη περιοχής κτλ. Τα αποτελέσματα έδειξαν την απόκλιση από τα δίκτυα και τις οργανώσεις ανάλογα με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και στις περιπτώσεις που ο αρχηγός του σπιτιού είναι η γυναίκα παρατηρείται μικρή συμμετοχή στις οργανώσεις ενώ όταν αρχηγός του νοικοκυριού είναι ο άνδρας η συμμετοχή εκτιμάται σε μεγαλύτερα ποσοστά. Οι Mary J Silva, Sharon R Huttly Trudy Harpham και Michael G. Kenward το 2002 μελέτησαν το δομικό και γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο σε κοινότητες του Περού, Βιετνάμ, της Αιθιοπίας και της Άντρα Πράντες της Ινδίας. Η έρευνα αφορά τον ρόλο του προσωπικού κοινωνικού κεφαλαίου (ISC), τις άμεσες σχέσεις και τις έμμεσες σχέσεις (ESC)

Παρατηρούνται χαμηλά επίπεδα δομικού κοινοτικού κοινωνικού κεφαλαίου σε όλες τις χώρες εκτός στην Αιθιοπία και υψηλά επίπεδα γνωστικού κοινωνικού κεφαλαίου σε όλες τις χώρες εκτός στο Περού. Η Αιθιοπία έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά ιδιότητας μέλους καθώς και συμμετοχής σε δραστηριότητες και άρα υψηλό δομικό κοινωνικό κεφάλαιο. Στο Βιετνάμ παρατηρούνται υψηλά ποσοστά κοινωνικής υποστήριξης συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες το 3,7% δεν απολαμβάνει

καμία υποστήριξη ενώ η πλειοψηφία (84,8%) δέχεται υποστήριξη από δύο ή τρεις πόρους. Όσον αφορά την σχέση υψηλού κοινωνικού κεφαλαίου με καλύτερη ψυχική υγεία στην Άντρα Πράντες παρατηρείται θετική σχέση ανάμεσα στο κοινωνικό κεφάλαιο και την ιδιότητα μέλους σε τοπικές ομάδες επειδή οι γυναίκες με άγχος και κατάθλιψη αναζητούν βοήθεια μέσα από τη συμμετοχή. Οι μητέρες στην ίδια χώρα συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στις γυναικείες τοπικές ομάδες που περιλαμβάνουν μικρά σχέδια αλλά με αποτέλεσμα με σκοπό την μείωση της φτώχειας και την ενδυνάμωση των γυναικών. Στην Αιθιοπία η συμμετοχή των γυναικών στις δραστηριότητες είναι χαμηλή.

4.1.2 Δείκτης γνωστικού κοινωνικού κεφαλαίου

Οι Grootaert, Swamy και Oh (1999 στο Grootaert, 2002) μελέτησαν το δομικό κοινωνικό κεφάλαιο στην Μπουργκίνα Φάσο της Αφρικής δημιουργώντας ένα δείκτη της αλληλεγγύης που περιλάμβανε ερωτήσεις που αφορούν πότε οι άνθρωποι αναζητούν την βοήθεια από άλλα άτομα που βρίσκονται εκτός του συγγενικού και οικογενειακού τους 45 περιβάλλοντος. Το μεγαλύτερο ποσοστό 32% δηλώνει ότι σίγουρα θα ζητούσε την βοήθεια ατόμου εκτός του άμεσου περιβάλλοντος του ενώ το μικρότερο ποσοστό 6,4 δεν ήταν σίγουρο.

Χρησιμοποιώντας τον δείκτη της εμπιστοσύνης οι Catherine Reid και Lawrence Salmen σε χωριά του Μαλί το 1996 (Reid et al, 2000), τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι διαπροσωπική εμπιστοσύνη και η κοινωνική συνοχή αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην αγροτική ανάπτυξη της περιοχής. Οι θετικές σχέσεις αλληλεπίδρασης μεταξύ των κτηματιών, των εργοδοτών και των εργατών επηρεάζουν οποιαδήποτε δράση που σκοπεύει στην τοπική ανάπτυξη.

Άλλη μία σχετική έρευνα που διεξάχθηκε στις Βοσνία και Ερζεγοβίνη από την Patrizia Roggi (χ.η.) εκτίμησε πως η εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων που κατοικούν στην ίδια περιοχή είναι μεγαλύτερη συγκριτικά με την εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται μεταξύ αυτών που κατοικούν στην

ίδια τοποθεσία και αυτών που βρίσκονται έξω από αυτήν, οι οποίοι επηρεάζουν τις πολιτικές και την εμπιστία στους τοπικούς θεσμούς.

Ο ορισμός του κοινωνικού κεφαλαίου από οικονομικής πλευράς περιλαμβάνει την εμπιστοσύνη και συνεργασία με ποιοτικές και ποσοτικές σχέσεις ώστε να επιτευχθεί η οικονομική διαδικασία (Knack & Keefer, 1997). Οι Marcel Fafchaps και Bart Minten το 1997 (Social Capital and the Firm: Evidence from Agricultural Trade, 1999) πραγματοποίησαν στην Μαδαγασκάρη μία έρευνα για τα κοινωνικά δίκτυα των αγροτών και των επιχειρήσεων. Οι σχέσεις με τα οικογενειακά και συγγενικά δίκτυα φαίνεται να αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην αντιμετώπιση οικονομικών δυσκολιών λόγω καθυστερημένης πληρωμής, κλιματολογικών καταστροφών που δημιουργούν θλίψη κτλ. Η έλλειψη επίσημων θεσμών οδηγεί τους εμπόρους στην αναζήτηση ανεπίσημων μεθόδων στήριξης και ασφάλειας. Παρατηρείται η συμπαράσταση των μεγάλων επιχειρήσεων από τα οικογενειακά και φιλικά δίκτυα και προθυμία να βοηθήσουν άλλους συγκριτικά με τις μικρές εταιρείες οι οποίες δηλώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό υπερηφάνειας για όσα έχουν επιτύχει χωρίς την βοήθεια των άλλων. Προκειμένου το κοινωνικό κεφάλαιο να αυξηθεί οι επιχειρηματίες θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τον χρόνο που διαθέτουν, την εμπειρία στις αγροτικές εργασίες κτλ. Το κοινωνικό κεφάλαιο αυξάνει με τα χρόνια εμπειρίας και εκτιμάται μεγαλύτερο ποσοστό παροχή βοήθειας λόγω των θετικών σχέσεων που συνάπτουν οι έμποροι με άλλους έμπορους (32%) τους προμηθευτές (18%), πελάτες (22%) από ότι με άτομα που είναι πρόθυμα να βοηθήσουν (8%). Γενικά, εκτιμήθηκε πως τα κοινωνικά δίκτυα επιτρέπουν στους εμπόρους και προμηθευτές να διαπραγματεύονται – ανταλλαγή πληροφοριών - με εύπιστο τρόπο για την εξοικονόμηση συναλλακτικών 46 δαπανών. Συγκεκριμένα οι επικοινωνιακοί έμποροι είχαν καλύτερες πληροφορίες στις τιμές και αξιοπιστίας με τους πελάτες ως αποτέλεσμα μεγαλύτερες πωλήσεις και μεγάλα περιθώρια συνδιαλλαγής.

4.1.3 Δείκτης Συλλογικής Δράσης

Ο Grootaert (1999 στο Grootaert, 2002) χρησιμοποίησε την συχνότητα της συλλογικής συμμετοχής σε επίπεδο γειτονιάς στην Ινδονησία. Τα άτομα συμμετέχουν σε συλλογικές δράσεις μέχρι 6 φορές τον χρόνο σε ποσοστό 34,1%, πάνω από 49 φορές το χρόνο σε ποσοστό 9,1% ενώ καθόλου το 19,3 του συνόλου.

Σε 65 περιοχές του Μπαγκλαντές και Ντάγκα, οι Sheoli Pargal, Dan Gilligan και Mainul Hug ερεύνησαν (Νοέμβριος 1997 ως Ιανουάριος 1998) σε 652 νοικοκυριά, τις προκαλεί τους ανθρώπους να συμμετέχουν σε εθελοντικές ομαδικές εργασίες όπως για παράδειγμα να καθαρίσουν την περιοχή από σκουπίδια - η συγκεκριμένη συμπεριφορά συνδέεται με υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο. Η αμοιβαιότητα και η ανταλλαγή μεταξύ των γειτόνων εκτιμήθηκαν στατιστικά σημαντικές για την υλοποίηση συλλογικών δράσεων συγκριτικά με την εμπιστοσύνη σε (οριακό αποτέλεσμα ανταλλαγής 2,25 με st.error 0,76 / οριακό αποτέλεσμα εμπιστοσύνης 0,6 με st.error 0.485).

Επιπρόσθετα στο Νεπάλ (Lam, 1998 στο Kahkonen, 1999) οι υπάλληλοι των κοινοτήτων και οι υπάλληλοι του κράτους εργάζονται ομαδικά στο θέμα της άρδευσης καθώς ο χρόνος που αφιερώνουν και η προσπάθεια για να εξυπηρετήσουν την κάθε περιοχή αποτελούν κριτήρια για μια αποτελεσματική συνεργασία.

Β΄ ΜΕΡΟΣ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση της σχέσης της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών μιας ορεινής κοινότητας στο δομικό και γνωστικό κοινωνικό κεφαλαίο αυτής.

Οι επιμέρους στόχοι είναι :

- ✘ Η περιγραφή του δομικού και γνωστικού κοινωνικού κεφαλαίου των νοικοκυριών της κοινότητας.
- ✘ Η επιρροή της οικονομικής κατάστασης στην συμμετοχή των κατοίκων αλλά και στα επίπεδα εμπιστοσύνης.

- ✘ Η διατύπωση προτάσεων και στρατηγικών ανάλογα με το τελικό αποτέλεσμα για την ενεργοποίηση και την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής και της συλλογικής δράσης των κατοίκων.

5.1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα εργασίας

- ✘ Αν το φύλο του αρχηγού του νοικοκυριού συσχετίζεται με την συμμετοχή του στις οργανώσεις του δήμου.
- ✘ Τα μέλη που έχουν ιδιόκτητες κατοικίες συσχετίζονται με την μεγαλύτερη συχνότητα συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου.
- ✘ Τα πυρηνικά νοικοκυριά αισθάνονται μεγαλύτερη ανασφάλεια στο δήμο.
- ✘ Συσχέτιση συμμετοχής του αρχηγού του νοικοκυριού σε οργανώσεις του δήμου με το επάγγελμα.
- ✘ Οι γυναίκες σύζυγοι δεν είναι τα πιο ενεργά συμμετέχοντα μέλη στις οργανώσεις του δήμου.
- ✘ Οι αρχηγοί με μέτρια εκπαίδευση θα στρεφόντουσαν πρώτα για βοήθεια στα συγγενικά του πρόσωπα σε σχέση με εκείνου με την εκπαίδευση που βρίσκεται σε εξέλιξη.
- ✘ Οι αρχηγοί που ανήκουν στην κατηγορία κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες (μη χειρονακτικά) συμφωνούν ότι οι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί σε σχέση με εκείνους που είναι στην κατηγορία Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες (χειρονακτικά επαγγέλματα).

- ✘ Οι αρχηγοί με μέτρια εκπαίδευση συμμετέχουν στις οργανώσεις του δήμου σε σχέση με εκείνους με την χαμηλή εκπαίδευση.

5.2 Μεθοδολογία της έρευνας

5.2.1 Πεδίο μελέτης

Ως πεδίο μελέτης ορίστηκαν οι μόνιμοι κάτοικοι του οικισμού Επισκοπής, της αγροτικής περιοχής του Νομού Ηρακλείου.

5.2.2 Δειγματοληψία

Η μέθοδος δειγματοληψίας που θα χρησιμοποιηθεί για την επιλογή του δείγματος είναι η στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία. Ως στρώματα θεωρούνται οι 12 γειτονιές της Επισκοπής που έχουν καταγραφεί στην χαρτογράφηση:

1	ΑΠΟ ΑΓΙΟ ΝΕΚΤΑΡΙΟ ΠΡΟΣ ΚΕΝΤΡΟ
2	ΑΠΟ ΑΓΙΟ ΜΗΝΑ ΠΡΟΣ ΦΟΥΡΝΟ ΣΕΒΑΣΤΗΣ
3	ΑΠΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΡΟΣ ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ
4	ΑΠΟ ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ

	ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ
5	ΑΠΟ ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΠΑΝΑΚΗ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΠΑΝΤΕΛΕΗΝΟΝ (ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ)
6	ΑΠΟ ΠΛΑΤΕΙΑ ΗΡΩΩΝ ΠΡΟΣ ΣΓΟΥΡΟΚΕΦΑΛΙ
7	ΑΠΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΝΕΚΤΑΡΙΟ
8	ΣΤΕΝΟ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΝΕΚΤΑΡΙΟ
9	ΑΠΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
10	ΑΠΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ
11	ΑΠΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΓΕΩΡΓΙΟ (ΦΟΡΤΗ), ΠΡΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
12	ΕΝΑΝΤΙ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΜΗΝΑ

Η επιλογή θα γίνει με τυχαία κάθε περιοχή συγκεκριμένη

των κατοίκων κλήρωση από (στρώμα). Η μέθοδο

επιλέχθηκε έτσι ώστε να συμπεριληφθούν όλες οι περιοχές του οικισμού της Επισκοπής.

Το δείγμα περιλαμβάνει 60 νοικοκυριά του συνόλου της Επισκοπής. Αυτό διαμορφώθηκε έπειτα από την τυχαία επιλογή των νοικοκυριών, ξεκινώντας από τον αριθμό 1

κάθε περιοχής και συνεχίζοντας ανά 4 αριθμητικές μονάδες, δηλαδή, 1, 4, 8, 16... σύμφωνα πάντα με το όπως έχουν αριθμηθεί τα νοικοκυριά στη χαρτογράφηση.

Σε περίπτωση που συντρέχει λόγος μη συμμετοχής ή άρνησης κάποιου ατόμου από το επιλεγμένο δείγμα, τότε θα αναπληρωθεί με το αμέσως επόμενο νούμερο από την αριθμητική λίστα των νοικοκυριών.

5.2.3 Τεχνικές συλλογής στοιχείων

Πραγματοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα μέσω ερωτηματολογίων, τα οποία συμπληρωνόντουσαν από εμάς που πραγματοποιούσαμε την έρευνα ρωτώντας μια την ερώτηση και απαντώντας ο ερωτώμενος.

5.2.4 Μέσο/Εργαλείο έρευνας

Το εργαλείο του κοινωνικού κεφαλαίου, SOCAT (Social Capital Assessment Tool) αναγνωρίζει την πολιτιστική διαφοροποίηση της κοινότητας ενώ παράλληλα διασφαλίζει την αρχή της ισορροπίας της δομής του συστήματος.

Περιλαμβάνει τις διαστάσεις του κοινωνικού κεφαλαίου γνωστικό, δομικό κοινωνικό κεφάλαιο, τα ήθη και τα έθιμα, τα δίκτυα που πραγματοποιείται προσδιορισμός και αξιολόγηση προκειμένου να αποκτήσουν ισχυρή αξία στο δυναμικό της κοινότητας. Επιπλέον, λαμβάνει υπόψη την συμμετοχή των κατοίκων σε ενέργειες που οι ίδιοι θεωρούν ότι περιέχουν την έννοια

της συλλογικής δράσης. Συγκεντρώνει και αναλύει στοιχεία από τρία επίπεδα (νοικοκυριού, κοινότητα και οργανώσεις) (Grootaert et al., 2002).

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε δυο κατηγορίες ερωτήσεων. Η πρώτη περιλαμβάνει το δομικό κοινωνικό κεφάλαιο και η δεύτερη το γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο.

Η αποτελεσματικότητα με την οποία το δομικό κοινωνικό κεφάλαιο ενεργεί υπό μορφή δεσμών και δικτύων εκπληρώνει αυτόν τον ρόλο και ερευνάται υπό τέσσερις ενότητες:

1. Οργανωτική πυκνότητα και χαρακτηριστικά

2. Δίκτυα και αμοιβαία υποστήριξη

3. Διαστάσεις της κοινότητας και αποκλεισμός από τις υπηρεσίες

4. Εμπειρία από συλλογική δράση

Σε ό, τι σχετίζεται τώρα με τη δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων, η γνωστική διάσταση του κοινωνικού κεφαλαίου είναι εκείνη που αξιολογεί τους κανόνες, τις αξίες, τις τοποθετήσεις, και τις πεποιθήσεις σχετικές με την αλληλεγγύη, την εμπιστοσύνη και την αμοιβαιότητα. Λόγω του ότι οι διαστάσεις αυτές δεν μπορούν να παρατηρηθούν απευθείας- οι άνθρωποι τις κουβαλάνε μέσα στα κεφάλια τους – οι ερευνητές εξετάζουν έμμεσα με το να κάνουν ερωτήσεις σχετικά με υποθετικές καταστάσεις που οι άνθρωποι μέσα σε μια κοινότητα μπορεί τυπικά ν' αντιμετωπίσουν.

Οι συγκεκριμένες καταστάσεις που εξετάζονται σε αυτές τις ερωτήσεις θα διαφέρουν από πλαίσιο σε πλαίσιο. Οι ερωτήσεις που συμπεριλαμβάνονται εδώ είναι ενδεικτικές καταστάσεις

που πιστεύουμε ότι μπορεί να εφαρμοστούν ευρέως, τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές. Αυτό το τμήμα χωρίζεται σε τρεις υπό ενότητες:

1. *Αλληλεγγύη*
2. *Εμπιστοσύνη και συνεργασία*
3. *Επίλυση συγκρούσεων*

5.2.5 Στατιστική ανάλυση

Η επεξεργασία και η ανάλυση των στοιχείων που συλλέχθηκαν πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια στατιστικών μεθόδων (στατιστικό πακέτο SPSS έκδοση 16.0.)

5.3 Εκτίμηση δυσκολιών κατά την διεξαγωγή της έρευνας

Κατά την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας παρουσιάστηκαν ορισμένες δυσκολίες οι οποίες είναι:

- ✘ Η δυσκολία για την προσέγγιση του άτυπου ηγέτη, ο οποίος έχει βεβαρημένο πρόγραμμα και ο οποίος είναι το άτομο κλειδί για να έρθουμε σε επαφή με τα νοικοκυριά.
- ✘ Η μεγάλη έκταση του ερωτηματολογίου και ο μεγάλος χρόνος που απαιτούνταν για την συμπλήρωση του μας έφερε κάποιες δυσκολίες ως προς την δεκτικότητα των ανθρώπων να μουν στη διαδικασία.

5.4 Ηθικά ζητήματα

Εξαιτίας της κλειστής κοινωνίας που απευθυνθήκαμε υπήρξε φόβος για τη γνωστοποίηση κάποιων στάσεων του κάθε νοικοκυριού και τυχόν γνωστοποίηση των στοιχείων. Έτσι χρειάστηκε να καταστήσουμε σαφές ότι θα διατηρηθεί η ανωνυμία των ερωτώμενων με τη δεοντολογική τήρηση των κανόνων του επαγγέλματος.

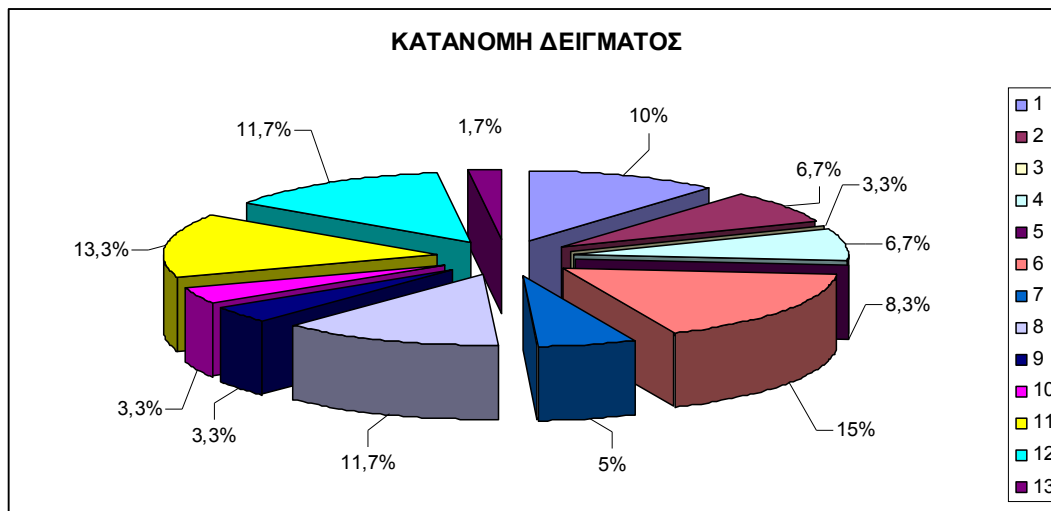
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ:

Όλα τα ερωτηματολόγια, 59 ολοκληρωμένα στο σύνολο και ένα ανολοκλήρωτο, έχουν συμπληρωθεί από μόνιμους κατοίκους του οικισμού Επισκοπής, του δήμου Χερσονήσου μια

ορεινή περιοχή της Κρήτης. Το δείγμα μας επιλέχθηκε από τις 12 περιοχές που είχε χωριστεί ο οικισμός που έγινε η ερευνά μας έπειτα από την χαρτογράφηση που είχε πραγματοποιηθεί.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:

Τα ποσοστά στον τύπο της κατοικίας η πλειονότητα του δείγματος το 80% δήλωσε ότι το σπίτι είναι μονοκατοικία, το 1,7% δήλωσε ότι το σπίτι είναι με εσωτερική αυλή , το 16,6% δήλωσε ότι είναι διαμέρισμα (Πίνακας 1).

Στην ερώτηση για το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε για την πλειοψηφία των εξωτερικών τοίχων του σπιτιού ή του κτιρίου παρατηρούμε ότι το 98,3% δήλωσε ότι το υλικό των εξωτερικών τοίχων είναι τσιμεντόλιθος/ τούβλο/πέτρα/μπετόν/τσιμέντο (Πίνακας 2).

Όσον αφορά στην ερώτηση για το ποιο είναι το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στη στέγη αυτού του σπιτιού, το 78,3% δήλωσε ότι χρησιμοποιήθηκε μπετόν/τσιμέντο, το 20% δήλωσε κεραμίδια (Πίνακας 3).

Στην ερώτηση «Ποιο είναι τα υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στο δάπεδο αυτού του σπιτιού», το 41,6% δήλωσε ότι χρησιμοποιήθηκε μπετόν/τσιμέντο, το 55% δήλωσε πλακάκι/τούβλο/γρανίτη και το 1,7% δήλωσε άλλο υλικό το οποίο είναι μάρμαρο (Πίνακας 4).

Τα ποσοστά για τα δωμάτια που χρησιμοποιούνται από τα νοικοκυριά μόνο για ύπνο σύμφωνα με τους ερωτηθέντες ανέρχονται σε 5% - ένα δωμάτιο για ύπνο, σε 50% -2 δωμάτια, σε 43,3% -3 δωμάτια (Πίνακας 5).

Όσον αφορά στον τύπο υπηρεσιών υγιεινής που χρησιμοποιούν τα νοικοκυριά, το 78,3% δήλωσε ότι είναι συνδεδεμένο με την κεντρική αποχέτευση, το 18,3% δήλωσε ότι είναι συνδεδεμένο με σηπτικό βόθρο, το 1,7% δήλωσε ότι δεν χρησιμοποιεί τίποτα (Πίνακας 6).

Στην ερώτηση για την κύρια πηγή υδροδότησης κάθε νοικοκυριό παρατηρούμε ότι το 98,3% δήλωσε ότι είναι συνδεδεμένο με το δίκτυο της κεντρικής αποχέτευσης (Πίνακας 7).

Παρατηρούμε πλειονότητα απαντήσεων σε ποσοστό 98,3% που δήλωσε ότι χρησιμοποιεί τη δημόσια υπηρεσία καθαριότητας αλλά και στην ερώτηση για το τύπο φωτισμού που χρησιμοποιεί ηλεκτρισμό από τη δημόσια πηγή (Πίνακας 8).

Τέλος στην ερώτηση «Αυτό το σπίτι είναι» το 84,9% αναφέρει ότι είναι ιδιόκτητο και πλήρως αποπληρωμένο, το 10% δήλωσε ότι είναι ιδιόκτητο με υποθήκη, το 1,7% δήλωσε ότι είναι νοικιασμένο, το 1,7% δήλωσε ότι είναι παραχωρημένο ως ανταλλαγή υπηρεσιών (Πίνακας 9).

ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ:

Όσον αφορά στον **αρχηγό** του νοικοκυριού και ο οποίος είναι εκείνος που απάντησε στις ερωτήσεις παρατηρούμε ότι το 56,7% είναι άνδρες, ενώ το 41,6% είναι γυναίκες (Πίνακας 10) Για τις ηλικίες του αρχηγού έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες (α:1-15 χρονών, β:16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 21,5% ανήκει στην ομάδα β:16-30 χρονών, το 35% ανήκει στην ομάδα γ:31-45 χρονών, το 16,8% ανήκει στην ομάδα δ: 46-60, το 25% ανήκει στην ομάδα ε: 61-90 χρονών (Πίνακας 11).

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση του αρχηγού, το 66,7% δήλωσε ότι είναι έγγαμος, το 1,7% δήλωσε ότι συγκατοικεί, το 3,3% δήλωσε ότι είναι διαζευγμένος/η, το 10% δήλωσε ότι είναι χήρος/α, το 16,6% δήλωσε ότι είναι άγαμος/η (Πίνακας 12). Στην ερώτηση αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού το 68,3% ανέφερε ότι είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 31,7% (Πίνακας 13). Αναφορικά με την εργασία του αρχηγού το 3,3% δήλωσε αγρότης, το 15% αναφέρει ότι είναι έμπορος, το 13,3% αναφέρει ότι απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα ως ανειδίκευτος, το 18,3% αναφέρει ότι απασχολήτε στον ιδιωτικό τομέα ως ειδικευμένος, το 6,7% αναφέρει ότι απασχολήτε στον δημόσιο τομέα ως ειδικευμένος, το 10% αναφέρεται ως οικονομικά ενεργός «μη ταξιν.», το 31,7% αναφέρετε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικιακά» (Πίνακας 14).

Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 61,7% δήλωσε ότι εργάζεστε και το 36,6% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε (Πίνακας 15).

Όσον αφορά στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης το 20% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 13,3% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 16,7% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 31,6% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 15% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 1,7% δήλωσε άλλο «σε εξέλιξη» (Πίνακας 16).

Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 10,2% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη, το 35,1% ανήκει στην ομάδα β: 11-30 έτη, το 28% ανήκει στην ομάδα γ:31-50 έτη, το 25% ανήκει στην ομάδα δ:51-90 έτη (Πίνακας 17).

Όσον αφορά στο **δεύτερο μέλος** του νοικοκυριού το 68,3% δήλωσε είναι ο/η σύζυγος (41 άτομα), το 5% είναι γιος/κόρη, το 11,7% είναι μητέρα/πατέρας, το 3,3% είναι θείος/α (Πίνακας 18). Αναφορικά με το φύλο, το 41,7% είναι άνδρες, ενώ το 46,6% είναι γυναίκες (Πίνακας 19). Για τις ηλικίες έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες(α:1-15 χρονών, β: 16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 1,7% ανήκει στην ομάδα α:1-15 χρονών, το 8,5% ανήκει στην ομάδα β: 16-30 χρονών, το 25% ανήκει στην ομάδα γ: 31-45, το 30% ανήκει στην ομάδα δ: 46-60 χρονών, το 23,1% ανήκει στην ομάδα ε:61-90 χρονών(Πίνακας 20). Στην ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση το 76,6% είναι έγγαμος/η, το 1,7% δήλωσε ότι συγκατοικεί, το 5% δήλωσε ότι είναι χήρος/α, το 5% δήλωσε ότι είναι άγαμος/η, αλλά και στην ερώτηση για το αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού, το 78,3% δήλωσε ότι είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού (Πίνακας 21). Όσον αφορά στην εργασία το 11,7% δήλωσε αγρότης, το 3,3% δήλωσε έμπορος, το 5% δήλωσε τεχνίτης, το 6,7% δήλωσε ότι απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα ως ανειδίκευτος, το 15% δήλωσε ότι απασχολήτε στον ιδιωτικό τομέα ως ειδικευμένος, το 1,7% δήλωσε ότι απασχολήτε στον δημόσιο τομέα ως ανειδίκευτος, το 8,2% δήλωσε ότι απασχολήτε στον δημόσιο τομέα ως ειδικευμένος(5 άτομα), το 6,7% δήλωσε ως οικονομικά ενεργός «μη ταξιν», το 30% δήλωσε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικ». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7% (Πίνακας 22). Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 50% δήλωσε ότι εργάζεστε και το 38,3% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7% (Πίνακας 23). Για το

ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης, το 3,3% ανέφερε ότι είναι αναλφάβητος, το 13,3% ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 15% ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 10% ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 35% ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 10% ανέφερε ότι έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 1,7% ανέφερε άλλο «σε εξέλιξη» (Πίνακας 24).

Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 10% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη, το 26,5% ανήκει στην ομάδα β: 11-30 έτη, το 23,4% ανήκει στην ομάδα γ:31-50 έτη, το 28,4% ανήκει στην ομάδα δ:51-90 έτη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%(Πίνακας 25).

Όσον αφορά στο **τρίτο μέλος** το 50% είναι γιος/κόρη, το 10% είναι μητέρα/πατέρας. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40% (Πίνακας 26).

Αναφορικά με το φύλο το 31,7% αναφέρει ότι είναι άνδρες, ενώ το 28,3% ότι είναι γυναίκες (Πίνακας 27).

Για τις ηλικίες έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες(α:1-15 χρονών, β: 16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 21,6% ανήκει στην ομάδα α:1-15 χρονών, το 23,2% ανήκει στην ομάδα β: 16-30 χρονών, το 3,4% ανήκει στην ομάδα γ: 31-45, το 6,7% ανήκει στην ομάδα δ: 46-60 χρονών, το 5% ανήκει στην ομάδα ε:61-90 χρονών (Πίνακας 28).

Στην ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση το 10% δήλωσε ότι είναι έγγαμος/η ενώ το 50% δήλωσε άγαμος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40%, ενώ στην ερώτηση για το αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού το 10% δήλωσε ότι είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 90% (Πίνακας 29).

Όσον αφορά στην εργασία το 1,7% δήλωσε αγρότης, το 1,7% δήλωσε έμπορος(1 άτομο), το 1,7% δήλωσε τεχνίτης, το 10% δήλωσε ότι απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα ως ειδικευμένος, το 44,9% δήλωσε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικ» . Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40% (Πίνακας 30).

Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 13,3% δήλωσε ότι εργάζεστε και το 46,7% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40% (Πίνακας31). Όσον αφορά στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης, το 1,7% δήλωσε ότι είναι αναλφάβητος, το 3,3% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 5% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 5% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 6,7% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 38,3% δήλωσε άλλο «σε εξέλιξη». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40% (Πίνακας 32).

Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 16,8% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη, το 28,5% ανήκει στην ομάδα β: 11-30 έτη, το 8% ανήκει στην ομάδα γ:31-50 έτη , το 6,7% ανήκει στην ομάδα δ:51-90 έτη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 40%(Πίνακας 33).

Για το **τέταρτο μέλος** το 35% ανέφερε ότι είναι γιος/κόρη, το 1,7% είναι μητέρα/πατέρας, το 3,3% είναι αδερφός/αδερφή. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 34). Όσον αφορά στο φύλο το 20% είναι άνδρες, ενώ το 20% είναι γυναίκες. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 35).

Για τις ηλικίες έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες(α:1-15 χρονών, β: 16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 21,8% ανήκει στην ομάδα α:1-15 χρονών, το 16,6% ανήκει στην ομάδα β: 16-30 χρονών, το 1,6% ανήκει στην ομάδα ε:61-90 χρονών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 36). Στην ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση το 1,7% δήλωσε ότι είναι χήρος/α, το 38,3% άγαμος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60%, και στην ερώτηση για το αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 100%(Πίνακας 37). Όσον αφορά στην εργασία το 1,7% δήλωσε αγρότης, το 3,3% δήλωσε ότι απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα ως ειδικευμένος, το 35% δήλωσε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικ». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60%(Πίνακας 8).

Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 5% δήλωσε ότι εργάζεστε και το 35% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 39).

Όσον αφορά στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης, το 1,7% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 1,7% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 3,3% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 33,3% δήλωσε άλλο «σε εξέλιξη». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 40). Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 18,2% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη, το 20,1% ανήκει στην ομάδα β: 11-30 έτη, το 1,7% ανήκει στην ομάδα δ:51-90 έτη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 60% (Πίνακας 41).

Όσον αφορά στο **πέμπτο μέλος** το 11,7% είναι γιος/κόρη , το 3,3% είναι αδερφός/η. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% ενώ για το φύλο το ποσοστό ανέρχεται σε 5% που είναι άνδρες, σε 10% που είναι γυναίκες. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% (Πίνακας 42).

Για τις ηλικίες έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες(α:1-15 χρονών, β: 16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 5% ανήκει στην ομάδα α:1-15 χρονών, το 10% ανήκει στην ομάδα β: 16-30 χρονών.Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% (Πίνακας 43).

Στην ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση το 15% δήλωσε άγαμος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85%, και στην ερώτηση για το αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 100% (Πίνακας 44).

Όσον αφορά στην εργασία το 1,7% δήλωσε δημόσιο τομέα ως ειδικευμένος , το 13,3% δήλωσε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικ». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% (Πίνακας 45).

Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 1,7% δήλωσε ότι εργάζεστε και το 13,3% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% (Πίνακας 46). Όσον αφορά στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης, το 1,7% δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 13,3% δήλωσε άλλο «σε εξέλιξη». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85% (Πίνακας 47). Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 3,4% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη, το 11,6% ανήκει στην ομάδα β: 11-30 έτη .Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 85%(Πίνακας 48).

Τέλος όσον αφορά στο **έκτο μέλος** το 3,3% είναι γιος/κόρη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 49). Στην ερώτηση για το φύλο το 3,3% γυναίκες. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 50).

Για τις ηλικίες έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε πέντε ομάδες(α:1-15 χρονών, β: 16-30 χρονών, γ: 31-45 χρονών, δ: 46-60 χρονών, ε:61-90 χρονών). Έτσι το 3,3% ανήκει στην ομάδα α:1-15 χρονών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 51).

Στην ερώτηση για την οικογενειακή κατάσταση το 3,3% ανέφερε άγαμος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7%, ενώ στην ερώτηση για το αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 100% (Πίνακας 52).

Όσον αφορά στην εργασία το 3,3% δήλωσε οικονομικά μη ενεργός «μαθητής,οικ». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 53). Στην ερώτηση αν εργάζονται αυτή την στιγμή το 3,3% δήλωσε ότι δεν εργάζεστε. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 54). Όσον αφορά στο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης, το 3,3% δήλωσε άλλο «σε εξέλιξη». Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 55). Τέλος για το διάστημα που μένουν στην Επισκοπή έγινε επανακωδικοποίηση των μεταβλητών σε τέσσερις ομάδες (α: 1-10 έτη, β: 11-30 έτη, γ: 31-50 έτη, δ:51-90 έτη). Έτσι το 3,3% ανήκει στην ομάδα α:1-10 έτη .Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,7% (Πίνακας 56).

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι παρακάτω απαντήσεις έχουν να κάνουν με την καταγραφή της συμμετοχής των μελών των ερωτηθέντων νοικοκυριών.

Όσον αφορά **στην πρώτη απάντηση** για το μέλος που συμμετέχει, το 20% είναι ο αρχηγός του νοικοκυριού, το 6,6% είναι ο/η σύζυγος, το 1,7% είναι ο πατέρας/η μητέρα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 57).

Στην ερώτηση για το όνομα της οργάνωσης, το 1,7% ανέφερε ότι συμμετέχει στον Αγροτικό συνεταιρισμό, το 1,7% στην Αθλητική ομάδα της Επισκοπής, το 6,7% στο Σύλλογο Εργάνη, το 8,1% στην Κίνηση Πολιτών, το 1,7% στο Σύλλογο του ΠΑΣΟΚ, το 6,7% στον Πολιτιστικό Σύλλογο, το 1,7% συμμετέχει στο ΤΟΣΥΝ. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 58).

Όσον αφορά στους τύπους των οργανώσεων, το 1,7% είναι Αγροτικός συνεταιρισμός, το 8,1% είναι Ομάδα πολιτών, το 6,7% είναι Πολιτιστικός σύλλογος, το 1,7% Πολιτική οργάνωση, το 1,7% είναι Ομάδα νέων, το 6,7% Ομάδα γυναικών, το 1,7% είναι Αθλητική ομάδα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 59).

Στην ερώτηση για τον βαθμό συμμετοχής στις οργανώσεις, το 1,7% δήλωσε ότι έχει ηγετικό ρόλο στην οργάνωση, το 13,3% δήλωσε ότι έχει πολύ ενεργό ρόλο, το 13,3% δήλωσε ότι είναι μερικές φορές ενεργός. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 60).

Όσον αφορά στην **δεύτερη απάντηση** για το μέλος που συμμετέχει, το 10% είναι ο αρχηγός του νοικοκυριού, το 3,3% είναι ο/η σύζυγος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 86,7% (Πίνακας 61).

Όσον αφορά στο όνομα της οργάνωσης, το 3,3% συμμετέχει στην Αθλητική ομάδα της Επισκοπής, το 1,7% συμμετέχει στο Εργατικό σωματείο, το 4,9% συμμετέχει στην Κίνηση Πολιτών, το 1,7% συμμετέχει στον Πολιτιστικό Σύλλογο, το 1,7% συμμετέχει στο Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 86,7% (Πίνακας 62).

Όσον αφορά στους τύπους των οργανώσεων, το 1,7% είναι Εργατικό σωματείο, το 4,9% είναι Ομάδα πολιτών, το 1,7% είναι Πολιτιστικός σύλλογος, το 1,7% είναι Ομάδα γονέων, το 3,3% είναι Αθλητική ομάδα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 86,7% (Πίνακας 63).

Στην ερώτηση για τον βαθμό συμμετοχής στις οργανώσεις, το 3,3% δήλωσε ότι έχει πολύ ενεργό ρόλο, το 10% δήλωσε ότι είναι μερικές φορές ενεργός. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 86,7% (Πίνακας 64).

Όσον αφορά στην **τρίτη απάντηση** για το μέλος που συμμετέχει, το 6,7% είναι ο/η σύζυγος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 93,3 % (Πίνακας 65).

Όσον αφορά στο όνομα της οργάνωσης, το 1,7% συμμετέχει στον Αγροτικό συνεταιρισμό, το 3,3% συμμετέχει στην Κίνηση Πολιτών, το 1,7% συμμετέχει στον Πολιτιστικό Σύλλογο. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 93,3 % (Πίνακας 66).

Όσον αφορά στους τύπους των οργάνωσης, το 1,7% είναι Αγροτικός συνεταιρισμός, το 3,3% είναι Ομάδα πολιτών, το 1,7% είναι Πολιτιστικός σύλλογος. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 93,3 % (Πίνακας 67).

Στην ερώτηση για τον βαθμό συμμετοχής στις οργανώσεις, το 3,3% δήλωσε ότι έχει πολύ ενεργό ρόλο, το 3,3% δήλωσε ότι είναι μερικές φορές ενεργός. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 93,4 % (Πίνακας 68).

Όσον αφορά στην **τέταρτη απάντηση** για το μέλος που συμμετέχει, το 3,3% είναι ο γιος/η κόρη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,6% (Πίνακας 69).

Όσον αφορά στο όνομα της οργάνωσης, το 1,7% συμμετέχει στον Αγροτικό συνεταιρισμό, το 1,7% συμμετέχει στην Κίνηση Πολιτών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,6% (Πίνακας 70).

Όσον αφορά στους τύπους των οργάνωσης, το 1,7% είναι Αγροτικός συνεταιρισμός, το 1,7% είναι Ομάδα πολιτών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,6% (Πίνακας 71).

Στην ερώτηση για τον βαθμό συμμετοχής στις οργανώσεις, το 1,7% δήλωσε ότι έχει πολύ ενεργό ρόλο, το 1,7% δήλωσε ότι είναι μερικές φορές ενεργός. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 96,6% (Πίνακας 72).

Όσον αφορά στην ερώτηση για την σημαντικότερη οργάνωση στο κάθε νοικοκυριό, **σαν πρώτη επιλογή** το 1,7% δήλωσε ότι είναι ο Αγροτικός συνεταιρισμός, το 8,3% δήλωσε ότι είναι η Ομάδα πολιτών, το 6,7% δήλωσε ότι είναι ο Πολιτιστικός σύλλογος, το 1,7% δήλωσε ότι είναι η Ομάδες νέων, το 6,7% δήλωσε ότι είναι η Ομάδες γυναικών, το 3,3% δήλωσε ότι είναι η Αθλητική ομάδα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,6 % (Πίνακας 73). Σαν δεύτερη επιλογή, το 1,7% δήλωσε ότι είναι Αγροτικός συνεταιρισμός, το 1,7% δήλωσε ότι είναι το Εργατικό σωματείο, το 1,7% δήλωσε ότι είναι η Ομάδα πολιτών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 94,9% (Πίνακας 74). Σαν Τρίτη επιλογή δεν δόθηκε καμία απάντηση.

Στην ερώτηση, της **πρώτης επιλογής**, αν είναι οι ίδιοι άνθρωποι μέλη σε αυτές τις τρεις διαφορετικές ομάδες ή υπάρχει μικρή επικάλυψη στην ιδιότητα μέλους, το 1,7% δήλωσε ότι υπάρχει μικρή επικάλυψη, το 3,3% δήλωσε ότι υπάρχει μερική επικάλυψη. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95 % (Πίνακας 75).

Όσον αφορά στα μέλη των ομάδων αν είναι κυρίως από το ίδιο συγγενικό περιβάλλον, το 5% απάντησε ναι ενώ το 23,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 76).

Στην ερώτηση «Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας θρησκείας» Το 23,3% απάντησε ναι ενώ το 5% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 77).

Όσον αφορά στα μέλη των ομάδων αν είναι κυρίως του ίδιου φύλου, το 13,3% απάντησε ναι ενώ το 15% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 78).

Για τα μέλη των ομάδων αν είναι κυρίως ίδιας πολιτικής άποψης ή ανήκουν στο ίδιο πολιτικό κόμμα το 3,3% απάντησε ναι ενώ το 25% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 79).

Όσον αφορά στο αν τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επάγγελμα το 3,3% απάντησε ναι ενώ το 25% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 80).

Στην ερώτηση «Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας ηλικιακής ομάδας», το 11,7% απάντησε ναι ενώ το 16,6% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 81).

Για τα μέλη των ομάδων αν έχουν κυρίως το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης, το 10% απάντησε ναι ενώ το 18,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7 % (Πίνακας 82).

Στην ερώτηση της **δεύτερης επιλογής** για τα μέλη των ομάδων αν είναι κυρίως από το ίδιο συγγενικό περιβάλλον, το 5% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95% (Πίνακας 83).

Όσον αφορά στο αν τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας θρησκείας το 5% απάντησε ναι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95% (Πίνακας 84).

Στην ερώτηση «Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως του ίδιου φύλου», το 1,7% απάντησε ναι ενώ το 3,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95% (Πίνακας 85).

Όσον αφορά στο αν τα μέλη των ομάδων αν είναι κυρίως ίδιας πολιτικής άποψης ή ανήκουν στο ίδιο πολιτικό κόμμα, το 1,7% απάντησε ναι ενώ το 3,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95 % (Πίνακας 86).

Στην ερώτηση για το αν τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επάγγελμα, 1,7% απάντησε ναι ενώ το 3,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95 %(Πίνακας 87).

Όσον αφορά στο αν τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας ηλικιακής ομάδας, το 1,7% απάντησε ναι ενώ το 3,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95 % (Πίνακας 88).

Στην ερώτηση «Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης», το 1,7% απάντησε ναι ενώ το 3,3% απάντησε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95% (Πίνακας 89). Εφόσον δεν υπάρχει Τρίτη σημαντικότερη ομάδα δεν υπάρχουν και απαντήσεις.

Στην ερώτηση «Πως συνήθως οι ομάδες παίρνουν αποφάσεις», για την **πρώτη** σημαντικότερη ομάδα, το 3,3% δήλωσε ότι ο αρχηγός της ομάδας αποφασίζει και ενημερώνει τα άλλα μέλη, το 5% δήλωσε ότι ο αρχηγός της ομάδας ρωτά τη γνώμη των μελών και μετά αποφασίζει, το 20% δήλωσε ότι όλα τα μέλη συνεδριάζουν και αποφασίζουν ομόφωνα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 90).

Για την **δεύτερη** σημαντικότερη ομάδα, το 1,7% δήλωσε ότι ο αρχηγός της ομάδας αποφασίζει και ενημερώνει τα άλλα μέλη, το 1,7% δήλωσε ότι ο αρχηγός της ομάδας ρωτά τη γνώμη των μελών και μετά αποφασίζει, το 1,7% δήλωσε ότι όλα τα μέλη συνεδριάζουν και αποφασίζουν ομόφωνα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 94,9% (Πίνακας 91). Εφόσον δεν υπάρχει Τρίτη σημαντικότερη ομάδα δεν υπάρχουν και απαντήσεις.

Όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα της ηγεσία της ομάδας, στην **πρώτη** σημαντικότερη ομάδα, το 16,6% δήλωσε ότι η ηγεσία της ομάδας είναι πολύ αποτελεσματική, το 10% δήλωσε ότι η ηγεσία της ομάδας είναι μέτρια αποτελεσματική, το 1,7% δήλωσε ότι η ηγεσία της ομάδας είναι λίγο αποτελεσματική. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 92).

Στη **δεύτερη** σημαντικότερη ομάδα, το 3,3% δήλωσε ότι η ηγεσία της ομάδας είναι πολύ αποτελεσματική, το 1,7% δήλωσε ότι η ηγεσία της ομάδας είναι μέτρια αποτελεσματική. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95% (Πίνακας 93). Εφόσον δεν υπάρχει Τρίτη σημαντικότερη ομάδα δεν υπάρχουν και απαντήσεις.

Στην ερώτηση για το αν πιστεύετε πως με το να ανήκετε σε αυτήν την ομάδα έχετε αποκτήσει νέες δεξιότητες ή έχετε μάθει κάτι σημαντικό, στην **πρώτη** σημαντικότερη ομάδα, το 28,3% δήλωσε ναι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 71,7% (Πίνακας 94). Στην **δεύτερη** σημαντικότερη ομάδα, το 5% δήλωσε ναι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 95%(Πίνακας 95). Εφόσον δεν υπάρχει Τρίτη σημαντικότερη ομάδα δεν υπάρχουν και απαντήσεις.

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΑΜΟΙΒΑΙΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Στην ερώτηση «Εάν το Δημοτικό Σχολείο της κοινότητας/γειτονιάς σας δεν είχε δάσκαλο για μεγάλο χρονικό διάστημα, ας υποθέσουμε έξι μήνες ή και περισσότερο, ποιοί άνθρωποι από αυτήν την κοινότητα/γειτονιά πιστεύετε ότι θα αποφάσιζαν να δράσουν για αυτό», το 10% δήλωσε ότι κανείς δεν θα έπαιρνε πρωτοβουλία, το 88,3% δήλωσε ότι κάποιος θα πάρει πρωτοβουλία.

Το 31,6% δήλωσε ναι στην τοπική δημοτική αρχή ενώ το 56,7% δήλωσε όχι στην τοπική δημοτική αρχή. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%.

Το 16,7% δήλωσε ναι στους φορείς της κοινότητας ενώ το 71,6% δήλωσε όχι στους φορείς της κοινότητας. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%.

Το 61,6% δήλωσε ναι στους γονείς των μαθητών ενώ το 26,7% δήλωσε όχι στους γονείς των μαθητών. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%.

Το 16,7% δήλωσε ναι στον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων ενώ το 71,6% δήλωσε όχι στον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%.

Το 8,3% δήλωσε ναι στο ολόκληρο το χωριό ενώ το 80% δήλωσε όχι στο ολόκληρο το χωριό. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7%.

Το 1,7% δήλωσε ναι σε άλλο και η απάντηση είναι ότι θα ενεργήσουν μαζικά ενώ το 86,6% δήλωσε όχι σε άλλο. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 11,7% (Πίνακας 96).

Όσον αφορά στο ποιος θα έπαιρνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης) σε σχέση με την προηγούμενη ερώτηση, το 3,3% δήλωσε ότι θα ενεργούσε η τοπική δημοτική αρχή, το 16,7% δήλωσε τον δήμαρχο, το 8,3% δήλωσε ο διευθυντής του σχολείου, το 1,7% δήλωσε ο παπάς, το 18,3% δήλωσε τον πρόεδρο του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, το 13,3% δήλωσε τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων, το 10% δήλωσε τους γονείς των μαθητών, το 6,7%

δήλωσε ότι όλοι μαζί θα ενεργούσαν, το 1,7% δήλωσε τους φορείς της κοινότητας. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 20% (Πίνακας 97).

Στην ερώτηση «Εάν υπήρχε ένα πρόβλημα που θα επηρέαζε ολόκληρο την κοινότητα/γειτονιά, για παράδειγμα (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: “ασθένεια σοδιάς”; ΑΣΤΙΚΟΣ: “βιαιότητα”), ποιοι νομίζεις ότι θα συνεργάζονταν για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση», το 68,3% δήλωσε ότι το κάθε άτομο/οικογένεια θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα, το 30% δήλωσε ότι όχι το κάθε άτομο/οικογένεια δεν θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 1,7%.

Το 3,3% δήλωσε ναι στους γείτονες μεταξύ τους ενώ το 26,7% δήλωσε όχι στους γείτονες μεταξύ τους. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 70%.

Το 11,7% δήλωσε ναι στην τοπική αρχή/δημοτικοί σύμβουλοι ενώ το 18,3% δήλωσε όχι στην τοπική αρχή/δημοτικοί σύμβουλοι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 70%.

Το 11,7% δήλωσε ναι σε όλους τους ηγέτες της κοινότητας ενεργώντας όλοι μαζί ενώ το 18,3% δήλωσε όχι σε όλους τους ηγέτες της κοινότητας ενεργώντας όλοι μαζί. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 70%.

Το 13,3% δήλωσε ναι σε ολόκληρη κοινότητα/γειτονιά ενώ το 16,7% δήλωσε όχι σε ολόκληρη κοινότητα/γειτονιά. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 70%.

Το 30% δήλωσε όχι σε άλλο. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 70% (Πίνακας 98).

Όσον αφορά στο ποιους θα έπαιρνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης), το 1,7% δήλωσε ότι θα ενεργούσε η τοπική δημοτική αρχή, το 3,3% δήλωσε την Κίνηση πολιτών, το 6,7% δήλωσε τον Αγροτικό συνεταιρισμό, το 8,3% δήλωσε ο δήμαρχος, το 1,7% δήλωσε ο

παππάς, το 1,7% δήλωσε οι δημοτικοί σύμβουλοι, το 1,7% δήλωσε ότι όλοι μαζί θα ενεργούσαν. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 74,9% (Πίνακας 99).

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

Αναφορικά με τις διαφορές που συνήθως υπάρχουν μεταξύ των ανθρώπων που συμβιώνουν στην ίδια κοινότητα/γειτονιά και σε πιο σημείο τείνουν οι διαφορές αυτές να διχάζουν την κοινότητα/γειτονιά τα αποτελέσματα έδειξαν:

Διαφορές στην εκπαίδευση: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 45% δήλωσε καθόλου, το 43,3% δήλωσε μερικές φορές, το 10% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορές στην ευημερία/ κατοχή υλικών αγαθών: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 18,3% δήλωσε καθόλου, το 48,3% δήλωσε μερικές φορές, το 31,7% δήλωσε πάρα πολύ.

Κτηματικές διαφορές: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 15% δήλωσε καθόλου, το 31,7% δήλωσε μερικές φορές, το 51,6% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορετική κοινωνική θέση: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 28,3% δήλωσε καθόλου, το 56,7% δήλωσε μερικές φορές, το 13,3% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορές μεταξύ των δύο φύλων: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 55% δήλωσε καθόλου, το 31,6% δήλωσε μερικές φορές, το 11,7% δήλωσε πάρα πολύ. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 1,7%.

Χάσμα γενεών: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 48,3% δήλωσε καθόλου, το 35% δήλωσε μερικές φορές, το 15% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορές μεταξύ των παλιών κατοίκων και αυτών που κατοίκησαν πρόσφατα την περιοχή: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 51,6% δήλωσε καθόλου, το 31,7% δήλωσε μερικές φορές, το 15% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις : Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 15% δήλωσε καθόλου, το 33,3% δήλωσε μερικές φορές, το 50% δήλωσε πάρα πολύ.

Θρησκευτικές διαφορές: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 76,7% δήλωσε καθόλου, το 18,3% δήλωσε μερικές φορές, το 3,3% δήλωσε πάρα πολύ.

Διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο: Όσον αφορά σε αυτήν την απάντηση το 35% δήλωσε καθόλου, το 35% δήλωσε μερικές φορές, το 28,3% δήλωσε πάρα πολύ (Πίνακας 100).

Σε σχέση με την προηγούμενη ερώτηση ερωτήθηκαν αν αυτές οι διαφορές προκαλούν προβλήματα, και το 63,3% δήλωσε ναι ενώ το 35% δήλωσε όχι (Πίνακας 101).

Αλλά ερωτήθηκαν και πως αντιμετωπίζονται συνήθως αυτά τα προβλήματα, και το 41,7% δήλωσε ναι στο ότι οι άνθρωποι τα επιλύουν μεταξύ τους ενώ το 20% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.

Το 25% δήλωσε ναι στο ότι μεσολαβούν τα μέλη των οικογενειών/νοικοκυριών ενώ το 36,7% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.

Το 6,7% δήλωσε ναι στην μεσολάβηση των γειτόνων ενώ το 55% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.

Το 6,7% δήλωσε ναι στη μεσολάβηση ηγετών της κοινότητας ενώ το 55% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.

Το 8,3% δήλωσε ναι στη μεσολάβηση θρησκευτικών ηγετών ενώ το 53,4% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.

Το 23,4% δήλωσε ναι στη μεσολάβηση δικαστηρίων ενώ το 38,3% δήλωσε όχι στη μεσολάβηση δικαστηρίων. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3% (Πίνακας 102).

Επίσης ερωτήθηκαν σύμφωνα με τα προηγούμενα αν τέτοια προβλήματα έχουν συχνά οδηγήσει σε βία, και το 48,3% δήλωσε ναι ενώ το 13,4% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 38,3%.(Πίνακας 103).

Στην ερώτηση αν υπάρχουν κάποιες ομάδες/οργανώσεις που έχουν αρνηθεί σε εσάς ή σε μέλη της οικογένειάς σας περιστασιακά να σας προσφέρουν υπηρεσίες, το 23,3% δήλωσε ναι ενώ το 75% δήλωσε όχι(Πίνακας 104).

Στις απαντήσεις με **θετικό αποτέλεσμα** τα ποσοστά ανέρχονται:

Όσον αφορά στην εκπαίδευση/σχολεία, το 3,3% δήλωσε ναι ενώ το 21,7% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Για τις υπηρεσίες υγείας/κλινικές, το 8,3% δήλωσε ναι ενώ το 16,7% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Όσον αφορά στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», το 5% δήλωσε ναι ενώ το 20% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Για την επαγγελματική κατάρτιση/απασχόληση, το 5% δήλωσε ναι ενώ το 20% δήλωσε όχι (12 άτομα). Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Όσον αφορά στην πίστωση/ χρηματοδότηση, το 6,7% δήλωσε ναι ενώ το 18,3% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Για την μαζική μεταφορά, το 15% δήλωσε ναι ενώ το 10% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Όσον αφορά στην παροχή νερού, το 5% δήλωσε ναι ενώ το 20% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Για τις υπηρεσίες καθαριότητας, το 5% δήλωσε ναι ενώ το 20% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Όσον αφορά στα προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών, το 1,7% δήλωσε ναι ενώ το 23,3% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Για την δικαιοσύνη/επίλυση διαφορών, το 5% δήλωσε ναι ενώ το 20% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75%.

Τέλος για την ασφάλεια/αστυνομικές υπηρεσίες, το 8,3% δήλωσε ναι ενώ το 16,7% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 75% (Πίνακας 105).

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν πως υπάρχουν άλλες οικογένειες στην κοινότητα που αντιμετωπίζουν τέτοιου είδους προβλήματα πρόσβασης και στην περίπτωση που αντιμετωπίζουν να δώσουν ένα ποσοστό που είναι αποκλεισμένες αυτές οι οικογένειες, οι απαντήσεις είναι:

Για την εκπαίδευση/σχολεία, το 11,6% δήλωσε ναι ενώ το 86,7% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 10% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%.

Όσον αφορά στις υπηρεσίες υγείας/κλινικές, το 18,3% δήλωσε ναι ενώ το 80% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 6,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 5% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%.

Για το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», το 5% δήλωσε ναι(3 άτομα) ενώ το 93,3% δήλωσε όχι (56 άτομα). Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%

Όσον αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση/ απασχόληση, το 15% δήλωσε ναι ενώ το 83,3% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 5,1% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%.

Για την πίστωση/ χρηματοδότηση, το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 4,9% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%.

Όσον αφορά στη μαζική μεταφορά, το 25% δήλωσε ναι ενώ το 73,3% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 8,4% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%, το 6,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 100%.

Για την παροχή νερού, το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 6,6% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%.

Όσον αφορά στις υπηρεσίες καθαριότητας, το 8,3% δήλωσε ναι ενώ το 90% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%.

Για τα προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών, το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%.

Όσον αφορά στη δικαιοσύνη /επίλυση διαφορών, το 11,7% δήλωσε ναι ενώ το 86,6% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 5% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%.

Τέλος για την ασφάλεια / αστυνομικές υπηρεσίες, το 16,7% δήλωσε ναι ενώ το 81,6% δήλωσε όχι. Τα ποσοστά που δηλώσαν είναι: Το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 25%-50%, το 1,7% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 51%-75%, το 3,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 76%-99%, το 8,3% δήλωσε ότι ο αποκλεισμός ανέρχεται στα 100% (Πίνακας 106).

Αναφορικά για το ποιες είναι οι αιτίες ή τα κριτήρια που κάποιοι άνθρωποι είναι αποκλεισμένοι από αυτές τις υπηρεσίες, σε σχέση με την προηγούμενη ερώτηση τα αποτελέσματα είναι:

- ✘ Σαν αιτία το επίπεδο εισοδήματος, το 13,3% δήλωσε ναι ενώ το 85% δήλωσε όχι.
- ✘ Για το επάγγελμα, το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι.
- ✘ Για την κοινωνική θέση (τάξη), το 8,3% δήλωσε ναι ενώ το 90% δήλωσε όχι.
- ✘ Όσον αφορά στην ηλικία, το 20% δήλωσε ναι ενώ το 78,3% δήλωσε όχι.
- ✘ Για το φύλο, το 3,3% δήλωσε ναι ενώ το 95% δήλωσε όχι.

- ✘ Για τη φυλή/εθνικότητα, το 11,7% δήλωσε ναι ενώ το 86,6% δήλωσε όχι.
- ✘ Όσον αφορά στη γλώσσα, το 11,7% δήλωσε ναι ενώ το 86,6% δήλωσε όχι.
- ✘ Για τα θρησκευτικά πιστεύω, το 1,7% δήλωσε ναι ενώ το 96,6% δήλωσε όχι.
- ✘ Για τις πολιτικές πεποιθήσεις, το 5% δήλωσε ναι ενώ το 93,3% δήλωσε όχι.
- ✘ Τέλος όσον αφορά στο έλλειμμα εκπαίδευσης, το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι. Υπάρχει απώλεια που ανέρχεται στο ποσοστό 1,7% (Πίνακας 107).

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Στην ερώτηση αν τον περασμένο χρόνο, πόσο συχνά τα μέλη αυτής της κοινότητας/γειτονιάς έχουν συγκεντρωθεί και από κοινού έχουν διατυπώσει αίτημα στους κρατικούς άρχοντες ή στους πολιτικούς ηγέτες με στόχο την ανάπτυξη του χωριού τους, το 15% δήλωσε ποτέ, το 5% δήλωσε ότι μια φορά, το 56,7% δήλωσε μερικές φορές, το 21,6% δήλωσε συχνά (Πίνακας 108).

Όσον αφορά στο αν ήταν αυτή η δράση/ ή οποιαδήποτε από αυτές τις δράσεις επιτυχημένες, το 5% δήλωσε ότι ναι, όλες ήταν επιτυχημένες, το 65% δήλωσε ότι κάποιες ήταν επιτυχημένες και κάποιες όχι, το 13,3% δήλωσε ότι όχι, καμιά δεν ήταν επιτυχής (Πίνακας 109).

Για την ερώτηση με το πόσο συχνά το περασμένο έτος συμμετείχε μαζί με άλλους στην κοινότητα/γειτονιά στο να απευθύνετε ένα ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος, το 20% δήλωσε ποτέ, το 13,3% δήλωσε ότι μια φορά, το 51,7% δήλωσε μερικές φορές, το 13,3% δήλωσε συχνά (Πίνακας 110).

Στην συνέχεια ερωτήθηκαν αν έχουν κάνει κάτι τα τελευταία τρία χρόνια προσωπικά από τα παρακάτω πράγματα:

Για το αν έχουν ψηφίσει σε εκλογές, το 93,3% δήλωσε ναι ενώ το 5% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν έχουν συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο, το 31,6% δήλωσε ναι ενώ το 66,7% δήλωσε όχι.

Για το αν είχε προσωπική επαφή με ένα ισχυρό πρόσωπο, το 36,7% δήλωσε ναι ενώ το 61,6% δήλωσε όχι.

Για το αν «Έκανες τα Μ.Μ.Ε να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα», το 18,3% δήλωσε ναι ενώ το 80% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν συμμετείχε ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία, το 26,7% δήλωσε ναι ενώ το 71,6% δήλωσε όχι.

Για το αν έλαβε μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση, το 68,3% δήλωσε ναι ενώ το 30% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν πήρε μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών Συσκέψεων, το 15% δήλωσε ναι ενώ το 83,3% δήλωσε όχι.

Για το αν μίλησε με άλλους ανθρώπους στην περιοχή του για ένα Πρόβλημα, το 70% δήλωσε ναι ενώ το 28,3% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν ενημέρωσε το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα, το 16,7% δήλωσε ναι ενώ το 81,6% δήλωσε όχι.

Για το αν έκανε μια οικονομική ή σε είδος δωρεά, το 50% δήλωσε ναι ενώ το 48,3% δήλωσε όχι.

Τέλος όσον αφορά στο αν προσφέρθηκε εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση, το 45% δήλωσε ναι ενώ το 53,3% δήλωσε όχι (Πίνακας 111).

Επίσης ερωτήθηκαν αν τους έχει προσεγγίσει κάποιος προσωπικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών χρόνων ο οποίος τους ζήτησε να κάνουν κάτι από τα παραπάνω και τα αποτελέσματα είναι:

Για το αν έχουν ψηφίσει σε εκλογές, το 56,7% δήλωσε ναι ενώ το 41,6% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν έχουν συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο, το 21,6% δήλωσε ναι ενώ το 76,7% δήλωσε όχι.

Για το αν είχε προσωπική επαφή με ένα ισχυρό πρόσωπο, το 15 % δήλωσε ναι ενώ το 83,3% δήλωσε όχι.

Για το αν «Έκανες τα Μ.Μ.Ε να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα», το 10% δήλωσε ναι ενώ το 88,3% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν συμμετείχε ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία, το 11,6% δήλωσε ναι ενώ το 86,7% δήλωσε όχι.

Για το αν έλαβε μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση, το 11,6% δήλωσε ναι ενώ το 86,7% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν πήρε μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών Συσκέψεων, το 6,6% δήλωσε ναι ενώ το 91,7% δήλωσε όχι.

Για το αν μίλησε με άλλους ανθρώπους στην περιοχή του για ένα Πρόβλημα, το 16,7% δήλωσε ναι ενώ το 81,6% δήλωσε όχι.

Όσον αφορά στο αν ενημέρωσε το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα, το 1,7% δήλωσε ναι ενώ το 96,6% δήλωσε όχι.

Για το αν έκανε μια οικονομική ή σε είδος δωρεά, το 8,3% δήλωσε ναι ενώ το 90% δήλωσε όχι.

Τέλος όσον αφορά στο αν προσφέρθηκε εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση, το 11,6% δήλωσε ναι ενώ το 86,7% δήλωσε όχι (Πίνακας 112).

Στην ερώτηση «Εάν κάποια απόφαση σχετική με κάποιο αναπτυξιακό σχέδιο χρειαζόταν σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά, πιστεύεις ότι όλη η κοινότητα/γειτονιά θα έπρεπε να κληθεί να αποφασίσει ή θα έπρεπε οι ηγέτες της κοινότητας να πάρουν την απόφαση μόνοι τους», το 25% δήλωσε ότι οι ηγέτες της κοινότητας πρέπει να αποφασίσουν, το 73,3% δήλωσε ότι όλο το χωριό/κοινότητα θα πρέπει να κληθεί να αποφασίσει (Πίνακας 113).

Στην ερώτηση για το αν γενικά, πώς θα βαθμολογούσε το πνεύμα συμμετοχής σε αυτό το χωριό/γειτονιά, το 15% δήλωσε πολύ χαμηλό, το 18,3% δήλωσε χαμηλό, το 43,3% δήλωσε μεσαίο, το 16,7% δήλωσε υψηλό(10 άτομα), το 5% δήλωσε πολύ υψηλό (Πίνακας 114).

Όσον αφορά στην επιρροή που θεωρεί πως άτομα όπως και το ερωτηθέντα μπορούν να έχουν στο να κάνουν αυτό το χωριό/γειτονιά ένα καλύτερο μέρος για να ζει κάποιος, το 20% δήλωσε ότι έχουν πολύ επιρροή, το 23,3% δήλωσε αρκετά, το 35% δήλωσε όχι πολύ, το 20% δήλωσε καθόλου(Πίνακας 115).

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Στην ερώτηση «Υποθέστε ότι σε κάποιον στην κοινότητα/γειτονιά συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, όπως ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα του. Σε ποιόν νομίζετε ότι θα στρέφονταν για βοήθεια σε αυτή την περίπτωση; (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)», Σαν **πρώτη επιλογή** το 8,3% δήλωσε ότι κανένας δεν θα μπορούσε να βοηθήσει, το 76,6% δήλωσε στην οικογένεια, το 1,7% δήλωσε στους γείτονες, το 6,7% δήλωσε στους φίλους, το 5% δήλωσε στον θρησκευτικό ηγέτη ή ομάδα.

Σαν **δεύτερη επιλογή** το 1,7% δήλωσε ότι κανένας δεν θα μπορούσε να βοηθήσει, το 10% δήλωσε στην οικογένεια, το 31,6% δήλωσε στους γείτονες, το 36,7% δήλωσε στους φίλους, το 3,3% δήλωσε στον θρησκευτικό ηγέτη ή ομάδα, το 1,7% δήλωσε στον κοινοτικό ηγέτη, το 1,7% δήλωσε στον πολιτικό ηγέτη.

Σαν **τρίτη επιλογή** το 23,3% δήλωσε ότι θα στρεφόταν στους γείτονες, το 20% δήλωσε στους φίλους, το 6,7% δήλωσε στον θρησκευτικό ηγέτη ή ομάδα, το 3,3% δήλωσε στον πολιτικό ηγέτη (Πίνακας 116).

Στην ερώτηση «Υποθέστε ότι ο γείτονας σας υπέφερε από μια οικονομική απώλεια, ας πούμε (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: “Απώλεια σοδειάς”; ΑΣΤΙΚΟΣ “απώλεια εργασίας”). Σε αυτήν την περίπτωση, ποιος νομίζεις ότι θα τον/την βοηθούσε οικονομικά? (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)», σαν **πρώτη επιλογή** το 15% δήλωσε ότι κανένας δεν θα μπορούσε να βοηθήσει, το 69,9% δήλωσε η οικογένεια, το 1,7% δήλωσε οι γείτονες, το 3,3% δήλωσε οι φίλοι, το 5% δήλωσε ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα, το 1,7% δήλωσε ο κοινοτικός ηγέτης, το 1,7% δήλωσε η οργάνωση κοινωνικής υποστήριξης στην οποία δεν ανήκει το άτομο.

Σαν **δεύτερη επιλογή** το 3,3% δήλωσε ότι κανένας δεν θα μπορούσε να βοηθήσει, το 10% δήλωσε η οικογένεια, το 16,6% δήλωσε οι γείτονες, το 46,7% δήλωσε οι φίλοι, το 1,7% δήλωσε ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα, το 1,7% δήλωσε η οργάνωση στην οποία συμμετέχει το άτομο.

Σαν **τρίτη επιλογή** το 21,6% δήλωσε ότι θα στρεφόταν οι γείτονες, το 16,7% δήλωσε οι φίλοι, το 3,3% δήλωσε ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα, το 1,7% δήλωσε ο πολιτικός ηγέτης. (Πίνακας 117).

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά οι άνθρωποι γενικά εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο σε θέματα προσφοράς και δανεισμού, το 46,7% δήλωσε ότι εμπιστεύονται ενώ το 51,6% δήλωσε ότι δεν εμπιστεύονται (Πίνακας 118).

Όσον αφορά στο αν πιστεύουν ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί, έχει πάει χειρότερα, ή έχει μείνει το ίδιο, το 5% δήλωσε ότι είναι καλύτερα, το 33,3% δήλωσε ότι είναι το ίδιο, το 60% δήλωσε ότι είναι χειρότερα (Πίνακας 119)

Στην ερώτηση «Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, πόσο πιστεύετε ότι οι άνθρωποι αυτού του χωριού/η γειτονιάς εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο σε θέματα προσφοράς και δανεισμού», το 23,3% δήλωσε ότι εμπιστεύονται λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές, το 53,3% δήλωσε ότι εμπιστεύονται το ίδιο με άλλες κοινότητες/γειτονιές, το 21,7% δήλωσε ότι εμπιστεύονται περισσότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές (Πίνακας 120).

Στην ερώτηση «Υποθέστε ότι κάποιος από το χωριό/γειτονιά έπρεπε να φύγει μακριά για λίγο, μαζί με την οικογένειά του. Σε ποιού την ευθύνη θα μπορούσαν ν' αφήσουν (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: «τα χωράφια τους» ΑΣΤΙΚΟΣ: «Το σπίτι τους»); (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)», σαν **πρώτη επιλογή** το 88,4% δήλωσε σε άλλο μέλος της οικογένειας, το 3,3% δήλωσε σε γείτονες, το 3,3% δήλωσε σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτόν τον σκοπό, το 3,3% δήλωσε σε κανέναν. Σαν **δεύτερη επιλογή** το 20% δήλωσε σε γείτονες, το 5% δήλωσε σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτόν τον σκοπό. Σαν **τρίτη επιλογή** το 6,7% δήλωσε σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτόν τον σκοπό, το 5% δήλωσε σε φίλο (Πίνακας 121).

Όσον αφορά στο αν υπέθεταν ότι ένας φίλος τους σε αυτό το χωριό/γειτονιά είχε τις ακόλουθες εναλλακτικές, ποια θα προτιμούσε εκείνος/η περισσότερο, το 83,3% δήλωσε ότι θα προτιμούσε να του/της ανήκει να καλλιεργεί 10 στρέμματα γης εξ'ολοκλήρου από μόνος/η του/της ενώ το 15% δήλωσε ότι θα προτιμούσε να του/της ανήκει να καλλιεργεί 25 στρέμματα γης από κοινού με κάποιο άλλο άτομο (Πίνακας 122).

Στην ερώτηση «Αν ξαφνικά έπρεπε να φύγετε μακριά για μια ή δύο μέρες, σε ποιόν θα μπορούσατε να βασιστείτε για τη φροντίδα των παιδιών σας; (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)», σαν **πρώτη επιλογή** το 81,7% δήλωσε σε άλλο μέλος της οικογένειας, το 13,3% δήλωσε ότι δεν έχει παιδιά.

Σαν **δεύτερη επιλογή** το 11,6% δήλωσε σε γείτονες, το 1,7% δήλωσε σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτόν τον σκοπό, το 6,7% δήλωσε σε φίλο.

Σαν **τρίτη επιλογή** το 1,7% δήλωσε σε γείτονες, το 1,7% δήλωσε σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτόν τον σκοπό, το 1,7% δήλωσε σε φίλο (Πίνακας 123).

Όσον αφορά στο αν υπάρχει συμφωνία ή διαφωνία για το ότι οι άνθρωποι εδώ φροντίζουν περισσότερο για την ευημερία κυρίως των δικών τους οικογενειών και δεν ενδιαφέρονται περισσότερο για την ευημερία της κοινότητας/γειτονιάς, το 46,6% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 45% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 6,7% δήλωσε ότι διαφωνεί (Πίνακας 124).

Για την ερώτηση εάν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονα σας αλλά είχε οφέλη στους άλλους στην κοινότητα/γειτονιά, τότε πιστεύετε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρόνο σε αυτό το πρόγραμμα, το 63,3% δήλωσε ότι δεν θα αφιέρωνε χρόνο, το 35% δήλωσε ότι θα αφιέρωνε χρόνο (Πίνακας 125).

Ενώ για το εάν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονά σας αλλά είχε οφέλη για άλλους στο χωριό/γειτονιά, τότε θεωρείτε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρήματα σε αυτό το πρόγραμμα, το 75% δήλωσε ότι δεν θα αφιέρωνε χρήματα, το 23,3% δήλωσε ότι θα αφιέρωνε χρήματα (Πίνακας 126).

Στην συνέχεια κλίθηκαν να απαντήσουν αν σε γενικές γραμμές συμφωνούν ή διαφωνούν με τις παρακάτω δηλώσεις:

Όσον αφορά στο αν οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτή την κοινότητα/γειτονιά είναι βασικά τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευθεί, το 61,6% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 8,3% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 26,7% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 1,7% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα (Πίνακας 127).

Για την ερώτηση για το αν οι άνθρωποι ενδιαφέρονται πάντα μόνο για την δική τους ευημερία, το 71,6% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 15% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 10% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 1,7% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα(Πίνακας 128).

Όσον αφορά στα μέλη αυτής της κοινότητας/ γειτονιάς αν είναι πιο αξιόπιστα από τα άτομα άλλων κοινοτήτων, το 56,7% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 3,3% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 33,3% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 5% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα (Πίνακας 129).

Για την ερώτηση «Σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά πρέπει κάποιος να είναι άγρυπνος ή κάποιος είναι πιθανό να τον εκμεταλλευτεί», το 56,7% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 21,6% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 15% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 5% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα (Πίνακας 130).

Όσον αφορά στο αν έχει ένα πρόβλημα, υπάρχει πάντα κάποιος να τον βοηθήσει, το 70% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 20% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 8,3% δήλωσε ότι διαφωνεί (Πίνακας 131).

Για την ερώτηση ότι δεν δίνουν σημασία στις γνώμες των άλλων στο χωριό/γειτονιά, το 38,3% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 16,7% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 35% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 8,3% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα(Πίνακας 132).

Όσον αφορά στο αν οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα/γειτονιά είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν αν κάποιος χρειαστεί, το 70% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 8,3% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 16,7% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 3,3% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα(Πίνακας 133).

Στην ερώτηση «Αυτό η κοινότητα/γειτονιά έχει ευημερήσει τα τελευταία πέντε χρόνια», το 55% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 10% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 26,6% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 6,7% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα (Πίνακας 134).

Για την ερώτηση για το αν ο ερωτηθέντας αισθάνεται ότι τον έχουν αποδεχτεί ως μέλος αυτής της κοινότητας/γειτονιάς, το 80 % δήλωσε ότι συμφωνεί, το 11,7% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 3,3% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 3,3% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα (Πίνακας 135).

Στην ερώτηση «ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: Αν χάσεις ένα γουρούνι ή μια κατσίκα, κάποιος από το χωριό θα σε βοηθήσει να ψάξεις γι' αυτό ή θα στο γυρίσει», το 55% δήλωσε ότι συμφωνεί, το 10% δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 28,3% δήλωσε ότι διαφωνεί, το 5% δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα(Πίνακας 136).

ΕΠΙΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Για την ερώτηση για το αν κατά την άποψη τους, είναι αυτή η κοινότητα/γειτονιά γενικά ειρηνική ή συγκρουσιακή, το 88,3% δήλωσε ότι είναι ειρηνική ενώ το 10% δήλωσε ότι είναι συγκρουσιακή (Πίνακας 137).

Όσον αφορά στην σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, είναι περισσότερο ή λιγότερο συγκρουσιακή αυτή η κοινότητα/γειτονιά, το 6,7% δήλωσε ότι είναι περισσότερο, το 73,3% δήλωσε ότι είναι το ίδιο, το 18,3% δήλωσε ότι είναι λιγότερο (Πίνακας 138).

Στην ερώτηση «Οι άνθρωποι σε αυτό την κοινότητα/γειτονιά συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης;», το 50% δήλωσε ότι συνεισφέρουν μερικά ή λίγο, το 48,3% δήλωσε ότι συνεισφέρουν ελάχιστα ή καθόλου (Πίνακας 139).

Όσον αφορά στο αν σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές μέχρι ποιο σημείο οι άνθρωποι αυτού του χωριού/ γειτονιάς συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης, το 8,3% δήλωσε ότι συνεισφέρουν λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές, το 83,3% δήλωσε ότι συνεισφέρουν περίπου ίδιο με άλλες κοινότητες/γειτονιές, το 6,7% δήλωσε ότι συνεισφέρουν περισσότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές (Πίνακας 140).

Στην ερώτηση «Είναι οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτού του χωριού/γειτονιάς γενικά αρμονικές ή δυσάρεστες;», το 93,3% δήλωσε ότι οι σχέσεις είναι αρμονικές, ενώ το 5% δήλωσε ότι είναι δυσάρεστες (Πίνακας 141).

Για την ερώτηση για την σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, είναι οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά περισσότερο αρμονικές, το ίδιο, ή λιγότερο αρμονικές σε σχέση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, το 10% δήλωσε ότι είναι πιο αρμονικές, το 81,6% δήλωσε ότι είναι το ίδιο, το 6,7% δήλωσε ότι είναι λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές (Πίνακας 142). Στην ερώτηση «Υποθέστε ότι δυο άνθρωποι σε αυτήν την

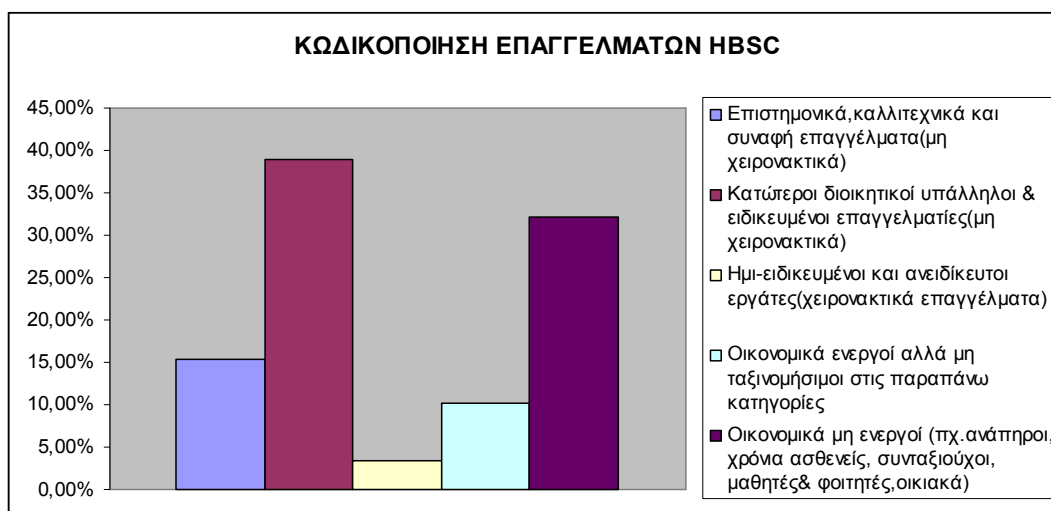
κοινότητα/γειτονιά είχαν μια αρκετά σοβαρή διαφωνία μεταξύ τους. Ποιος πιστεύετε ότι θα βοηθούσε πρωταρχικά να επιλύσουν αυτή τη διαφωνία;», το 31,7% δήλωσε ότι κανένας δεν θα βοηθούσε και ότι οι άνθρωποι τα επιλύουν μόνοι τους, το 46,6% δήλωσε ότι η οικογένεια/μέλη της οικογένειας τα επιλύουν, το 1,7% δήλωσε οι γείτονες, το 3,3% δήλωσε οι κοινοτικοί ηγέτες, το 1,7% δήλωσε οι θρησκευτικοί ηγέτες, το 13,3% δήλωσε οι δικαστικοί ηγέτες (Πίνακας 143).

Για να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε την στατιστική ανάλυση κωδικοποιήσαμε κάποιες μεταβλητές που χρειαζόμασταν. Όπως:

Η μεταβλητή που αφορά το είδος των οικογενειών και σε αυτό που επικεντρωθήκαμε είναι στις πυρηνικές οικογένειες,(Είναι η οικογένεια στην οποία δύο ή περισσότερα άτομα συνδέονται με δεσμούς συγγένειας και που ζουν μαζί κάτω από την ίδια στέγη. Αυτός ο τύπος οικογένειας συχνά ονομάζεται και οικογένεια των δύο γενεών, γονέων -παιδιών). Από τα 59 νοικοκυριά το 27,1% δεν ήταν πυρηνικές οικογένειες και το 72,9% ήταν (Πίνακας 144).

Άλλη κωδικοποίηση έγινε για την συμμετοχή του αρχηγού στις οργανώσεις του δήμου και το 79,7% είναι μη ενεργό μέλος ενώ το 20,3% είναι ενεργό (Πίνακας 145).

Κωδικοποίηση επαγγελματών HBSC

Πίνακας 146

Άλλη κατηγορία είναι πόσες γυναίκες είναι στην δεύτερη κατηγορία μελών του νοικοκυριού δηλαδή οι σύζυγοι. Από τους συζύγους το 52,5% είναι άνδρες και το 37,3% είναι γυναίκες. Υπάρχει και μια απώλεια δείγματος του 10,2% (Πίνακας 147).

Και τελευταία κατηγορία είναι η κωδικοποίηση της εκπαίδευσης του αρχηγού του κάθε νοικοκυριού. Το 20,3% ανήκει στη κατηγορία με την χαμηλή εκπαίδευση, το 62,7% ανήκει σε εκείνη με την μέτρια εκπαίδευση, το 15,3% ανήκει στην υψηλή εκπαίδευση και το 1,7% ανήκει στην εκπαίδευση που βρίσκεται σε εξέλιξη (Πίνακας 148).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με τον έλεγχο του χ^2 του Pearson (chi-square test), ώστε να εξετάσουμε τις σχέσεις μεταξύ κατηγορικών μεταβλητών. Έτσι αναλύουμε τις συχνότητες των παρατηρήσεων που ταξινομούνται στους πιθανούς συνδυασμούς των κατηγοριών τους. Οι δύο κύριες προϋποθέσεις που πρέπει να ισχύουν είναι ότι η συμμετοχή σε μια κατηγορία/κελί αποκλείει σε άλλες κατηγορίες. Οι αναμενόμενες συχνότητες σε κάθε κελί δεν πρέπει να είναι λιγότερες από 5. Σ' αυτή τη περίπτωση πρέπει να γίνει χρήση του Fisher exact test. Τέλος δεν μπορούν να υπάρχουν κελιά με αναμενόμενη συχνότητα 0.

Οπότε για να εξετάσουμε αυτές τις σχέσεις χρησιμοποιούμε το Pearson's Chi – square (χ^2). Το τεστ αυτό βασίζεται στη σύγκριση των συχνοτήτων που παρατηρούμε στη κάθε κατηγορία (observed frequencies), με τις συχνότητες που θα αναμέναμε να έχουμε στις κατηγορίες αυτές (expected frequencies). Έτσι έχουμε ένα θεωρητικό μοντέλο με το πώς είναι τα δεδομένα μας και το συγκρίνουμε με το πώς είναι τα δεδομένα μας και παίρνουμε μία εκτίμηση goodness – of – fit.

$$\text{Pearson's } \chi^2 = \sum [(\text{observed}_{ij} - \text{model}_{ij}) / \text{model}_{ij}]$$

$$\text{Model}_{ij} = \text{expected values}_{ij} = \frac{\text{Row total}_i \times \text{column total}_j}{n}$$

Με df (degrees of freedom) = (rows – 1) × (columns – 1) και n = σύνολο παρατηρήσεων (total counts)

Η τιμή για το χ^2 μπορεί να συγκριθεί με μία κρίσιμη τιμή για την χ^2 κατανομή και τους ανάλογους βαθμούς ελευθερίας, και αν είναι μεγαλύτερη τότε θα λέγαμε ότι η σχέση μεταξύ των μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική.

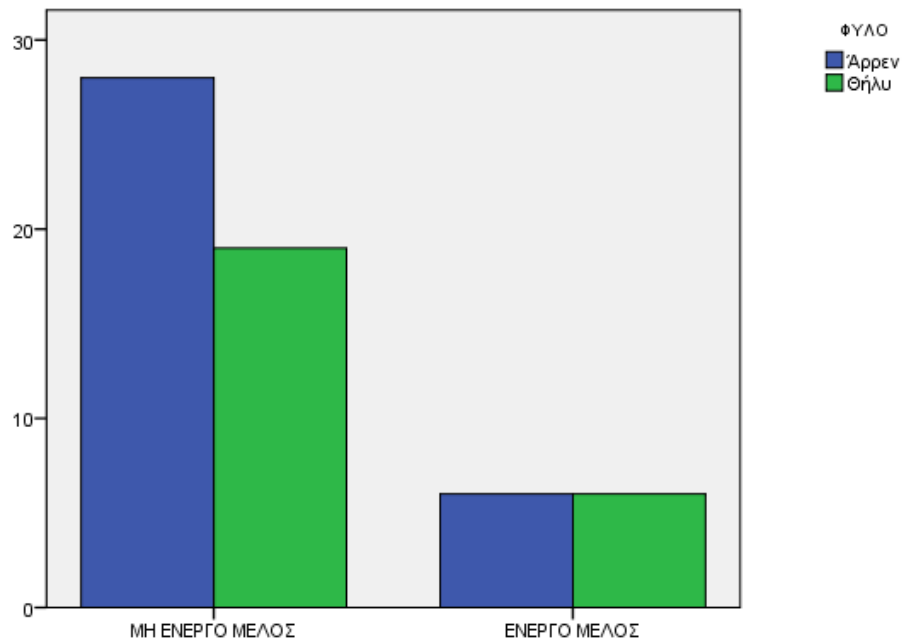
Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το με το φύλο του αρχηγού των νοικοκυριών

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος X^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι άνδρες αρχηγοί συμμετέχουν ενεργά στις οργανώσεις του δήμου σε σχέση με τις γυναίκες αρχηγούς.

Η διεξαγωγή του ελέγχου X^2 (Πίνακας 149) υπέδειξε ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και το φύλο του αρχηγού των νοικοκυριών (p value=0.549>0.05).

Chi-Square Tests			
	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson A-Square	0,358	1	0,549

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ & ΦΥΛΟ

Διάγραμμα 1. Κατανομή δείγματος της συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου, σε σχέση με το φύλο.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΦΥΛΟ*		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	28 (82,4%)	19(76,0%)	47
ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	6(17,6%)	6(24,0%)	12
ΣΥΝΟΛΟ	34	25	59

$\chi^2 = 0.358$; $p < 0.05$.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 28 (82,4%) άνδρες απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 6 (17,6%) απάντησε ότι συμμετέχει/ήταν ενεργά μέλη.

Στις γυναίκες 19 (76%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 6 (24%) απάντησε ότι συμμετέχει.

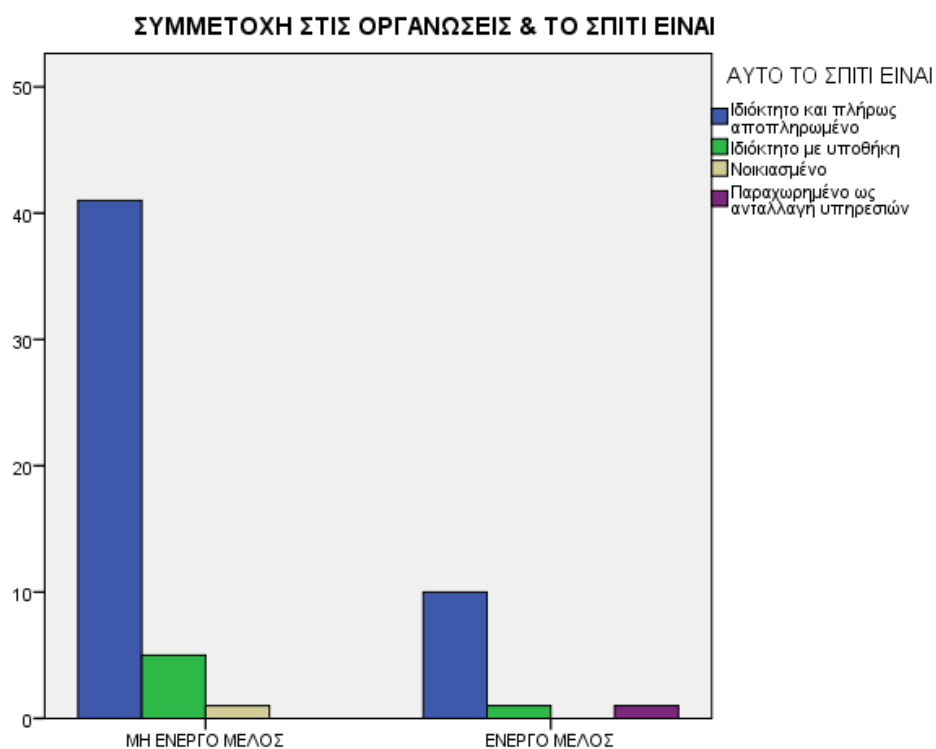
Αρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις και στο φύλο του αρχηγού. Και πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι οι άνδρες παρουσιάζονται ως μη ενεργά μέλη σε κάποια οργάνωση του δήμου σε σχέση με τις γυναίκες.

Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με τον τύπο του σπιτιού των νοικοκυριών.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι τα μέλη με ιδιόκτητες κατοικίες και πλήρως αποπληρωμένα συμμετέχουν ενεργά στις οργανώσεις του δήμου σε σχέση με εκείνα που με υποθήκη.

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 150) υπέδειξε ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και το τύπο των σπιτιών ($p \text{ value}=0.237>0.05$).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p- value
Pearson Chi-Square	4,2	3,0	0,237

Διάγραμμα 2. Κατανομή δείγματος της συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου, σε σχέση με το τι είναι το σπίτι.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΤΥΠΟΣ ΣΠΙΤΙΟΥ*				ΣΥΝΟΛΟ
	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΕΝΟ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΜΕ ΥΠΟΘΗΚΗ	ΝΟΙΚΙΑΣΜΕΝΟ	ΠΑΡΑΧΩΡΗΜΕΝΟ ΩΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	41 (80,4%)	5(83,3%)	1(100%)	0(0%)	47
ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	10(19,6%)	1(16,7%)	0	1(100%)	12
ΣΥΝΟΛΟ	51	6	1	1,0	59

$\chi^2 = 4.239; p < 0.05.$

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 41 (80,4%) νοικοκυριά με ιδιόκτητες κατοικίες και πλήρως αποπληρωμένα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 10 (19,6%) απάντησε ότι συμμετέχουν/ήταν ενεργά μέλη.

Στα νοικοκυριά με ιδιόκτητες κατοικίες με υποθήκη 5 (83,3%) απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 1 (16,7%) απάντησε ότι συμμετέχει.

Άρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις και στον τύπο του σπιτιού του νοικοκυριού. Πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι τα νοικοκυριά με ιδιόκτητο σπίτι και πλήρως αποπληρωμένα παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό μη συμμετοχής σε σχέση με τα νοικοκυριά που έχουν ιδιόκτητο σπίτι με υποθήκη.

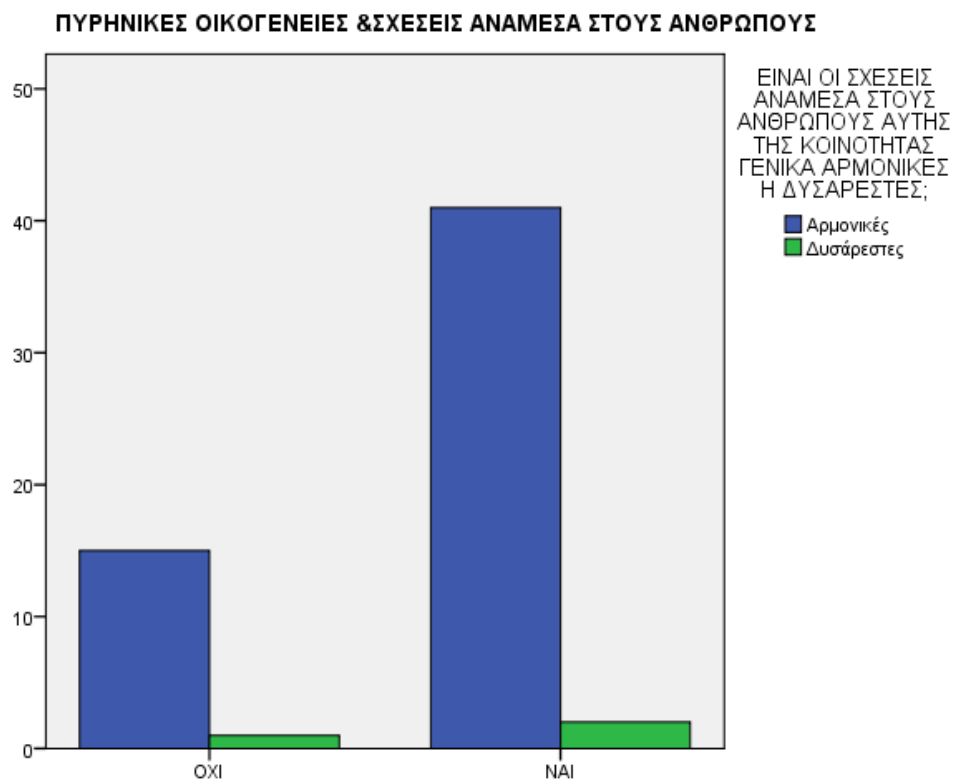
Συσχέτιση των πυρηνικών οικογενειών με τις σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτής της κοινότητας αν είναι αρμονικές ή δυσάρεστες.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι πυρηνικές οικογένειες πιστεύουν ότι οι σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας είναι αρμονικές σε σχέση με τις μη πυρηνικές οικογένειες.

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 151) υπέδειξε ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και το τύπο των σπιτιών ($p \text{ value} = 0.804 > 0.05$).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ	p-value

		ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	
Pearson Chi-Square	0,062	1	0,804

Διάγραμμα 3. Κατανομή πυρηνικών οικογενειών, σε σχέση με το αν οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτής της κοινότητας γενικά είναι αρμονικές ή δυσάρεστες.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΥΡΗΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ	ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΜΟΝΙΚΕΣ Η ΔΥΣΑΡΕΣΤΕΣ;*		
	ΑΡΜΟΝΙΚΕΣ	ΔΥΣΑΡΕΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΟΧΙ	15 (26,8%)	1 (33,3%)	16
ΝΑΙ	41 (73,2%)	2 (66,7%)	43
ΣΥΝΟΛΟ	56	3	59

$\chi^2 = 0.062$; $p < 0.05$.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 15 (26,8%) που θεωρούν ότι οι σχέσεις ανάμεσα στους κατοίκους της κοινότητας είναι αρμονικές είναι μη πυρηνικές οικογένειες ενώ 41 (73,2%) είναι πυρηνικές οικογένειες.

Οι οικογένειες που θεωρούν ότι οι σχέσεις της κοινότητας είναι δυσάρεστες και ανέρχονται σε 1 (33,3%) δεν ανήκουν στην ομάδα των πυρηνικών οικογενειών ενώ 2 (66,7%) ανήκει στις πυρηνικές οικογένειες.

Άρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στις πυρηνικές οικογένειες και στο αν πιστεύουν ότι οι σχέσεις των ανθρώπων στην κοινότητα είναι αρμονικές ή δυσάρεστες. Και πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό πυρηνικών οικογενειών έχει δηλώσει ότι οι σχέσεις των ανθρώπων στην κοινότητα είναι αρμονικές.

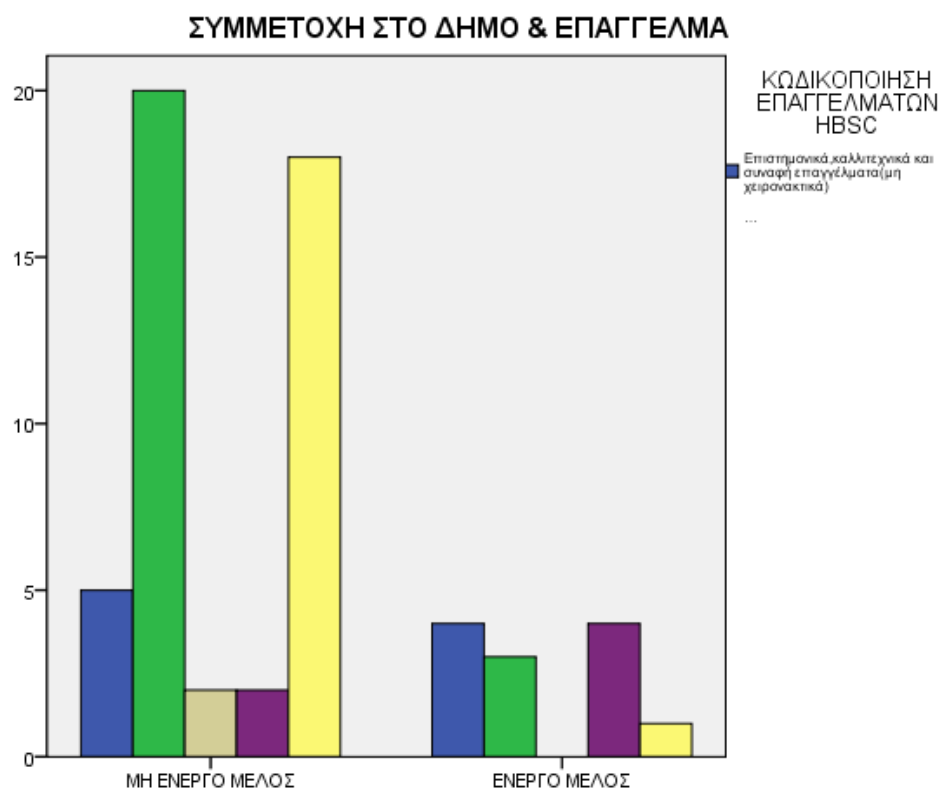
Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το επάγγελμα του αρχηγού των νοικοκυριών.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι αρχηγοί που ανήκουν στην

κατηγορία με τα επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα(μη χειρονακτικά) συμμετέχουν πιο ενεργά στις οργανώσεις σε σχέση με εκείνους που ανήκουν στην κατηγορία με τους οικονομικά μη ενεργούς(πχ ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές και φοιτητές, οικιακά).

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 152) υπέδειξε ότι δεν υπάρχει σημαντικά στατιστικά σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και το επάγγελμα του αρχηγού (p value=0.004<0.05).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	15,107	4	0,004

Διάγραμμα 4. Κατανομή δείγματος της συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου, σε σχέση με το επάγγελμα.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΗΒΣC*	
	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ, ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ (ΜΗ ΧΕΙΡΟΝΑΚΤΙΚΑ)	ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ (ΜΗ ΧΕΙΡΟΝΑΚΤΙΚΑ)
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	5 (55,6%)	20 (87,0%)
ΕΝΕΡΓΟ	4 (44,4%)	3 (13%)

ΜΕΛΟΣ		
ΣΥΝΟΛΟ	9	23

ΗΜΙ-ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ(ΧΕΙΡΟΝΑΚΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ)	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΜΟΙ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ(ΠΧ ΑΝΑΠΗΡΟΙ, ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ, ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ)	ΣΥΝΟΛΟ
2(100%)	2(33,3%)	18(94,7%)	47
0	4(66,7%)	1(5,3%)	12
2	6	19	59

$\chi^2 = 15,107$; $P > 0.05$.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 5 (55,6%) που συμμετέχουν στην κατηγορία «Επιστημονικά, καλλιτεχνικά, και συναφή επαγγέλματα(μη χειρονακτικά)» απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 4 (44,4%) απάντησε ότι συμμετέχουν/ήταν ενεργά μέλη.

Στην κατηγορία «Κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά)», 20 (87%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 3 (13%) απάντησε ότι συμμετέχει.

Στην κατηγορία «Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες(χειρονακτικά επαγγέλματα)», 2 (100%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου.

Στην κατηγορία «Οικονομικά ενεργοί μη ταξινομήσιμοι στις παραπάνω κατηγορίες», 2 (33,3%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 4 (66,7%) απάντησε ότι συμμετέχει.

Στην κατηγορία «Οικονομικά μη ενεργοί(πχ ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές και φοιτητές, οικιακά)», 18 (94,7%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 1 (5,3%) απάντησε ότι συμμετέχει.

Άρα βλέπουμε ότι δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις και στο επάγγελμα του αρχηγού. Και αυτό παρατηρείται από τα ποσοστά όπου σε όλες τις κατηγορίες επαγγελμάτων είναι μεγαλύτερα όσο αφορά τη μη συμμετοχή.

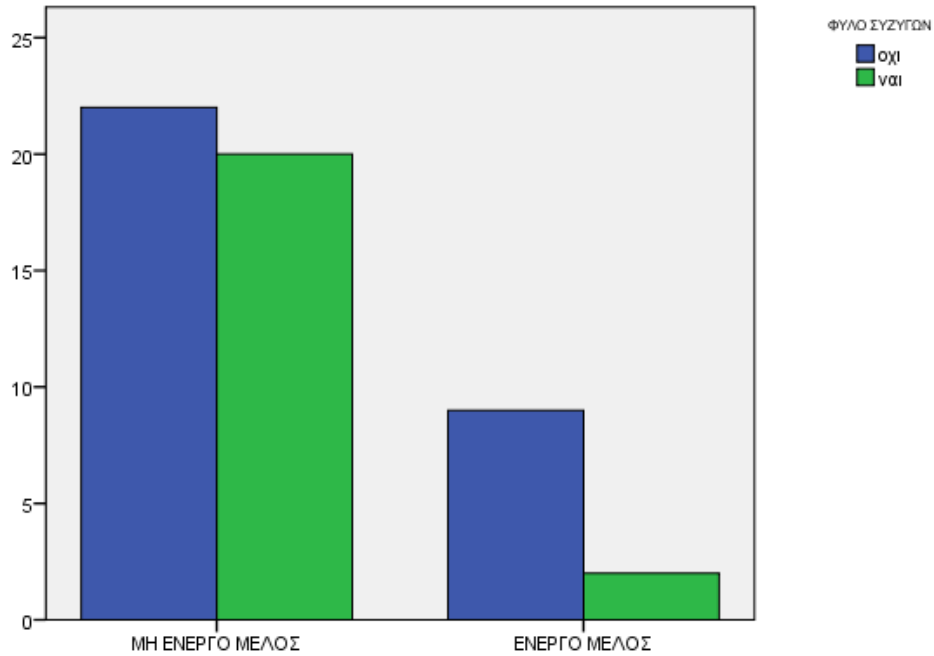
Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με την κατηγορία μέλους των νοικοκυριών τις γυναίκες σύζυγοι.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι γυναίκες σύζυγοι δεν είναι τα πιο συμμετέχοντα ενεργά μέλη στις οργανώσεις του δήμου.

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 153) υπέδειξε ότι υπάρχει σημαντικά στατιστικά σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και τις γυναίκες σύζυγοι (p value=0.078>0.05).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	3,111	1	0,078

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ & ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ

Διάγραμμα 5. Κατανομή δείγματος της συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου, σε σχέση με το φύλο των συζύγων.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΖΥΓΟΙ*		
	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	22 (71%)	20(90,9%)	42
ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	9(29%)	2(9,1%)	11
ΣΥΝΟΛΟ	31	22	53

$\chi^2 = 3,111; P > 0.05.$

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 22 (71%) οι οποίες δεν είναι γυναίκες-σύζυγοι απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 9 (29%) απάντησε ότι συμμετέχει/ήταν ενεργά μέλη.

Στις γυναίκες-σύζυγοι 20 (90,9%) άτομα απάντησαν ότι δεν συμμετέχουν σε καμία οργάνωση του δήμου ενώ 2 (9,1%) απάντησε ότι συμμετέχει.

Άρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις και στις γυναίκες- σύζυγους. Αυτό το παρατηρούμε από το ότι οι γυναίκες σύζυγοι δεν είναι ενεργά μέλη σε σχέση με τους άνδρες.

Συσχέτιση εκπαίδευσης του αρχηγού των νοικοκυριών με την στροφή για βοήθεια σε κάποιον από την κοινότητα σε περίπτωση θανάτου του πατέρα του.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι αρχηγοί με μέτρια εκπαίδευση θα στρεφόντουσαν πρώτα για βοήθεια στα συγγενικά του πρόσωπα σε σχέση με εκείνου με την εκπαίδευση που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 154) υπέδειξε δεν ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση του αρχηγού των νοικοκυριών και στο άτομο που θα στρεφόταν για βοήθεια στην περίπτωση θανάτου του πατέρα του ($p \text{ value}=0.017 < 0.05$).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	24,6	12	0,017

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΘΕΣΤΕ ΟΤΙ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΚΑΤΙ ΔΥΣΑΡΕΣΤΟ, ΟΠΩΣ Ο ΞΑΦΝΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ. ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΣΤΡΕΦΟΤΑΝ ΓΙΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ;	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ*				
	ΧΑΜΗΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΥΨΗΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ	1(8,3%)	3(8.1%)	1(11,1%)	0(0%)	5
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	10(83,3%)	30(81,1%)	6(66.7%)	0(0%)	46
ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ	1(8,3%)	0(0%)	0(0%)	0(0%)	1
ΟΙ ΦΙΛΟΙ	0(0%)	1(2,7%)	2(22,2%)	1(100%)	4
Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ Η ΟΜΑΔΑ	0(0%)	3(8,1%)	0(0%)	0(0%)	3
ΣΥΝΟΛΟ	12	37	9	1	59

$\chi^2 = 24.587$; $p > 0.05$.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 1 (8,3%) με χαμηλή εκπαίδευση απάντησε ότι κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει, 10 (83.3%) με απάντησε ότι θα στρεφόταν στην οικογένεια, 1 (8,3%) με απάντησε ότι θα στρεφόταν στους γείτονες.

Σε εκείνους με μέτρια εκπαίδευση παρατηρούμε ότι 3(8,1%) απάντησε ότι κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει, 30(81,1%) απάντησε ότι θα στρεφόταν στην οικογένεια, 1(2,7%) απάντησε ότι θα στρεφόταν στους φίλους.

Όσο αφορά εκείνους με την υψηλή εκπαίδευση παρατηρούμε ότι 1(11,1%) απάντησε ότι κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει, 6(66,7%) απάντησε ότι θα στρεφόταν στην οικογένεια, 2(22,2%) απάντησε ότι θα στρεφόταν στους φίλους.

Και τέλος για εκείνους που είναι σε εξέλιξη η εκπαίδευση τους παρατηρούμε ότι 1(100%) θα στρεφόταν στους φίλους.

Άρα βλέπουμε ότι δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην εκπαίδευση του αρχηγού των νοικοκυριών και στο άτομο που θα στρεφόταν πρώτα για βοήθεια στην περίπτωση θανάτου του πατέρα του. Και αυτό το παρατηρούμε από το υψηλό ποσοστό που έχουν δηλώσει, ανεξαιρέτως εκπαίδευση, ότι θα στρεφόταν πρώτα στην οικογένεια.

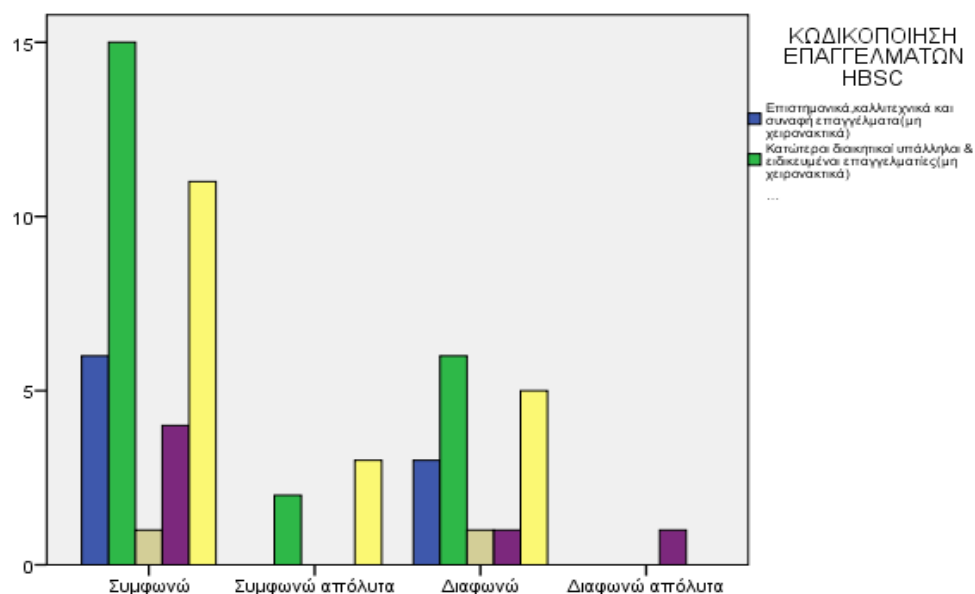
Συσχέτιση του επαγγέλματος του αρχηγού του νοικοκυριού με το τι πιστεύουν σχετικά με την τιμιότητα των ανθρώπων στην κοινότητα και αν μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί.

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος X^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι αρχηγοί που ανήκουν στην κατηγορία κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες (μη χειρονακτικά) συμφωνούν ότι οι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί σε σχέση με εκείνους που είναι στην κατηγορία Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες(χειρονακτικά επαγγέλματα).

Η διεξαγωγή του ελέγχου X^2 (Πίνακας 155) υπέδειξε ότι υπάρχει σημαντικά στατιστικά σχέση ανάμεσα στο επάγγελμα του αρχηγού και στο τι πιστεύουν σχετικά με την τιμιότητα των ανθρώπων στην κοινότητα και αν μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί (p value=0.412>0.05).

Chi-Square Tests			
	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p- value
Pearson Chi-Square	12,4	12	0,412

ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ - ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Διάγραμμα 6. Κατανομή τιμιότητας και εμπιστοσύνης, σε σχέση με το επάγγελμα.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΗΒΣC*						
	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ (ΜΗ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΑ)	ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ & ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ (ΜΗ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΑ)	ΗΜΙ-ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ (ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ)	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ ΑΛΛΑ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΜΟΙ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ (Π.Χ. ΑΝΑΠΗΡΟΙ, ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ, ΜΑΘΗΤΕΣ & ΦΟΙΤΗΤΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ)	ΣΥΝΟΛΟ

ΣΥΜΦΩΝΩ	6(66,7%)	15(65,2%)	1(50%)	4(66,7%)	11(57,9%)	37
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	0(0%)	2(8,7%)	0(0%)	0(0%)	3(15,8%)	5
ΔΙΑΦΩΝΩ	3(33,3%)	6(26,1%)	1(50%)	1(16,7%)	5(26,3%)	16
ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	0(0%)	0(0%)	0(0%)	1(16,7%)	0(0%)	1
ΣΥΝΟΛΟ	9	23	2	6	19	59

$\chi^2=15,107; P>0.05.$

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 6 (66,7%) που είναι στην κατηγορία «Επιστημονικά, καλλιτεχνικά, και συναφή επαγγέλματα(μη χειρονακτικά)» απάντησαν ότι συμφωνούν ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί ενώ 3(33,3%) απάντησαν ότι διαφωνούν.

Στην κατηγορία «Κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά)», 15 (65,2%) άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι, 2(8,7%) απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα ενώ 6(26,1%) απάντησαν ότι διαφωνούν.

Στην κατηγορία «Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες(χειρονακτικά επαγγέλματα)», 1 (50%) άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν ενώ 1(50%) απάντησαν ότι διαφωνούν.

Στην κατηγορία «Οικονομικά ενεργοί μη ταξινομήσιμοι στις παραπάνω κατηγορίες», 4 (66,7%) άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι, 1(16,7%) απάντησαν ότι διαφωνούν και 1(16,7%) απάντησαν ότι διαφωνούν απόλυτα.

Στην κατηγορία «Οικονομικά μη ενεργοί(πχ ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές και φοιτητές, οικιακά)», 11 (57,9%) άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν, 3(15,8%) απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα και 5(26,3%) απάντησαν ότι διαφωνούν.

Άρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο επάγγελμα του αρχηγού και για το αν οι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί. Και πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι εκείνοι που ανήκουν στις κατηγορίες Κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά) και Οικονομικά μη ενεργοί (πχ. ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές και φοιτητές, οικιακά) συμφωνούν σε σχέση με τα ποσοστά των άλλων κατηγοριών.

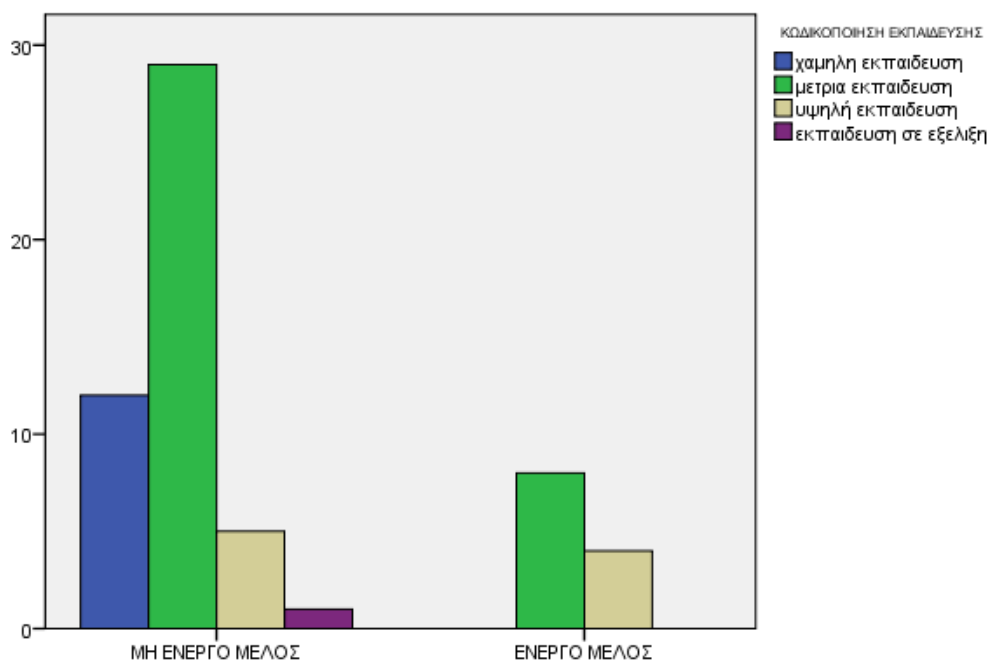
Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το επίπεδο εκπαίδευσης του αρχηγού των νοικοκυριών

Επειδή έχουμε δύο μεταβλητές με ποιοτικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 του Pearson (chi-square test) και το ερευνητικό ερώτημα εργασίας είναι ότι οι αρχηγοί με μέτρια εκπαίδευση συμμετέχουν στις οργανώσεις του δήμου σε σχέση με εκείνους με την χαμηλή εκπαίδευση.

Η διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 (Πίνακας 156) υπέδειξε ότι υπάρχει σημαντικά στατιστικά σχέση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις του δήμου και την εκπαίδευση (p value=0.086>0.05).

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	6,6	3	0,086

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Διάγραμμα 7. Κατανομή δείγματος της συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμο, σε σχέση με την εκπαίδευση.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ*				ΣΥΝΟΛΟ
	ΧΑΜΗΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΥΨΗΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	
ΜΗ ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	12(100%)	29(78,4%)	5(55,6)	1(100%)	47

ΕΝΕΡΓΟ ΜΕΛΟΣ	0(0%)	8(21,6%)	4(44,4%)	0(0%)	12
ΣΥΝΟΛΟ	12	37	9	1	59

$\chi^2 = 6,584$; $P > 0.05$.

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι 12 (100%) οι οποίοι έχουν χαμηλή εκπαίδευση δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις.

Εκείνοι που έχουν μέτρια εκπαίδευση 29(78,4%) παρατηρούμε ότι δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις ενώ 8(21,6%) συμμετέχουν.

Όσο αφορά εκείνους με την υψηλή εκπαίδευση 5(55,5%) παρατηρούμε ότι δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις του δήμου ενώ 4(44,4%) συμμετέχουν.

Και εκείνοι που η εκπαίδευση τους βρίσκεται σε εξέλιξη 1(100%) παρατηρούμε ότι δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις.

Άρα βλέπουμε ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην συμμετοχή στις οργανώσεις και στην εκπαίδευση των αρχηγών των νοικοκυριών. Και πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι εκείνοι με τη μέτρια εκπαίδευση παρουσιάζονται ως μη ενεργά μέλη σε κάποια οργάνωση του δήμου σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

8.1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ -ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Όπως προαναφέρθηκε παραπάνω, εξαιτίας της κλειστής κοινωνίας που απευθυνθήκαμε υπήρξε φόβος για τη γνωστοποίηση κάποιων στάσεων του κάθε νοικοκυριού και τυχόν γνωστοποίηση των στοιχείων. Έτσι χρειάστηκε να καταστήσουμε σαφές ότι θα διατηρηθεί η ανωνυμία των ερωτώμενων με τη δεοντολογική τήρηση των κανόνων του επαγγέλματος.

Επίσης, συναντήσαμε δυσκολία όσο αφορά την εύρεση των νοικοκυριών σύμφωνα με την χαρτογράφηση που είχε πραγματοποιηθεί λόγω το ότι ο οικισμός αποτελούταν από πολλά στενάκια

και τα σπίτια ήταν διάσπαρτα. Σε αυτό όμως βοήθησαν αρκετά οι κάτοικοι τους οποίους ρωτούσαμε για να μας πουν που είναι κάποιο νοικοκυριό που δεν ήταν στη κανονική ροή της χαρτογράφησης και ήταν δύσκολο να το εντοπίσουμε.

8.2. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην κοινότητα Επισκοπής, ανέδειξε το συνολικό πληθυσμό ο οποίος ανέρχεται στα 179 άτομα. Επίσης, εντοπίζονται πληροφορίες, μέσα από το ερωτηματολόγιο, για την κοινότητα, σε τρία επίπεδα, όπως θα παρουσιαστούν παρακάτω.

8.2.1. Χαρακτηριστικά κατοικίας και σύνθεση νοικοκυριού

Αρχικά, παρατηρείται ότι, η υπό μελέτη κοινότητα της Επισκοπής, αποτελείται στην πλειοψηφία της από μονοκατοικίες, ιδιόκτητες και πλήρως αποπληρωμένες. Παράλληλα διαθέτουν βασικές παροχές υδροδότησης, φωτισμού και συγκομιδής σκουπιδιών.

Η ποιότητα των κατοικιών, όπως και οι παροχές που είναι διαθέσιμες αποτελούν απόδειξη της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυρών και κατ' επέκταση της κοινότητας ολόκληρης. Η περίπτωση της Επισκοπής βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο όπως και η υπόλοιπη Κρήτη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, για την Κρήτη, η πλειονότητα του Κρητικού αγροτικού πληθυσμού φαίνεται ότι έχουν τις ανέσεις των κανονικών κατοικιών, όπως αποχέτευση, ύδρευση, φωτισμό(πιν.4 παράρτημα)

Ο, τι αφορά στη σύνθεση των νοικοκυριών, η Επισκοπή αποτελείται από περισσότερους άνδρες. Επίσης, η πλειοψηφία των κατοίκων ανήκει σε νεανικό πληθυσμό (16-45 ετών), για το λόγο αυτό απαρτίζεται από πολλούς μαθητές και φοιτητές, με τους τελευταίους όμως να μη διαμένουν στο χωριό, πλην ενός μικρού ποσοστού. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για την περιφέρεια Κρήτης, κατά την απογραφή του 2001, ο πληθυσμός είναι εξίσου νεανικός. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει την

πλειοψηφία του πληθυσμού να κυμαίνεται από 20 έως 39 ετών. Στον αγροτικό πληθυσμό ωστόσο, η εικόνα μεταβάλλεται κάπως, με τον πληθυσμό να είναι και νεανικός, ο οποίος κυμαίνεται στις προαναφερθέντες ηλικίες, αλλά και μεγαλύτερων ηλικιών μεταξύ 60-74 ετών(πιν 2, παράρτημα).

8.2.2. Δομικό κοινωνικό κεφάλαιο

Τα δίκτυα που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών μιας κοινότητας διακρίνονται σε επίσημα κι ανεπίσημα. Τα πρώτα περιλαμβάνουν τις σχέσεις που αναπτύσσονται σε οργανώσεις και συμμετοχή στα κοινά, ενώ τα δεύτερα απευθύνονται σε οικογενειακές, φιλικές και σχέσεις της γειτονιάς (Putman 2008 στο Stone). Στην περίπτωση της Επισκοπής παρατηρείται ότι οι κάτοικοι αναπτύσσουν αποτελεσματικά δίκτυα υποστήριξης μόνο σε περιπτώσεις κρίσης. Φαίνεται δηλαδή, να μη λειτουργούν πολύ ικανοποιητικά, καθώς οι κάτοικοι ανέφεραν ότι θα έκαναν παρέμβαση σε περίπτωση που υπήρχε κάποιο θέμα στο σχολείο ενώ η παρέμβαση των φορέων λειτουργεί συμπληρωματικά με τη δράση των πολιτών. Σε γενικότερο επίπεδο δεν υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ τους. Ωστόσο τα ανεπίσημα δίκτυα παρουσιάζουν ένα πιο έντονο χαρακτήρα δράσης, με αυτά της οικογένειας να υπερισχύουν.

Τα **κοινωνικά δίκτυα** γενικά περιλαμβάνουν ποικίλες όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας όπως τη συγγένεια, την επικοινωνία, την κοινωνικότητα, τις ανταλλαγές στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Τα κοινωνικά δίκτυα των ατόμων όμως δε μελετώνται μόνο ως δείκτες κοινωνικότητας αλλά και ως κοινωνικό κεφάλαιο των ατόμων. Το κοινωνικό κεφάλαιο του ατόμου αποτελείται από το σύνολο των κοινωνικών του σχέσεων και μπορεί να το συσσωρεύει, να το διαχειριστεί και να το μετατρέψει σε άλλη μορφή κεφαλαίου (Μαράτου, 2004). Συνεπώς, στην περίπτωση της Επισκοπής που τα μέλη της παρουσιάζουν έλλειψη στο σύνολο των όψεων της

κοινωνικής πραγματικότητας, όπως αναφέραμε παραπάνω, προκύπτει το αποτέλεσμα ότι το κοινωνικό κεφάλαιο των ατόμων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, άρα κατ' επέκταση και το γενικότερο της Επισκοπής.

Το γεγονός αυτό παρατηρείται πολύ έντονα και σε άλλες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση των Κ. Γουβών, τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη, έδειξαν ότι και εδώ οι κάτοικοι δεν οργανώνονται μέσα από συλλογικά όργανα. Επίσης και εδώ παρατηρείται ότι σε περιπτώσεις καταστάσεων κρίσης αναπτύσσουν δίκτυα αντιμετώπισης πράγμα το οποίο παραπέμπει να μεν σε συνεργασία και δημιουργία θετικών σχέσεων αλληλεπίδρασης αλλά διαρκεί μέχρις ότου αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. Η συμμετοχή των ατόμων στα κοινοτικά δίκτυα, ωστόσο, αλλά και τις οργανώσεις αποτελεί βασικό στοιχείο μέτρησης του κοινωνικού κεφαλαίου, δεδομένου ότι το κοινωνικό κεφάλαιο γενικεύεται μέσα από τα δίκτυα και τους δεσμούς. Η ύπαρξη δομικής συμμετοχής σε μία κοινωνία θεωρείται σημαντικό στοιχείο του κοινωνικού κεφαλαίου (Baum et al.,2003).

Η συμμετοχή σε οργανώσεις στην Επισκοπή κυμαίνεται σε μεσαία επίπεδα και παράλληλα, έχουν την αντίληψη ότι δε μπορούν να ασκήσουν επιρροή και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Αυτό σημαίνει, αρχικά, ότι οι κάτοικοι της Επισκοπής διακρίνονται σε άτομα, τα οποία είτε αποτελούν μέλη σε κάποια οργάνωση, αλλά δεν είναι τόσο ενεργά, είτε δε συμμετέχουν καθόλου σε οργανώσεις. Και οι δύο κατηγορίες δεν έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις ανάγκες τους και να διεκδικήσουν όσα επιθυμούν. Δεν υπάρχει, λοιπόν, ουσιαστική συμμετοχή σε οργανώσεις, ούτε και κατ' επέκταση έκφραση των αναγκών τους, ούτε διεκδίκηση των δικαιωμάτων μέσα από οργανωμένους φορείς. Αυτό μας δίνει την πληροφορία είτε ότι οι οργανώσεις δεν καλύπτουν τις ανάγκες τους, είτε ότι δε δίνουν τη δυνατότητα στα μέλη να εκφράζονται. Συμπερασματικά, η μέτρια συμμετοχή στις οργανώσεις ίσως να οφείλεται σε αυτό το γεγονός. Όπως θα δούμε και παρακάτω ότι

συμβαίνει με τη συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα, έτσι κι εδώ πιθανολογείται, ότι οι ηγεσίες των οργανώσεων ίσως να μην αντιμετωπίζουν τα μέλη τους ισοδύναμα και έτσι να μη τους δίνουν την ευκαιρία να εκφραστούν. Η έλλειψη ενημέρωσης, επίσης, των μελών μιας οργάνωσης μπορεί να περιορίσει το βαθμό συμμετοχής τους σε αυτή και μια αίσθηση απομάκρυνσης από την ηγεσία. Καθώς επίσης το γνωστικό κεφάλαιο βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο, συνυπολογίζεται ως ένας ακόμη ίσως παράγοντας. Η μη συμμετοχή σε οργανώσεις οδηγεί σε μείωση των ευκαιριών για κοινωνική αλληλεπίδραση (η οποία με τη σειρά της περιορίζει την ικανότητα της κοινότητας να συνεργαστεί για την επίλυση τοπικών προβλημάτων), στον περιορισμό υλοποίησης των κοινών αξιών, και ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου. Σε έρευνα που πραγματοποίησε Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001) με τίτλο “Education and Culture”, “Youth Unit” σε Ευρωπαίους ηλικίας 18-24 ετών, η γενική εκτίμηση που προέκυψε έχει κοινά αποτελέσματα με την Επισκοπή. Οι νέοι Ευρωπαίοι δεν αποτελούν μέλη κάποιας οργάνωσης κι ένας στους δύο υποστηρίζει ότι δεν συνδέεται με κάποια. Στις νότιες ευρωπαϊκές χώρες παρατηρήθηκε ότι υπήρχε χαμηλό ποσοστό συμμετοχής. Συγκεκριμένα η Πορτογαλία με 30%, η Ισπανία με 35% και η Ελλάδα με ποσοστό 37%.

Το πόσο αναγκαία είναι, παρόλα αυτά, η συμμετοχή των κατοίκων της Επισκοπής σε **συλλογικές δράσεις**, είναι φανερό καθώς με αυτό τον τρόπο θα ενισχυθεί η τοπική δημοκρατία μέσα από τις συμμετοχικές διεργασίες, όπως επίσης και σε ψυχολογικό επίπεδο θα ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση του ατόμου. Μέσα από την συμμετοχή των κατοίκων επίσης προάγεται η ενδυνάμωση, η κριτική συνειδητοποίηση και η άσκηση κοινωνικής επιρροή (Glaeser et al., 2000 στο Christoforou, 2004 και Putnam, 2000). Επίσης, η επίτευξη της ουσιαστικής συμμετοχής στην κοινότητα αποτελεί στόχο για την επίτευξη της συνολικής ευημερίας της κοινότητας, καθώς αυξάνει και το επίπεδο της συλλογικής δράσης (C. Schuftan, στο Ζαϊμάκης 2009: 187). Έτσι ίσως να μην αισθάνονται αδύναμοι να ασκήσουν επιρροή. Οι κάτοικοι της Επισκοπής υιοθετούν παθητική

στάση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και η εν λόγω μορφή συμμετοχής, με βάση τις θεωρητικές προσεγγίσεις της έννοιας της κοινωνικής συμμετοχής, αναγνωρίζεται ως ψευδοσυμμετοχή καθώς οι κάτοικοι είναι αποδέχτες των πληροφοριών και αποφάσεων που λαμβάνονται από τα μέλη της επίσημης ηγεσίας (Kerschner, 1976 και Χριστοφιλόπουλος, 1987 στο Σταθόπουλος, 2001). Λαμβάνοντας υπόψη την θεωρία, η μάθηση των κατοίκων της Επισκοπής για συμμετοχή στις τοπικές οργανώσεις με σκοπό την επίτευξη κοινών στόχων, θα αύξανε τον δείκτη του δομικού κοινωνικού κεφαλαίου. Ειδικότερα, θα ενισχυόταν η δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων (Grootaert et., 2002) και οι έννοιες της συνεργασίας και της ιδιότητας μέλους (Putnam, 1993 στο Ponthi)

Εντούτοις, παρατηρείται στην Επισκοπή ότι έχουν **συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα** μέσα από τη συμμετοχή στις εκλογές, σε πορεία διαμαρτυρίας και λαμβάνουν επίσης μέρος σε συζητήσεις με άλλους κατοίκους για προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ωστόσο, όπως αναφέρεται και παραπάνω το πνεύμα συμμετοχής είναι σε μεσαίο επίπεδο, παρότι πιστεύουν οι αποφάσεις σε σχέση με την ανάπτυξη της κοινότητας πρέπει να λαμβάνονται συλλογικά. Το φαινόμενο αυτό, επιβεβαιώνεται και από το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται κατά το Σταθόπουλο (2001) ότι στην Ελλάδα παρατηρείται πως η κοινωνική συμμετοχή εκτιμάται σε χαμηλά επίπεδα και ενώ προβλέπονται διάφορες μορφές κοινωνικής συμμετοχής, εκτελούνται, κυρίως από πρόσωπα προερχόμενα από τα πολιτικά κόμματα. Επιπλέον, στην περίπτωση της Επισκοπής, λαμβάνοντας υπόψη και τα παραπάνω αναφερθέντα, ίσως θα μπορούσε να συμβαίνει κι αυτό που ο Barry(1998) αναφέρει πως, ορισμένα άτομα δηλαδή εκούσια επιλέγουν να μη λάβουν μέρος σε μία δραστηριότητα, εντούτοις η απόφαση αυτή είναι αποτέλεσμα μιας λανθάνουσας εντύπωσης ότι η συμμετοχή και η δράση τους δε θα εκτιμηθεί από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Αν ληφθεί ακόμη υπόψη και ότι από προηγούμενη μελέτη που είχε πραγματοποιηθεί στην κοινότητα Επισκοπής, είχε διαπιστωθεί ότι η επίσημη ηγεσία

της δεν αντιμετωπίζει τους κατοίκους ως εταίρους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στις αναπτυξιακές δραστηριότητες, γίνεται ξεκάθαρο γιατί προκύπτει το αποτέλεσμα ότι οι κάτοικοι της Επισκοπής υιοθετούν παθητική στάση στην διευθέτηση των τοπικών θεμάτων.

Σε ό, τι αφορά στον **κοινωνικό αποκλεισμό**, ο οποίος συνδέεται με τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών, με συγκεκριμένο βασικό βιοτικό επίπεδο και με τη συμμετοχή σε σημαντικές κοινωνικές κι επαγγελματικές ευκαιρίες της κοινωνίας, στην Επισκοπή όπως οι ίδιοι οι κάτοικοι αξιολογούν δεν αισθάνονται ότι υπάρχει κανένας τομέας που τους περιορίζει. Δεν παρατηρούνται, δηλαδή, μορφές κοινωνικού αποκλεισμού στην πρόσβαση των Κυρίων Υπηρεσιών καθώς όσοι κατοικούν μόνιμα στην Επισκοπή λαμβάνουν ισότιμα παροχές από το σύνολο των υπηρεσιών. Παρόλο που οι κάτοικοι, σε γενικές γραμμές, εκτιμούν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ως καλές, δηλώνουν την ύπαρξη σημαντικών προβλημάτων σε επίπεδο υποδομής ανάπτυξης.

Είναι αξιοσημείωτο, λοιπόν, ότι οι υποδομές της Επισκοπής και συγκεκριμένα το οδικό δίκτυο αλλά και τα μέσα μαζικής μεταφοράς δυσκολεύουν αρκετά τη ζωή τους, με αποτέλεσμα να καθιστούν εκείνο το μοναδικό εμπόδιο στην επαφή με τις υπόλοιπες κοινότητες και τα αστικά κέντρα. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας, η κατασκευή του οδικού δικτύου, που οδηγεί στο χωρίο της Επισκοπής, δημιουργούσε αρκετά προβλήματα, καθώς έμενε ανολοκλήρωτο για αρκετά μεγάλο διάστημα. Οι κάτοικοι δυσκολεύονταν να μετακινηθούν διότι ο δρόμος προκαλούσε βλάβες στα αυτοκίνητά τους. Επιπλέον, η μη συχνή συγκοινωνία του κτελ, από και προς το Ηράκλειο, περιορίζει τη μετακίνηση όσων δε διαθέτουν μεταφορικό μέσο. Και από ότι ήδη έχουμε αναφέρει η Επισκοπή διαθέτει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό νέων ηλικιών και ειδικότερα μαθητών, κατά συνέπεια διαπιστώνεται ότι υπάρχει έντονο το πρόβλημα της μετακίνησής τους. Επιπλέον, η έλλειψη υποδομών σημαίνει αλληλένδετα και αδυναμία κοινοτικής ανάπτυξης.

Τέλος, σχετικά με την **ύπαρξη συγκρούσεων** οι λόγοι οφείλονται στην έλλειψη της κοινοτικής εμπιστοσύνης και στην έλλειψη ενός κατάλληλου δομικού κοινωνικού κεφαλαίου να επιλύσει τις όποιες διαφορές και παράλληλα να αυξήσει το αίσθημα της εμπιστοσύνης και της αλληλεγγύης. Τα χαμηλά επίπεδα αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης που παρατηρούνται ανάμεσα στους κατοίκους της Επισκοπής είναι αιτία των χαμηλών επιπέδων συνεργατικών σχέσεων, της αλληλεγγύης προς τον συνάνθρωπο και την δημιουργία μιας κοινότητας ικανής να αντιμετωπίζει από κοινού προβλήματα με απώτερο σκοπό την κοινή ωφέλεια και το κοινό καλό (Grootaert et al., 2002; Cox, 1995 στο Καραμάνου, 2006 και Newton, 1997 στο Baum & Ziersch, 2003). Παράλληλα με τα χαμηλά επίπεδα αλληλεγγύης μεταξύ των κατοίκων, οι στενές σχέσεις των οικογενειακών δικτύων συμβάλλουν αρνητικά στην ανάπτυξη της αίσθησης ότι ανήκουν όλοι μαζί κάπου αλλά και δυσκολεύουν στην κοινωνική ενσωμάτωση του ατόμου. Και αυτό γιατί στο αποκαλούμενο Bonding κοινωνικό κεφάλαιο αποκλείονται από τις στενές οικογενειακές σχέσεις οι έξω από τον κύκλο των δικών τους ατόμων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί όταν χρησιμοποιώντας τον δείκτη της εμπιστοσύνης οι Catherine Reid και Lawrence Salmen σε χωριά του Μαλί το 1996 (Reid et al, 2000), τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι διαπροσωπική εμπιστοσύνη και η κοινωνική συνοχή αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην αγροτική ανάπτυξη της περιοχής.

Στην περίπτωση της Επισκοπής, οι **διαφορές** που διχάζουν την κοινότητα αφορούν τις διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις, τις κτηματικές διαφορές καθώς και τις διαφορές στην ευημερία/κατοχή υλικών αγαθών. Οι διαφορές αυτές προκαλούν προβλήματα, τα οποία έχουν οδηγήσει σε βία αλλά αντιμετωπίζονται τελικά με συζήτηση αφού οι εμπλεκόμενοι τα διευθετούν μόνοι τους, χωρίς τη μεσολάβηση τρίτου προσώπου. Οι συγκρούσεις σχετίζονται με την απουσία ενός κατάλληλου δομικού κοινωνικού κεφαλαίου που μπορεί να συντελεί στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης. Η επίλυση των διαφορών που προκύπτουν σε μια κοινότητα με παρέμβαση των

πολιτών οδηγεί στην ανάπτυξη αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης και κατά συνέπεια στην ανάπτυξη άτυπων κοινωνικών δικτύων (Bourdieu 1986). Η εμπιστοσύνη μπορεί να παραχθεί σε μια κοινότητα με την πάροδο του χρόνου και την εφαρμογή των κανόνων (Striglitz in Dasgupta, 1999)

8.2.3. Γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο

Μέσα από αυτή την ενότητα, εντοπίζεται ότι οι κάτοικοι της Επισκοπής έχουν να μεν δεσμούς με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας, εντούτοις όμως, έχουν ισχυρότερους οικογενειακούς δεσμούς. Αυτό όμως δε δημιουργεί πρόβλημα στις μεταξύ τους σχέσεις, οι οποίες είναι αρμονικές. Επίσης, επιθυμούν την ευημερία της οικογένειάς τους και να φροντίζουν για εκείνη πρωτίστως, από ότι της κοινότητας συνολικά. Στην περίπτωση αυτή έχουμε την παρουσία αυτού που αναφέρεται από τον Putnam (2006) ως το «ισχυρό ή αποκλειστικό» κοινωνικό κεφάλαιο (Bonding). Η μορφή αυτή κοινωνικού κεφαλαίου μπορεί να αυξήσει τον αποκλεισμό, καθώς οι ισχυροί δεσμοί που μπορεί να αναπτυχθούν όταν υπάρχει θέμα επιβίωσης δεν αφήνουν ανοικτούς διαύλους επικοινωνίας μεταξύ των μελών μιας κοινότητας. Ακόμη, το ισχυρό «ισχυρό-αποκλειστικό» κοινωνικό κεφάλαιο (Bridging Social Capital) χαρακτηρίζεται από πιο χαλαρές **σχέσεις εμπιστοσύνης** που αναπτύσσονται μεταξύ συνεργατών στα πλαίσια κοινωνικών ομάδων.

Με λίγα λόγια παρατηρούνται στην Επισκοπή, στενές, αμοιβαίες κι αποκλειστικές σχέσεις και ισχυροί δεσμοί σεβασμού, εμπιστοσύνης και φιλίας να αναπτύσσονται μονάχα μεταξύ των μελών μιας οικογένειας, της ίδιας ομάδας ή φίλων.

Οι Rahn και Transue (1998 στο Baum et al., 2003) χωρίζουν την εμπιστοσύνη σε τρία είδη, εκείνη που υπάρχει προς την οικογένεια, η κοινωνική εμπιστοσύνη και εκείνη απέναντι σε επίσημους θεσμούς. Στην κοινότητα της Επισκοπής εντοπίζεται ότι εμπιστεύονται περισσότερο την οικογένεια

τους και έχουν ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς. Το γεγονός αυτό μας παραπέμπει στο αποκαλούμενο «αρνητικό κοινωνικό κεφάλαιο». Οι άνθρωποι δηλαδή δείχνουν χαμηλή κοινωνική εμπιστοσύνη και λειτουργούν περισσότερο σε κλειστές, μικρής κλίμακας κοινωνικές ομάδες, στην περίπτωση της Επισκοπής, σε πλαίσια οικογενειακά, επωφελούμενα τα άτομα από αυτές μόνο με αποκλεισμό άλλων ομάδων. Το γεγονός αυτό, προξενεί κοινωνικούς και πολιτικούς αποκλεισμούς, περιορίζοντας τους κοινωνικούς δεσμούς σε μικρής κλίμακας κοινότητες ή και ομάδες ανθρώπων με ίδια νοοτροπία και κοινά χαρακτηριστικά. Έτσι, εάν στις κοινωνικές σχέσεις υπερισχύει το αρνητικό κοινωνικό κεφάλαιο, δεν υπάρχουν οφέλη για την ευρύτερη κοινωνία πολιτών(Σωτηρόπουλος,2006).

Έτσι εξαιτίας της έλλειψης εμπιστοσύνης προς τους επίσημους θεσμούς και προς την κοινωνία γενικότερα, δημιουργείται η ανάγκη να έχουν περισσότερο την προσοχή τους, έτσι ώστε να μην τους εκμεταλλευτούν οι υπόλοιποι κάτοικοι.

Επιπροσθέτως, τα χαμηλά **επίπεδα αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης** που παρατηρούνται ανάμεσα στους κατοίκους της Επισκοπής προκύπτουν από διάφορα αίτια. Πρώτο αίτιο, τα χαμηλά επίπεδα συνεργατικών σχέσεων. Με λίγα λόγια οι κάτοικοι Επισκοπής δε συνεργάζονται μεταξύ τους εύκολα με ενδεικτικό παράδειγμα ότι θα προτιμούσαν να έχουν λιγότερα στρέμματα χωραφιού, παρά να έχουν από κοινού περισσότερα με κάποιον άλλο. Επιπλέον αίτιο, αποτελεί η μη ένδειξη αλληλεγγύης προς τον συνάνθρωπο. Στους κατοίκους Επισκοπής παρατηρείται πως η πλειοψηφία θα απευθυνόταν αν προέκυπτε κάποιο οικογενειακό ή οικονομικό πρόβλημα σε μέλος της οικογένεια τους πρωτίστως και έπειτα σε φίλους, κανένας ωστόσο δε θα απευθυνόταν σε κάποιο μέλος της κοινότητας. Το τελευταίο αίτιο για χαμηλά επίπεδα αμοιβαιότητας όπως ο Cox (1995, στο Καραμάνος, 2006) αναφέρει, ότι αποτελεί η έλλειψη μιας ικανής κοινότητας να αντιμετωπίζει από κοινού προβλήματα με απώτερο σκοπό την κοινή ωφέλεια και το κοινό καλό. Σε αυτή την περίπτωση όμως η Επισκοπή δεν έχει δείξει ότι δε μπορεί να συντονιστεί για το καλό της ευρύτερης

κοινότητας. Σε σχετικό ερώτημα είχαν αναφέρει οι κάτοικοι ότι είχαν οργανωθεί πρόσφατα για να αντιμετωπίσουν πρόβλημα που είχε προκύψει.

Σε αντιδιαστολή με το τελευταίο, η κοινωνική εμπιστοσύνη είναι σε χαμηλό επίπεδο, εφόσον αναφέρουν ξεκάθαρα, πως σε θέματα δανεισμού και προσφοράς δεν εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο. Όπως επίσης τα τελευταία χρόνια τα επίπεδα εμπιστοσύνης της κοινότητας έχουν μειωθεί, σε συνάρτηση με τις υπόλοιπες κοινότητες. Επιπρόσθετα, υπάρχει η αίσθηση ότι δε θα αφιέρωνε κανένας χρόνο και χρήμα για να βοηθήσει τον διπλανό του αν και ο ίδιος δεν είχε κάποιο κέρδος από όλο αυτό, γεγονός, που αποτελεί επιβεβαίωση των όσων αναφέρει και ο Szreter (Beresford, 2000 στο Baum et al., 2003) ότι έχουν δημιουργηθεί καταστάσεις στις οποίες οι άνθρωποι εντείνουν την προσοχή τους στα προσωπικά ενδιαφέροντα και υιοθετούν λιγότερες αλtruιστικές θέσεις. Τα άτομα προσφέρουν υπηρεσίες στο συνάνθρωπό τους που ενδεχομένως τις έχει ανάγκη ή ενεργούν προς όφελος άλλων με προσωπικό κόστος, προσδοκώντας, γενικά και αόριστα, ότι θα υπάρξει ανταπόδοση της βοήθειας σε κάποιο απροσδιόριστο χρόνο στο μέλλον, όταν οι ίδιοι θα το χρειάζονται. Δημιουργείται δηλαδή ένας συνδυασμός βραχυπρόθεσμου αλtruισμού και μακροπρόθεσμου συμφέροντος(Cox, 1995 στην Καραμάνου, 2006).

8.3 ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία τέθηκαν κατά την έναρξη της διεξαγωγής της εν λόγω έρευνας, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι επιβεβαιώνονται σε μεσαίο βαθμό.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνουμε ότι το φύλο του αρχηγού κάθε νοικοκυριού έχει σημαντικό ρόλο στη συμμετοχή του στις οργανώσεις της Επισκοπής. Συγκεκριμένα παρατηρείτε ότι οι άνδρες δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις όσο οι γυναίκες αρχηγοί, άρα το φύλο του αρχηγού συσχετίζεται με την συμμετοχή του στις οργανώσεις της κοινότητας.

Επιπλέον, αναφορικά με το τύπο του σπιτιού του νοικοκυριού, φαίνεται ότι τα νοικοκυριά με ιδιόκτητο σπίτι (πλήρως αποπληρωμένο) παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό μη συμμετοχής σε σχέση με τα νοικοκυριά με ιδιόκτητο σπίτι με υποθήκη.

Ιδιαίτερα ψηλά ποσοστά πυρηνικών οικογενειών εντοπίστηκαν στο υπό μελέτη δείγμα μας. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των οικογενειών αυτών θεωρεί ότι οι σχέσεις των ανθρώπων στην κοινότητα της Επισκοπής είναι αρμονικές.

Παρατηρείται ότι δεν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο επάγγελμα του αρχηγού και στην συμμετοχή του στις οργανώσεις αφού σημειώθηκαν χαμηλά ποσοστά συμμετοχής σε όλες κατηγορίες επαγγελμάτων.

Αναφορικά με τους συζύγους των αρχηγών φαίνεται ότι οι γυναίκες δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις όπως οι άνδρες – σύζυγοι άρα η υπόθεση επιβεβαιώνεται.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δεν επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι η εκπαίδευση του αρχηγού συμβάλει στη επιλογή του προσώπου που θα στρεφόταν για βοήθεια στην περίπτωση θανάτου του πατέρα του αφού παρατηρείται ότι ανεξαιρέτως κοινωνικοοικονομικής θέσης, το πρόσωπο που θα στρεφόταν για βοήθεια είναι η οικογένεια.

Αναφορικά με το επάγγελμα του αρχηγού φαίνεται ότι εκείνοι που ανήκουν στην κατηγορία κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι και ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά) είναι σύμφωνοι από εκείνους που ανήκουν σε άλλες κατηγορίες, στο ότι οι άνθρωποι στην κοινότητα είναι τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί.

Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι η εκπαίδευση του αρχηγού συμβάλλει στην συμμετοχή του στις οργανώσεις της Επισκοπής αφού παρατηρείται ότι εκείνοι με μέτρια εκπαίδευση δεν συμμετέχουν τόσο όσο με εκείνους που είναι στις άλλες κατηγορίες(χαμηλή και υψηλή εκπαίδευση).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

9.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Από τα ερευνητικά ερωτήματα συμπεραίνεται ότι οι γυναίκες αρχηγοί συμμετέχουν πιο ενεργά από τους άνδρες σε αντίθεση με τους άνδρες συζύγους όπου συμμετέχουν πιο ενεργά από τις γυναίκες συζύγους στις οργανώσεις της κοινότητας. Επιπλέον όσον αφορά στην συμμετοχή στις οργανώσεις της κοινότητας, η εκπαίδευση του αρχηγού παίζει σημαντικό ρόλο στην συμμετοχή διότι εκείνοι με μέτρια εκπαίδευση δεν δείχνουν τόσο ενδιαφέρον για τις οργανώσεις όσο εκείνοι με την υψηλή εκπαίδευση. Από την άλλη, το επάγγελμα του αρχηγού δεν επηρεάζει τη συμμετοχή του στις οργανώσεις της Επισκοπής αφού σε όλες τις κατηγορίες επαγγελμάτων δεν σημειώθηκαν υψηλά ποσοστά. Επίσης παρατηρείται ότι τα νοικοκυριά με ιδιόκτητο σπίτι με υποθήκη συμμετέχουν πιο ενεργά στις οργανώσεις της κοινότητας και αυτό έχει να κάνει με το ότι επειδή έχουν οικονομικές

εκκρεμότητες με την περιουσία τους υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον να συμμετέχουν και να ενημερώνονται για ότι αφορά την κοινότητα. Οι πυρηνικές οικογένειες της Επισκοπής πιστεύουν ότι οι σχέσεις μεταξύ των κατοίκων είναι αρμονικές χωρίς συγκρούσεις και αντιπαλότητες. Αλλά και εκείνοι που ανήκουν στους κατώτερους διοικητικούς υπαλλήλους και ειδικευμένους επαγγελματίες(μη χειρονακτικά) δείχνουν εμπιστοσύνη στην τιμιότητα των συγχωριανών τους. Τέλος, ανεξαιρέτως την εκπαίδευση του αρχηγού είτε χαμηλή είτε υψηλή, το πρόσωπο που θα στρεφόταν για βοήθεια είναι η οικογένεια.

9.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Σύμφωνα με τη μελέτη της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε 60 νοικοκυριά στο δήμο Επισκοπής, βγήκαν συμπεράσματα σε σχέση με τρεις δείκτες του κοινωνικού κεφαλαίου οι οποίοι είναι: το δομικό κοινωνικό κεφάλαιο, το γνωστικό κοινωνικό κεφάλαιο και η συλλογική δράση.

Όσον αφορά στη συμμετοχή των κατοίκων στις τοπικές οργανώσεις, το δομικό κοινωνικό κεφάλαιο, εκτιμάται σε χαμηλά επίπεδα, αφού ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού δεν συμμετέχει σε αυτές. Παρατηρείται ότι υπάρχει αδυναμία και έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στις τοπικές οργανώσεις αλλά και των μελών τους.

Ωστόσο, όσον αφορά στην ανάπτυξη της κοινότητας, υπάρχει προθυμία από τη μεριά των κατοίκων για συμμετοχή στην λήψη αποφάσεων που αφορούν όλη την κοινότητα. Αλλά οι κάτοικοι δεν μπαίνουν σε διαδικασία ενεργοποίησης και συμμετοχής λόγω των αποτυχημένων προσπαθειών που έχουν γίνει στο παρελθόν και το χαμηλό πνεύμα συλλογικής δράσης που υπάρχει στην κοινότητα.

Το επίπεδο του γνωστικού κοινωνικού κεφαλαίου δεν διαφέρει από εκείνο του δομικού. Αν και η κοινότητα της Επισκοπής αναφέρεται ως μια ειρηνική κοινότητα με αρμονικές σχέσεις μεταξύ

των κατοίκων της, παρατηρείτε ότι η αλληλεγγύη και η εμπιστοσύνη μεταξύ τους αναπτύσσεται κυρίως στο οικογενειακό περιβάλλον. Βέβαια δεν λείπει και η σταδιακή ανάπτυξη των άτυπων – ανεπίσημων κοινωνικών δικτύων (συγγενείς, φίλοι κτλ) και αυτό παίζει αρνητικό ρόλο στην κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου καθώς οδηγεί στο περιορισμό και περιθωριοποίηση του μέσα στην κοινότητα.

Άρα συμπεραίνεται ότι τα επίπεδα του κοινωνικού κεφαλαίου της Επισκοπής μπορούν να χαρακτηριστούν χαμηλά. Αυτό όμως με την σωστή και μεθοδική καθοδήγηση, οι κάτοικοι της κοινότητας μπορούν να αναπτύξουν το αίσθημα συλλογικότητας και συνεργασίας με στόχο την ανάπτυξη της κοινότητας και της ποιότητας της ζωής τους τόσο για εκείνους όσο και για των επόμενων γενεών.

9.3. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα αναφερθούν τα τελικά συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο δήμο Επισκοπής.

Αρχικά, εντοπίζεται ότι η πλειοψηφία των νοικοκυριών έχουν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες (ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, υπηρεσίες υγιεινής κτλ) της κοινότητας. Επιπλέον παρατηρείται ότι τα περισσότερα νοικοκυριά έχουν πλήρως αποπληρωμένη ιδιόκτητη κατοικία το οποίο υποδεικνύει οικονομική ανάπτυξη αλλά και ανεξαρτησία των νοικοκυριών.

Το προφίλ των νοικοκυριών της κοινότητας παρουσίασε ότι οι άνδρες που κατοικούν στην κοινότητα είναι περισσότεροι από τις γυναίκες αλλά δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση. Τα επαγγέλματα που επικρατούν στην Επισκοπή είναι των κατώτερων διοικητικών υπαλλήλων και ειδικευμένων επαγγελματιών αλλά και μια μεγάλη κατηγορία ανήκει στους μη οικονομικά ενεργούς, πράγμα που

δείχνει ότι στην κοινότητα δεν επικρατούν τα αγροτικά επαγγέλματα και ότι υπάρχει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού που δεν εργάζεται.

Προβλήματα κυρίως όσον αφορά στις υπηρεσίες και δομές της κοινότητας εντοπίστηκαν στην μεταφορά των κατοίκων με το ΚΤΕΛ, μέσα στο δήμο αλλά και την μεταφορά τους στα αστικά κέντρα.

Στη συνέχεια παρατηρείτε ότι μεγάλο μέρος των κατοίκων δεν συμμετέχει στις οργανώσεις της κοινότητας και αυτό οφείλεται είτε στην μη λειτουργική ηγεσία που έχουν περισσότερες από αυτές είτε δεν έχουν γίνει προσπάθειες για την ενεργοποίηση των κατοίκων για συμμετοχή σε αυτές.

Επιπλέον εντοπίζονται χαμηλά επίπεδα αλληλεγγύης μεταξύ των κατοίκων και της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς δεν υπάρχει εμπιστοσύνη προς στους γείτονες και τους συγχωριανούς ώστε σε μια περίπτωση που θα χρειαστούν βοήθεια θα στραφούν στην οικογένεια και στα πολύ κοντινά πρόσωπα και σε περίπτωση αδιεξόδου θα στραφούν σε πρόσωπα που αντιπροσωπεύουν την τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτό οδηγεί στην αδράνεια των κατοίκων για συλλογικές δράσεις αλλά και στην συμμετοχή στις οργανώσεις, πράγμα που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινότητας.

Το παραπάνω βέβαια δείχνει ότι υπάρχουν ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί και θεωρούνται πολύ σημαντικοί στην κοινότητα χωρίς αυτό να αποκλείει ότι δεν αναπτύσσονται και σχέσεις έξω από την οικογένεια. Υπάρχει ανάπτυξη άτυπων κοινωνικών δικτύων μεταξύ των κατοίκων που οδηγεί στην ανάπτυξη λειτουργίας της ευρύτερης κοινότητας. Γενικά η κοινότητα της Επισκοπής χαρακτηρίζεται ειρηνική και με αρμονικές σχέσεις μεταξύ των κατοίκων.

Τα επίπεδα του κοινωνικού κεφαλαίου είναι χαμηλά όπως προαναφέραμε παραπάνω. Αυτό συμβαίνει γιατί όπως γνωρίζουμε παίζει σημαντικό ρόλο η ποιότητα και η ποσότητα των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων που θα διαμορφωθούν σε μια κοινωνία σύμφωνα με τους θεσμούς της, τις σχέσεις και τους κανόνες της τα οποία έχουν άμεση σχέση με το κοινωνικό κεφάλαιο.

Έτσι στην Επισκοπή παρατηρείτε ότι τα κοινοτικά δίκτυα είναι αρκετά αδύναμα και αναπτύσσονται κυρίως τα άτυπα-ανεπίσημα κοινωνικά δίκτυα δείχνοντας ότι ενώ οι κάτοικοι δηλώνουν ότι υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ τους μένουν στις τυπικές και αναγκαίες συνδιαλλαγές με την ευρύτερη κοινωνία. Αναπτύσσουν ισχυρές σχέσεις με την οικογένεια και τους πιο κοντινούς φίλους και συγγενείς κυρίως. Έτσι επηρεάζεται αρκετά η κοινωνική συμμετοχή τους σε θέματα που αφορούν την κοινότητα αλλά και το κοινό καλό όλων διότι παρατηρούνται αρκετά χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στις οργανώσεις της Επισκοπής αλλά και γενικά και στη συμμετοχή των κατοίκων στις ενέργειες που γίνονται για το κοινό καλό όλης της κοινότητας.

Οι κάτοικοι είναι πρόθυμοι να συμβάλλουν στα κοινά της κοινότητας φτάνει όμως να τους δοθεί η κατάλληλη καθοδήγηση. Έτσι, εφόσον αξιοποιηθούν αυτά τα γνωστικά και δομικά στοιχεία που υπάρχουν μέσα στην κοινότητα, τότε τα επίπεδα κοινωνικού κεφαλαίου μπορούν να ανέβουν, αναπτύσσοντας έτσι την ποιοτική λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης και αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

9.4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μέσα από τα στοιχεία που παρατηρήθηκαν μέσω από την μελέτη της έρευνας αλλά και τη συζήτηση αυτών μπορούν να γίνουν κάποιες προτάσεις έτσι ώστε να φτάσουμε στην επιθυμητή συσσώρευση του κοινωνικού κεφαλαίου, που είναι χρήσιμο για μία κοινότητα.

9.4.1. Προτάσεις επιπέδου κοινότητας

Πρώτη πρόταση που μπορεί να γίνει, είναι η ενίσχυση των συλλογικών δράσεων μέσα από τις οποίες θα αναπτυχθεί το κοινωνικό κεφάλαιο. Τέτοια στοιχεία είναι η εμπιστοσύνη και τα δίκτυα όπου παρατηρείτε ένας συνδυασμός δομικών και γνωστικών στοιχείων στην κοινότητα ο οποίος πρέπει να αξιοποιηθεί, να στηριχθεί και να αναπτυχθεί.

Μία δεύτερη πρόταση έχει να κάνει με τη δημιουργία υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή οργανώσεων με σκοπό τη στήριξη των μελών της κοινότητας σε διάφορα επίπεδα. Όπως παρατηρείτε από τα παραπάνω τα ποσοστά συμμετοχής, των μελών των νοικοκυριών, στις οργανώσεις της Επισκοπής, δεν είναι τόσο ψηλά και αυτό ίσως οφείλετε στη ελλειμματική ηγεσία και οργάνωση που έχουν οι οργανώσεις. Από τα λεγόμενα των κατοίκων οι οργανώσεις υπολειτουργούν και δεν αποδίδουν έργο σε ικανοποιητικό βαθμό έτσι ώστε να προσελκύουν το ενδιαφέρον των πολιτών και να συμμετέχουν σε αυτές.

Η μόνη οργάνωση, η οποία έχει ιδρυθεί τα τελευταία χρόνια στην κοινότητα και η οποία έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον για συμμετοχή αρκετών κατοίκων είναι η κίνηση πολιτών. Και αυτό γιατί η συγκεκριμένη οργάνωση έχει να κάνει με τα άμεσα προβλήματα των κατοίκων και είναι η πλέον κατάλληλη οργάνωση που αντιπροσωπεύει τα προβλήματα και τις ανάγκες τους.

Έτσι λοιπόν η πρόταση που μπορεί να ειπωθεί έχει να κάνει με την σωστή και παραγωγική λειτουργία των οργανώσεων που θα έπρεπε να ήταν κύριο μέλημα των ηγετών αλλά και των μελών της κοινότητας. Και στη συνέχεια να υπάρξει συνεργασία των διαφόρων συλλόγων ή οργανώσεων ώστε δίνοντας βάση στα δίκτυα μεταξύ των κατοίκων να αναπτυχθούν οι σχέσεις και να βελτιωθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των μελών της κοινότητας.

Μία ακόμη πρόταση έχει να κάνει με τις υποδομές της κοινότητας, οι οποίες χρειάζονται βελτίωση, όπως για παράδειγμα, τα προβλήματα για τη μετακίνηση των πολιτών σε γειτονικές κοινότητες μέσω του Κ.Τ.Ε.Λ. Η παρουσία λεωφορείου για την μεταφορά των κατοίκων στους

γειτονικούς οικισμούς αλλά και στη πόλη του Ηρακλείου αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα στην κοινότητα της Επισκοπής και χρειάζεται επίλυση από μέρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

9.4.2. Προτάσεις σε επίπεδο νοικοκυριών

Η πρώτη πρόταση που προκύπτει μέσα από την παρατήρηση των συμπερασμάτων είναι η ενίσχυση και ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των νοικοκυριών μεταξύ τους. Ενώ υπάρχουν δεσμοί μεταξύ των κατοίκων, ωστόσο περιορίζονται μόνο σε οικογενειακούς. Για αυτό χρήσιμο είναι να δημιουργηθούν ερεθίσματα για να ανοίξουν τα στενά περιθώρια των δεσμών τους σε ευρύτερες κοινωνικές δομές. Στο σημείο αυτό θα κάνουμε και πάλι λόγο για τις οργανώσεις. Τα ερεθίσματα που αναφέραμε μπορούν να δοθούν από εκείνες, εφόσον υπάρχουν αρκετές οργανώσεις και καλύπτουν κοινωνικές ομάδες της κοινότητας Επισκοπής. Επομένως απαιτείται επαναπροσδιορισμός των σκοπών τους.

Επίσης, χρειάζεται να ενισχυθούν μέσα από δράσεις η συλλογικότητα και η αλληλεγγύη. Τέτοιες δράσεις προκύπτουν από προγράμματα που θα μπορούσαν να απευθύνονται κυρίως στους νέους, εφόσον η Επισκοπή έχει αρκετά μεγάλο ποσοστό νέων. Προτεινόμενο πρόγραμμα είναι το [Πρόγραμμα "ΙΡΙΣ"](#) για την καταπολέμηση κοινωνικών διακρίσεων και στερεοτύπων.

Ακόμη μια πρόταση που αφορά τους νέους, κυρίως για την μείωση του αυξημένου ποσοστού ανεργίας που παρατηρείται στην Επισκοπή, είναι τα προγράμματα Νεανικής Επιχειρηματικότητας της Γ.Γ.Ν.Γ.

Ό, τι αφορά την ενίσχυση της συλλογικότητας, ακόμη μια πρότασή μας, είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα μέσα από τα οποία θα δημιουργηθούν κοινές εμπειρίες, θα υπάρξει το

ένανσμα για ανταλλαγή απόψεων, θα δημιουργηθούν νέες αντιλήψεις και θα διευρυνθούν οι ορίζοντές τους, ώστε να έρθουν πιο κοντά οι κάτοικοι μεταξύ τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Βιβλία

1. Ζαϊμάκης Γιάννης (2002). *Κοινοτική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
2. Ιατρίδης Σ. Δημήτρης (1990). *Σχεδιασμός Κοινωνικής Πολιτικής, Θεωρία και Πράξη του Κοινωνικού Σχεδιασμού*. Αθήνα : Gutenberg.
3. Καραμάνου (2006). *Κοινωνικό Κεφάλαιο και Μετανάστευση*. Πανεπιστήμιο Αθηνών.
4. Κατάκη Χάρης (1984). *Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας*. Αθήνα: Κέρδος, Β΄ Έκδοση.
5. Μαράτου Αλιμπραντή, (2004). *Δημιουργώντας γέφυρες: άτυπα κοινωνικά δίκτυα και γυναίκες μετανάστριες στην Ελλάδα*. Αθήνα, Ε. Κ.Κ.Ε. / Ι. Μ. Ε. Π. Ο.
6. Σταθόπουλος Πέτρος Α. (2000). *Κοινοτική Εργασία, Διαδικασία, Μέθοδοι και τεχνικές παρέμβασης*. Αθήνα : Παπαζήση.
7. Σταθόπουλος Πέτρος Α. (2001). *Κοινοτική Εργασία, Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα : ‘ΕΛΛΗΝ’
8. Τσαούσης Δ.Γ. (1999). *Η κοινωνία του ανθρώπου, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

Άρθρα

1. Πλυτά Γ., (2006), *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, τεύχος 16.
2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001) με τίτλο “Education and Culture”, “Youth Unit”

Εφημερίδα

1. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2003) «Η δόμηση κοινωνικού και ανθρώπινου κεφαλαίου της γνώσης: μάθηση, εργασία, κοινωνική συνοχή και φύλο» C 175/02.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Βιβλία

1. Field, John (2003). *Social Capital*. New York :Routledge Taylor & Francis Group.
2. Coleman, JS (1988). *Social capital in the creation of human capital*. American Journal of Sociology
3. Coleman, J. S. (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, Mass: Harvard University Press
4. Cox, E. (1995). *A Truly Civil Society*. ABC Books, Sydney.
5. Fukuyama, F. (2001). 'Social capital, civil society and development.' Third World Quarterly 22: 7-20.
6. Putnam, Robert (2000). *Bowling Alone: The collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
7. Wilkinson, Richard G. (1996). *Unhealthy societies: the afflictions of inequality*. London: Routledge.
8. World Bank (2002): Argentina. Together we stand, divided we fall-Levels and Determinants of Social Capital in Argentina.
9. World Bank(2002): Bosnia and Hersegovina-Local level institutions and social capital study. Report No 26404 World Bank

ΑΡΘΡΑ

1. Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος, (2006) : Επιστήμη και Θεωρία: «Θετικό και αρνητικό κοινωνικό κεφάλαιο και η άνιση ανάπτυξη της κοινωνίας πολιτών στη νοτιοανατολική Ευρώπη» ,τεύχος 16.

Πτυχιακές εργασίες

1. Καραμάνου, Α. (2006) *«Κοινωνικό Κεφάλαιο και μετανάστευση»*. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. ΠΜΣ: «Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές»
2. Παπαδοπούλου, Χ. & Σεκερτζή Γ.(2008), *“Μελέτη κοινωνικού κεφαλαίου σε επίπεδο κοινότητας σε ημιαστική-ορεινή περιοχή της Κρήτης”*, Σ.Ε.Υ.Π.-Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
3. Κορνηλάκη Ε., Νικολάου Α., Τζανακάκη Ε. (2010), *Η μέτρηση του κοινωνικού κεφαλαίου σε μικρό και μέσο επίπεδο σε μια ημιαστική, τουριστική κοινότητα και η αποτύπωση του γνωστικού (cognitive s.c.) και θεσμικού (structural s.c.) κοινωνικού κεφαλαίου της. Το παράδειγμα των Κάτω Γουβών*», Σ.Ε.Υ.Π.-Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

1. www.worldbank.org (20/04/2011)
2. <http://www.epapanis.blogspot.com> (27/04/2011)
3. www.koinoniapoliton.gr (27/04/2011)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΩΝ

1. ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΟΣΟΣΤΩΝ

Πίνακας 1. Τύπος κατοικίας

Τύπος κατοικίας					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μονοκατοικία	48,0	80,0	81,4	81,4
	Σπίτι με εσωτερική αυλή	1,0	1,7	1,7	83,1
	Διαμέρισμα	10,0	16,6	16,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 2. Υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε για την πλειοψηφία των εξωτερικών τοίχων του σπιτιού ή του κτιρίου

Ποιό είναι το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε για την πλειοψηφία των εξωτερικών τοίχων του σπιτιού ή του κτιρίου;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	Τσιμεντόλιθος/Τολύβλο/Πέτρα/Μπετόν/Τσιμέντο	59,0	98,3	100,0	100,0
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 3. Υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στη στέγη αυτού του σπιτιού

Ποιό είναι το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως για τη στέγη αυτού του σπιτιού					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μπετόν/τσιμέντο	47,0	78,3	79,7	79,7
	Κεραμίδια	12,0	20,0	20,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 4. Υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στο δάπεδο αυτού του σπιτιού

Ποιο είναι τα υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στο δάπεδο αυτού του σπιτιού					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μπετόν/τσιμέντο	25,0	41,7	42,4	42,4
	Πλακάκι/τούβλο/γρανίτης	33,0	55,0	55,9	98,3
	Άλλο (προσδιορίστε)μαρμαρο	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 5. Δωμάτια που χρησιμοποιούνται από αυτό το νοικοκυριό μόνο για ύπνο

Πόσα δωμάτια χρησιμοποιούνται από αυτό το νοικοκυριό μόνο για ύπνο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3,0	5,0	5,1	5,1
	2	30,0	50,0	50,8	55,9
	3	26,0	43,3	44,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 6. Τύπος υπηρεσιών υγιεινής χρησιμοποιούν τα νοικοκυριά

Ποιον τύπο υπηρεσιών υγιεινής χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο νοικοκυριό					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συνδεδεμένο με κεντρική αποχέτευση	47,0	78,3	79,7	79,7
	Συνδεδεμένο με συπτικό βόθρο	11,0	18,3	18,6	98,3
	Τίποτα	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 7. Κύρια πηγή υδροδότησης

Ποια είναι η κύρια πηγή υδροδότησης για αυτό το νοικοκυριό
--

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δίκτυο κεντρικής ύδρευσης	59,0	98,3	100,0	100,0
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 8. Πως διαθέτει αυτό το νοικοκυριό τα περισσότερα από τα σκουπίδια του & τύπο φωτισμού

Πως διαθέτει αυτό το νοικοκυριό τα περισσότερα από τα σκουπίδια του					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημόσια υπηρεσία καθαριότητας	59,0	98,3	100,0	100,0
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποιο τύπο φωτισμού χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο νοικοκυριό					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ηλεκτρισμός (δημόσια πηγή)	59,0	98,3	100,0	100,0
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 9. Αυτό το σπίτι είναι

Αυτό το σπίτι είναι					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	Ιδιόκτητο και πλήρως αποπληρωμένο	51,0	85,0	86,4	86,4
	Ιδιόκτητο με υποθήκη	6,0	10,0	10,2	96,6
	Νοικιασμένο	1,0	1,7	1,7	98,3
	Παραχωρημένο ως ανταλλαγή υπηρεσιών	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 10. Για τον αρχηγό: Φύλο

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	34,0	56,7	57,6	57,6
	Θήλυ	25,0	41,7	42,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 11. Ηλικία

Ηλικία			
		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών		
	16-30 χρονών	13,0	21.5%
	31-45 χρονών	21,0	35.0%

	46-60 χρονών	10,0	16.8%
	61-90 χρονών	15,0	25.0%
	Total	59,0	98.3%
Missing	System	1,0	1,7
Total		60,0	100,0

Πίνακας 12. Οικογενειακή κατάσταση

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έγγαμος	40,0	66,7	67,8	67,8
	Συγκατοίκηση	1,0	1,7	1,7	69,5
	Διαζευγμένος	2,0	3,3	3,4	72,9
	Χήρα	6,0	10,0	10,2	83,1
	Άγαμος	10,0	16,7	16,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 13. Αν ο σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού

Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	41,0	68,3	100,0	100,0

Missing	System	19,0	31,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 14. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγρότης	2,0	3,3	3,4	3,4
	Έμπορος	9,0	15,0	15,3	18,6
	Ιδιωτικός τομέας ανειδίκευτος	8,0	13,3	13,6	32,2
	Ιδιωτικός τομέας ειδικευμένος	11,0	18,3	18,6	50,8
	Δημόσιος τομέας ειδικευμένος	4,0	6,7	6,8	57,6
	Οικονομικά ενεργός(μη ταξιν)	6,0	10,0	10,2	67,8
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	19,0	31,7	32,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 15. Αν εργάζονται εκείνη τη στιγμή που ερωτήθηκαν

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	37,0	61,7	62,7	62,7
	Όχι	22,0	36,7	37,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	

Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 16. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	12,0	20,0	20,3	20,3
	Κατώτερη δευτεροβάθμια	8,0	13,3	13,6	33,9
	Ανώτερη δευτεροβάθμια	10,0	16,7	16,9	50,8
	Μεταδευτεροβάθμια	19,0	31,7	32,2	83,1
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	9,0	15,0	15,3	98,3
	Άλλο (σε εξέλιξη)	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 17. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	6,0	10.2%
	11-30 έτη	21,0	35.1%
	31-50 έτη	17,0	28.0%

	51-90 έτη	15,0	25.0%
	Total	59,0	98.3%
Missing	System	1,0	1,7
Total		60,0	100,0

Πίνακας 18. Δεύτερο μέλος: Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σύζυγος	41,0	68,3	77,4	77,4
	Γιος/κόρη	3,0	5,0	5,7	83,0
	Μητέρα/πατέρας	7,0	11,7	13,2	96,2
	Θείος/θεία	2,0	3,3	3,8	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 19. Φύλο

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	25,0	41,7	47,2	47,2
	Θήλυ	28,0	46,7	52,8	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 20. Ηλικίες

Ηλικία		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	1,0	1.7%
	16-30 χρονών	5,0	8.5%
	31-45 χρονών	15,0	25.0%
	46-60 χρονών	10,0	16.8%
	61-90 χρονών	18,0	30.0%
	Total	49,0	82.0%
Missing	System	7,0	11.7%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 21. Οικογενειακή κατάσταση & Αν ο/η σύζυγος είναι μέλος του νοικοκυριού

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έγγαμος	46,0	76,7	86,8	86,8
	Συγκατοίκηση	1,0	1,7	1,9	88,7
	Χήρα	3,0	5,0	5,7	94,3
	Άγαμος	3,0	5,0	5,7	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	47,0	78,3	100,0	100,0
Missing	System	13,0	21,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 22. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγρότης	7,0	11,7	13,2	13,2
	Έμπορος	2,0	3,3	3,8	17,0
	Τεχνίτης	3,0	5,0	5,7	22,6
	Ιδιωτικός τομέας ανειδίκευτος	4,0	6,7	7,5	30,2
	Ιδιωτικός τομέας ειδικευμένος	9,0	15,0	17,0	47,2
	Δημόσιος τομέας ανειδίκευτος	1,0	1,7	1,9	49,1
	Δημόσιος τομέας ειδικευμένος	5,0	8,3	9,4	58,5
	Οικονομικά ενεργός(μη ταξιν)	4,0	6,7	7,5	66,0
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	18,0	30,0	34,0	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 23. Αν εργάζονται

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;	

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	30,0	50,0	56,6	56,6
	Όχι	23,0	38,3	43,4	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 24. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αναλφάβητος	2,0	3,3	3,8	3,8
	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	8,0	13,3	15,1	18,9
	Κατώτερη δευτεροβάθμια	9,0	15,0	17,0	35,8
	Ανώτερη δευτεροβάθμια	6,0	10,0	11,3	47,2
	Μεταδευτεροβάθμια	21,0	35,0	39,6	86,8
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	6,0	10,0	11,3	98,1
	Άλλο (σε εξέλιξη)	1,0	1,7	1,9	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 25. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	6,0	10.0%
	11-30 έτη	16,0	26.5%
	31-50 έτη	14,0	23.4%
	51-90 έτη	17,0	28.4%
	Total	53,0	88.3%
Missing	System	7,0	11.7%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 26. Τρίτο μέλος: Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γιος/κόρη	30,0	50,0	83,3	83,3
	Μητέρα/πατέρας	6,0	10,0	16,7	100,0
	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 27. Φύλο

Φύλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	19,0	31,7	52,8	52,8
	Θήλυ	17,0	28,3	47,2	100,0
	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 28. Ηλικίες

Ηλικία			
		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	13,0	21.6%
	16-30 χρονών	14,0	23.2%
	31-45 χρονών	2,0	3.4%
	46-60 χρονών	4,0	6.7%
	61-90 χρονών	3,0	5.0%
	Total	36,0	59.9%
Missing	System	24,0	40.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 29. Οικογενειακή κατάσταση & Αν είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έγγαμος	6,0	10,0	16,7	16,7
	Άγαμος	30,0	50,0	83,3	100,0

	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		
Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6,0	10,0	100,0	100,0
Missing	System	54,0	90,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 30. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγρότης	1,0	1,7	2,8	2,8
	Έμπορος	1,0	1,7	2,8	5,6
	Τεχνίτης	1,0	1,7	2,8	8,3
	Ιδιωτικός τομέας ειδικευμένος	6,0	10,0	16,7	25,0
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	27,0	45,0	75,0	100,0
	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 31. Αν εργάζονται αυτή τη στιγμή

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	8,0	13,3	22,2	22,2
	Όχι	27,0	45,0	75,0	97,2
	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 32. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αναλφάβητος	1,0	1,7	2,8	2,8
	Κατώτερη δευτεροβάθμια	2,0	3,3	5,6	8,3
	Ανώτερη δευτεροβάθμια	3,0	5,0	8,3	16,7
	Μεταδευτεροβάθμια	3,0	5,0	8,3	25,0
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	4,0	6,7	11,1	36,1
	Άλλο (σε εξέλιξη)	23,0	38,3	63,9	100,0
	Total	36,0	60,0	100,0	
Missing	System	24,0	40,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 33. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	10,0	16.6%
	11-30 έτη	17,0	28.5%
	31-50 έτη	5,0	8.0%
	51-90 έτη	4,0	6.7%
	Total	36,0	59.9%
Missing	System	24,0	40.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 34. Τέταρτο μέλος: Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γιος/κόρη	21,0	35,0	87,5	87,5
	Μητέρα/πατέρας	1,0	1,7	4,2	91,7
	Αδελφή/αδελφός	2,0	3,3	8,3	100,0
	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 35. Φύλο

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	Άρρεν	12,0	20,0	50,0	50,0
	Θήλυ	12,0	20,0	50,0	100,0
	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 36. Ηλικίες

Ηλικία			
		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	13,0	21.8%
	16-30 χρονών	10,0	16.6%
	31-45 χρονών		
	46-60 χρονών		
	61-90 χρονών	1,0	1.6%
	Total	24,0	40.0%
Missing	System	36,0	60.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 37. Οικογενειακή κατάσταση & Αν είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Χήρα	1,0	1,7	4,2	4,2
	Άγαμος	23,0	38,3	95,8	100,0

	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		
Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent		
Missing	System	60,0	100,0		

Πίνακας 38. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγρότης	1,0	1,7	4,2	4,2
	Ιδιωτικός τομέας ειδικευμένος	2,0	3,3	8,3	12,5
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	21,0	35,0	87,5	100,0
	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 39. Αν εργάζονται αυτή τη στιγμή

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	3,0	5,0	12,5	12,5

	Όχι	20,0	33,3	83,3	95,8
	5	1,0	1,7	4,2	100,0
	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 40. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κατώτερη δευτεροβάθμια	1,0	1,7	4,2	4,2
	Μεταδευτεροβάθμια	1,0	1,7	4,2	8,3
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	2,0	3,3	8,3	16,7
	Άλλο (σε εξέλιξη)	20,0	33,3	83,3	100,0
	Total	24,0	40,0	100,0	
Missing	System	36,0	60,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 41. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	11,0	18.2%

	11-30 έτη	12,0	20.1%
	31-50 έτη	5,0	8.0%
	51-90 έτη	1,0	1.7%
	Total	29,0	48.0%
Missing	System	36,0	60.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 42. Πέμπτο μέλος: Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού & Φύλο

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γιος/κόρη	7,0	11,7	77,8	77,8
	Αδελφή/αδελφός	2,0	3,3	22,2	100,0
	Total	9,0	15,0	100,0	
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		
Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	3,0	5,0	33,3	33,3
	Θήλυ	6,0	10,0	66,7	100,0
	Total	9,0	15,0	100,0	
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 43. Ηλικίες

Ηλικία

		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	3,0	5.0%
	16-30 χρονών	6,0	10.0%
	31-45 χρονών		
	46-60 χρονών		
	61-90 χρονών		
	Total	9,0	15.0%
Missing	System	51,0	85.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 44. Οικογενειακή κατάσταση & Αν είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άγαμος	9,0	15,0	100,0	100,0
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		
Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent		
Missing	System	60,0	100,0		

Πίνακας 45. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid	Cumulative

				Percent	Percent
Valid	Δημόσιος τομέας ειδικευμένος	1,0	1,7	11,1	11,1
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	8,0	13,3	88,9	100,0
	Total	9,0	15,0	100,0	
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 46. Αν εργάζονται αυτή τη στιγμή

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	11,1	11,1
	Όχι	8,0	13,3	88,9	100,0
	Total	9,0	15,0	100,0	
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 47. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	1,0	1,7	11,1	11,1
	Άλλο (σε εξέλιξη)	8,0	13,3	88,9	100,0
	Total	9,0	15,0	100,0	

Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 48. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	2,0	3.4%
	11-30 έτη	7,0	11.6%
	31-50 έτη		
	51-90 έτη		
	Total	9,0	15.0%
Missing	System	51,0	85.0%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 49 . Έκτο μέλος: Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γιος/κόρη	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 50. Φύλο

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	Θήλυ	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 51. Ηλικίες

Ηλικία			
		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	2,0	3.3%
	16-30 χρονών		
	31-45 χρονών		
	46-60 χρονών		
	61-90 χρονών		
	Total	2,0	3.3%
Missing	System	58,0	96.7%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 52. Οικογενειακή κατάσταση & Αν είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άγαμος	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		
Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent		

Missing	System	60,0	100,0
---------	--------	------	-------

Πίνακας 53. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 54. Αν εργάζονται αυτή τη στιγμή

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 55. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άλλο (σε εξέλιξη)	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		

Total		60,0	100,0		
-------	--	------	-------	--	--

Πίνακας 56. Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	2,0	3.3%
	11-30 έτη		
	31-50 έτη		
	51-90 έτη		
	Total	2,0	3.3%
Missing	System	58,0	96.7%
Total		60,0	100,0

Πίνακας 57. Πρώτη απάντηση: Πρόσωπο που συμμετέχει

Μέλος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρχηγός	12,0	20,0	70,6	70,6
	Σύζυγος	4,0	6,7	23,5	94,1
	Πατέρας/ Μητέρα	1,0	1,7	5,9	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 58. Όνομα οργάνωσης

Όνομα οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		43,0	71,7	71,7	71,7
	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	1,0	1,7	1,7	73,3
	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	1,0	1,7	1,7	75,0
	ΕΡΓΑΝΗ	4,0	6,7	6,7	81,7
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	5,0	8,3	8,3	90,0
	ΠΑΣΟΚ	1,0	1,7	1,7	91,7
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	4,0	6,7	6,7	98,3
	ΤΟΣΥΝ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	60,0	100,0	100,0	

Πίνακας 59. Τύπος οργάνωσης

Τύπος οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί συναιτερισμοί	1,0	1,7	5,9	5,9
	Ομάδα πολιτών	5,0	8,3	29,4	35,3
	Πολιτιστικοί σύλλογοι	4,0	6,7	23,5	58,8
	Πολιτικές οργανώσεις	1,0	1,7	5,9	64,7

	Ομάδες νέων	1,0	1,7	5,9	70,6
	Ομάδες γυναικών	4,0	6,7	23,5	94,1
	Αθλητικές ομάδες	1,0	1,7	5,9	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 60. Βαθμός συμμετοχής

Βαθμός συμμετοχής					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ηγέτης	1,0	1,7	5,9	5,9
	Πολύ ενεργός	8,0	13,3	47,1	52,9
	Μερικές φορές ενεργός	8,0	13,3	47,1	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 61. Δεύτερη απάντηση: Πρόσωπο που συμμετέχει

Μέλος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρχηγός	6,0	10,0	75,0	75,0
	Σύζυγος	2,0	3,3	25,0	100,0
	Total	8,0	13,3	100,0	
Missing	System	52,0	86,7		

Total		60,0	100,0		
-------	--	------	-------	--	--

Πίνακας 62. Όνομα οργάνωσης

Όνομα οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		52,0	86,7	86,7	86,7
	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	2,0	3,3	3,3	90,0
	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	1,0	1,7	1,7	91,7
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	3,0	5,0	5,0	96,7
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	1,0	1,7	1,7	98,3
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	60,0	100,0	100,0	

Πίνακας 63. Τύπος οργάνωσης

Τύπος οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εργατικό σωματείο	1,0	1,7	12,5	12,5
	Ομάδα πολιτών	3,0	5,0	37,5	50,0
	Πολιτιστικοί σύλλογοι	1,0	1,7	12,5	62,5
	Ομάδες γονέων	1,0	1,7	12,5	75,0
	Αθλητικές ομάδες	2,0	3,3	25,0	100,0

	Total	8,0	13,3	100,0	
Missing	System	52,0	86,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 64. Βαθμός συμμετοχής

Βαθμός συμμετοχής					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ ενεργός	2,0	3,3	25,0	25,0
	Μερικές φορές ενεργός	6,0	10,0	75,0	100,0
	Total	8,0	13,3	100,0	
Missing	System	52,0	86,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 65. Τρίτη απάντηση: Πρόσωπο που συμμετέχει

Μέλος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σύζυγος	4,0	6,7	100,0	100,0
Missing	System	56,0	93,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 66. Όνομα οργάνωσης

Όνομα οργάνωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		56,0	93,3	93,3	93,3
	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	1,0	1,7	1,7	95,0
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	2,0	3,3	3,3	98,3
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	60,0	100,0	100,0	

Πίνακας 67. Τύπος οργάνωσης

Τύπος οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί συναιτερισμοί	1,0	1,7	25,0	25,0
	Ομάδα πολιτών	2,0	3,3	50,0	75,0
	Πολιτιστικοί σύλλογοι	1,0	1,7	25,0	100,0
	Total	4,0	6,7	100,0	
Missing	System	56,0	93,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 68. Βαθμός συμμετοχής

Βαθμός συμμετοχής					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ ενεργός	2,0	3,3	50,0	50,0
	Μερικές φορές ενεργός	2,0	3,3	50,0	100,0

	Total	4,0	6,7	100,0	
Missing	System	56,0	93,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 69. Τέταρτη απάντηση: Πρόσωπο που συμμετέχει

Μέλος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γιος/κόρη	2,0	3,3	100,0	100,0
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 70. Όνομα οργάνωσης

Όνομα οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		58,0	96,7	96,7	96,7
	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	1,0	1,7	1,7	98,3
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	60,0	100,0	100,0	

Πίνακας 71. Τύπος οργάνωσης

Τύπος οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί	1,0	1,7	50,0	50,0

	συναιτερισμοί				
	Ομάδα πολιτών	1,0	1,7	50,0	100,0
	Total	2,0	3,3	100,0	
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 72. Βαθμός συμμετοχής

Βαθμός συμμετοχής					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ ενεργός	1,0	1,7	50,0	50,0
	Μερικές φορές ενεργός	1,0	1,7	50,0	100,0
	Total	2,0	3,3	100,0	
Missing	System	58,0	96,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 73. Πρώτη επιλογή: Σημαντικότερη οργάνωση στο νοικοκυριό

Ποια από αυτές τις ομάδες είναι η σημαντικότερη στο νοικοκυριό σας					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί συναιτερισμοί	1,0	1,7	6,3	6,3
	Ομάδα πολιτών	5,0	8,3	31,3	37,5
	Πολιτιστικοί σύλλογοι	4,0	6,7	25,0	62,5
	Ομάδες νέων	1,0	1,7	6,3	68,8
	Ομάδες γυναικών	3,0	5,0	18,8	87,5

	Αθλητικές ομάδες	2,0	3,3	12,5	100,0
	Total	16,0	26,7	100,0	
Missing	System	44,0	73,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 74. Δεύτερη επιλογή: Σημαντικότερη οργάνωση στο νοικοκυριό

Ποια από αυτές τις ομάδες είναι η σημαντικότερη στο νοικοκυριό σας					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί συναιτερισμοί	1,0	1,7	33,3	33,3
	Εργατικό σωματείο	1,0	1,7	33,3	66,7
	Ομάδα πολιτών	1,0	1,7	33,3	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 75. Επικάλυψη στην ιδιότητα μέλους

Συνολικά είναι οι ίδιοι άνθρωποι μέλη σε αυτές τις τρεις ομάδες ή υπάρχει μικρή επικάλυψη στην ιδιότητα μέλους;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μικρή επικάλυψη	1,0	1,7	33,3	33,3
	Μερική επικάλυψη	2,0	3,3	66,7	100,0

	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 76. Πρώτη απάντηση: Συγγενικό περιβάλλον

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως από το ίδιο συγγενικό περιβάλλον?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	3,0	5,0	17,6	17,6
	Όχι	14,0	23,3	82,4	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 77. Θρησκεία

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας θρησκείας?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	14,0	23,3	82,4	82,4
	Όχι	3,0	5,0	17,6	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 78. Φύλο

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως του ίδιου φύλου?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	8,0	13,3	47,1	47,1
	Όχι	9,0	15,0	52,9	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 79. Πολιτική άποψη ή κόμμα

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως ίδιας πολιτικής άποψης ή ανήκουν στο ίδιο πολιτικό κόμμα?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	2,0	3,3	11,8	11,8
	Όχι	15,0	25,0	88,2	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 80. Επάγγελμα

Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επάγγελμα?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	2,0	3,3	11,8	11,8
	Όχι	15,0	25,0	88,2	100,0

	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 81. Ηλικιακή ομάδα

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας ηλικιακής ομάδας?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	7,0	11,7	41,2	41,2
	Όχι	10,0	16,7	58,8	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 82. Επίπεδο εκπαίδευσης

Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	6,0	10,0	35,3	35,3
	Όχι	11,0	18,3	64,7	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 83. Δεύτερη απάντηση: Συγγενικό περιβάλλον

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως από το ίδιο συγγενικό περιβάλλον?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	3,0	5,0	100,0	100,0
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 84. Θρησκεία

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας θρησκείας?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	3,0	5,0	100,0	100,0
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 85. Φύλο

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως του ίδιου φύλου?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	33,3	33,3
	Όχι	2,0	3,3	66,7	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 86. Πολιτική άποψη ή κόμμα

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως ίδιας πολιτικής άποψης ή ανήκουν στο ίδιο πολιτικό κόμμα?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	33,3	33,3
	Όχι	2,0	3,3	66,7	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 87. Επάγγελμα

Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επάγγελμα?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	33,3	33,3
	Όχι	2,0	3,3	66,7	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 88. Ηλικιακή ομάδα

Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας ηλικιακής ομάδας?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	33,3	33,3
	Όχι	2,0	3,3	66,7	100,0

	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 89. Επίπεδο εκπαίδευσης

Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	1,0	1,7	33,3	33,3
	Όχι	2,0	3,3	66,7	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 90. Πρώτη απάντηση: Πώς παίρνονται οι αποφάσεις

Πως συνήθως οι ομάδες παίρνουν αποφάσεις;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ο αρχηγός της ομάδας αποφασίζει και ενημερώνει τα άλλα μέλη	2,0	3,4	11,8	11,8
	Ο αρχηγός της ομάδας ρωτά τη γνώμη των μελών και μετά αποφασίζει	3,0	5,1	17,6	29,4
	Όλα τα μέλη συνεδριάζουν και αποφασίζουν ομόφωνα	12,0	20,3	70,6	100,0
	Total	17,0	28,8	100,0	
Missing	System	42,0	71,2		
Total		59,0	100,0		

Πίνακας 91. Δεύτερη απάντηση: Πώς παίρνονται οι αποφάσεις

Πως συνήθως οι ομάδες παίρνουν αποφάσεις;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ο αρχηγός της ομάδας αποφασίζει και ενημερώνει τα άλλα μέλη	1,0	1,7	33,3	33,3
	Ο αρχηγός της ομάδας ρωτά τη γνώμη των μελών και μετά αποφασίζει	1,0	1,7	33,3	66,7
	Όλα τα μέλη συνεδριάζουν και αποφασίζουν ομόφωνα	1,0	1,7	33,3	100,0
	Total	3,0	5,1	100,0	
Missing	System	56,0	94,9		
Total		59,0	100,0		

Πίνακας 92. Πρώτη απάντηση: Αποτελεσματικότητα της ηγεσίας

Συνήθως, πόσο αποτελεσματική είναι η ηγεσία της ομάδας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ αποτελεσματική	10,0	16,7	58,8	58,8
	Μέτρια αποτελεσματική	6,0	10,0	35,3	94,1
	Λίγο αποτελεσματική	1,0	1,7	5,9	100,0
	Total	17,0	28,3	100,0	
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 93. Δεύτερη απάντηση: Αποτελεσματικότητα της ηγεσίας

Συνήθως, πόσο αποτελεσματική είναι η ηγεσία της ομάδας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ αποτελεσματική	2,0	3,3	66,7	66,7
	Μέτρια αποτελεσματική	1,0	1,7	33,3	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 94. Πρώτη απάντηση: Απόκτηση νέων δεξιοτήτων ή κάτι σημαντικό

Πιστεύετε πως με το να ανήκετε σε αυτήν την ομάδα έχετε αποκτήσει νέες δεξιότητες ή έχετε μάθει κάτι σημαντικό;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	17,0	28,3	100,0	100,0
Missing	System	43,0	71,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 95. Δεύτερη απάντηση: Απόκτηση νέων δεξιοτήτων ή κάτι σημαντικό

Πιστεύετε πως με το να ανήκετε σε αυτήν την ομάδα έχετε αποκτήσει νέες δεξιότητες ή έχετε μάθει κάτι σημαντικό;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	3,0	5,0	100,0	100,0
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 96. Δράση για το δημοτικό σχολείο

Εάν το δημοτικό σχολείο της κοινότητας σας δεν είχε δάσκαλο για μεγάλο χρονικό διάστημα, ας υποθέσουμε 6 μήνες ή και περισσότερο, ποιοι άνθρωποι από αυτήν την κοινότητα πιστεύετε ότι θα αποφάσιζαν να δράσουν για αυτό;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
A					
Valid	Κανείς δεν θα έπερνε πρωτοβουλία	6,0	10,0	10,2	10,2
	Κάποιος θα πάρει πρωτοβουλία	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
B					
Valid	Ναι η τοπική/δημοτική αρχή	19,0	31,7	35,8	35,8
	Όχι η τοπική/δημοτική αρχή	34,0	56,7	64,2	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		
Valid	Ναι οι φορείς της κοινότητας	10,0	16,7	18,9	18,9
Γ					
	Όχι οι φορείς της κοινότητας	43,0	71,7	81,1	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		
Δ					

Valid	Ναι οι γονείς των μαθητών	37,0	61,7	69,8	69,8
	Όχι οι γονείς των μαθητών	16,0	26,7	30,2	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		
E					
Valid	Ναι Ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων	10,0	16,7	18,9	18,9
	Όχι Ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων	43,0	71,7	81,1	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Valid	Ναι ολόκληρο το χωριό	5,0	8,3	9,4	9,4
	Όχι ολόκληρο το χωριό	48,0	80,0	90,6	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		
Z					
Valid	Ναι σε άλλο	1,0	1,7	1,9	1,9
	Όχι σε άλλο ΜΑΖΙΚΑ	52,0	86,7	98,1	100,0
	Total	53,0	88,3	100,0	
Missing	System	7,0	11,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 97. Ποιος θα έπαιρνε πρωτοβουλία

Ποιος θα έπαιρνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης);					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		12,0	20,0	20,0	20,0
	Η ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΡΧΗ	1,0	1,7	1,7	21,7
	Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ	9,0	15,0	15,0	36,7
	Ο ΔΗΜΟΣ	1,0	1,7	1,7	38,3
	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	5,0	8,3	8,3	46,7
	Ο ΠΑΠΠΑΣ	1,0	1,7	1,7	48,3
	Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	9,0	15,0	15,0	63,3
	Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	1,0	1,7	1,7	65,0
	Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	1,0	1,7	1,7	66,7
	Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	8,0	13,3	13,3	80,0
	ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ	6,0	10,0	10,0	90,0
	ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ	3,0	5,0	5,0	95,0
	ΟΜΟΦΩΝΑ	1,0	1,7	1,7	96,7
	ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΡΧΗ	1,0	1,7	1,7	98,3
	ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	60,0	100,0	100,0	

Πίνακας 98. Δράση για ένα πρόβλημα μαζικό

Εάν υπήρχε ένα πρόβλημα που θα επηρέαζε ολόκληρη την κοινότητα, για παράδειγμα ("ασθένεια σοδιάς), ποιοι νομίζετε ότι θα συνεργαζόντουσαν για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση;

A		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι, το κάθε άτομο/οικογένεια θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα	41,0	69,5	69,5	69,5
	Όχι, το κάθε άτομο/οικογένεια δεν θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα	18,0	30,5	30,5	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	
B					
Valid	Ναι, οι γείτονες μεταξύ τους	2,0	3,4	11,1	11,1
	Όχι, οι γείτονες μεταξύ τους	16,0	27,1	88,9	100,0
	Total	18,0	30,5	100,0	
Missing	System	41,0	69,5		
Total		59,0	100,0		
Γ					
Valid	Ναι, η τοπική αρχή/δημοτικοί σύμβουλοι	7,0	11,9	38,9	38,9
	Όχι, η τοπική αρχή/δημοτικοί σύμβουλοι	11,0	18,6	61,1	100,0
	Total	18,0	30,5	100,0	
Missing	System	41,0	69,5		
Total		59,0	100,0		
Δ					
Valid	Ναι, όλοι οι ηγέτες της κοινότητας ενεργώντας μαζί	7,0	11,9	38,9	38,9
	Όχι, όλοι οι ηγέτες της κοινότητας ενεργώντας μαζί	11,0	18,6	61,1	100,0
	Total	18,0	30,5	100,0	
Missing	System	41,0	69,5		
Total		59,0	100,0		

E					
Valid	Ναι, ολόκληρη η κοινότητα/γειτονιά	8,0	13,6	44,4	44,4
	Όχι, ολόκληρη η κοινότητα/γειτονιά	10,0	16,9	55,6	100,0
	Total	18,0	30,5	100,0	
Missing	System	41,0	69,5		
Total		59,0	100,0		
ΣΤ					
Valid	Όχι, άλλο (ΜΑΖΙΚΑ)	18,0	30,5	100,0	100,0
Missing	System	41,0	69,5		
Total		59,0	100,0		

Πίνακας 99. Ποιος θα έπαιρνε την πρωτοβουλία

Ποιος θα έπερνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης);					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		44,0	74,6	74,6	74,6
	Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΡΧΗ	1,0	1,7	1,7	76,3
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	2,0	3,4	3,4	79,7
	Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	4,0	6,8	6,8	86,4
	Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ	5,0	8,5	8,5	94,9
	Ο ΠΑΠΠΑΣ	1,0	1,7	1,7	96,6
	ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ	1,0	1,7	1,7	98,3
	ΟΛΟΙ	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	

Πίνακας 100. Διαφορές στην κοινότητα

Διαφορές στην εκπαίδευση					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	27,0	45,0	45,8	45,8
	Μερικές φορές	26,0	43,3	44,1	89,8
	Πάρα πολύ	6,0	10,0	10,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Διαφορές στην ευημερία/κατοχή αγαθών					
B					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	11,0	18,3	18,6	18,6
	Μερικές φορές	29,0	48,3	49,2	67,8
	Πάρα πολύ	19,0	31,7	32,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Κτηματικές διαφορές					
Valid	Καθόλου	9,0	15,0	15,3	15,3

	Μερικές φορές	19,0	31,7	32,2	47,5
	Πάρα πολύ	31,0	51,7	52,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Διαφορετική κοινωνική θέση					
Valid	Καθόλου	17,0	28,3	28,8	28,8
	Μερικές φορές	34,0	56,7	57,6	86,4
	Πάρα πολύ	8,0	13,3	13,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ε					
Διαφορές μεταξύ των δύο φύλων					
Valid	Καθόλου	33,0	55,0	55,9	55,9
	Μερικές φορές	19,0	31,7	32,2	88,1
	Πάρα πολύ	7,0	11,7	11,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Χάσμα γενεών					
Valid	Καθόλου	29,0	48,3	49,2	49,2

	Μερικές φορές	21,0	35,0	35,6	84,7
	Πάρα πολύ	9,0	15,0	15,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Z					
Διαφορές μεταξύ των παλιών κατοίκων και αυτών που κατοίκησαν πρόσφατα την περιοχή					
Valid	Καθόλου	31,0	51,7	52,5	52,5
	Μερικές φορές	19,0	31,7	32,2	84,7
	Πάρα πολύ	9,0	15,0	15,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
H					
Διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις					
Valid	Καθόλου	9,0	15,0	15,3	15,3
	Μερικές φορές	20,0	33,3	33,9	49,2
	Πάρα πολύ	30,0	50,0	50,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Θρησκευτικές διαφορές					
Valid	Καθόλου	46,0	76,7	78,0	78,0

	Μερικές φορές	11,0	18,3	18,6	96,6
	Πάρα πολύ	2,0	3,3	3,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
I					
Διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο					
Valid	Καθόλου	21,0	35,0	35,6	35,6
	Μερικές φορές	21,0	35,0	35,6	71,2
	Πάρα πολύ	17,0	28,3	28,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 101. Αν προκαλούν προβλήματα

Αυτές οι διαφορές προκαλούν προβλήματα;					
Valid	Ναι	38,0	63,3	64,4	64,4
	Όχι	21,0	35,0	35,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 102. Αντιμετώπιση

Πως αντιμετωπίζονται, οι άνθρωποι τα επιλύουν μεταξύ τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	25,0	41,7	67,6	67,6
	Όχι	12,0	20,0	32,4	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		
B					
Πως αντιμετωπίζονται,μεσολαμβάν τα μέλη των οικογενειών/νοικοκυριών					
Valid	Ναι	15,0	25,0	40,5	40,5
	Όχι	22,0	36,7	59,5	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Πως αντιμετωπίζονται,με την μεσολάβηση των γειτόνων					
Valid	Ναι	4,0	6,7	10,8	10,8
	Όχι	33,0	55,0	89,2	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Πως αντιμετωπίζονται,με τη μεσολάβηση ηγετών της κοινότητας					
Valid	Ναι	4,0	6,7	10,8	10,8
	Όχι	33,0	55,0	89,2	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	

Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		
E					
Πως αντιμετωπίζονται,με τη μεσολάβηση θρησκευτικών ηγετών					
Valid	Ναι	5,0	8,3	13,5	13,5
	Όχι	32,0	53,3	86,5	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Πως αντιμετωπίζονται,με τη μεσολάβηση δικαστηρίων					
Valid	Ναι	14,0	23,3	37,8	37,8
	Όχι	23,0	38,3	62,2	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 103. Αν έχουν οδηγήσει σε βία οι διαφορές

Έχουν τέτοια προβλήματα συχνά οδηγήσει σε βία;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	29,0	48,3	78,4	78,4
	Όχι	8,0	13,3	21,6	100,0
	Total	37,0	61,7	100,0	
Missing	System	23,0	38,3		

Total		60,0	100,0		
-------	--	------	-------	--	--

Πίνακας 104. Προσφορά υπηρεσιών

Υπάρχουν κάποιες ομάδες/οργανώσεις που έχουν αρνηθεί σε εσάς ή σε μέλη της οικογένειάς σας περιστασιακά να σας προσφέρουν υπηρεσίες;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	14,0	23,3	23,7	23,7
	Όχι	45,0	75,0	76,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 105. Αν ναι , σε ποιες

Εκπαίδευση/σχολεία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	2,0	3,3	13,3	13,3
	Όχι	13,0	21,7	86,7	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
B					
Υπηρεσίες υγείας/κλινικές					
Valid	Ναι	5,0	8,3	33,3	33,3

	Όχι	10,0	16,7	66,7	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Βοήθεια στο σπίτι					
Valid	Ναι	3,0	5,0	20,0	20,0
	Όχι	12,0	20,0	80,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Επαγγελματική κατάρτιση /απασχόληση					
Valid	Ναι	3,0	5,0	20,0	20,0
	Όχι	12,0	20,0	80,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Ε					
Πίστωση/χρηματοδότηση					
Valid	Ναι	4,0	6,7	26,7	26,7
	Όχι	11,0	18,3	73,3	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					

Μαζική μεταφορά					
Valid	Ναι	9,0	15,0	60,0	60,0
	Όχι	6,0	10,0	40,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Z					
Παροχή νερού					
Valid	Ναι	3,0	5,0	20,0	20,0
	Όχι	12,0	20,0	80,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
H					
Υπηρεσίες καθαριότητας					
Valid	Ναι	3,0	5,0	20,0	20,0
	Όχι	12,0	20,0	80,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών					
Valid	Ναι	1,0	1,7	6,7	6,7
	Όχι	14,0	23,3	93,3	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		

Total		60,0	100,0		
I					
Δικαιοσύνη/επίλυση διαφορών					
Valid	Ναι	3,0	5,0	20,0	20,0
	Όχι	12,0	20,0	80,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
K					
Ασφάλεια/αστυνομικές υπηρεσίες					
Valid	Ναι	5,0	8,3	33,3	33,3
	Όχι	10,0	16,7	66,7	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 106. Άλλες οικογένειες αποκλεισμένες & ποσοστά

Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: εκπαίδευση/σχολεία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	6,0	10,0	85,7	85,7

	25-50%	1,0	1,7	14,3	100,0
	Total	7,0	11,7	100,0	
Missing	System	53,0	88,3		
Total		60,0	100,0		
B					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: υπηρεσίες υγείας/κλινικές					
Valid	Ναι	11,0	18,3	18,6	18,6
	Όχι	48,0	80,0	81,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	25%	2,0	3,3	18,2	18,2
	25-50%	4,0	6,7	36,4	54,5
	51-75%	3,0	5,0	27,3	81,8
	76-99%	2,0	3,3	18,2	100,0
	Total	11,0	18,3	100,0	
Missing	System	49,0	81,7		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: βοήθεια στο σπίτι					
Valid	Ναι	3,0	5,0	5,1	5,1

	Όχι	56,0	93,3	94,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	1,0	1,7	33,3	33,3
	51-75%	1,0	1,7	33,3	66,7
	76-99%	1,0	1,7	33,3	100,0
	Total	3,0	5,0	100,0	
Missing	System	57,0	95,0		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι:επαγγελματική κατάρτιση/απασχόληση					
Valid	Ναι	9,0	15,0	15,3	15,3
	Όχι	50,0	83,3	84,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	2,0	3,3	22,2	22,2
	25-50%	2,0	3,3	22,2	44,4
	51-75%	2,0	3,3	22,2	66,7
	76-99%	3,0	5,0	33,3	100,0

	Total	9,0	15,0	100,0	
Missing	System	51,0	85,0		
Total		60,0	100,0		
E					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: πίστωση/χρηματοδότηση					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	3,0	5,0	50,0	50,0
	25-50%	1,0	1,7	16,7	66,7
	51-75%	1,0	1,7	16,7	83,3
	76-99%	1,0	1,7	16,7	100,0
	Total	6,0	10,0	100,0	
Missing	System	54,0	90,0		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: μαζική μεταφορά					
Valid	Ναι	15,0	25,0	25,4	25,4
	Όχι	44,0	73,3	74,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		

Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	2,0	3,3	13,3	13,3
	25-50%	2,0	3,3	13,3	26,7
	51-75%	2,0	3,3	13,3	40,0
	76-99%	5,0	8,3	33,3	73,3
	100%	4,0	6,7	26,7	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Z					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: παροχή νερού					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	4,0	6,7	66,7	66,7
	25-50%	1,0	1,7	16,7	83,3
	51-75%	1,0	1,7	16,7	100,0
	Total	6,0	10,0	100,0	
Missing	System	54,0	90,0		

Total		60,0	100,0		
H					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: υπηρεσίες καθαριότητας					
Valid	Ναι	5,0	8,3	8,5	8,5
	Όχι	54,0	90,0	91,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	2,0	3,3	40,0	40,0
	25-50%	1,0	1,7	20,0	60,0
	51-75%	2,0	3,3	40,0	100,0
	Total	5,0	8,3	100,0	
Missing	System	55,0	91,7		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	1,0	1,7	16,7	16,7
	25-	2,0	3,3	33,3	50,0

	50%				
	51-75%	1,0	1,7	16,7	66,7
	76-99%	2,0	3,3	33,3	100,0
	Total	6,0	10,0	100,0	
Missing	System	54,0	90,0		
Total		60,0	100,0		
I					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: δικαιοσύνη/επίλυση διαφορών					
Valid	Ναι	8,0	13,3	13,6	13,6
	Όχι	51,0	85,0	86,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	3,0	5,0	42,9	42,9
	25-50%	2,0	3,3	28,6	71,4
	51-75%	1,0	1,7	14,3	85,7
	76-99%	1,0	1,7	14,3	100,0
	Total	7,0	11,7	100,0	
Missing	System	53,0	88,3		
Total		60,0	100,0		
K					
Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι: ασφάλεια/αστυνομικές υπηρεσίες					

Valid	Ναι	11,0	18,3	18,6	18,6
	Όχι	48,0	80,0	81,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ποσοστό αποκλεισμένων οικογενειών.					
Valid	25%	1,0	1,7	10,0	10,0
	25-50%	1,0	1,7	10,0	20,0
	51-75%	1,0	1,7	10,0	30,0
	76-99%	2,0	3,3	20,0	50,0
	100%	5,0	8,3	50,0	100,0
	Total	10,0	16,7	100,0	
Missing	System	50,0	83,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 107. Αιτίες αποκλεισμού ή κριτήρια

Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: επίπεδο εισοδήματος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	8,0	13,3	13,6	13,6
	Όχι	51,0	85,0	86,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

B					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: επάγγελμα					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: κοινωνική θέση					
Valid	Ναι	5,0	8,3	8,5	8,5
	Όχι	54,0	90,0	91,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: ηλικία					
Valid	Ναι	12,0	20,0	20,3	20,3
	Όχι	47,0	78,3	79,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Ε					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: φύλο					
Valid	Ναι	2,0	3,3	3,4	3,4
	Όχι	57,0	95,0	96,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	

Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: φυλή/εθνικότητα					
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Z					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: γλώσσα					
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
H					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: θρησκευτικά πιστεύω					
Valid	Ναι	1,0	1,7	1,7	1,7
	Όχι	58,0	96,7	98,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού: πολιτικές πεποιθήσεις					
Valid	Ναι	3,0	5,0	5,1	5,1

	Όχι	56,0	93,3	94,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
I					
Αιτίες και κριτήρια αποκλεισμού:έλειμμα εκπαίδευσης					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 108.Συγκέντρωση κοινότητας/γειτονιάς

Τον περασμένο χρόνο, πόσο συχνά τα μέλη αυτής της κοινότητας/γειτονιάς έχουν συγκεντρωθεί και από κοινού έχουν διατυπώσει αίτημα στους κρατικούς άρχοντες ή πολιτικούς ηγέτες με στόχο την ανάπτυξη του χωριού σας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ	9,0	15,0	15,3	15,3
	Μια φορά	3,0	5,0	5,1	20,3
	Μερικές φορές	34,0	56,7	57,6	78,0
	Συχνά	13,0	21,7	22,0	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 109. Επιτυχία δράσεων

Ήταν η δράση αυτή /ή οποιαδήποτε από αυτές επιτυχημένες;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι, ήταν όλες επιτυχημένες	3,0	5,0	6,0	6,0
	Κάποιες ήταν όλες επιτυχημένες και κάποιες όχι	39,0	65,0	78,0	84,0
	Όχι, καμιά δεν ήταν επιτυχής	8,0	13,3	16,0	100,0
	Total	50,0	83,3	100,0	
Missing	System	10,0	16,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 110. Συμμετοχή ερωτώμενου στις δράσεις

Πόσο συχνά το περασμένο έτος συμμετείχε μαζί με άλλους στην κοινότητα/γειτονιά στο να απευθύνετε ένα ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ποτέ	12,0	20,0	20,3	20,3
	Μια φορά	8,0	13,3	13,6	33,9
	Μερικές φορές	31,0	51,7	52,5	86,4
	Συχνά	8,0	13,3	13,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 111. Τελευταία 3 χρόνια

Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε: ψηφίσει σε εκλογές					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	56,0	93,3	94,9	94,9
	Όχι	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
B					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε: συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο					
Valid	Ναι	19,0	31,7	32,2	32,2
	Όχι	40,0	66,7	67,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:είχες προσωπική επαφή με ένα ισχυρό πρόσωπο					
Valid	Ναι	22,0	36,7	37,3	37,3
	Όχι	37,0	61,7	62,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:έκανες τα μμε να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	11,0	18,3	18,6	18,6

	Όχι	48,0	80,0	81,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
E					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:συμμετείχετε ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία					
Valid	Ναι	16,0	26,7	27,1	27,1
	Όχι	43,0	71,7	72,9	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:έλαβε μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση					
Valid	Ναι	41,0	68,3	69,5	69,5
	Όχι	18,0	30,0	30,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Z					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:πήρε μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών συσκέψεων					
Valid	Ναι	9,0	15,0	15,3	15,3
	Όχι	50,0	83,3	84,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		

Total		60,0	100,0		
H					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:μίλησες με άλλους ανθρώπους στην περιοχή σου για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	42,0	70,0	71,2	71,2
	Όχι	17,0	28,3	28,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:ενημέρωσες το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	10,0	16,7	16,9	16,9
	Όχι	49,0	81,7	83,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
I					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:έκανες μια οικονομική ή σε είδος δωρεά					
Valid	Ναι	30,0	50,0	50,8	50,8
	Όχι	29,0	48,3	49,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
K					
Τα τελευταία τρία χρόνια έχετε:προσφέρθηκες εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση					

Valid	Ναι	27,0	45,0	45,8	45,8
	Όχι	32,0	53,3	54,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 112. Προσέγγιση αυτά τα 3 χρόνια

Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: ψηφίσει σε εκλογές					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	34,0	56,7	57,6	57,6
	Όχι	25,0	41,7	42,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
B					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο					
Valid	Ναι	13,0	21,7	22,0	22,0
	Όχι	46,0	76,7	78,0	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Γ					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να					
Valid	Ναι	9,0	15,0	15,3	15,3
	Όχι	50,0	83,3	84,7	100,0

	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δ					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: έκανες τα ΜΜΕ να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	6,0	10,0	10,2	10,2
	Όχι	53,0	88,3	89,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
E					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: συμμετείχες ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία					
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
ΣΤ					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: έλαβες μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση					
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Z					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: πήρες μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών συσκέψεων					
Valid	Ναι	4,0	6,7	6,8	6,8
	Όχι	55,0	91,7	93,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
H					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: μίλησες με άλλους ανθρώπους στην περιοχή σου για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	10,0	16,7	16,9	16,9
	Όχι	49,0	81,7	83,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Θ					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: ενημέρωσες το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα					
Valid	Ναι	1,0	1,7	1,7	1,7
	Όχι	58,0	96,7	98,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
I					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: έκανες μια οικονομική ή σε είδος δωρεά					
Valid	Ναι	5,0	8,3	8,5	8,5

	Όχι	54,0	90,0	91,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
K					
Σας έχει προσεγγίσει κάποιος εντός 3 χρονών να: προσφέρθηκες εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	7,0	11,7	11,9	11,9
	Όχι	52,0	86,7	88,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 113. Απόφαση για αναπτυξιακό σχέδιο

Εάν κάποια απόφαση σχετική με κάποιο αναπτυξιακό σχέδιο χρειαζόταν σε αυτήν την κοινότητα, πιστεύεις ότι όλη η κοινότητα θα έπρεπε να κληθεί να αποφασίσει ή θα έπρεπε οι ηγέτες της κοινότητας να πάρουν την απόφαση μόνοι τους;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Οι ηγέτες της κοινότητας πρέπει να αποφασίσουν	15,0	25,0	25,4	25,4
	Όλο το χωριό/κοινότητα θα πρέπει να κληθεί	44,0	73,3	74,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 114. Πνεύμα συμμετοχής

Γενικά, πως θα βαθμολογούσες το πνεύμα συμμετοχής σε αυτό το χωριό/γειτονιά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ χαμηλό	9,0	15,0	15,3	15,3
	Χαμηλό	11,0	18,3	18,6	33,9
	Μεσαίο	26,0	43,3	44,1	78,0
	Υψηλό	10,0	16,7	16,9	94,9
	Πολύ υψηλό	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 115. Επιρροή

Πόση επιρροή θεωρείς πως άτομα όπως εσύ μπορούν να έχουν στο να κάνουν αυτό το χωριό/γειτονιά ένα καλύτερο μέρος για να ζει κάποιος;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ	12,0	20,0	20,3	20,3
	Αρκετά	14,0	23,3	23,7	44,1
	Όχι πολύ	21,0	35,0	35,6	79,7
	Καθόλου	12,0	20,0	20,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 116. Στροφή για βοήθεια

Υποθέστε ότι σε κάποιον στην κοινότητα συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, όπως ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα του. Σε ποιον νομίζετε ότι θα στρεφόταν για βοήθεια σε αυτήν την περίπτωση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	5,0	8,3	8,5	8,5
	Η οικογένεια	46,0	76,7	78,0	86,4
	Οι γείτονες	1,0	1,7	1,7	88,1
	Οι φίλοι	4,0	6,7	6,8	94,9
	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δευτερη απάντηση					
Υποθέστε ότι σε κάποιον στην κοινότητα συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, όπως ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα του. Σε ποιον νομίζετε ότι θα στρεφόταν για βοήθεια σε αυτήν την περίπτωση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	1,0	1,7	1,9	1,9
	Η οικογένεια	6,0	10,0	11,5	13,5
	Οι γείτονες	19,0	31,7	36,5	50,0
	Οι φίλοι	22,0	36,7	42,3	92,3
	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	2,0	3,3	3,8	96,2

	Ο κοινοτικός ηγέτης	1,0	1,7	1,9	98,1
	Ο πολιτικός ηγέτης	1,0	1,7	1,9	100,0
	Total	52,0	86,7	100,0	
Missing	System	8,0	13,3		
Total		60,0	100,0		
Τρίτη απάντηση					
Υποθέστε ότι σε κάποιον στην κοινότητα συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, όπως ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα του. Σε ποιον νομίζετε ότι θα στρεφόταν για βοήθεια σε αυτήν την περίπτωση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Οι γείτονες	14,0	23,3	43,8	43,8
	Οι φίλοι	12,0	20,0	37,5	81,3
	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	4,0	6,7	12,5	93,8
	Ο πολιτικός ηγέτης	2,0	3,3	6,3	100,0
	Total	32,0	53,3	100,0	
Missing	System	28,0	46,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 117. Οικονομική βοήθεια

Υποθέστε ότι ο γείτονας σας υπέφερε από μια οικονομική απώλεια ,ας πούμε (απώλεια σοδειάς).Σε αυτήν την περίπτωση, ποιος νομίζετε ότι θα τον/την βοηθούσε οικονομικά;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	9,0	15,0	15,3	15,3
	Η οικογένεια	42,0	70,0	71,2	86,4
	Οι γείτονες	1,0	1,7	1,7	88,1
	Οι φίλοι	2,0	3,3	3,4	91,5

	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	3,0	5,0	5,1	96,6
	Ο κοινοτικός ηγέτης	1,0	1,7	1,7	98,3
	Η οργάνωση κοινωνικής υποστήριξης στην οποία δεν ανήκει	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δεύτερη απάντηση					
Υποθέστε ότι ο γείτονας σας υπέφερε από μια οικονομική απώλεια, ας πούμε (απώλεια σοδειάς). Σε αυτήν την περίπτωση, ποιος νομίζετε ότι θα τον/την βοηθούσε οικονομικά;					
Valid	Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	2,0	3,3	4,2	4,2
	Η οικογένεια	6,0	10,0	12,5	16,7
	Οι γείτονες	10,0	16,7	20,8	37,5
	Οι φίλοι	28,0	46,7	58,3	95,8
	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	1,0	1,7	2,1	97,9
	Η οργάνωση στην οποία συμμετέχει	1,0	1,7	2,1	100,0
	Total	48,0	80,0	100,0	
Missing	System	12,0	20,0		
Total		60,0	100,0		
Τρίτη απάντηση					
Υποθέστε ότι ο γείτονας σας υπέφερε από μια οικονομική απώλεια, ας πούμε (απώλεια σοδειάς). Σε αυτήν την περίπτωση, ποιος νομίζετε ότι θα τον/την βοηθούσε οικονομικά;					
Valid	Οι γείτονες	13,0	21,7	50,0	50,0
	Οι φίλοι	10,0	16,7	38,5	88,5
	Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	2,0	3,3	7,7	96,2
	Ο πολιτικός ηγέτης	1,0	1,7	3,8	100,0
	Total	26,0	43,3	100,0	

Missing	System	34,0	56,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 118.Εμπιστοσύνη σε δανεισμό

Πιστεύετε ότι σε αυτήν την κοινότητα οι άνθρωποι γενικά εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο σε θέματα προσφοράς και δανεισμού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εμπιστεύονται	28,0	46,7	47,5	47,5
	Δεν εμπιστεύονται	31,0	51,7	52,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 119. Βελτίωση ή όχι εμπιστοσύνης

Πιστεύετε ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί, έχει πάει χειρότερα ή έχει μείνει το ίδιο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καλύτερα	3,0	5,0	5,1	5,1
	Το ίδιο	20,0	33,3	33,9	39,0
	Χειρότερα	36,0	60,0	61,0	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 120. Σύγκριση με άλλες κοινότητες

Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες, πόσο πιστεύεται ότι οι άνθρωποι αυτού του χωριού εμπιστεύονται ό ένας τον άλλο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές	14,0	23,3	23,7	23,7
	Το ίδιο με άλλες κοινότητες/γειτονιές	32,0	53,3	54,2	78,0
	Περισσότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές	13,0	21,7	22,0	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 121. Παραχώρηση χωραφιών για λίγο

Υποθέστε ότι κάποιος από το χωριό έπρεπε να φύγει μακριά για λίγο, μαζί με την οικογένεια του. Σε πίου την ευθύνη θα μπορούσαν να αφήσουν (τα χωράφια τους);					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε άλλο μέλος της οικογένειας	53,0	88,3	89,8	89,8
	Σε γείτονες	2,0	3,3	3,4	93,2
	Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτό το σκοπό	2,0	3,3	3,4	96,6
	Σε κανέναν	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		
Δευτερη απάντηση					
Υποθέστε ότι κάποιος από το χωριό έπρεπε να φύγει μακριά για λίγο, μαζί με την οικογένεια του.					

Σε ποιου την ευθύνη θα μπορούσαν να αφήσουν (τα χωράφια τους);					
Valid	Σε γείτονες	12,0	20,0	80,0	80,0
	Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτό το σκοπό	3,0	5,0	20,0	100,0
	Total	15,0	25,0	100,0	
Missing	System	45,0	75,0		
Total		60,0	100,0		
Τρίτη απάντηση					
Υποθέστε ότι κάποιος από το χωριό έπρεπε να φύγει μακριά για λίγο, μαζί με την οικογένεια του. Σε ποιου την ευθύνη θα μπορούσαν να αφήσουν (τα χωράφια τους);					
Valid	Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτό το σκοπό	4,0	6,7	57,1	57,1
	Σε φίλο	3,0	5,0	42,9	100,0
	Total	7,0	11,7	100,0	
Missing	System	53,0	88,3		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 122. Εναλλακτικές

Υποθέστε ότι ένας φίλος σας σε αυτό το χωριό/γειτονιά είχε τις ακόλουθες εναλλακτικές, ποια θα προτιμούσε εκείνος/η περισσότερο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Να του/της ανήκει να καλλιεργεί 10 στρέμματα γης εξ'ολοκλήρου από μόνος του/της	50,0	83,3	84,7	84,7
	Να του/της ανήκει να καλλιεργεί 25 στρέμματα γης από κοινού με κάποιο άλλο άτομο	9,0	15,0	15,3	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	

Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 123. Φροντίδα παιδιών

Αν ξαφνικά έπρεπε να φύγετε μακριά για μια ή δυο μέρες, σε ποιον θα μπορούσατε να βασιστείτε για την φροντίδα των παιδιών σας;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σε άλλο μέλος της οικογένειας	49,0	83,1	86,0	86,0
	Δεν έχω παιδιά	8,0	13,6	14,0	100,0
	Total	57,0	96,6	100,0	
Missing	System	2,0	3,4		
Total		59,0	100,0		
Δεύτερη απάντηση					
Αν ξαφνικά έπρεπε να φύγετε μακριά για μια ή δυο μέρες, σε ποιον θα μπορούσατε να βασιστείτε για την φροντίδα των παιδιών σας;					
Valid	Σε γείτονες	7,0	11,9	58,3	58,3
	Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά	1,0	1,7	8,3	66,7

	για αυτό το σκοπό				
	Σε φίλο	4,0	6,8	33,3	100,0
	Total	12,0	20,3	100,0	
Missing	System	47,0	79,7		
Total		59,0	100,0		
Τρίτη απάντηση					
Αν ξαφνικά έπρεπε να φύγετε μακριά για μια ή δυο μέρες, σε ποιον θα μπορούσατε να βασιστείτε για την φροντίδα των παιδιών σας;					
Valid	Σε γείτονες	1,0	1,7	33,3	33,3
	Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονιά για αυτό το σκοπό	1,0	1,7	33,3	66,7
	Σε φίλο	1,0	1,7	33,3	100,0
	Total	3,0	5,1	100,0	
Missing	System	56,0	94,9		
Total		59,0	100,0		

Πίνακας 124. Ευημερία

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι οι άνθρωποι εδώ φροντίζουν περισσότερο για την ευημερία κυρίως των δικών τους οικογενειών και δεν ενδιαφέρονται περισσότερο για την ευημερία της κοινότητας/γειτονιάς;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ απόλυτα	28,0	46,7	47,5	47,5
	Συμφωνώ	27,0	45,0	45,8	93,2
	Διαφωνώ	4,0	6,7	6,8	100,0

	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 125. Αφιέρωση χρόνου σε πρόγραμμα

Εαν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονα σας αλλά είχε οφέλη στους άλλους στην κοινότητα, τότε πιστεύετε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρόνο σε αυτό το πρόγραμμα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν θα αφιέρωνε χρόνο	38,0	63,3	64,4	64,4
	Θα αφιέρωνε χρόνο	21,0	35,0	35,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 126. Αφιέρωση χρημάτων σε πρόγραμμα

Εαν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονα σας αλλά είχε οφέλη στους άλλους στην κοινότητα, τότε πιστεύετε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρήματα σε αυτό το πρόγραμμα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν θα αφιέρωνε χρήματα	45,0	75,0	76,3	76,3
	Θα αφιέρωνε χρήματα	14,0	23,3	23,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		

Total		60,0	100,0		
-------	--	------	-------	--	--

Πίνακας 127. Τιμιότητα

Οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτήν την κοινότητα είναι βασικά τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευτεί					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	37,0	61,7	62,7	62,7
	Συμφωνώ απόλυτα	5,0	8,3	8,5	71,2
	Διαφωνώ	16,0	26,7	27,1	98,3
	Διαφωνώ απόλυτα	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 128. Ενδιαφέρον για την ευημερία

Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται πάντα μόνο για την δική τους ευημερία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	43,0	71,7	72,9	72,9
	Συμφωνώ απόλυτα	9,0	15,0	15,3	88,1
	Διαφωνώ	6,0	10,0	10,2	98,3
	Διαφωνώ απόλυτα	1,0	1,7	1,7	100,0

	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 129. Σύγκριση αξιοπιστίας

Τα μέλη αυτής της κοινότητας είναι πιο αξιόπιστα από τα άτομα άλλων κοινοτήτων					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	34,0	56,7	57,6	57,6
	Συμφωνώ απόλυτα	2,0	3,3	3,4	61,0
	Διαφωνώ	20,0	33,3	33,9	94,9
	Διαφωνώ απόλυτα	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 130.Εκμετάλευση

Σε αυτήν την κοινότητα πρέπει κάποιος να είναι άγρυπνος ή κάποιος είναι πιθανόν να τον εκμεταλευτεί					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	34,0	56,7	57,6	57,6
	Συμφωνώ απόλυτα	13,0	21,7	22,0	79,7

	Διαφωνώ	9,0	15,0	15,3	94,9
	Διαφωνώ απόλυτα	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 131. Βοήθεια

Αν έχω πρόβλημα, υπάρχει κάποιος να με βοηθήσει					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	42,0	70,0	71,2	71,2
	Συμφωνώ απόλυτα	12,0	20,0	20,3	91,5
	Διαφωνώ	5,0	8,3	8,5	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 132. Γνώμες

Δεν δίνω σημασία στις γνώμες των άλλων στην κοινότητα					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	23,0	38,3	39,0	39,0
	Συμφωνώ απόλυτα	10,0	16,7	16,9	55,9
	Διαφωνώ	21,0	35,0	35,6	91,5
	Διαφωνώ απόλυτα	5,0	8,3	8,5	100,0

	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 133. Προθυμία για βοήθεια

Οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν αν κάποιος χρειαστεί					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	42,0	70,0	71,2	71,2
	Συμφωνώ απόλυτα	5,0	8,3	8,5	79,7
	Διαφωνώ	10,0	16,7	16,9	96,6
	Διαφωνώ απόλυτα	2,0	3,3	3,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 134. Ευημερία τελευταίων 5 χρόνων

Αυτή η κοινότητα έχει ευημερήσει τα τελευταία πέντε χρόνια					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	33,0	55,0	55,9	55,9
	Συμφωνώ απόλυτα	6,0	10,0	10,2	66,1
	Διαφωνώ	16,0	26,7	27,1	93,2
	Διαφωνώ απόλυτα	4,0	6,7	6,8	100,0

	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 135. Αποδοχή

Αισθάνομαι ότι με έχουν αποδεκτεί ως μέλος αυτής της κοινότητας					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	48,0	80,0	81,4	81,4
	Συμφωνώ απόλυτα	7,0	11,7	11,9	93,2
	Διαφωνώ	2,0	3,3	3,4	96,6
	Διαφωνώ απόλυτα	2,0	3,3	3,4	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 136.Αγροτικός

Αν χάσεις ένα γουρούνι ή μια κατσίκα, κάποιος από το χωριό θα σε βοηθήσει να ψάξεις για αυτό ή θα στο γυρίσει					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ	33,0	55,0	55,9	55,9
	Συμφωνώ απόλυτα	6,0	10,0	10,2	66,1

	Διαφωνώ	17,0	28,3	28,8	94,9
	Διαφωνώ απόλυτα	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 137. Ειρηνική ή συγκρουσιακή

Κατά την άποψη σας, είναι αυτή η κοινότητα γενικά ειρηνική ή συγκρουσιακή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ειρηνική	53,0	88,3	89,8	89,8
	Συγκρουσιακή	6,0	10,0	10,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 138. Σύγκριση με άλλες κοινότητες

Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες, είναι περισσότερο ή λιγότερο συγκρουσιακή αυτή η κοινότητα;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Περισσότερο	4,0	6,7	6,8	6,8
	Το ίδιο	44,0	73,3	74,6	81,4
	Λιγότερο	11,0	18,3	18,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	

Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 139. Συνεισφορά χρημάτων και χρόνου

Οι άνθρωποι σε αυτό τη κοινότητα συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συνεισφέρουν μερικά ή λίγο	30,0	50,0	50,8	50,8
	Συνεισφέρουν ελάχιστα ή καθόλου	29,0	48,3	49,2	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 140. Σύγκριση με άλλες κοινότητες

Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες μέχρι ποιο σημείο οι άνθρωποι σε αυτήν τη κοινότητα συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συνεισφέρουν λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές	5,0	8,3	8,5	8,5
	Συνεισφέρουν περίπου το ίδιο με άλλες κοινότητες/γειτονιές	50,0	83,3	84,7	93,2
	Συνεισφέρουν περισσότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές	4,0	6,7	6,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 141. Σχέσεις κατοίκων

Είναι οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτής της κοινότητας γενικά αρμονικές ή δυσάρεστες;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρμονικές	56,0	93,3	94,9	94,9
	Δυσάρεστες	3,0	5,0	5,1	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 142. Σύγκριση με άλλες κοινότητες

Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες, είναι οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων σε αυτήν την κοινότητα περισσότερο αρμονικές, το ίδιο, ή λιγότερο αρμονικές;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πιο αρμονικές	6,0	10,0	10,2	10,2
	Το ίδιο	49,0	81,7	83,1	93,2
	Λιγότερο αρμονικές	4,0	6,7	6,8	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 143. Βοήθεια σε διαφωνία

Υποθέστε ότι δύο άνθρωποι σε αυτήν την κοινότητα είχαν μια αρκετά σοβαρή διαφωνία

μεταξύ τους. Ποιος πιστεύετε ότι θα βοηθούσε πρωταρχικά να επιλύσουν αυτή τη διαφωνία;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανέας, οι άνθρωποι τα επιλύουν μεταξύ τους	19,0	31,7	32,2	32,2
	Η οικογένεια / μέλη της οικογένειας	28,0	46,7	47,5	79,7
	Οι γείτονες	1,0	1,7	1,7	81,4
	Οι κοινοτικοί ηγέτες	2,0	3,3	3,4	84,7
	Οι θρησκευτικοί ηγέτες	1,0	1,7	1,7	86,4
	Οι δικαστικοί ηγέτες	8,0	13,3	13,6	100,0
	Total	59,0	98,3	100,0	
Missing	System	1,0	1,7		
Total		60,0	100,0		

Πίνακας 144. Πυρηνικές οικογένειες

πυρηνικές οικογένειες					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	οχι	16,0	27,1	27,1	27,1
	ναι	43,0	72,9	72,9	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	

Πίνακας 145. Συμμετοχή στις οργανώσεις του αρχηγού

Οργανωση στο δημο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	mi energo melos	47,0	79,7	79,7	79,7
	energo melos	12,0	20,3	20,3	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	

Πίνακας 146. Επαγγέλματα

Κωδικοποίηση επαγγελμάτων HBSC					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Επιστημονικά,καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα(μη χειρονακτικά)	9,0	15,3	15,3	15,3
	Κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι & ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά)	23,0	39,0	39,0	54,2
	Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες(χειρονακτικά επαγγέλματα)	2,0	3,4	3,4	57,6
	Οικονομικά ενεργοί αλλά μη ταξινομήσιμοι στις παραπάνω κατηγορίες	6,0	10,2	10,2	67,8
	Οικονομικά μη ενεργοί (πχ.ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές& φοιτητές,οικιακά)	19,0	32,2	32,2	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	

Πίνακας 147. Φύλο συζύγων

Γυναικες-συζυγοι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	όχι	31,0	52,5	58,5	58,5
	ναι	22,0	37,3	41,5	100,0
	Total	53,0	89,8	100,0	
Missing	System	6,0	10,2		
Total		59,0	100,0		

Πίνακας 148. Κώδικοποίηση εκπαίδευσης αρχηγών του κάθε νοικοκυριού

Κωδικοποίηση εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	χαμηλη εκπαίδευση	12,0	20,3	20,3	20,3
	μετρια εκπαίδευση	37,0	62,7	62,7	83,1
	υψηλή εκπαίδευση	9,0	15,3	15,3	98,3
	εκπαίδευση σε εξελιξη	1,0	1,7	1,7	100,0
	Total	59,0	100,0	100,0	

2. ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΩΝ

Πίνακας 149. Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το με το φύλο του αρχηγού των νοικοκυριών

Chi-Square Tests			
	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	0,358	1	0,549
Continuity Correction ^b	0,073	1	0,785
Likelihood Ratio	0,355	1	0,55
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	0,352	1	0,552

N of Valid Cases

59

Πίνακας 150. Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με τον τύπο του σπιτιού των νοικοκυριών

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p- value
Pearson Chi-Square	4,2	3,0	0,237
Likelihood Ratio	3,7	3,0	0,3
Linear-by-Linear Association	1,1	1,0	0,3
N of Valid Cases	59,0		

Πίνακας 151. Συσχέτιση των πυρηνικών οικογενειών με τις σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτής της κοινότητας αν είναι αρμονικές ή δυσάρεστες

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	0,062	1	0,804
Continuity Correction ^b	0,00	1	1,00
Likelihood Ratio	0,59	1	0,808
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	0,061	1	0,805
N of Valid Cases	59		

Πίνακας 152. Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το επάγγελμα του αρχηγού των νοικοκυριών

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	15,107	4	0,004
Likelihood Ratio	13,947	4	0,007
Linear-by-Linear Association	0,938	1	0,333
N of Valid Cases	59		

Πίνακας 153. Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με την κατηγορία μέλους των νοικοκυριών τις γυναίκες σύζυγοι

Chi-Square Tests			
	TIMH	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	3,111	1	0,078
Continuity Correction ^b	2,017	1	0,156
Likelihood Ratio	3,378	1	0,066
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	3,052	1	0,081
N of Valid Cases	53		

Πίνακας 154. Συσχέτιση εκπαίδευσης του αρχηγού των νοικοκυριών με την στροφή για βοήθεια σε κάποιον από την κοινότητα σε περίπτωση θανάτου του πατέρα του

Chi-Square Tests			
	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	24,6	12	0,017
Likelihood Ratio	16,3	12	0,177
Linear-by-Linear Association	2,6	1	0,105
N of Valid Cases	59		

Πίνακας 155. Συσχέτιση επάγγελμα του αρχηγού του κάθε νοικοκυριού με το αν οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτήν την γειτονιά είναι βασικά τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευθεί

Chi-Square Tests			
	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p- value
Pearson Chi-Square	12,4	12	0,412
Likelihood Ratio	9,3	12	0,676
Linear-by-Linear Association	0,1	1	0,748
N of Valid Cases	59		

Πίνακας 156. Συσχέτιση του βαθμού συμμετοχής στις οργανώσεις του δήμου με το επίπεδο εκπαίδευσης του αρχηγού των νοικοκυριών

Chi-Square Tests			
------------------	--	--	--

	ΤΙΜΗ	ΒΑΘΜΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	p-value
Pearson Chi-Square	6,6	3	0,086
Likelihood Ratio	8,6	3	0,035
Linear-by-Linear Association	4,3	1	0,038
N of Valid Cases	59		

Πίνακας 157. Ποια η σχέση με το νοικοκυριό

Ποια είναι η σχέση με τον ηγέτη του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΡΧΗΓΟΣ	59	18,4	33,0	33,0
	ΣΥΖΥΓΟΣ	41	12,8	22,9	55,9
	ΓΙΟΣ/ΚΟΡΗ	60	18,7	33,5	89,4
	ΜΗΤΕΡΑΣ/ΠΑΤΕΡΑΣ	14	4,4	7,8	97,2
	ΑΔΕΡΦΟΣ/ΑΔΕΡΦΗ	3	0,9	1,7	98,9
	ΘΕΙΟΣ/ΘΕΙΑ	2	0,6	1,1	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 158. Φύλο

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΡΧΗΓΟΣ	93	29,0	52,0	52,0

	ΘΗΛΥ	86	26,8	48,0	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 159. Ηλικία

Ηλικία			
		Frequency	Percent
Valid	1-15 χρονών	30	9
	16-30 χρονών	46	14,6
	31-45 χρονών	38	11,7
	46-60 χρονών	32	9,7
	61-90 χρονών	33	10,8
	Total	179	55,8
Missing	System	142	44,2
Total		321	100,0

Πίνακας 160. Οικογενειακή κατάσταση

Ποια είναι η οικογενειακή κατάσταση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΓΓΑΜΟΣ	92	28,7	51,4	51,4
	ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΗΣΗ	2	0,6	1,1	52,5

	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	2	0,6	1,1	53,6
	ΧΗΡΑ	10	3,1	5,6	59,2
	ΑΓΑΜΟΣ	73	22,7	40,8	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 161. Είναι ο/η σύζυγος μέλος του νοικοκυριού

Είναι ο/η σύζυγος αυτή τη στιγμή μέλος του νοικοκυριού;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	94	29,3	100,0	100,0
Missing	System	227	70,7		
Total		321	100,0		

Πίνακας 162. Εργασία

Εργασία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγρότης	11	3,4	6,1	6,1
	Έμπορος	12	3,7	6,7	12,8
	Τεχνίτης	4	1,2	2,2	15,1
	Ιδιωτικός τομέας ανειδίκευτος	12	3,7	6,7	21,8
	Ιδιωτικός τομέας ειδικευμένος	28	8,7	15,6	37,4
	Δημόσιος τομέας	1	0,3	0,6	38,0

	ανειδίκευτος				
	Δημόσιος τομέας ειδικευμένος	9	2,8	5,0	43,0
	Οικονομικά ενεργός(μη ταξιν)	10	3,1	5,6	48,6
	Οικονομικά μη ενεργός(μαθητής,οικ)	92	28,7	51,4	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 163. Κωδικοποίηση επαγγελμάτων HBSC

Κωδικοποίηση επαγγελμάτων HBSC					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Επιστημονικά,καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα(μη χειρονακτικά)	12	3,7	6,7	6,7
	Κατώτεροι διοικητικοί υπάλληλοι & ειδικευμένοι επαγγελματίες(μη χειρονακτικά)	50	15,6	27,9	34,6
	Ειδικευμένοι εργάτες	4	1,2	2,2	36,9
	Ημι-ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες(χειρονακτικά επαγγέλματα)	11	3,4	6,1	43,0
	Οικονομικά ενεργοί αλλά μη ταξινομήσιμοι στις παραπάνω κατηγορίες	10	3,1	5,6	48,6

	Οικονομικά μη ενεργοί (πχ.ανάπηροι, χρόνια ασθενείς, συνταξιούχοι, μαθητές& φοιτητές,οικιακά)	92	28,7	51,4	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 164. Εργάζεστε αυτή τη στιγμή

Εργάζεστε αυτή την στιγμή;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	78	24,3	43,6	43,6
	OXI	101	31,5	56,4	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 165. Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης

Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αναλφάβητος	3	0,9	1,7	1,7
	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	20	6,2	11,2	12,8
	Κατώτερη	20	6,2	11,2	24,0

	δευτεροβάθμια				
	Ανώτερη δευτεροβάθμια	19	5,9	10,6	34,6
	Μεταδευτεροβάθμια	44	13,7	24,6	59,2
	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	21	6,5	11,7	70,9
	Άλλο (σε εξέλιξη)	52	16,2	29,1	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 166. Κωδικοποίηση εκπαίδευσης

Κωδικοποίηση εκπαίδευσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	χαμηλή εκπαίδευση	23	7,2	12,8	12,8
	μετρια εκπαίδευση	83	25,9	46,4	59,2
	υψηλή εκπαίδευση	21	6,5	11,7	70,9
	εκπαίδευση σε εξέλιξη	52	16,2	29,1	100,0
	Total	179	55,8	100,0	
Missing	System	142	44,2		
Total		321	100,0		

Πίνακας 167. Πόσο καιρό μένουν στην Επισκοπή

Διάστημα που μένουν στην Επισκοπή			
		Frequency	Percent
Valid	1-10 έτη	36	11
	11-30 έτη	70	20,8
	31-50 έτη	36	11
	51-90 έτη	37	13
	Total	179	55,8
Missing	System	142	44,2
Total		321	100,0

Πίνακας 168. Μέλος

Μέλος					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρχηγός	18	7,6	58,1	58,1
	Σύζυγος	10	4,2	32,3	90,3
	Γιος/κόρη	2	0,8	6,5	96,8
	Μητέρα/πατερας	1	0,4	3,2	100,0
	Total	31	13,1	100,0	
Missing	System	205	86,9		
Total		236	100,0		

Πίνακας 169. Όνομα οργάνωσης

Όνομα οργάνωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		205	86,864	86,864	86,864407
	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ	3	1,2712	1,2712	88,135593
	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	3	1,2712	1,2712	89,40678
	ΕΡΓΑΝΗ	4	1,6949	1,6949	91,101695
	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	1	0,4237	0,4237	91,525424
	ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	11	4,661	4,661	96,186441
	ΠΑΣΟΚ	1	0,4237	0,4237	96,610169
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	6	2,5424	2,5424	99,152542
	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ	1	0,4237	0,4237	99,576271
	ΤΟΣΥΝ	1	0,4237	0,4237	100
	Total	236	100	100	

Πίνακας 170. Τύπος οργάνωσης

Τύπος οργάνωσης					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτικοί συναιτερισμοί	3	1,3	9,7	9,7
	Εργατικό σωματείο	1	0,4	3,2	12,9

	Ομάδα πολιτών	11	4,7	35,5	48,4
	Πολιτιστικοί σύλλογοι	6	2,5	19,4	67,7
	Πολιτικές οργανώσεις	1	0,4	3,2	71,0
	Ομάδες νέων	1	0,4	3,2	74,2
	Ομάδες γυναικών	4	1,7	12,9	87,1
	Ομάδες γονέων	1	0,4	3,2	90,3
	Αθλητικές ομάδες	3	1,3	9,7	100,0
	Total	31	13,1	100,0	
Missing	System	205	86,9		
Total		236	100,0		

Πίνακας 171. Βαθμός συμμετοχής

Βαθμός συμμετοχής					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ηγέτης	1	0,4	3,2	3,2
	Πολύ ενεργός	13	5,5	41,9	45,2
	Μερικές φορές ενεργός	17	7,2	54,8	100,0
	Total	31	13,1	100,0	
Missing	System	205	86,9		
Total		236	100,0		

Παράρτημα 1Γ
Ερωτηματολόγιο Νοικοκυριού

Διάρκεια της Συνέντευξης

Ωρα έναρξης: _____

Ωρα Λήξης: _____

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ:

1.1. Κράτος _____

1.2. Περιφέρεια _____

1.3. Νομαρχία _____

1.4. Πόλη /Χωριό _____

1.5 Τύπος περιοχής: Αστική

Ημιαστική

Αγροτική

Δύσκολη πρόσβαση

1.6 Τοποθεσία: Μονάδα _____
Αριθμός _____

1.7 Διεύθυνση ερωτώμενου νοικοκυριού:

Κοινότητα _____
Οδός _____
Αριθμός _____
Άλλες λεπτ _____

Συνεντευκτής: _____ Επιβλέπων: _____

2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

2.1 Τύπος κατοικίας (μόνο παρατήρηση)

Μονοκατοικία 1
Σπίτι με εσωτερική αυλή 2
Διαμέρισμα 3
Γκαρσονιέρα 4
Άλλο (προσδιορίστε) 5

2.2 Ποιό είναι το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε για την πλειοψηφία των εξωτερικών τοίχων του σπιτιού ή του κτιρίου;

Τσιμεντόλιθος/Τούβλο/Πέτρα/μπετόν/τσιμέντο 1
Ξύλο 2
Πλίνθος/καλαμωτή με λάσπη 3
Καλάμι/Αχυρο/Κλαδιά 4
Χωρίς τοίχους 5
Άλλο (προσδιορίστε) 6

2.3 Ποιό είναι το υλικό κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στη στέγη αυτού του σπιτιού;

Μπετόν/τσιμέντο 1
Κεραμίδια 2

Μέταλλο (τσίγκος, αλουμίνιο)	☐	3
Ξύλο	☐	4
Αχυρα ή καλάμια	☐	5
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	6

2.4 Ποιο είναι τα υλικά κατασκευής που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στο δάπεδο αυτού του σπιτιού;

Μπετόν/τσιμέντο	☐	1
Πλακάκι, τούβλο, γρανίτης	☐	2
Ξύλο	☐	3
Πλαστικό	☐	4
Χώμα, άμμος	☐	5
Καλάμια	☐	6
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	7

2.5 Πόσα δωμάτια χρησιμοποιούνται από αυτό το νοικοκυριό μόνο για ύπνο;

2.6 Ποιόν τύπο υπηρεσιών υγιεινής χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο νοικοκυριό?

Συνδεδεμένο με κεντρική αποχέτευση	☐	1
Συνδεδεμένο με σηπτικό βόθρο	☐	2
Τίποτα	☐	3
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	4

2.7 Ποια είναι η κύρια πηγή υδροδότησης για αυτό το νοικοκυριό;

Δίκτυο κεντρικής ύδρευσης	☐	1
Ιδιωτικό πηγάδι	☐	2

Δημόσιο πηγάδι	☐	3
Δημόσια πηγή	☐	4
Ποτάμι ή ρυάκι	☐	5
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	6

2.8 Πως διαθέτει αυτό το νοικοκυριό τα περισσότερα από τα σκουπίδια του;

Δημόσια υπηρεσία καθαριότητας	☐	1
Ιδιωτική υπηρεσία καθαριότητας	☐	2
Απόρριψη σε εγκαταλεημένες περιοχές	☐	3
Απόρριψη σε ποτάμι, ρέμα, θάλασσα	☐	4
Κάψιμο και/ή θάψιμο	☐	5
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	6

2.9 Ποιο τύπο φωτισμού χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο νοικοκυριό;

Ηλεκτρισμός (Δημόσια πηγή)	☐	1
Ηλεκτρισμός (Ιδιωτική πηγή)	☐	2
Ηλεκτρισμός (συνδυασμός δημόσιας και ιδιωτικής)	☐	3
Μόνο κυροζίνη, φυσικό αέριο, κεριά	☐	4
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	5

2.10 Αυτό το σπίτι είναι

Ιδιόκτητο και πλήρως αποπληρωμένο	☐	1
Ιδιόκτητο με υποθήκη	☐	2

Νοικιασμενο	☐	3
Παραχωρημένο ως ανταλλαγή υπηρεσιών	☐	4
Καταπατημένο	☐	5
Άλλο (προσδιορίστε)	☐	6

ΑΡΙΘΜΟΣ	2.11 Καταγράψτε όλα τα ονόματα των ατόμων του νοικοκυριού (γράψτε πρώτα την ηγεσία του νοικοκυριού, χρήση μόνο πρώτων ονομάτων) Όνομα	2.12 Ποια είναι η σχέση με την ηγεσία του νοικοκυριού? (Χρήση κωδικών) Κωδικός	2.13 Φύλο Άρρεν .1 Θήλυ...2	2.14 Πόσο ετών είναι? Ετη	2.15 Ποια είναι η συζυγική κατάσταση? Έγγαμος.....1 Συγκατοίκηση 2 Διαζευγμένη3→2. 17 Χήρος/α4→2. 17 Άγαμος/η5→2. 17	2.16 Είναι ο σύζυγος μέλος του νοικοκυριού? Εάν ναι, χρησιμοποιήστε αριθμό συζύγων Εάν όχι γράψτε 99	2.17 Επάγγελμα (Χρήση κωδικών) Κωδικός	2.18 Εργάζεστε αυτήν την στιγμή? Ναι.....1 Όχι.....2	2.19 Ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης? Χρήση κωδικών	2.20 Πόσα χρόνια μένει σε αυτήν την κοινότητα? Έτη
01										
02										
03										
04										
05										
06										

07									
08									
09									
10									

Κωδικοί για την ερώτηση 2.12

Αρχηγός01	Εγγονός/η.....08	Ξάδελφος/η..... 15
Σύζυγος.....02	Παππούς/γιαγιά.....09	Άλλη συγγένεια..... 16
Γιος/Κόρη.....03	Πεθερός/α.....10	Παιδιά από άλλη οικογένεια.. 17
Πατέρας/Μητέρα.....04	Γαμπρός/νύφη.....11	Άλλη συγγένεια..... 18
Αδελφή/Αδελφός.....05	Κουνιάδα/κουνιάδος.....12	Ενοικιαστές..... 19
Προγονός/προγονή.....06	Ανιψιός/α.....13	Άλλοι μη συγγενείς..... 20
Πατριός/μητριά.....07	Θεός/α.....14	

Κωδικοί για την ερώτηση 2.17

Αγρότης..... 1	Ιδιωτικός τομέας:
Ψαράς.....2	Ανειδίκευτος ..6
Έμπορος.....3	Ειδικευμένος ..7
Κατασκευές:	Δημόσιος Τομέας:
τεχνίτης..... 4	Ανειδίκευτος ..8
Βιοτέχνης.....5	Ειδικευμένος ..9
	Άλλο.....10

Κωδικοί για την ερώτηση 2.19

Αναλφάβητος.....1
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....2
Κατώτερη Δευτεροβάθμια.....3
Ανώτερη Δευτεροβάθμια.....4
Μεταδευτεροβάθμια.....5
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....6
Διδακτορικές Σπουδές.....7
Άλλο.....8

4. ΔΟΜΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τώρα θα ήθελα να σας κάνω κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το πώς αισθάνεστε για αυτό το χωριό/ γειτονιά και πως λαμβάνεται μέρος στις δραστηριότητες της κοινότητας.

Με _____ τον _____ όρο κοινότητα,εννοώ _____

_____ (εισάγετε τον κατά γενική ομολογία ορισμό από το προφίλ της κοινότητας).

4A. Οργανωτική συνοχή και χαρακτηριστικά

4A.1 Είστε εσείς ή κάποιος άλλος από το νοικοκυριό σας, μέλος σε κάποιες ομάδες, οργανισμούς ή οργανώσεις (Ερευνήστε: Ποιος από το νοικοκυριό ανήκει σε ποια ομάδα? Υπάρχουν κάποιες άλλες ομάδες ή ανεπίσημες οργανώσεις στις οποίες εσείς ή κάποιος από νοικοκυριό σας ανήκει; ωδικοποιήστε τα παρακάτω και καταγράψτε τα στο γενεόγραμμα.)

Αν το νοικοκυριό δεν είναι μέλος σε κάποια ομάδα προχωρήστε στη ερώτηση 4

4A.2 Θεωρείτε ότι εσείς/μέλος του νοικοκυριού συμμετέχει ενεργά στην ομάδα π.χ. παρακολουθώντας συναντήσεις ή προσφέροντας εθελοντικά το χρόνο σας με διάφορους τρόπους, ή είστε σχετικά ανενεργός;

Παρακαλώ καταγράψτε στον πίνακα με βάσει τον τύπο οργάνωσης σε ποιες ομάδες συμμετέχετε εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού σας.

Μέλος νοικοκυριού (χρησιμοποιήστε κώδικα καταλόγων)	Όνομα οργάνωσης	Τύπος οργάνωσης (χρησιμοποιήστε τους παρακάτω κωδικούς)	Βαθμός συμμετοχής (χρησιμοποιήστε τους παρακάτω κωδικούς)

Τύπος Οργάνωσης

Αγροτικοί συνεταιρισμοί	1	Πολιτιστικοί Σύλλογοι	11
Εμπορικοί Σύλλογοι/Επιχειρηματική ομάδα	2	Πολιτικές οργανώσεις	12
Επαγγελματικοί Σύλλογοι	3	Ομάδες νέων	13
Εργατικό Σωματείο	4	Ομάδες γυναικών	14
Πιστωτική/οικονομική ομάδα	5	Ομάδες γονέων	15
Υπηρεσία Υδρευσης/καθαριότητας	6	Σχολικές επιτροπές	16
Οργάνωση γειτονιάς/κοινότητας	7	Επιτροπές υγείας	17
Ομάδα πολιτών	8	Αθλητικές ομάδες	18
Μη κυβερνητικές οργανώσεις	9	Άλλο	19
Θρησκευτικές οργανώσεις	10		

Βαθμός Συμμετοχής

Ηγέτης	1
Πολύ ενεργός	2
Μερικές φορές ενεργός	3
Καθόλου ενεργός	4

4A.3 Ποια από αυτές τις ομάδες είναι η σημαντικότερη στο νοικοκυριό σας (καταγράψτε σε λίστα μέχρι και τρεις ομάδες αναφέρατε όνομα και κωδικοποιήστε τύπο οργάνωσης.)

Ομάδα 1: _____

Ομάδα 2: _____

Ομάδα 3: _____

Τώρα θα σας κάνω μερικές ερωτήσεις σχετικά με τα μέλη αυτών των ομάδων στις οποίες συμμετέχετε εσείς ή κάποιο μέλος από το νοικοκυριό σας.

Διαβάζετε ξανά τις ομάδες που έχουν αναφερθεί προηγουμένως

4A.4 Συνολικά, είναι οι ίδιοι άνθρωποι μέλη σε αυτές τις τρεις διαφορετικές ομάδες ή υπάρχει μικρή επικάλυψη στην ιδιότητα μέλους?

Μικρή επικάλυψη 1

Μερική επικάλυψη 2

Πολύ επικάλυψη 3

		Ομάδα		
		1	2	3
A	Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως από το ίδιο συγγενικό περιβάλλον? NAI 1 OXI 2			
B	Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας θρησκείας? NAI 1 OXI 2			
Γ	Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως του ίδιου φύλου? NAI 1 OXI 2			
Δ	Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως ίδιας πολιτικής άποψης ή ανήκουν στο ίδιο πολιτικό κόμμα? NAI 1 OXI 2			
E	Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επάγγελμα? NAI 1 OXI 2			
Z	Τα μέλη των ομάδων είναι κυρίως της ίδιας ηλικιακής ομάδας? NAI 1 OXI 2			
H	Τα μέλη των ομάδων έχουν κυρίως το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης? NAI 1 OXI 2			

4A.5 Πως συνήθως οι ομάδες παίρνουν αποφάσεις;

Ομάδες				
1	2	3		
Ο αρχηγός της ομάδας αποφασίζει και ενημερώνει τα άλλα μέλη			1	
Ο αρχηγός της ομάδας ρωτά την γνώμη των μελών και μετά αποφασίζει			2	
Όλα τα μέλη συνεδριάζουν και αποφασίζουν ομόφωνα.			3	
Άλλο			4	

4A.6 Συνολικά, πόσο αποτελεσματική είναι η ηγεσία της ομάδας?

Ομάδες				
1		2	3	
Πολύ αποτελεσματική		1		
Μέτρια αποτελεσματική		2		
Λίγο αποτελεσματική		3		

4A.7 Πιστεύετε πως με το να ανήκετε σε αυτήν την ομάδα έχετε αποκτήσει νέες δεξιότητες ή έχετε μάθει κάτι σημαντικό?

Ομάδες			
1	2	3	
			ΝΑΙ 1
			ΟΧΙ 2

4B. Δίκτυα και Οργανώσεις Αμοιβαίας Υποστήριξης

Τώρα θα σας κάνω κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το πως λειτουργεί η κοινότητα και με ποιο τρόπο αντιμετωπίζει τα προβλήματα.

4B.1 Εάν το Δημοτικό Σχολείο της κοινότητας/γειτονιάς σας δεν είχε δάσκαλο για μεγάλο χρονικό διάστημα, ας υποθέσουμε έξι μήνες ή και περισσότερο, ποιό άνθρωποι από αυτήν την κοινότητα/γειτονιά πιστεύετε ότι θα αποφάσιζαν να δράσουν για αυτό?

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Κανείς δεν θα έπαινε την πρωτοβουλία (αν η απάντηση είναι ναι πήγαινε στην ερ.4B.3)	☐ 1	☐ 2
Τοπική/δημοτική αρχή	☐ 1	☐ 2

Φορείς κοινότητας/γειτονιάς 1 2

Οι γονείς των μαθητών 1 2

Ολόκληρο το χωριό/γειτονιά 1 2

Άλλο (προσδιορίστε) 1 2 _____

4B.2 Ποιος θα έπαιρνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης)?

4B.3 Εάν υπήρχε ένα πρόβλημα που θα επηρέαζε ολόκληρο την κοινότητα/γειτονιά, για παράδειγμα (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: “ασθένεια σοδιάς”; ΑΣΤΙΚΟΣ: “βιαιότητα”), ποιοι νομίζεις ότι θα συνεργάζονταν για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση?

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Κάθε άτομο/οικογένεια θα αντιμετώπιζε το πρόβλημα μεμονωμένα (αν ναι, πήγαινε στο κεφ. 4C)	☐ 1	☐ 2
Οι γείτονες μεταξύ τους	☐ 1	☐ 2
Τοπική αρχή/ Δημοτικοί Σύμβουλοι	☐ 1	☐ 2
Όλοι οι ηγέτες της κοινότητας ενεργώντας μαζί	☐ 1	☐ 2
Ολόκληρη η κοινότητα/γειτονιά	☐ 1	☐ 2
Άλλο (προσδιορίστε)	☐ 1	☐ 2 _____

4B.4 Ποιος θα έπαιρνε την πρωτοβουλία (να ενεργήσει ως ηγέτης)?

4Γ. Αποκλεισμός

4Γ.1 Συνήθως υπάρχουν διαφορές μεταξύ των ανθρώπων που συμβιώνουν στην ίδια κοινότητα/γειτονιά. Μέχρι πιο σημείο τείνουν οι διαφορές αυτές να διχάζουν την κοινότητα/γειτονιά;

		Καθόλου	Μερικές φορές	Πάρα πολύ
A	Διαφορές στην εκπαίδευση	☐ 1	☐ 2	☐ 3
B	Διαφορές στην ευημερία/ κατοχή υλικών αγαθών	☐ 1	☐ 2	☐ 3
Γ	Κτηματικές διαφορές	☐ 1	☐ 2	☐ 3
Δ	Διαφορετική κοινωνική θέση	☐ 1	☐ 2	☐ 3
E	Διαφορές μεταξύ των δύο φύλων	☐ 1	☐ 2	☐ 3
ΣΤ	Χάσμα γενεών	☐ 1	☐ 2	☐ 3
Z	Διαφορές μεταξύ των παλιών κατοίκων και αυτών που κατοίκησαν πρόσφατα την περιοχή	☐ 1	☐ 2	☐ 3
H	Διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις	☐ 1	☐ 2	☐ 3
Θ	Θρησκευτικές διαφορές	☐ 1	☐ 2	☐ 3
I	Διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο	☐ 1	☐ 2	☐ 3
K	Άλλο (προσδιορίστε)	☐ 1	☐ 2	☐ 3

4Γ.2 Αυτές οι διαφορές προκαλούν προβλήματα;

ΝΑΙ 1

ΟΧΙ 2 (πήγαινε στη ερώτηση 4Γ.5)

4Γ.3 Πως αντιμετωπίζονται συνήθως αυτά τα προβλήματα?

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
A	Οι άνθρωποι τα επιλύουν μεταξύ τους	☐ 1	☐ 2
B	Μεσολαβούν τα μέλη των οικογενειών/νοικοκυριών	☐ 1	☐ 2
Γ	Με την μεσολάβηση των γειτόνων	☐ 1	☐ 2
Δ	Με τη μεσολάβηση ηγετών της κοινότητας	☐ 1	☐ 2
E	Με τη μεσολάβηση θρησκευτικών ηγετών	☐ 1	☐ 2
ΣΤ	Με τη μεσολάβηση δικαστηρίων	☐ 1	☐ 2

4Γ.4 Έχουν τέτοια προβλήματα συχνά οδηγήσει σε βια?

ΝΑΙ 1

ΟΧΙ 2

4Γ.5 Υπάρχουν κάποιες ομάδες/οργανώσεις που έχουν αρνηθεί σε εσάς ή σε μέλη της οικογένειάς σας περιστασιακά να σας προσφέρουν υπηρεσίες;

ΝΑΙ 1

ΟΧΙ 2

Αν ΝΑΙ ποιες;

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
A	Εκπαίδευση/Σχολεία	☐ 1	☐ 2
B	Υπηρεσίες υγείας/κλινικές	☐ 1	☐ 2
Γ	Βοήθεια στο σπίτι	☐ 1	☐ 2
Δ	Επαγγελματική κατάρτιση/ απασχόληση	☐ 1	☐ 2
E	Πίστωση/ χρηματοδότηση	☐ 1	☐ 2

ΣΤ	Μαζική μεταφορά	☐ 1	☐ 2
Z	Παροχή νερού	☐ 1	☐ 2
H	Υπηρεσίες καθαριότητας	☐ 1	☐ 2
Θ	Προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών	☐ 1	☐ 2
I	Δικαιοσύνη /επίλυση διαφορών	☐ 1	☐ 2
K	Ασφάλεια / αστυνομικές υπηρεσίες	☐ 1	☐ 2

4Γ.6 Πιστεύετε πως υπάρχουν άλλες οικογένειες στην κοινότητα που αντιμετωπίζουν τέτοιου είδους προβλήματα πρόσβασης; Εάν ΝΑΙ, σε τι ποσοστό είναι αποκλεισμένες οι οικογένειες?

		Είναι και άλλοι αποκλεισμένοι; ΝΑΙ =1 ΟΧΙ =-2	Ισοστό αποκλεισμένων οικογενειών <25%=1 25-50%=2 51-75%=3 76-99%=4 100%=5
A	Εκπαίδευση/Σχολεία		
B	Υπηρεσίες υγείας/κλινικές		
Γ	Βοήθεια στο σπίτι		
Δ	Επαγγελματική κατάρτιση/ απασχόληση		
E	Πίστωση/ χρηματοδότηση		
ΣΤ	Μαζική μεταφορά		
Z	Παροχή νερού		
H	Υπηρεσίες καθαριότητας		
Θ	Προγράμματα εκπαίδευσης αγροτών		
I	Δικαιοσύνη /επίλυση διαφορών		
K	Ασφάλεια / αστυνομικές υπηρεσίες		

4Γ.7 Ποιες είναι οι αιτίες ή τα κριτήρια που κάποιοι άνθρωποι είναι αποκλεισμένοι από αυτές τις υπηρεσίες?

		<u>ΝΑΙ</u>	<u>ΟΧΙ</u>
A	Επίπεδο εισοδήματος	☐ 1	☐ 2
B	Επάγγελμα	☐ 1	☐ 2
Γ	Κοινωνική θέση (τάξη)	☐ 1	☐ 2
Δ	Ηλικία	☐ 1	☐ 2
E	Φύλο	☐ 1	☐ 2
ΣΤ	Φυλή/εθνικότητα	☐ 1	☐ 2

Z	Γλώσσα	☐	1	☐	2
H	Θρησκευτικά πιστεύω	☐	1	☐	2
Θ	Πολιτικές πεποιθήσεις	☐	1	☐	2
I	Έλεμμα εκπαίδευσης	☐	1	☐	2

4Δ. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

4Δ.1 Τον περασμένο χρόνο, πόσο συχνά τα μέλη αυτής της κοινότητας/γειτονιάς έχουν συγκεντρωθεί και από κοινού έχουν διατυπώσει αίτημα στους κρατικούς άρχοντες ή στους πολιτικούς ηγέτες με στόχο την ανάπτυξη του χωριού τους;

Ποτέ	☐	1	(πήγαινε στην ερώτηση 4Δ3)
Μια φορά	☐	2	
Μερικές φορές	☐	3	
Συχνά	☐	4	☐ 1 (πήγαινε στην ερώτηση 4D.3)

4Δ.2 Ήταν αυτή η δράση/ ή οποιαδήποτε από αυτές τις δράσεις επιτυχημένες?

Ναι, ήταν όλες επιτυχημένες	☐	1
Κάποιες ήταν επιτυχημένες και κάποιες όχι	☐	2
Όχι, καμιά δεν ήταν επιτυχής	☐	3

4Δ.3 Πόσο συχνά το περασμένο έτος συμμετείχατε μαζί με άλλους στην κοινότητα/γειτονιά στο να απευθύνετε ένα ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος?

Ποτέ	☐	1
Μια φορά	☐	2
Μερικές φορές	☐	3
Συχνά	☐	4

4Δ.4 Τα τελευταία τρία χρόνια έχεις προσωπικά κάνει κάποιο από τα παρακάτω πράγματα:

		ΝΑΙ		ΟΧΙ	
A	Ψηφίσει σε εκλογές	☐	1	☐	2
B	Συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο	☐	1	☐	2
Γ	Είχες προσωπική επαφή με ένα ισχυρό πρόσωπο	☐	1	☐	2
Δ	Έκανες τα Μ.Μ.Ε να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα	☐	1	☐	2
E	Συμμετείχες ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία	☐	1	☐	2
ΣΤ	Έλαβες μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση	☐	1	☐	2
Z	Πήρες μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών Συσκέψεων	☐	1	☐	2
H	Μίλησες με άλλους ανθρώπους στην περιοχή σου για ένα Πρόβλημα	☐	1	☐	2
Θ	Ενημέρωσες το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα	☐	1	☐	2
I	Έκανες μια οικονομική ή σε είδος δωρεά	☐	1	☐	2
K	Προσφέρθηκες εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση	☐	1	☐	2

4D.5 Σας έχει προσεγγίσει κάποιος προσωπικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών χρόνων ο οποίος σου ζήτησε να κάνεις κάτι από τ' ακόλουθα:

		ΝΑΙ		ΟΧΙ	
A	Ψηφίσει σε εκλογές	☐	1	☐	2
B	Συμμετάσχει ενεργά σε ένα σύλλογο	☐	1	☐	2
Γ	Είχες προσωπική επαφή με ένα ισχυρό πρόσωπο	☐	1	☐	2
Δ	Έκανες τα Μ.Μ.Ε να ενδιαφερθούν για ένα πρόβλημα	☐	1	☐	2
E	Συμμετείχες ενεργά σε μια ενημερωτική εκστρατεία	☐	1	☐	2
ΣΤ	Έλαβες μέρος σε μια πορεία διαμαρτυρίας ή διαδήλωση	☐	1	☐	2
Z	Πήρες μέρος σε μια διαμαρτυρία ή διακοπή κυβερνητικών Συσκέψεων	☐	1	☐	2
H	Μίλησες με άλλους ανθρώπους στην περιοχή σου για ένα Πρόβλημα	☐	1	☐	2
Θ	Ενημέρωσες το δικαστήριο ή την αστυνομία για ένα πρόβλημα	☐	1	☐	2
I	Έκανες μια οικονομική ή σε είδος δωρεά	☐	1	☐	2
K	Προσφέρθηκες εθελοντικά σε μια φιλανθρωπική οργάνωση	☐	1	☐	2

4Δ.6 Εάν κάποια απόφαση σχετική με κάποιο αναπτυξιακό σχέδιο χρειαζόταν σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά, πιστεύεις ότι όλη η κοινότητα/γειτονιά θα έπρεπε να κληθεί να αποφασίσει ή θα έπρεπε οι ηγέτες της κοινότητας να πάρουν την απόφαση μόνοι τους?

Οι ηγέτες της κοινότητας πρέπει ν' αποφασίσουν 1

Όλο το χωριό/γειτονιά θα πρέπει να κληθεί 1

4Δ.7 Γενικά, πώς θα βαθμολογούσες το πνεύμα συμμετοχής σε αυτό το χωριό/γειτονιά?

Πολύ χαμηλό 1

Χαμηλό 1

Μεσαίο 1

Υψηλό 1

Πολύ υψηλό 1

4Δ.8 Πόση επιρροή θεωρείς πως άτομα όπως εσύ μπορούν να έχουν στο να κάνουν αυτό το χωριό/γειτονιά ένα καλύτερο μέρος για να ζει κάποιος?

Πολύ 1

Αρκετά 1

Όχι πολύ 1

Καθόλου 1

5. ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

5Α. Αλληλεγγύη

5Α.1 Υποθέστε ότι σε κάποιον στην κοινότητα/γειτονιά συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, όπως ο ξαφνικός θάνατος του πατέρα του. Σε ποιόν νομίζετε ότι θα στρέφονταν για βοήθεια σε αυτή την περίπτωση; (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)

α	β	γ

Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	1
Η οικογένεια	2
Οι γείτονες	3
Οι φίλοι	4
Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	5
Ο κοινοτικός ηγέτης	6
Ο επικεφαλής στην δουλειά	7
Η αστυνομία	8
Ο προστάτης/εργοδότης/ευεργέτης	9
Ο πολιτικός ηγέτης	10
Η οργάνωση στην οποία συμμετέχει	11
Η οργάνωση κοινωνικής υποστήριξης στην οποία δεν ανήκει	12
Άλλο (προσδιορίστε)	13

5A.2 Υποθέστε ότι ο γείτονας σας υπέφερε από μια οικονομική απώλεια, ας πούμε (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: "Απώλεια σοδειάς"; ΑΣΤΙΚΟΣ "απώλεια εργασίας"). Σε αυτήν την περίπτωση, ποιος νομίζεις ότι θα τον/την βοηθούσε οικονομικά? (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)

α	β	γ

Κανένας δεν μπορούσε να βοηθήσει	1
Η οικογένεια	2
Οι γείτονες	3
Οι φίλοι	4
Ο θρησκευτικός ηγέτης ή ομάδα	5
Ο κοινοτικός ηγέτης	6
Ο επικεφαλής στην δουλειά	7
Η αστυνομία	8
Ο προστάτης/εργοδότης/ευεργέτης	9
Ο πολιτικός ηγέτης	10
Η οργάνωση στην οποία συμμετέχει	11
Η οργάνωση κοινωνικής υποστήριξης στην οποία δεν ανήκει	12
Άλλο (προσδιορίστε)	13

5B. *Εμπιστοσύνη και συνεργασία*

5B.1 Πιστεύετε ότι σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά οι άνθρωποι γενικά εμπιστεύονται ό ένας τον άλλο σε θέματα προσφοράς και δανεισμού?

- Εμπιστεύονται 1
- Δεν εμπιστεύονται 1

5B.2 Πιστεύετε ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί, έχει πάει χειρότερα, ή έχει μείνει το ίδιο?

- Καλύτερα 1
- Το ίδιο 1
- Χειρότερα 1

5B.3 Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, πόσο πιστεύεται ότι οι άνθρωποι αυτού του χωριού/η γειτονιάς εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο σε θέματα προσφοράς και δανεισμού?

- Λιγότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές 1
- Το ίδιο με άλλες κοινότητες/γειτονιές 1
- Περισσότερο από άλλες κοινότητες/γειτονιές 1

5B.4 Υποθέστε ότι κάποιος από το χωριό/γειτονιά έπρεπε να φύγει μακριά για λίγο, μαζί με την οικογένειά του. Σε ποιού την ευθύνη θα μπορούσαν ν' αφήσουν (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ: «τα χωράφια τους» ΑΣΤΙΚΟΣ: «Το σπίτι τους»); (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)

α	β	γ

Σε άλλο μέλος της οικογένειας	1
Σε γείτονες	2
Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονία για αυτόν το σκοπό	3
Άλλο (προσδιορίστε)	4
Σε κανέναν	5

5B.5 Υποθέστε ότι ένας φίλος σας σε αυτό το χωριό/γειτονιά είχε τις ακόλουθες εναλλακτικές, ποια θα προτιμούσε εκείνος/η περισσότερο?

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ:

- Να του/της ανήκει να καλλιεργεί 10 στρέμματα γης εξ'ολοκλήρου από μόνος/η του/της 1
- Να του/της ανήκει να καλλιεργεί 25 στρέμματα γης από κοινού με κάποιο άλλο άτομο 2

ΑΣΤΙΚΟΣ:

- Να του/της ανήκει εξωτερικός χώρος 10 τμ αποκλειστικά δικός του/της 1
- Να του/της ανήκει εξωτερικός χώρος 25 τμ μαζί με άλλη οικογένεια 2

5B.6 Αν ξαφνικά έπρεπε να φύγετε μακριά για μια ή δύο μέρες, σε ποιόν θα μπορούσατε να βασιστείτε για τη φροντίδα των παιδιών σας? (Καταγράψτε τα τρία πρώτα που αναφέρθηκαν.)

α	β	γ

Σε άλλο μέλος της οικογένειας	1
Σε γείτονες	2
Σε οποιοδήποτε από την κοινότητα/γειτονία για αυτόν το σκοπό	3
Άλλο (προσδιορίστε)	4
Δεν έχω παιδιά	5

5B.7 Συμφωνείται η διαφωνείται ότι οι άνθρωποι εδώ φροντίζουν περισσότερο για την ευημερία κυρίως των δικών τους οικογενειών και δεν ενδιαφέρονται περισσότερο για την ευημερία της κοινότητας/γειτονιάς;

- Συμφωνώ απόλυτα 1
- Συμφωνώ 2
- Διαφωνώ 3
- Διαφωνώ απόλυτα 4

5B.8 Εάν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονα σας αλλά είχε οφέλη στους άλλους στην κοινότητα/γειτονιά, τότε πιστεύετε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρόνο σε αυτό το πρόγραμμα?

- Δεν θα αφιέρωνε χρόνο 1
 Θα αφιέρωνε χρόνο 2

5B.9 Εάν ένα κοινοτικό πρόγραμμα δεν ωφελούσε άμεσα τον γείτονά σας αλλά είχε οφέλη για άλλους στο χωριό/γειτονιά, τότε θεωρείτε ότι ο γείτονας σας θα αφιέρωνε χρήματα σε αυτό το πρόγραμμα?

- Δεν θα αφιέρωνε χρήματα 1
 Θα αφιέρωνε χρήματα 2

5B.10 Παρακαλούμε πείτε μας αν σε γενικές γραμμές συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις:

Συμφωνώ Συμφωνώ απόλυτα Διαφωνώ Διαφωνώ απόλυτα

α. Οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτό την κοινότητα/γειτονιά είναι βασικά τίμιοι και μπορεί κάποιος να τους εμπιστευθεί.

- 1 2 1 2

β. Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται πάντα μόνο για την δική τους ευημερία

- 1 2 3 4

γ. Τα μέλη αυτού της κοινότητας/ γειτονιάς είναι πιο αξιόπιστα από τα άτομα άλλων κοινοτήτων

- 1 2 1 2

δ. Σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά πρέπει κάποιος να είναι άγρυπνος ή κάποιος είναι πιθανό να τον εκμεταλλευτεί.

- 1 2 1 2

ε. Αν έχω ένα πρόβλημα, υπάρχει πάντα κάποιος να με βοηθήσει

- 1 2 1 2

στ. Δεν δίνω σημασία στις γνώμες των άλλων στο χωριό/γειτονιά.

- 1 2 1 2

ζ. Οι περισσότεροι άνθρωποι στην κοινότητα/γειτονιά είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν αν κάποιος χρειαστεί

- 1 2 1 2

η. Αυτό η κοινότητα/γειτονιά έχει ευημερήσει τα τελευταία πέντε χρόνια.

- 1 2 1 2

θ. Αισθάνομαι ότι με έχουν αποδεχτεί ως μέλος αυτής της κοινότητας/γειτονιάς.

- 1 2 1 2

ι. ΑΓΡΟΤΙ ΟΣ: Αν χάσεις ένα γουρούνι ή μια κατσικά, κάποιος από το χωριό θα σε βοηθήσει να ψάξεις γι' αυτό ή θα στο γυρίσει.

1 2 1 2

κ. ΑΣΤΙ ΟΣ: Αν σου πέσει η τσάντα ή το πορτοφόλι σου στη γειτονιά, κάποιος θα το δει και θα στο επιστρέψει

1 2 1 2

5.Γ Επίλυση συγκρούσεων

5Γ.1 Κατά την άποψη σας, είναι αυτή η κοινότητα/γειτονιά γενικά ειρηνική ή συγκρουσιακή?

Ειρηνική 1

Συγκρουσιακή 2

5Γ.2 Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές, είναι περισσότερο ή λιγότερο συγκρουσιακή αυτή η κοινότητα/γειτονιά?

Περισσότερο 1

Το ίδιο 2

Λιγότερο 3

5Γ.3 Οι άνθρωποι σε αυτό την κοινότητα/γειτονιά συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης;

Συνεισφέρουν μερικά ή λίγο 1

Συνεισφέρουν ελάχιστα ή καθόλου 2

5Γ.4 Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονιές μέχρι ποιο σημείο οι άνθρωποι αυτού του χωριού/ γειτονιάς συνεισφέρουν με χρόνο και χρήματα προς τους κοινούς στόχους ανάπτυξης;

Συνεισφέρουν λιγότερο από άλλες κοινότητες/ γειτονιές 1

Συνεισφέρουν περίπου το ίδιο με άλλες κοινότητες/ γειτονιές 2

Συνεισφέρουν περισσότερο από άλλες κοινότητες/ γειτονιές 3

5 Γ.5 Είναι οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους αυτού του χωριού/γειτονιάς γενικά αρμονικές ή δυσάρεστες?

Αρμονικές 1

Δυσάρεστες 2

5Γ.6 Σε σύγκριση με άλλες κοινότητες/γειτονίες, είναι οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά περισσότερο αρμονικές, το ίδιο, ή λιγότερο αρμονικές σε σχέση με άλλες κοινότητες/γειτονίες?

Πιο Αρμονικές 1

Το ίδιο 2

Λιγότερο αρμονικές 3

5.7 Υποθέστε ότι δυο άνθρωποι σε αυτήν την κοινότητα/γειτονιά είχαν μια αρκετά σοβαρή διαφωνία μεταξύ τους. Ποιος πιστεύετε ότι θα βοηθούσε πρωταρχικά να επιλύσουν αυτή τη διαφωνία;

Κανένας, οι άνθρωποι τα επιλύουν μεταξύ τους 1

Η οικογένεια/ μέλη της οικογένειας 2

Οι γείτονες 3

Οι κοινοτικοί ηγέτες 4

Οι θρησκευτικοί ηγέτες 5

Οι δικαστικοί ηγέτες 6

Άλλοι (προσδιορίστε) 7

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.

**Πίνακας 4. Κανονικές κατοικίες ανάλογα με τις ανέσεις που διαθέτουν.
Σύνολο Ελλάδος, αστικές και αγροτικές περιοχές· γεωγραφικά διαμερίσματα και νομοί κατά αστικές και αγροτικές περιοχές
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001**

(συνέχεια)

Περιοχές	Σύνολο κανονικών κατοικιών ⁽¹⁾	ΑΝΕΣΕΙΣ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ						
		Κουζίνα	Ηλεκτρικό φως	Λουτρό ή ντους	Υδρευση	Κεντρική θέρμανση	Αποχωρητήριο	Αποχέτευση
8. ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ								
Σύνολο	330.471	320.265	314.148	300.215	324.670	81.824	328.629	328.851
α. Αστικές περιοχές	151.225	148.549	146.677	144.125	149.979	47.988	150.694	150.778
β. Αγροτικές περιοχές.....	179.246	171.716	167.471	156.090	174.691	33.836	177.935	178.073
8.1 ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ								
Σύνολο	95.222	93.296	92.199	91.118	94.406	14.963	94.840	94.877
α. Αστικές περιοχές	68.731	67.735	66.998	66.718	68.186	11.971	68.530	68.549
β. Αγροτικές περιοχές.....	26.491	25.561	25.201	24.400	26.220	2.992	26.310	26.328
8.2 ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ								
Σύνολο	93.122	90.203	89.284	86.783	91.296	22.244	92.734	92.761
α. Αστικές περιοχές	26.048	25.654	25.502	25.422	25.877	8.273	25.991	25.997
β. Αγροτικές περιοχές.....	67.074	64.549	63.782	61.361	65.419	13.971	66.743	66.764
8.3 ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ								
Σύνολο	72.572	69.318	67.413	60.818	70.895	21.846	72.079	72.170
α. Αστικές περιοχές	28.397	27.514	27.022	25.638	28.064	13.948	28.272	28.321
β. Αγροτικές περιοχές.....	44.175	41.804	40.391	35.180	42.831	7.898	43.807	43.849
8.4 ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ								
Σύνολο	33.937	32.488	31.299	29.250	32.843	7.704	33.631	33.662
α. Αστικές περιοχές	11.913	11.635	11.503	11.017	11.816	4.002	11.879	11.884
β. Αγροτικές περιοχές.....	22.024	20.853	19.796	18.233	21.027	3.702	21.752	21.778
8.5 ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ								
Σύνολο	35.618	34.960	33.953	32.246	35.230	15.067	35.345	35.381
α. Αστικές περιοχές	16.136	16.011	15.652	15.330	16.036	9.794	16.022	16.027
β. Αγροτικές περιοχές.....	19.482	18.949	18.301	16.916	19.194	5.273	19.323	19.354
9. ΚΡΗΤΗ								
Σύνολο	310.524	303.283	297.982	278.911	306.862	119.139	308.953	309.242
α. Αστικές περιοχές	162.345	159.939	159.079	157.990	161.765	86.325	162.009	162.137
β. Αγροτικές περιοχές.....	148.179	143.344	138.903	120.921	145.097	32.814	146.944	147.105
9.1 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ								
Σύνολο	143.129	140.045	137.759	129.599	141.624	56.760	142.485	142.600
α. Αστικές περιοχές	85.738	84.372	83.557	83.115	85.356	43.874	85.539	85.608
β. Αγροτικές περιοχές.....	57.391	55.673	54.202	46.484	56.268	12.886	56.946	56.992

9. ΚΡΗΤΗ				9.1 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			
ΣΥΝΟΛΟ	594.368	300.191	294.177	ΣΥΝΟΛΟ	291.225	146.375	144.850
0 - 4	33.494	17.189	16.305	0 - 4	16.639	8.508	8.131
5 - 9	33.162	17.229	15.933	5 - 9	16.300	8.368	7.932
10 - 14	34.891	18.421	16.470	10 - 14	17.519	9.302	8.217
15 - 19	41.333	21.872	19.461	15 - 19	20.793	10.960	9.833
20 - 24	46.765	25.089	21.676	20 - 24	24.045	12.820	11.225
25 - 29	48.415	25.300	23.115	25 - 29	24.259	12.589	11.670
30 - 34	48.814	25.028	23.786	30 - 34	24.264	12.305	11.959
35 - 39	41.757	21.332	20.425	35 - 39	19.962	10.060	9.902
40 - 44	40.006	20.458	19.548	40 - 44	19.495	9.775	9.720
45 - 49	35.316	17.973	17.343	45 - 49	17.435	8.748	8.687
50 - 54	34.865	17.793	17.072	50 - 54	17.754	9.057	8.697
55 - 59	27.724	13.724	14.000	55 - 59	13.975	6.883	7.092
60 - 64	30.589	14.506	16.083	60 - 64	14.806	7.038	7.768
65 - 69	30.093	14.187	15.906	65 - 69	14.102	6.677	7.425
70 - 74	27.501	12.688	14.813	70 - 74	12.615	5.812	6.803
75 - 79	18.329	8.289	10.040	75 - 79	8.066	3.604	4.462
80 - 84	11.889	5.126	6.763	80 - 84	5.131	2.177	2.954
85+	9.425	3.987	5.438	85+	4.065	1.692	2.373

Πίνακας 2. Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.
Σύνολο Ελλάδος κατά βαθμό αστικότητας- γεωγραφικά διαμερίσματα και νομοί κατά αστικές και αγροτικές περιοχές
Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

(συνέχεια)

Ομάδες ηλικιών	Αμφότερων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες	Ομάδες ηλικιών	Αμφότερων των φύλων	Άρρενες	Θήλειες
β.ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				β.ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			
ΣΥΝΟΛΟ	97.981	49.690	48.291	ΣΥΝΟΛΟ	36.700	18.548	18.152
0 - 4	4.788	2.423	2.365	0 - 4	1.556	802	754
5 - 9	4.746	2.421	2.325	5 - 9	1.609	835	774
10 - 14	5.221	2.800	2.421	10 - 14	1.714	938	776
15 - 19	5.715	2.999	2.716	15 - 19	1.874	1.006	868
20 - 24	6.654	3.775	2.879	20 - 24	2.039	1.117	922
25 - 29	6.989	3.968	3.021	25 - 29	2.320	1.249	1.071
30 - 34	6.720	3.638	3.082	30 - 34	2.257	1.221	1.036
35 - 39	5.533	2.974	2.559	35 - 39	2.121	1.176	945
40 - 44	5.498	2.868	2.630	40 - 44	2.073	1.164	909
45 - 49	5.210	2.584	2.626	45 - 49	1.961	1.039	922
50 - 54	6.117	3.050	3.067	50 - 54	2.078	1.039	1.039
55 - 59	5.559	2.645	2.914	55 - 59	1.945	942	1.003
60 - 64	6.523	3.049	3.474	60 - 64	2.679	1.269	1.410
65 - 69	6.874	3.265	3.609	65 - 69	2.932	1.350	1.582
70 - 74	6.460	2.996	3.464	70 - 74	2.795	1.297	1.498
75 - 79	4.304	1.983	2.321	75 - 79	2.017	925	1.092
80 - 84	2.819	1.253	1.566	80 - 84	1.459	644	815
85+	2.251	999	1.252	85+	1.271	535	736